

University of Alberta Library

0 1620 2301 8920

КАЛЕНДАР

КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

РІК XXXII

1952

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ

Чого Потрібно на Вашій Фармі?

Нових знарядів, машинерії або приладдя?
Нового фундаменту або нової породи скоту?
Фармерської електричної системи?
Обгороди, осушення або других уліпшень?
Нових господарських будинків або хати?
Добудови або уліпшення теперішніх
будинків?

Позички Фармерського Уліпшення для вище
вказаних потреб є до набуття в кожній філії
The Royal Bank of Canada на догідних умовах.
Питайте в найближчій своїй філії за поясню-
ючою книжечкою і за повними подробицями.

**THE
ROYAL
BANK
OF CANADA**

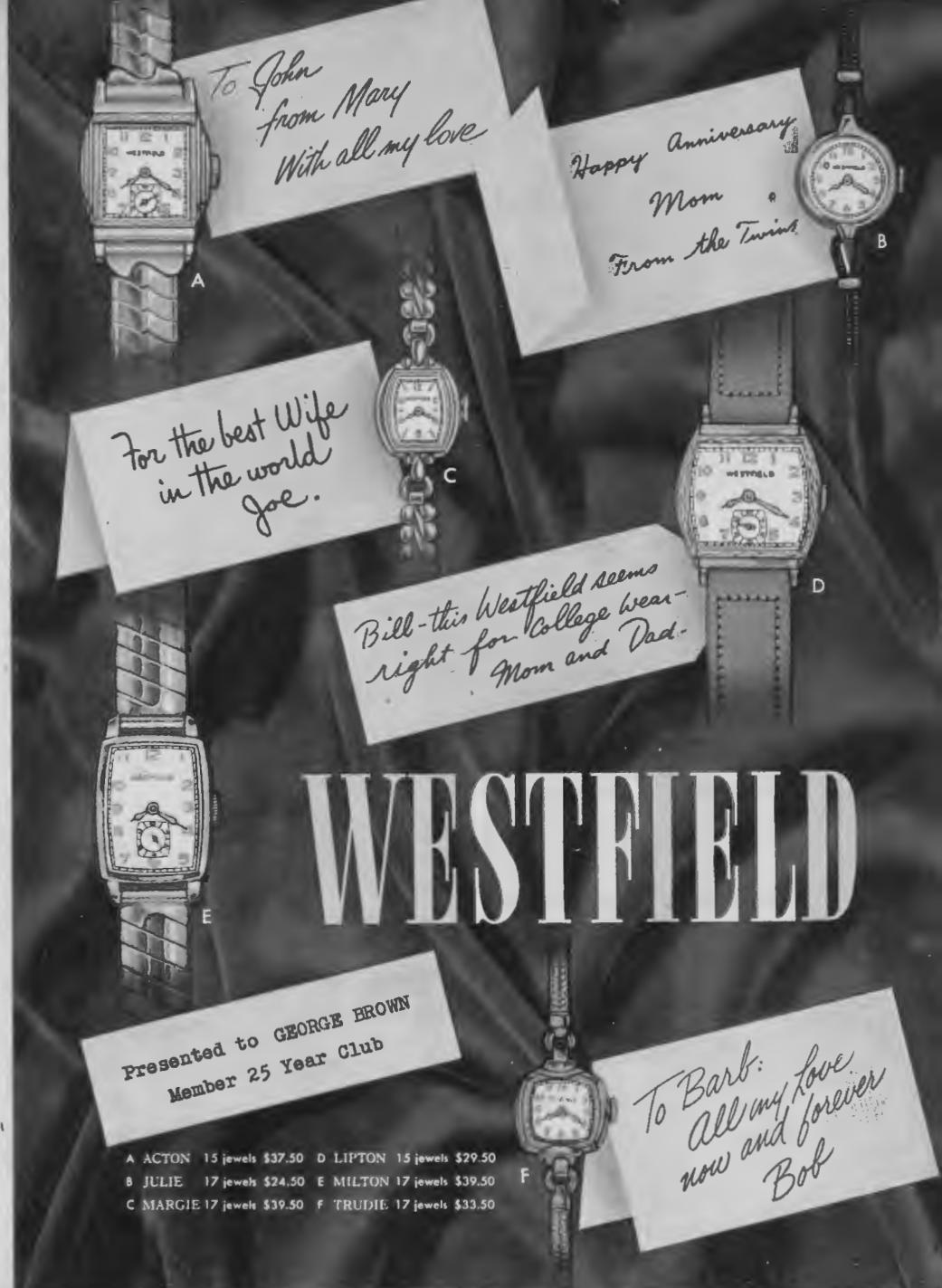
Канадійський Годинник Найбільшої Вартості!

Гварантований
Хід
виконаний у
Швейцарії

Докладний

Повний
Довіря

На
Дарунок, що
Вдоволяє

UKRAINSKA KNYHARNIA
656 Main Street, Winnipeg, Man.

Прошу мені вислати .....

Прізвище .....

Адреса .....

Місто ..... Готівка Пров. .... C.O.D.

UKRAINSKA KNYHARNIA

Канадійський найкращий скlep дарунків
найнижчих цін — найвижчої якості

660 MAIN STREET
WINNIPEG

MANITOBA

Усі замовлення з провінції виконуємо відразу!

Принцеса Єлизавета і її муж Філіп, Князь Едінбургу. Минулої осені, від 8 жовтня до половини листопада 1951, вони відвідували Канаду.

Народний Ілюстрований Календар
КАНАДІЙСЬКОГО
ФАРМЕРА

• На Рік Переступний

1952

Ціна 75 центів.

НАКЛАДОМ „КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА”

295 Market Ave.

Winnipeg, Man.

PRINTED IN CANADA

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ

Рік 1952. Астрономічний Календар	4	Мої піонірські спомини	130
Церковний Календар	5	Як Проциху затягнули в колгосп	136
Календарем	6	Патріотизм у мові укр. піонірів	139
Загальний Церковний Устав	30	Сходяче сонце Японії	142
Церковний Устав на рік 1952	33	Вдача людей	147
Дещо про календар	38	Англійський славіст про Шевченка	149
Шістдесятніття в Оттаві	43	Вікторія — Острів Ванкувер	150
Радієві промови проф. П. Юзика	46	Олій, що росте на полі	154
30 років на новій землі	51	Тайни природи	156
Гірка доля бідного сироти	55	Доісторичне збіжжя на Україні	159
Базар	64	Рільництво в економії Канади	162
Подружні ювілеї	64	Міри й ваги	164
Роман Гонсест — винахідник	65	Історія масла	166
Шо таке радар	74	Практичні поради	167
Анна Ярославна — Королева Франції	76	Заразливі недуги	170
Наші Початки в Канаді	81	Страви із сира	171
Мій Рідний Край	108	Головні ради про виховання дітей	172
Незнайома	109	Скарби в яйці	173
Вивозили з села	112	Вартість вітамін для здоров'я	174
Іван Франко	114	Жінка досконаліша від мужчини	175
Між двома вовками	115	Кімнатні рослини	176
Максим	118	Копальня в Флін Флон	178
Спомин з війни	120	Де буйволи ще ходять	179
Повернення Полоненого	122	Історія шахів	181
Горяча Натура	125	Короткий опис укр. земель	183
Петро Деркач	126	Важні світові події 1951 р.	187
Бл. пам. Ф. Доячек	128	Українці та англійці в давнину	190
З моїх переживань	129		

ADVERTISING INDEX

The Royal Bank of Canada	Cover	Dr. Peter Fahrney & Sons Co.	147
T. Eaton Co. Ltd.	"	Dr. William's Pink Pills	137
Standard Brands Ltd.	"	Fairview Chemical Co. Ltd.	157
Bank of Nova Scotia	Insert	Father Koenigs Nerve Tonic	161
Hudson Bay Mining and Smelting Co.	"	Five Roses Flour	173
Minard's Liniment	"	Fruit-a-tives Ltd.	119
Eno's Fruit Salt	"	Gin Pills	67
Westfield Watch Co.	"	Great-West Life Assurance Co.	155
Brylcreem	"	Maclean's Tooth Paste	83
Absorbine	49, 79, 131	Maclean Stomach Powder	133
Alphian Herb Co.	87, 117	Mason's '49	97
Baby's Own Tablets	93, 189	Mecca Ointment	105
Bank of Montreal	3	Mus-Kee-Kee	12
Beecham's Pills	101	Raz-Mah for Asthma	186
Buckley's Cough Mixture	73	Safflo	95
Buckley's Jack & Jill	111	Sarnak	77
Buckley's Stainless White Rub	57	Saskasal Mineral Salts	63
Bulova Watches	192	Scott's Emulsion	37
Canadian Bank of Commerce	141	Standard Brands Ltd.	61
Canadian Farmer Weekly	18	Sun Life Assurance Co.	185
Canadian Spool Cotton Co.	169	Sunset Dyes	10, 14, 22
Canada Post Office	91	Thermogene Wool	45
Department of Labour (Annuities)	165	Transmordial Travel Agency	153
Dr. Chase's Kidney-Liver Pills	53, 123	Templeton's T-R-C's	143, 151, 163
Dr. Chase's Ointment	85, 103	Triner's Bitter Wine	145
Dr. Chase's Nerve Food	113	Ukrainska Knyharnia	6, 8, 16, 20, 24, 26, 28
Dr. Chase's Paradol	175	Winnipeg City Hydro	177

Що найбільш потрібне Вашій Фармі?

- ✓ Трактор, комбайн, трок чи який інший механічний ремант?
- ✓ Худоби? ... Розродчої худоби або нового бугая для розведення якості Ваших стад?
- ✓ Нового дому, стодоли, шопи або яких інших будинків? А може перебудівок чи направ вже існуючих будинків?
- ✓ Огрівальної чи водної системи? У це входять форнеси та парники, огрівачі води, вбудовані збірники на воду і рури, або направа теперішньої системи.
- ✓ Очищення чи зорання нового ґрунту? Або може такі праці як: огороження, дреновання, будова доріг, будова сту-день і т. п. інсталяцій?
- ✓ Електрифікація фарми?... Інсталяція но-вої або вживаної системи, або модерні-зація вже існуючої?
- ✓ Електричне знаряддя? ... Доярка, круж-лівка, помпа, машина до прання або холодильня?

**Висилаєте Гроші За-
кордон?**

Зайдіть до управителя або дру-
гого урядовця найближчого до
Вас відділу Б.оф М. Процедура
є проста, кошт незначний.

Застановіться над тим, яка на-
права принесе Вам найбільшу
користь в господарці на Вашій
фармі і поговоріть про позичку
для поправи фарми з управите-
лем найближчого Вам відділу
банку Б.оф М. Позичка для по-
прави фарми помагає тисячам
канадських фермерів у винес-
енні якнайбільшої користі з
їхніх фарм тепер.

BANK OF MONTREAL
КАНАДІЙСЬКИЙ ПЕРШИЙ БАНК

Співпрацює з канадійцями на кожному кроці їхнього життя ще від 1817 року

РІК 1952

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1952 представляє рік 6665 Юліанського періоду; 5713 жидівської ери; рік 2705 від засновання Риму після Варра;.

рік 2612 ніпонської ери; рік 1371-72 Магомеданської ери.

Перший день січня, 1952, є 2,433,649 днем від початку Юліанського періоду.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1952-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 964 рік.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо 7462-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осені 1951 року, є 5712 роком. В осені 1952-го в вересні почнеться 5713 рік.

Календар протестантів є назагал той

самий, що в римо-католиків щодо свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоби знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасті наші два роки.

Магометани (турки) числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувается 11 днів назад. Так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

ПОРИ РОКУ, 1952

Весна починається 20-го березня, в годині 11.40 рано.

Літо починається 21-го червня, в годині 6.13 ранком.

Осінь починається 22-го вересня, в годині 9.24 веч.

Зима починається 21-го грудня, в годині 4.44 попол.

ЗАТЬМИННЯ СОНЦЯ І МІСЯЦЯ В 1952 РОЦІ

В 1952 р. буде 4 затъмнення: два сонця і два місяця.

видне в Європі й Азії крім півн.-східних країв.

3. Частинне затъмнення місяця 5-го серпня, видне в Австралії, полудн. бігуні, Азії, Європі, крім західних країв. Також у східних краях Полудн. Америки.

4. Перстеневе затъмнення сонця 20-го серпня, видне в пол.-схід. Спокійнім Океані, Полуднєвій Америці й кінчиться на полудн. Атлантику.

Затъмнення подані по східному "Істерн Стендерд" часі.

1. Частинне затъмнення місяця 10-го лютого, видне в Азії, Європі, Африці, підбігунових околицях у Пів. Америці, крім західних й півн.-західних частей і в південній Америці.

5. Цілковите затъмнення сонця 25-го лютого, видне на Атлантическому океані, середній Африці, Малій Азії і на кінці півдн.-центрального Сибіру. Частинно

2. Цілковите затъмнення сонця 25-го лютого, видне на Атлантическому океані, середній Африці, Малій Азії і на кінці півдн.-центрального Сибіру. Частинно

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1952 є переступним роком і має 366 днів, або 52 тижні й два дні. Є він:
 964 від хрещення України.
 406 від Трidentського собору.
 370 від заведення григоріанського календаря.
 356 роком від Берестейської церковної унії.

ПАСХАЛІЯ
 (по старому стилю, але дати є нового стилю)

Ключ граничний ..... П

Врудцілто до 14 березня ..... S
 Від 14 березня 1952 ..... a
 Тріод починається — 10 лютого.
 Неділя мясопустна — 24 лютого.
 Благовіщення — 7 квітня в понеділок 6 тижня Великого Посту.
 Великдень — 20 квітня.
 Вознесення Госп. — 29 травня.
 Сошествіє св. Духа — 8 червня.
 Мясниць — 6 тижнів і 5 днів.
 Петрівки — 3 тижні і 5 днів.

ПОСТИ

(по старому стилю, але дати є нов. ст.)

1. В навечері Христ. Різдва 6 січня
2. В навечері Богоявлення 18 січня.
3. Сиропустний тиждень (25 лютого — 2 березня).
4. Великий Піст (3 березня—19 квітня).
5. Петрівка (16 червня — 11 липня).
6. Спасівка (14-27 серпня).
7. В день Усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя 11 вересня.
8. В день Воздвиження Ч. Хреста 27 вересня.
9. Пилипівка (28 листопада—6 січня).
10. Кокнож пятниці крім загальниць.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Хр. Різдва 7 січня до Богоявлення Госп. 19 січня включно, крім навечеря Богоявлення.
2. Між неділею Митаря і Фарисея й неділею Блудного Сина 10-17 лютня.
3. Від Великодня до Томиної не ділі (20-27 квітня).
4. Від Сошествія св. Духа до неділі Всіх Святих (8-15 червня).

ЗАБОРОНЕНІ ЧАСИ

для весіль і забав з музикою й танцями.

1. Всі пятниці крім загальниць перед Великим Постом і по Зелених Святах.
2. Від Початку Пилипівки до Богоявлення — від 28-го листопада до 19-го січня — до йорданського водосвяття.
3. Від понеділка по неділі Мясопустній до Томиної неділі.
4. В Петрівку і Спасівку.
5. В день Усікновення Ч. Голови Івана Хрестителя — 11-го вересня, і Воздвиження Ч. Хреста 27-го вересня.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

В цілій Канаді святкуються такі свята: Всі неділі в році, День Нового Року, Велику Пятницю, День Вікторії, 24-го травня; День Домінії, 1-го липня; День Праці — перший понеділок у вересні, День Пам'яті 11-го листопада, або в найближчий понеділок; День Подяки, що його уряд оголошує щороку, і Різдво Христове.

В провінції Квебек є ще отсі святочні дні: Богоявлене Господне, Попелева Сєреда, Вознесення Господне, св. Івана Хрестителя, Всіх Святих і Непорочне Зачаття. Пр. Діви.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО - АНГЛІЙСЬКИЙ ЛИСТИВНИК

ПІДРУЧНИК ДО ПИСАННЯ ЛИСТИВ у двох мовах: українській і англійській — у справах промислових, торговельних і т. п., із задученням взірців ріжких письм, товариських правил, приписів щоденого життя, контрактів, оголошень, векселів, правних приписів щодо видавання векселів, приповідок і діялектів. Нове третє поправлене видання. Ціна \$1.25
ПОРАДНИК ДЛЯ ЗАЛЮБЛЕНИХ — або "Як писати любовні листи". Ціна ..... 35ц.

656 Main Street

UKRAINSKA KNYHARNIA

Winnipeg, Manitoba

Січень

МАЄ 31 ДНІВ

January

С В Я Т А

Нр. ст.	ст.	ДНІ	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1	19	В.	Грудень 1951. Боніф.	Н. Р. 1952. Обр. Гос.	Преп. Ілії Печер.
2	20	С.	Ігнатія сщмч.	Сильвестра папи	Ігнатія Богоносця
3	21	Ч.	Юліяни мч.	Малахії прор.	Муч. Юліяний
4	22	П.	Анастазії мч.	Собор 70 Апостолів	Влмч. Анастасії
5	23	С.	10 мч. в Криті	Нав. Богоявл. Теопем.	10 муч. в Криті
6	24	Н.	Н. п. Різд. Н. Р. Ев.	Богоявлення Господ.	Святий Вечер
7	25	П.	Різдво Христове	Собор Ів. Христителя	Різдво Ісуса Христа
8	26	В.	Соб. Пр. Б., Йос.	Юрія і Еміліяна прп.	Соб. Пресв. Богород.
9	27	С.	Стефана первомч.	Поліевкта прп.	Стефана первмч.
10	28	Ч.	20,000 мч. в Нікод.	Григор. Нисійського	20,000 мучеників Ник.
11	29	П.	Дітей уб. у Вифл. ②	† Теодозія преп.	Дітей убитих Іродом
12	30	С.	Анісії мч.	Татіяни мч.	Муч. Анісії
13	31	Н.	Н. по Різдві. Мелаїї	Н. по Прос. Єрмила	Неділя по Різдві
14	1	П.	Н. Р. 1952. Обр. Г.	Отців в Синаї і Р. уб.	Січень 1952. Нов. Рік
15	2	В.	Сильвестра папи	Павла Тив. і Ів. Куш.	Сильвестра Печер.
16	3	С.	Малахії прор.	Поклін оков. Ап. Пет.	Преп. Монахія
17	4	Ч.	Соб. 70 Апостолів	† Антонія Вел. преп.	Соб. 70 Апост.
18	5	П.	Навеч. Бог. Теопем.	Атаназія і Кирила св.	Св. Вечір п. Йорд.
19	6	С.	Богоявл. Господ. ③	Макарія прп.	Йордан
20	7	Н.	Н. по Просв. С. св. Ів.	Н. 31 по С. † Евт. В.	Соб. Івана Хрест.
21	8	П.	Юрія і Еміліяна прп.	Максима ісп.	Преп. Григорія
22	9	В.	Поліевкта прп.	Тим. ап., Анаст. прим.	Муч. Поліевкта
23	10	С.	Григор. Нис. св.	Клиmenta Анк. сщмч.	Григорія, еп. Нис.
24	11	Ч.	† Теодозія прп.	Ксенії прп.	Преп. Теод. Вел.
25	12	П.	Татіяни муч.	† Гр. Богослова	Сави архієп.
26	13	С.	Єрм. і Страт. мч. ④	Ксеноф. і др. прп.	Муч. Ермила
27	14	Н.	31 по С. Отців в С.	Н. 32 по С. † Пер. м. св.	Нед. 31 рядова
28	15	П.	Павла і Івана прп.	Єфрема прп.	Преп. Павла Тив.
29	16	В.	Покл. оковам Ап. Пет.	Перен. м. св. Іgn. Бог.	Покл. кайд. ап. Петра
30	17	С.	† Антонія Вел. прп.	Трох Святителів	Преп. Антонія Вел.
31	18	Ч.	Атаназія і Кирил. св.	Кира й Ів. безсребр.	Атанасія і Кирила

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

14. I. 1649 р. вїзд Хмельницького до Києва. — 18. I. 1654 р. Переяславська угода Б. Хмельницького з москалями. 21. II 1803 р. вмер останній гетьман України

Кирило Розумовський. — 22. I. 1918 Проголошення Самостійності України. — 22. I. 1919 проголошення Злуки українських земель. — 29. I. 1918 Бій під Крутами.

НАЙНОВІШІ ДЕКЛЯМАЦІЇ ДЛЯ СЦЕНИ І ШКОЛИ

НАРОДНИЙ ДЕКЛЯМАТОР

ЗМІСТ:—Вступ, а) Що є як декламувати; б) Як устроювати народні вечорниці. 1. Патріотичні декламації; 2. Принагідні декламації поважного змісту; 3. Шутливі; 4. Сатиричні; 5. На ріжкі торжества. Неоцінена книжка для кожного учителя, диригента й для кожної родини, що хоче діточок навчити гарних декламацій. — 275 сторін додіального формату.

Ціна 50 центів — в оправі 75 центів.

УКРАИНСКА КНУНАРНЯ

656 Main Street

Winnipeg, Manitoba

Лютий

МАС 29 ДНІВ

February

Нр.	Ст.	Ст.	Дні	С В Я Т А			
				Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні	
1	19	П.	Макарія прп.	Трифона мч.	Преп. Макарія		
2	20	С.	† Евтимія прп.	Стрітення Господне	† Преп. Евтимія Вел.		
3	21	Н.	Н. 32 по С. Мак. ісп.	Митаря і Фарисея	Нед. 32 рядова		
4	22	П.	Тимотея ап.	Ізидора прп.	Препмч. Анастасія		
5	23	В.	Клиmenta сщмч.	Агафії мч.	Свщмч. Клиmenta		
6	24	С.	Ксенії прп.	Вукола прп.	Преп. Ксенії		
7	25	Ч.	† Гр. Богослова	Партенія і Луки прп.	† Григорія Богосл.		
8	26	П.	Кгеноф. і др. прп.	Теодора Страт. вмч.	Преп. Ксенофонта		
9	27	С.	† Пер. мощ. св. Ів. З.	Никифора мч.	† Пер. мощів Ів. Золот.		
10	28	Н.	Н. Мит. і Фар. Є. п. ☺	Блуд. сина Харалам.	Нед. Митаря і Фарисея		
11	29	П.	Пер. мощ. Ігн. Бог.	Власія сщм.	Пер. мощей Іг. Богон.,		
12	30	В.	Трьох Святителів	Мелетія св.	Трох Святих		
13	31	С.	Кира й Івана безср.	Мартиніяна прп.	Нікити еп. Новгород.		
14	1	Ч.	Лютий. Трифона мч.	Авксентія прп.	Лютий. Муч. Трифона		
15	2	П.	Стрітення Господ.	Онисима ап.	Стрітення Госп.		
16	3	С.	Симеона і Анни пр.	Памфіла мч.	Симеона Бог.		
17	4	Н.	Н. Блуд. Сина. Із. прп.	Н. Масопуст. Теод. Т.	Нед. Блудного Сина		
18	5	П.	Агафії пр.	Льва папи	Муч. Агафії		
19	6	В.	Вукола прп.	Архіпа ап.	Вукола еп. Смир.		
20	7	С.	Партенія і Луки прп.	Льва, еп. катанськ.	Партемія еп. Ламп.		
21	8	Ч.	Теод. Страт. вмч.	Тимотея прп. Евст. св.	Влкмч. Теодора		
22	9	П.	Никифора мч.	Найд. мощ. мч. в Ев.	Преп. Панкратія		
23	10	С.	Харалампія мч.	Полікарпа сщм.	Преп. Прохора		
24	11	Н.	Н. Мясоп. Влас. сщмч.	Н. Сироп. † Найд. Г. Ів.	Нед. Мясопустна		
25	12	П.	Мелетія св.	Тарасія св.	Мелетія еп. Антіох.		
26	13	В.	Мартиніяна прп.	Порфірія св.	Преп. Мартиніяна,		
27	14	С.	Авксентія прп.	Прокопія прп. ісп.	Рівноап. Кирила		
28	15	Ч.	Онисима ап.	Василія прп. ісп.	Преп. Пафнутия		
29	16	П.	Памфіла і ін. мч.	Касіяна преп.	Мч. Памфіла		

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

7. II. 1919 р. большевики зайнняли Київ.
— 9. II. 1918 мир осередніх держав з Україною в Берестю. — 12. II. 1939 вибори до першого сойму Карпатської України. —

20. II. 1054 помер великий князь української держави Ярослав Мудрий. — 24. II. 1871 р. народилася письменниця Леся Українка.

**ДЛЯ СКОРОГО ЗАБАРВЛЕННЯ
УСІХ МАТЕРІАЛІВ ВЖИВАЙТЕ**

Продаються в усіх аптеках та споживчих скlepах або
пішліть свою адресу та напишіть яку краску бажаєте до:

UKRAINSKA KNYHARNIA
656 Main Street,   **Winnipeg, Man.**

Березень

МАЄ 31 ДНІВ

March

С В Я Т А			
Нв. ст.	Ст. ст.	Д Н І	
1 17	C.	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль
1 17	C.	Теодора Тир. вмч.	Евдокії прпм.
2 18	H.	Сиропустна. Льва п.	Н. 1 Посту. Теод. сцм.
3 19	P.	Архіпа	Евтропія сцм.
4 20	B.	Льва еп. катан.	Гарасима прп.
5 21	C.	Тимотея прп.	Конона мч.
6 22	Ч.	Найд. м. мч. в Евг.	42 мч. в Аморії
7 23	P.	Полікарпа сцм.	Василія і ін.сцм.
8 24	C.	† 1 і 2 найд. гол. Ів. Хр.	Теофілякта ісп.
9 25	H.	1 Посту. Тарасія св.	Н. 2 Посту † мч. у Сев.
10 26	P.	Порфірія св.	Кондрата і ін. мч.
11 27	B.	Прокоп. прп. ісп.	Софронія Пар. єрус.
12 28	C.	Василія прп. ісп.	Теофана ісп. Гр. Двоє.
13 29	Ч.	Касіяна прп.	Пер. м. св. Никиф.
14 1	P.	Березень. Евдокії	Венедикта прп.
15 2	C.	Теодота	Агапія і ін. мч.
16 3	H.	2 Посту. Евтропія	Н. 3 П. Хрестопокл.
17 4	P.	Гарасима	Алексія, чол. Бож. пр.
18 5	B.	Конода	Кирила еп.
19 6	C.	42 мч. в Аморії	Хризанта й Дарії мч.
20 7	Ч.	Василія і ін. сцм.	ОО. убитих в об. Сави
21 8	P.	Теофілякта	Якова ісп.
22 9	C.	† 40 мч. в Севастії	Василія сцм.
23 10	H.	3 П. Крестоп. Кондр.	Н. 4 Посту. Нікона пр.
24 11	P.	Софронія	Захарії і Якова прп.
25 12	B.	Теофана	Благовіщення Пр. Дів.
26 13	C.	Пер. м. св. Никифора	Соб. Гавриїла Арх.
27 14	Ч.	Венедикта	Матрони мч.
28 15	P.	Агапія	Іларіона мч.
29 16	C.	Савіна	Марка і Кир. прп.
30 17	H.	4 Посту. Алєксія	Н. 5 Посут. Ів. Ліств.
31 18	P.	Кирила	31 Іпатія прп.
			Н. 4 Посту Кирила Єрусалим.

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

1. III. 1918 українська армія зайніла Київ. — 2. III. 1861 знесення кріпацтва в Росії. — 8. III. 1169 р. Андрій Боголюбський зруйнував Київ. — 9. III. 1814 р. уродився Тарас Шевченко. — 10. III. 1861 помер Тарас Шевченко — 14. III. 1923 р. аліянти

признали Польщі Західну Україну. — 15. III 1939 р. проголошення Самостійності Закарпатської України — 18. III. 1921 Договір поляків з більшевиками в Ризі про розділ України. — 31. III. 1939 Мадяри зайніли Карпатську Україну.

НАШІ БАБУСІ НАЙШЛИ БАГАТО ЗЛИХ НАВИЧОК В НАШИХ ТЕПЕРІШНИХ ЖИТТЄВИХ ЗМАГАННЯХ

Позвольте нам повернути до простих помічних засобів. Позвольте навести природні способи, які були випробувані в минулих літах. Ви можете оминути MUS-KEE-KEE оригінальне засідкою природи, яке складається лише з рослин, без всіх синтетичних домішок, які авторитетні люди в Канаді і Злучених Державах — від моря до моря — переняли від індіян, як їх одиноче лікарство. Ви хочете лікарство випробувати, тож вам лишається лише вирішити чи приняти доказавши прикмети лікарства через розвідання чи висновчення. Ваш приятель чи сусід, який набув з або більше фляшок MUS-KEE-KEE, підтвердить про його осагнені прикмети. До набуття по всіх аптеках і фармерських торгівлях. Поступо пересилайте Ітон і Симпсон. Ціна \$1.00.

Квітень

МАС 30 ДНІВ

April

С В Я Т А

Нв. ст.	Ср.	Б.	Дн.	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1	19	В.		Хризанта й Дарії	Марії Єг. преп.	Муч. Хризанта
2	20	С.		ОО. уб. в об. С. П.	Тита проп.	Поклони. От. Ів. Сер.
3	21	Ч.		Якова	Никити ісп.	Ап. Якова
4	22	П.		Василія	Йосифа і Георгія	Свящмч. Василія
5	23	С.		Нікона	Теодула і Агатопода	Преп. Ник. Печер.
6	24	Н.		5 Посту. Захарій	Н 6 П. Квітень. Евт. св.	Нед. 5 Посту
7	25	П.		Благовіщ. Пр. Діви	Георгія Мел. прп.	Благовіщення
8	26	В.		Соб. Гавр. Арх.	Іродіона і ін. ап.	Соб. арх. Гавриїла
9	27	С.		Матрони	Евпсихія мч.	Матрони
10	28	Ч.		Ілляріона	Вел. Четвер. Терент.	Преп. Іларіона
11	29	П.		Марка і Кирила	Вел. П'ятниця. Антипи	Муч. Марка
12	30	С.		Івана Лістовичника	Вел. Субота. Вас. ісп.	Преп. Івана Ліст.
13	31	Н.		6 Квітна. Ігнатія	Воскр. Христ. Арт.	Нед. Квітна.
14	1	П.		Квітень. Марії Єг.	Свіtl. Понед. Март.	Квітень. Марії Єгип.
15	2	В.		Тита	Свіtl. Вівт. Аристар.	Преп. Тита
16	3	С.		Никити	Агапії Ірини і Хіонії	Преп. Никити
17	4	Ч.		Вел. Четвер	Симеона прп.	Преп. Йосифа
18	5	П.		Вел. П'ятниця	Іvana прп.	Муч. Агатопода
19	6	С.		Вел. Субота. Евтихія	Іvana Старопеч.	Евтихія арх.
20	7	Н.		Воскресення Христа	Н. 1 Томина. Теод. Тр.	Великдень
21	8	П.		Свіtlий Понеділок	Януарія і ін. сщм.	Свіtlий Понед.
22	9	В.		Свіtlий Вівторок	Теодора прп.	Свіtlий Вівторок
23	10	С.		Терентія	Георгія Вмч. (н.н.)	Муч. Терентія
24	11	Ч.		Антипи	Сави Стратилата мч.	Свіtl. Антипа
25	12	П.		Василія	† Марка ап.	Василя ісповід.
26	13	С.		Артемона	Василія сщм.	Свящмч. Артемона
27	14	Н.		1 Томина. Мартина	2 Миронос. Симеона	Нед. Томина
28	15	П.		Аристарха	Якова і Сосіпарта ап.	Ап. Аристарха
29	16	В.		Агапії	9 мч. в Кизипі	Муч. Каліди
30	17	С.		Симеона	† Якова ап.	Свящмч. Симеона

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2. IV. 1111 р. похід українських князів на Половців. — 3. IV. 1649 р. договір Хмельницького з поляками у Зборові. — 7. IV. 1917 р. проголошення в Київі Української Центральної Ради. — 17. IV. 1668 Союз Гетьмана Петра Дорошенка з Турками. — 29. IV. 1918 р. проголошено гетьманом П. Скоропадського. — IV. 1915 бій УСС на Маківці.

ДЛЯ СКОРОГО ЗАБАРВЛЕННЯ
УСІХ МАТЕРІАЛІВ ВЖИВАЙТЕ

Продаються в усіх аптеках та споживчих склепах або
пішліть свою адресу та напишіть яку краску бажаєте до:

UKRAINSKA KNYHARNIA
656 Main Street   Winnipeg, Man.

Травень

МАЄ 31 ДНІВ

May

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	С В Я Т А		
			Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко -Православні
1 18	Ч.	Івана	❶	Єремій прор.	Преп. Івана Іспов.
2 19	П.	Івана Старопеч.		Атаназія Вел. патр.	Преп. Івана Ветх.
3 20	С.	Теодора Трих.		† Теодозія Печ. прп.	Муч. Гавриїла
4 21	Н.	2 Миронос. Януарія	❷	Н. 3 Розслабл. Пелагії	Нед. Мироносиць.
5 22	П.	Теодора		Ірини мч.	Теодора Сикеота
6 23	В.	Георгія Вмч. (на нед.)		Йова многострад.	† Великомуч. Георгія
7 24	С.	Сави Стратил.		Явлення Ч. Хр.	Преп. Сави Печер.
8 25	Ч.	† Марка ап.		Iv. Богослава (на н.)	Ап. Марка
9 26	П.	Василія	❸	† Пер. м. св. Николая	Свщмч. Василія
10 27	С.	Симеона		† Симона Зилота ап.	Преп. Стеф. еп. Волод.
11 28	Н.	3 Розслабл. Язона		Н. 4 Самар. † Кир. і М.	Нед Розслабленого
12 29	П.	9 мч. в Кизиці		Епіфанія і Германа	Муч. 9 в Кизику
13 30	В.	† Якова ап.		Глікерії мч.	† Ап. Якова Завед.
14 1	С.	Травень. Єремій		Ізидора мч.	Травень. Свщм. Макар.
15 2	Ч.	Атаназія В.		Пахомія В. преп.	Пер. м. Бориса і Гліба
16 3	П.	† Теодозія Печ.	❹	Теодора Освящ. прп.	преп. Теодосія іг. Печ.
1 7 4	С.	Пелагії		Андроніка і ін. ап.	Пелагії діви
18 5	Н.	Самар. Ірини		Н. 5. Сліпорожд. Теод.	Нед. Самарянки.
19 6	П.	Йова многострад.		Патрикія мч.	Преп. Йова
20 7	В.	Явлен. Ч. Хреста		Талалея мч.	Зявл. Чесн. Хреста
21 8	С.	Iv. Богосл. (на нед.)		† Конст. і Єлени	† Ап. Івана Богос.
22 9	Ч.	† Пер. м. св. Николая		Возн. Госп. Василіска	Пер. м. св. Ник.
23 10	П.	† Симона Зилота	❺	Михайла ісп. Евфр.	Ап. Симона Зилота
24 11	С.	† Кир. і Методія ап.		Симеона прп.	Ап. Кир. і Методія
25 12	Н.	5 Сліпородж.		6 Св. Отців	Нед. Сліпородженого
26 13	П.	Глікерії		Карпа ап.	Муч. Гликерії
27 14	В.	Ізидора		Терапонта сщм.	Никити затв. Печер.
28 15	С.	Пахомія		Никити прп.	Пахомія Вел.
29 16	Ч.	Вознесен. Господнє	❻	Теодозії прпмч.	Вознесення Госп.
30 17	П.	Андроніка		Ісаакія прп.	Ап. Андроника
31 18	С.	Теодота		Єрмія ап. і Єрмія мч.	Муч. Гликерії

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2. V. 1849 р. оснування „Головної Руської Ради” у Львові. — 8. V. 1945 капітуляція Німеччини. — 14. V. 1648 р. Хмельницький побив польське військо на Жовтих Водах, а 26. V. 1648 під Корсунем. — 15. V. 1848 знесення панщини в Галичині.

— 21. V. 1596 Берестейська Унія. — 23. V. 1938 большевицький замах на життя Е. Коновалця в Амстердамі. — 25. V. 1926 р. большевицький агент Шварцбарт застрілив Головного Отамана С. Петлюру в Парижі — 28. V. 1916 р. помер Іван Франко.

ПОВНИЙ УКРАЇНСЬКО - АНГЛІЙСЬКИЙ

САМОЧИСЛИТЕЛЬ І МІРИТЕЛЬ ДЕРЕВА

(Ukrainian English Ready Reckoner and Log Book), зручна книжка для купців і продавців. — Таблиця готових рахунків від 1—100. Міритель будівельного дерева, дощок і гонтів на дах. Таблиці проценту та таблиця погоди після Цельзія, Реоміра і Фаренгейта. Ціна цієї зручної і потрібної для кожного робітника і фармера книжки, — брошуваної — лише ..... 35.

УКРАЇНСКА КНУХАРНІЯ

656 Main Street

Winnipeg, Manitoba

Червень

МАС ЗО ДНІВ

June

Нв. ст. г.	С. н. д.	С В Я Т А	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1 2 3 4 5 6 7	19 20 21 22 23 24 25	Св. Отців. Патрикія Талалея мч. † Конст. і Єлени Василіска Михайла ісп. Симеона † 3 Найд. Г. Ів. Хр. ☺	Сошествіє Св. Духа Пр. Тройці. Никиф .п. Лукіліяна і ѹн. мч. Митрофана патр. Доротея сщм. Висаріона і Іляр. прп. Теодота Анк. сщм.	Сошествіє Св. Духа Пр. Тройці. Никиф .п. Лукіліяна і ѹн. мч. Митрофана патр. Доротея сщм. Висаріона і Іляр. прп. Теодота Анк. сщм.	Нед. Св. Отців Муч. Талалея Константина і Єлени Муч. Василіска Препмч. Михайла Преп. Симеона †Зте зн. гол. Ів. Хрест.
8 9 10 11 12 13 14	26 27 28 29 30 31 1	Сошествіє Св. Духа Пр. Тройці Никити Теодозій Ісаакія Єрмія Червень. Юстина ☺	С по Сош. Всіх Святих Кирила Алекс. св. Тимотея сщм. † Варт. і Варнави ап. Пр. Євхарист. Онуфр. Акил. мч. і Триф. св. Єлисея прор. Методія	С по Сош. Всіх Святих Кирила Алекс. св. Тимотея сщм. † Варт. і Варнави ап. Пр. Євхарист. Онуфр. Акил. мч. і Триф. св. Єлисея прор. Методія	Зелені Свята Пон. Св. Духа Преп. Никити Преп. Теодосій Преп. Ісаакія Ап. Ерма Червень. Муч. Юстина
15 16 17 18 19 20 21	2 3 4 5 6 7 8	1 по Всіх Святих Лукіліяна Митрофана Доротея Пр. Євхаристії (н. н.) Теодота Теодора Страт.	2 по С. Амоса пр. Ер. Тихона Мануїла і ін. мч. Леонтія мч. † Юди Тадея ап. Пр. Серця Іс. (на н.) Юліяна Тарс. мч.	2 по С. Амоса пр. Ер. Тихона Мануїла і ін. мч. Леонтія мч. † Юди Тадея ап. Пр. Серця Іс. (на н.) Юліяна Тарс. мч.	Всіх Святих Муч. Лукіяна Митрофана Свщмч. Доротея Муч. Висаріона Муч. Теодота Ефрема патр.
22 23 24 25 26 27 28	9 10 11 12 13 14 15	2 по С. Кирила ☺ Тимотея † Вартол. і Варнави Онуфрія Акиліни Пресв. Серця Ісус. Амоса	Н. 3 по С. Евсевія сщм. Агрипіни мч. Різдво Ів. Хрестителя Февронії прпмч. Давида прп. Самсона прп. Пер. мощей К. і Ів.	Н. 3 по С. Евсевія сщм. Агрипіни мч. Різдво Ів. Хрестителя Февронії прпмч. Давида прп. Самсона прп. Пер. мощей К. і Ів.	Нед. 2 по Зел. Святах Преп. Силуана † Ап. Вартол. і Варн. Преп. Онуфрія Муч. Акиліни Смерть кн. Мстислава Прор. Амоса
29 30	16 17	3 по С. Тихона Мануїла	4 по С. Петра і Пав. ап. † Собор 12 Апост.	4 по С. Петра і Пав. ап. † Собор 12 Апост.	Нед. 3 по Зел. Святах Муч. Мануїла

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

5. VI. 1745 зруйнування Сіці. — 5. VI. 1223 битва українських князів з татарами над Калкою. — 8. VI. 1919 початок Чортківської офензиви. — 23. червня 1917 Перший універсал Укр. Центр. Ради. — 29. VI. 1651 бій під Берестечком. — 30. VI. 1941 проголошення відновлення Самостійності України у Львові.

ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ УДАВАЙТЕСЬ ДО
ДРУКАРНІ "КАНАДІЙСКОГО ФАРМЕРА"

Нашою спеціальністю є виконувати статути для товариств, членські книжечки, листовий папір, коверти, тикети і оголошення на балі, пікніки, концерти, представлення, бизнесові афіші продажі і всякі інші друкарські роботи.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО, СКОРО, ДОБРЕ І ДЕШЕВО

Поручаючи нам роботу не будете мати заводу ні якого іншого клопоту. —

Пишіть до:

CANADIAN FARMER

295 Market Ave.

Winnipeg, Man.

Липень

МАЄ 31 ДНІВ

July

С	Б	СТ.	Д	С В Я Т А		
Н.		СТ.	ДНІ	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1	18	В.		Леонтія	Косми і Дамяна	Преп. Леонтія
2	19	С.		† Юди Тадея	† Полож. Ризи Пр. Б.	† Ап. Юди
3	20	Ч.		Методія сщм.	Якінта мч.	Свящмч. Методія
4	21	П.		Юліяна Тарс.	Андр. Крит. св., Марти	Муч. Юліяна
5	22	С.		Евсевія сщм.	† Атаназія Ат. прп.	Свщм. Евсевія
6	23	Н.		4 по С. Агріпіні	5 по Сош. Сісоя В. пр.	Нед. 4 по Зел. Святах
7	24	П.		Різдво Ів. Хр.	Томи і Акакія прп.	Різдво Ів. Хрестителя
8	25	В.		Февронії	Прокопія вмч.	Преп. Февронії
9	26	С.		Давида прп.	Панкратія сщм.	Преп. Давида
10	27	Ч.		Самсона	† Антонія Печ.	Преп. Самсона
11	28	П.		Пер. м. Кира і Івана	Евф. мч., Ольги кн. У.	Преп. Сергія і Гермог.
12	29	С.		Петра і Павла	Прокла і Іларія мч.	Ап. Петра і Павла
13	30	Н.		5 по С. Соб. 12 Ап. Ⓛ	6 по Сош. Соб. Гавр. А.	5 по Зел. Святах
14	1	П.		Липень. Косми і Дам.	Акили ап.	Липень. Косми і Дам.
15	2	В.		† Пол. ризи Пр. Бог.	† Волод. В. кн. Укр.	Полож. ризи Діви М.
16	3	С.		Якінта	Атиногена сщм.	Муч. Акинта
17	4	Ч.		Андрея Крит.	Марини вмч.	Андрея архієп.
18	5	П.		† Атаназія Атон.	Якінта і Еміл. мч.	† Преп. Атанасія
19	6	С.		Сісоя В. преп.	Макрини і Дія прп.	Преп. Сисоя
20	7	Н.		6 по С. Томи і Акакія	7 по Сош. Ілії прор.	6 по Зел. Святах
21	8	П.		Прокопія	Симеона і Ів. прп.	Влкмч. Прокопія
22	9	В.		Панкратія	Марії Магдал.	Свщмч. Панкратія
23	10	С.		† Антонія	Трофима і ін. мч.	† Преп. Антонія Печ.
24	11	Ч.		Евфимії, Ольги	† Бориса і Гліба мч.	княгині Ольги
25	12	П.		Прокла і Іларія	† Успення св. Анни	Муч. Прокла й Іларія
26	13	С.		Собор Гавр. Арх.	Єрмолая і ін. сщм.	Собор арх. Гавриїла
27	14	Н.		7 по С. Акили	8 по С. † Пант. вмч.	Нед. 7 по Зел. Святах
28	15	П.		† Володимира Вел.	Прохора і ін. ап.	† Володимира Вел.
29	16	В.		Атиногена	Калініка мч.	Свщмч. Атиногена
30	17	С.		Марини	Сили і ін. ап.	Влмч. Марини
31	18	Ч.		Якінта і Еміліяна	Евдокіма прав.	Івана і Памви

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

8. VII. 1709 бій під Полтавою. — 15. VII. 1015 помер український князь Володимир Великий, що охрестив Україну. — 24. VII. 942 договір князя Святослава з греками. — 27. VII. 1657 помер Б. Хмельницький.

УКРАЇНСЬКО - АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА

НОВЕ ПОБІЛЬШЕНЕ ВИДАННЯ
У ТРЬОХ ЧАСТИНАХ

КОЖНА УКРАЇНСЬКА ГОСПОДИНЯ повинна придбати собі цей практичний та випробуваний підручник до варення й печення. ЦІНА ..... 85ц.

656 Main Street

UKRAINSKA KNUHARNIA

Winnipeg, Manitoba

Серпень

МАЄ 31 ДНІВ

August

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	С В Я Т А		
			Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1 19	П.	Макрини і Дія	Проісх. Х. Хр. Мак. мч.		Преп. Макрини
2 20	С.	Іллі прор. (на нед.)	Пер. м. св. Стеф. арх.		† Іллі пророка
3 21	Н.	3 по С. Симеона	9 по С. Ізаакія, Д. Ф.		8 по Зел. Святах
4 22	П.	Марії Магдалини	7 молодців у Ефезі		Марії Магдалини
5 23	В.	Трофима	Евсигнія ісп.		Муч. Трохима
6 24	С.	† Бориса і Гліба	Преобр. Господне		† Муч. Бориса й Гліба
7 25	Ч.	† Успення св. Анни	Домет. прпм., Пас. вм.		† Успення св. Анни
8 26	П.	Ермолая	Еміліяна ісп.		Преп. Мойсея
9 27	С.	† Пантелеймона	† Матія ап.		Пантелеймона
10 28	Н.	9 по С. Прохора	10 по С. Лавр. мч.		9 по Зел. Святах
11 29	П.	Калініка	Евпла мч.		Муч. Калиника
12 30	В.	Сили і ін. ап.	Фотія і Анікити мч.		Ап. Сили
13 31	С.	Евдокіма	Максима ісп.		Прав. Евдокима
14 1	Ч.	Серпень. Проісх. Ч. Х.	Міхея прор. Пер. м. Т.		Серпень. Знайд. Ч. Хр.
15 2	П.	Пер. мощ. св. Стеф.	Успення Пр. Богород.		Пер. м. муч. Стефана
16 3	С.	Ісаакія	Переп. Нерук. Обр.		Преп. Ісаакія
17 4	Н.	10 по С. 7 мол. в Ефезі	11 по Сош. Мирона бч.		10 по Зел. Святах
18 5	П.	Евсигнія	Фльора і Лавра мч.		Муч. Евсигнія
19 6	В.	Преобр. Господне	Андр. Страт. мч.		Преобр. Госп.
20 7	С.	Дометія	Самуїла прор.		Прпмч. Дометія
21 8	Ч.	Еміліяна	Тадея ап., Васси мч.		Преп. Еміліяна
22 9	П.	† Матія ап.	Агатоніка і ін. мч.		† Ап. Матея
23 10	С.	Лаврентія	Луна мч.		Муч. Лаврентія
24 11	Н.	11 по С. Евпла	12 по Сош. Евт. сшм.		11 по Зел. Святах
25 12	П.	Фотія і Анікити	Возвр. мощ. Варт. ап.		Муч. Фотія
26 13	В.	Максима	Адріяна і Наталії мч.		Преп. Максима
27 14	С.	Міхея прор.	Пімена прп.		Прор. Міхея
28 15	Ч.	Усп. Пр. Богор.	Мойс. Мур., Август.		Успення Пресв. Богор.
29 16	П.	Пер. Нерук. Образа	Усікн. Гол. Ів. Хрест.		† Нерук. образ Іс. Хр.
30 17	С.	Мирона	Александра і ін. патр.		Преп. Алипія
31 18	Н.	12 по С. Флора і Л.	13 по С. † Пол. п. Пр.Б.		12 по Зел. Святах

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

1. VIII. 1913 померла поетка Леся Українка. — 2. VIII. 1914 почалася перша світова війна. — 15. VIII. 1856 уродився Іван Франко. — 22. VIII. 1809 помер гетьман Іван Мазепа. — 31. VIII. 1919 обєднані українські армії здобули Київ.

ДЛЯ СКОРОГО ЗАБАРВЛЕННЯ
УСІХ МАТЕРІАЛІВ ВЖИВАЙТЕ

Продаються в усіх аптеках та споживчих склепах або
пішліть свою адресу та напишіть яку краску бажаєте до:

Вересень

МАС 30 ДНІВ

September

		С В Я Т А		
Нв.	ст.	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1	19	П.	Андрея Стратилата	† Поч. рок. церк. С. пр.
2	20	В.	Самуїла	Маманта мч.
3	21	С.	Тадея	Антима сщм.
4	22	Ч.	Агатоніка	Бав. сщм., Мойс. пр.
5	23	П.	Лупа	Захарії і Єлісавети
6	24	С.	Евтиха	Чудо Арх. Михаїла
7	25	Н.	13 по С. Возв. м. Варт.	13 по Сош. Созон. мч.
8	26	П.	Адріяна і Наталії	Різдво Пр. Богород.
9	27	В.	Пімена	Йоакима і Анни
10	28	С.	Мойсея	Минодори і ін. мч.
11	29	Ч.	Усік. Гол. Ів. Хр. (н. н.)	Теодори прп.
12	30	П.	Александра	Автонома сщм.
13	31	С.	† Пол. пояса Пр. Діви	Відн. Храма, Кор. сщ.
14	1	Н.	Вересень. 14 по С.	15 по С. Воздвиж.
15	2	П.	Маманта	Никити вмч.
16	3	В.	Антима	Евфимії вмч.
17	4	С.	Вавили	Софії і її дітей мч.
18	5	Ч.	Захар. і Єлісавети	Евменія еп.
19	6	П.	Чудо Арх. Мих.	Трофима і ін. бч.
20	7	С.	Созонта	Евстахія вмч. жени і д.
21	8	Н.	15 по С. Різдво Пр. Б.	16 по С., Кондр. ап.
22	9	П.	Йоакима і Анни	Фоки св. Йони ап.
23	10	В.	Минодори	Зачаття Ів. Хрест.
24	11	С.	Теодори	Теклі первомч.
25	12	Ч.	Автонома	Евфrozини прп.
26	13	П.	Відн. Храма	Представл. Ів. Богосл.
27	14	С.	Воздвж. Чесного Хр.	Калистрата мч.
28	15	Н.	16 по С. Никити	15 по Зел. Святах
29	16	П.	Евфимії	Якима й Анни
30	17	В.	Софії	Муч. Минодори
				Преп. Теодори
				Свщмч. Автонома
				Корнилія
				Воздв. Чес. Хреста
28	15	Н.	16 по С. Никити	16 по Зел. Святах
29	16	П.	Евфимії	Влкмч. Евтимії
30	17	В.	Софії	Муч. Віри

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

I. IX. 1722 уродився український фільо-
зоф Гр. Сковорода. — I. IX. 1939 почала-
ся друга світова війна — 5. IX. 1864 уро-

дився український письменник Мих. Ко-
цюбинський — 17. IX. 1939 большевики
зайняли західні українські землі.

Увага! —

“ЖІНКА ЯК МАТИ”

— Увага!

Дуже популярна книжка для наших жінок, багато поучаючого матеріялу з образками. ЧАСТИНА I. Гігієна жінки: заваготіння, роди й поліг і інше. — ЧАСТИНА II. Як зарадити недугам: практичний лікарський порадник для матерей, щоб тримати діти здоровими. 128 сторін. Ціна \$1.00

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 Main Street

Winnipeg, Manitoba

Жовтень

МАС 31 ДНІВ

October

Нв. ст.	ст. ст.	ДНІ	С В Я Т А		
			Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1	18	С.	Евменія прп.	Покров Пр. Д. (на н.)	Вересень. Преп. Евмен.
2	19	Ч.	Трофима і ін. муч.	Кипріяна сцм.	Муч. Трохима
3	20	П.	Євстахія мч.	Діонізія Ареоп. сцм.	Влкмч. Євстафія
4	21	С.	Кондрата ап.	Єротея сцм.	Ап. Кондрата
5	22	Н.	17 по С. Фоки	18 по С. Харитини мч.	17 по Зел. Святах
6	23	П.	Зачаття Івана Хр.	† Томи ап.	Зач. Ів. Хрест.
7	24	В.	Теклі	Сергія і Вакха	Рівноап. Теклі
8	25	С.	Евфrozини	Пелагії прп.	Преп. Евфросинії
9	26	Ч.	Ів. Богослава (на н.)	† Якова ап.	† Ів. Богослова
10	27	П.	Калістрата	Евламнія і Евлам. мч.	Муч. Калістрата
11	28	С.	† Харитона	Філипа ап., Теоф. пр.	† Преп. Харитона
12	29	Н.	18 по С. Кирика	19 по С., св. Отців 7 С.	18 по Зел. Святах
13	30	П.	Григорія	Карпа і ін. мч.	Михаїла митр. Київ.
14	1	В.	Жовтень. Покр. Пр. Б.	Параскевії прп.	Жов. Покрів Пр. Бог.
15	2	С.	Кипріяна	Евтимії прп.	Andreя Христа
16	3	Ч.	Діонізія	Лонгина сотн. мч.	Преп. Діонісія
17	4	П.	Єротея	Осії прор. Андр. Кр.	Свщмч. Еротея
18	5	С.	Харитини	† Луки ап. е в.	Муч. Харитини
19	6	Н.	19-по С. † Томи	20 по С. Йоіла поор.	19 по Зел. Святах
20	7	П.	Сергія і Вакха	Артемія вмч.	Муч. Сергія і Вакха
21	8	В.	Пелагії	Іларіона В. преп.	Преп. Палагії
22	9	С.	† Якова	Аверкія св.	† Ап. Якова
23	10	Ч.	Евлампія	Якова ап.	Муч. Евлампія
24	11	П.	Филипа	Арети мч.	Ап. Филипа
25	12	С.	Прова	Маркіяна і Март. мч.	Мч. Прова
26	13	Н.	20 по С. Пр. Хр. Царя	21 по С. Пр. Хр. Ц.	20 по Зел. Св.
27	14	П.	Параскевії прп.	Нестора мч.	Преп. Параскевії
28	15	В.	Евтимія	Параскеви мч.	Преп. Евтимія
29	16	С.	Лонгина	Анастазії прпм.	Муч. Лонгина
30	17	Ч.	Осії	Зиновія і Зиновії мч.	Пам'ять Отц. Всел. Соб.
31	18	П.	† Луки	Стахія і ін. ап.	† Ап. Луки

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

1. Х. 1187 р. помер князь Ярослав Освомисл. — 14. Х. 1624 р. запорожці здобули турецьку столицю Царгород. — 16.

Х. 1648 Б. Хмельницький починає облягати Львів. — 12 Х. 1916 бій УСС над Стрибою.

ЯКА БУДЕ ЗАВТРА ПОГОДА?

ГАРНА, МАЛЕНЬКА ХАТКА ПОГОДИ. Ділає наче ворожбіт і предсказувач погоди. Дуже популярна й гарно декорована.

ХАТКА ПОГОДИ

показує 24 години наперед яка буде погода. — Коли має бути погода, то вийдуть хлопець і дівчина, а коли слота, то виходить стара баба-яга.

Величина хатки — $7\frac{1}{2}$ через 5 цалів, — 4 цалі глибока. Добре опакована. Ціна лише \$1.75

Наш засіб є обмежений — Замовляйте сейчас.

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 Main Street

Winnipeg, Manitoba

Листопад

МАС 30 ДНІВ

November

С В Я Т А

Б	С	Д	Н	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко-Православні
1 19	С.	Йоіла	②	Косми і Дам. безсреб.	Блаж. Клеопатри	
2 20	Н.	21 по С. Артемія		22 по С. Акіндина і ін.	21 по Зел. Святах	
3 21	П.	Іларіона В.		Акепсими і ін. мч.	Преп. Іларіона	
4 22	В.	Аверкія		Іоанікія В. преп.	Рівноап. Аверкія	
5 23	С.	Якова		Галактіона мч.	Ап. Якова	
6 24	Ч.	Арета		Павла св.	Преп. Арети	
7 25	П.	Марк. і Мартирия		Єрона і ін. мч.	Муч. Маркіяна	
8 26	С.	Димитрія Вмч.		Собор св. Мих. Арх.	Димитрія Вел.	
9 27	Н.	22 по С. Нестора ④		23 по С. Онисифора	22 по Зел. Святах	
10 28	П.	Параскеви мч.		Ерасті і ін. ап.	Муч. Терентія	
11 29	В.	Анастазії		Мини, Віктора мч.	Прпмч. Анастазії	
12 30	С.	Зиновія і Зиновій		Йосафата сщм. (на н.)	Муч. Зиновія	
13 31	Ч.	Стахія		† Ів. Золотоуст. св.	Преп. Спиридона	
14 1	П.	Листопад. Косми і Д.		† Філипа ап.	Лист. Косми і Даміяна	
15 2	С.	Акіндина		Гурія і ін. мч.	Муч. Акіндина	
16 3	Н.	23 по С. Акепсими		24 по С. † Матея ап.	23 по Зел. Святах	
17 4	П.	Іоанікія В.	●	Григорія чудотв. св.	Преп. Іоанікія Вел.	
18 5	В.	Галактіона		Платона і Романа мч.	Муч. Галактіона	
19 6	С.	Павла		Авдія прор. Варл. мч.	Павла архієп.	
20 7	Ч.	Єрона		Григорія пр.	Св. 33 муч. в Мелітині	
21 8	П.	Соб. св. Мих. Арх.		Введення в храм П. Д.	Собор Арх. Михаїла	
22 9	С.	Онисифора		Філімона і ін. ап.	Онисифора	
23 10	Н.	24 по С. Ераста		25 по С., Амф. і Гр. св.	24 по Зел. Св.	
24 11	П.	Мини, Віктора	③	Катерини вмч.	Муч. Мини	
25 12	В.	Йосафата сщм. (н. н.)		Клиmenta папи Р.	Св. Івана Милостив.	
26 13	С.	† Ів. Золотоустого		Аліпія прп.	† Івана Золотоуст.	
27 14	Ч.	† Філипа		Якова перс. вмч.	† Ап. Філипа	
28 15	П.	Гурія		Степана прпм.	Поч. Пилип. Муч. Гур.	
29 16	С.	† Матея		Парамона Філум. мч.	Ап. і єван. Матея	
30 17	Н.	25 по С. Григорія		26 по С. † Андр. ап.	25 по Зел. Св.	

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

I. XI. 1918 проголошення Української Держави в Галичині. — I. XI. 1944 помер Митрополит Андрій Шептицький.

— 6. XI. 1811 уродився галицький український поет Маркіян Шашкевич. — 21. XI. 1921 большевики розстріляли 359 українських героїв під м. Базар на Волині.

КОЛЯДНИК

ЦЕРКОВНІ КОЛЯДИ з додатком НАРОДНИХ КОЛЯДОК і ЩЕДРІВОК — як також найпопулярніших англійських коляд. Після збірки О. М. Кінаша.

ЦІНА 30 ЦЕНТІВ

УКРАИНСКА КНУHARNIA

656 Main Street

Winnipeg, Manitoba

Грудень

МАС 31 ДНІВ

December

С В Я Т А

С	В	С	Д	Н	І	Греко-Кат., ст. стиль	Греко-Кат., нов. стиль	Греко - Православні
1 18	С.	Платона й Романа				Платона й Романа	Платона й Романа	Елегія
1 18	П.	Плат. і Ром.	⊗			Наума прор.		Св. муч. Платона
2 19	В.	Авдія прор.				Авакума прор.		Прор. Авдія
3 20	С.	Григорія і Прокла				Софронія прор.		Преп. Григ. Декап.
4 21	Ч.	Введен. в храм Пр. Д.				Варвари вмч.		Введен. в Храм Пр. Бог.
5 22	П.	Филимона				† Сави Освящ. прп.		Ап. Филимона
6 23	С.	Амфілохія				Николая Чудотворця		Амфілоха
7 24	Н.	26 по С. Катерини				27 по С. Амвросія		26 пд Зел. Святах
8 25	П.	Климента п.				Патапія прп.		Клиmenta еп. Риму
9 26	В.	Аліпія	⊗			Непор. Зачаття Пр. Д.		Преп. Якова
10 27	С.	Якова перс.				Мини і ін. мч.		Муч. Якова
11 28	Ч.	Степана				Даниїла Стовп. прп.		Прпмч. Степана
12 29	П.	Парамона				Спиридона прп.		Муч. Парамона
13 30	С.	† Андрея				† Евстратія і ін. мч.		† Андрея Первозв.
14 1	Н.	Грудень. 27 по С. Н.				Праотців. Тир. і Левк.		Грудень. 27 по Зел. Св.
15 2	П.	Авакума				Елевтерія сшм.		Прор. Аввакума
16 3	В.	Софронія	⊗			Аггея прор.		Прор. Софонії
17 4	С.	Варв., Дамаскина				Даниїла прор.		В. і Варвари
18 5	Ч.	† Сави				Севастіяна і ін. мч.		† Преп. Сави Освящ.
19 6	П.	Николая Чудотворця				Боніфатія мч.		Николая Чудотворця
20 7	С.	Амвросія				Ігнатія Богоносця		Амвросія еп. Медіол.
21 8	Н.	29 по С. Патапія				пер. Різд. Отців		28 по Зел. Св.
22 9	П.	Непор. Зач. Преч. Д.				Атаназії вмч.		Зачаття Пресв. Бог.
23 10	В.	Мини	⊗			10 мч. на Криті		Муч. Мини
24 11	С.	Даниїла Стовп.				Навечеріє Різдва		Преп. Никона
25 12	Ч.	Спиридона				Різдво Христове		Пр. Спиридона
26 13	П.	† Евстратія				Собор Пр. Б.		Пр. Авксентія
27 14	С.	Тирса і Левкія				Стефана первомч.		Мч. Фірса
28 15	Н.	Праотців. Елевтерія				по Різдві.		Нед. Праотців
29 16	П.	Аггея				Дітей убитих у Виф.		Прор. Аггея
30 17	В.	Даниїла прор.	⊗			Анісії мч.		Прор. Даниїла
31 18	С.	Севастіяна				Меланії прп.		Муч. Севастіяна

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

4. XII. 1803 р. помер на Соловках останній Кошовий Запорожської Січі І. Кальнишевський. — 6. XII. 1919 р. почався перший зимовий похід Укр. Армії. — 7. XII. 1936 помер письменник Василь Стефанік.. — 13. XII. 1934 р. большевики розстріляли українських письменників С.

Влизька, Б. Мисика, Д. Фальківського, М. Терещака, І. Т. Крушельницьких, М. Лебединця, Буревія, Шевченка і ін. — 19. XII. 1240 татари зруйнували Київ. — 23. XII. 1932 р. поляки розстріляли Біласа і Данилишина у Львові.

Загальний Церковний Устав

I. СВЯТИЙ БЕЗПОЛІЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

Вечірня Велика. Блажен муж, на Господи возвах: стихир 10: воскресних 7, Святому 3, Слава: Святому, I нині: Догмат рядового гласа. Вход. По Світі тихий. Рцім всі. Сподоби. Стиховна воскресна, Слава Святому (як є), I нині: Богородичен воскр. стиховни. По „Нині отпускаєши“. Тропар воскр. гласа, Слава: Тропар Святому, I нині: Богородичен воскр. по гласу Наславника. Отпуст вёл.

Утреня вел. По Бог Господь: Тропар воскр. 2. р. Слава: Тропар Свят. I нині: Богор. воскр. Сідалні воскр. Ангельський Собор. Інакож гласа. Степенна гласа. Евангеліє воскр.. На каноні Ірмоси гласа і Катавасія рядова. По 3 пісні Кондак, — Ікос, Слава: Сідален Свят. I нині: Богор. По 6 п. Кондак — Ікос воскр. Перед 9 п. „Честнішую Херувим“. По 9 п. „Свят Господь Бог наш“ і Світилен воскр. Слава свят. (як є) I нині: Богор. світильна воскр. На хвалитех 8 стихир воскр. Сл. стихира еванг. I нині: Преблагословенна: По славословію вел. Тропар воскр.: як глас 1, 3, 5, або 7, тоді „Днесь спасеніе“, а як глас 2, 4, 6 чи 8, тоді „Воскрес із гроба“.

Літургія: Тропар воскр. Слава Кондак, I нині: Богородичен для 1, 5 і 7 гласа воскресен, а до інших гласів дібраний Богор. (до 2 гл. В молитвах неусипаючу (Успення), до 3 гл. Діва днесь (Покрови), до 4 гл. Йоаким і Анна (Різдва), до 6 гл. Заступнице христіян (з Параклиса), до 8 гл. Взбанной Воеводі (Благов.) — або загальний: „Заступнице христіян“. Прокімен воскр. Причастен: Хвалите Господа з небес ..., Апостол і Евангеліє рядове.

II. СВЯТИЙ ПОЛІЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ

Вечірня Велика: „Блажен муж“, на „Господи возвах“: Празн. 3; Свят. 5; Слава: Свят.; I нині: Празн. — Вхід. 3 Чтенія. Стиховна з Славою: Свят. I нині: Празн. Тропар: Свят.; Слава і нині: Празн.

Слава: Свят; I нині: Догмат по гласу слави, (в Пятницю веч. Догмат уступаючого гласа) Прок.: дня 3 Чтенія. Стиховна: Свят.; Слава: Свят.; I нині: Богор. воскр. Стиховні після наславника.— Тропар Свят.; Слава: I нині: Богородичен воскр. після Слави. Отпуст великий з поминанем Служби лише Свят.

Повечеріє: По „Достойно“ Кондак Святого.

Утреня: Тропар: Свят, 2 р., Слава I нині: Богородичен воскр. після Слави. Дві рядові Катизми з малими Ект. Сідалні: Свят. з Богород. Поліелей. Величання: Свят. Ект. мала, Сідален поліел. з Богород. на Слава I нині. Степенна 4 гласа. (1 антиф.) Прокімен, Евангеліє і стихира по нім: Свят. Канони: Богородичен з Ірмосом на 6; Свят. на 8. (В суботу за Канони Богород. Канон храма на 6.) Катав. Рядова. По 3-ї п.: Сідален: Свят. Слава I нині: Богород. — По 6-ї п.: Кондак — Ікос. Свят. По 9-ї п.: Світилен: Свят.: Слава I нині: Богород. Його. Стихирі хвалитні; Свят. 4; Слава I нині: Богород. Славословів вел. Троп. Свят.: Слава I нині: Богород. воскр. після Слави. — Отпуст великий.

Часи: На всіх Тропар і Кондак Святого.

Літургія: Антифони повседневні Тропар; Слава: Кондак Свят.; I нині: Богородичен після Слави. Прокімен, Аллілюя, Причастник: Свят. Апостол і Евангеліє: (рядове i) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах, хіба похоронну.

III.

СВЯТИЙ ПОЛІЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

Вечірня велика: „Блажен муж.“ На „Господи возвах“: Празн. 3; Свят. 5; Слава: Свят.; I нині: Празн. — Вхід. 3 Чтенія. Стиховна з Славою: Свят. I нині: Празн. Тропар: Свят.; Слава і нині: Празн.

Повечеріє мале: Кондак: Свят.; Слава I нині: Празн.

Утрена: Тропар: Празн. 2 р., Слава: Свят.; I нині: Празн. — По рядових Кагизмах. Сідалні: Свят; Слава I нині: Празн. — Полиелей Величання. Ектенія мала. Сідален полиелей Свят.; Слава I нині: Празн. Степенна 4 гл. (1 ант.). Прокімен, Еванг. і стихира: Свят. Канон: Празн. на 6; Свят. на 8. Катав. рядова. По 3-ї п.: Кондак — Ікос: Празн. Сідален: Свят. Слава I нині: Празн. По 6-ї п. Кондак — Ікос: Свят. По 9-ї п.: Світилен Свят.; Слава I нині: Празн. Стихирі хвалитні: Празн. З; Свят. З; Слава: Свят.; I нині: Празн. Славословіє велике. Тропар: Святого, Слава I нині: Празн. Отпуст великий з поминанням Служби Празн. і Свят.

Часи: На всіх, Тропар Празника і Слава: Святого. Кондак, на переміну: на 1-ім і 6-ім Празника, на 3-ім і 9-ім Святого.

Літургія: а) коли був Празник Господський: два антифсни: Празн.; третий звичайний з прип: Празн. — б) Коли був Празник Богородиці: антифони дня. — Тропар: Празн. і Свят; Слава: Кондак Свят.; I нині: Празн. Прокімен, Аллілуя, Причастник: Празн. і Свят. Задостойник: Празн. Апостол і Евангеліє (рядове i) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах.

IV.

СВЯТИЙ ПОЛИЕЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

На Великій Вечірні: „Блажен муж.” На „Господи Возвах” 10 стихир: 4 воскресні припадаючого гласа і 6 Святого, Слава: Святого, I нині: Догмат. Прокімен Суботи вечера і 3 чтення Святого. Стиховна воскресна. Слава: Святого, I нині: Богородичен по гласу Слави. При кінці Тропар воскресний, Слава: Святого, I нині: Богородичен воскресний по гласу Тропара Святого. Отпуст великий.

На Повечерію: Кондак Святого по Трисвятім.

На Великій Утрени: На „Бог Господь”: Тропар воскр. гласа, 2 р., Слава: Святого, I нині: Богородичен по гласу слави. Сідален воскр., Полиелей і величання Святого, Ангельський Собор, а по малій Ектенії Іпакої гласа, відтак 1-ий і 2-ий Сідален Святого без Богородичних, Сла-

ва: 3-ий Сідален Святого, I нині: Богородичен його. Степенна гласа і все проче до канона воскресне. На каноні, по 3-ї пісні кондак, Ікос і Сідален Святого, по 6-ї кондак і Ікос воскресний, по 9-ї Світилен воскр., Слава: Святого, I нині. Богородичен Світильна воскресно-го. На хвалитех 8 Стихир: 4 воскресні і 4 Святого (4-а стихира наславна), Слава: Стихира евангельська, I нині: „Преблагословенна”. Проче до кінця воскресне. Отпуст великий з поминанням Святого.

На часах: — На всіх Тропар воскр. і Слава: Святого. Кондаки: на 1-ім і 6-ім воскресний, на 3-ім і 9-ім Святого.

На Літургії: Тропар воскр., Святого і кондак воскр., Слава: кондак Святого, I нині: Богородичен, по гласу Слави або Заступнице Християн. Прокімен, Аллілуя, Апостол, Еванг. і Причастен, неділі і Святого.

V. СВЯТИЙ ПОЛИЕЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

На Великій Вечірні: „Блажен муж”. На „Господи возвах” 10 стихир: 3 воскр., 3 Празника і 4 Святого, Слава: Святого, I нині: Догмат. Прокімен дня, 3 чтення Святого, Стиховна воскр., Слава: Святого, I нині: Празника. При кінці Тропар воскр., Слава: Святого, I нині: Празника.

На повечерію: Кондак Святого, Слава, I нині: Празника.

На Великій Утрени: Троп. воскр., 2 р., Слава: Святого, I нині: Празника. Сідален і проче як в неділю без попразденства, лише по 3-ім сідалні Святого, I нині: Празника. По 3-ї пісні Канона Кондак і Ікос Празника і Святого і Сідален Святого, Слава I нині: Празника; по 6, Кондак і Ікос воскр., по 9-ї Світил. воскресний, Слава: Святого, I нині: Празника. На 9-ї пісні (крім неділь внутр Празника Пасхи) береться „Честнішую”. На хвалитех 8 стихир: воскресні 4 і Святого 4, Слава: Стихира Евангельська, I нині: „Преблагословенна”.

На Часах: — На всіх Тропар воскр., і Слава: на 1-ім і 6-ім Празника, а на 3-ім 9-ім Святого. Кондаки: на 1-ім і на 9-ім воскр., на 3-ім Празн. а на 6-ім Святого.

На Літургії: — Тропар воскресний, Празника і Святого, Кондак воскр. Слава: Кондак Святого, I нині: Кондак Празника. Прокімен Апостол, Евангеліє і Причастен, Неділі і Святого.

VI. СВЯТИЙ З ВСЕНОЧНИМ НА БУДНІ

Вечірня Вел.: Слава святій. Прийдіте поклонімся, пс. 103. Бл. муж. На Господь возв. 8 стихир Свят., Слава: Свят. І нині: Догмат по гласу Наславника. Вхід. 3 Чтенія. Рцім всі. Литія святого. Стихсвна святого. На „Нині отп.” Тропар свят. 2 р. Богородице Діво 1 р.

На Утрені Великій: По Бог Господь Тропар Свят. 2 рази Слава: І нині: Богор.. воскр. після гл. Троп. Сідальні 2 Свят.; Полиелей, Величаніє, Сідален, полиелей, Степенна празника. Єванг. і стихира Свят. На каноні Ірмоси Св. Катавасія рядова. По 3 п. Сідален. Свят. Сл. І нині: Богор. По 6 п. Кондак—Ікос Свят. На 9 п. „Честнішую” (крім 20 і 30 І.) По 9 п. Світилен Свят. 2 рази Сл. І нині: Богор. На хвалитех стихири Свят. І нині: Богор. По Славословію вел. Тропар Свят. Сл. І нині: Богор. воскр. —

На Літургії: Тропар Святого, Сл. Кондак Свят. І нині: Богородичен. Прокімен. Причастен. Ап. Єв. Свят.

VII. НЕДІЛЯ З БДІННИМ АБО ПРАЗНИКОМ БОГОРОДИЧНИМ

На Вечірні Великій: Слава Святій. Прийдіте поклонімся і псалом 103. Проche береться як повище, лише як Празн. Богор., то на Госп. возв.: Слава: І нині: Празн. По Ісполним: Литія, як Богородиці, то вся Празника, а як Святого, то перша стихира Храма, дальші святого, Сл. Свят. І нині: Богор. зо стихир воскресних по гл. Наславника. На стиховні стихири воскресні. Сл. І нині: Празн. Богородичного, а як Бдінний то Слава: Свят., І нині: Богор. воскр. з стиховні по гл. Наславника. По „Нині отпускаєши”: Тропар Празн. 3 р. а як Бдінний: Богородице Діво 2 р. Тропар Свят. 1 р. По благословенню хлібів: Буди імя Госп. і пс. 33. Отпуст воскр. з поминанням Празника Богор. або святого дня.

Утреня: По Бог Господь: Тропар воскр. 2 р. Сл. І нині: Празн., а як Бдінний: Сл. Свят. І нині: Богор. воскр. по гл. Наславн. (як Празн. Богор. Прокімен, Єв. Празн. і по 50 псалмі стихира Празника. Святому беремо лише тоді Прокімен, Єванг. і стихири, як його Храм.)

Кансі з Ірмосами воскр., ката васія рядова. По 3 п Кондак—Ікос воскр. і Сідален Празн. По 6 п. Кондак—Ікос празн. (Як Бдінний, то на каноні як під 1.) На 9 п. „Честнішую”, Світилен воскр. Сл. І нині: Празн. На хвалитех як під IV., лише Слава Празн. (Святому Слава: лише тоді, як його храм,) а стихира ев. по Утрені. Троїар один з двох воскресних.

Літургія: Тропар Воскр., Празн. або Свят.; Кондак воскр., Сл. І нині: Кондак Празн., як Свят., то Сл. Кондак Свят. І нині: Богор. дібраний як під 1. Проche все неділі і Празн. чи Святого. Задостойник Празн.

VIII. ПРАЗНИК БОГОРОДИЧЕН НА БУДНІ

Усе, як під VII. лише по стихирах все Сл. І нині: Празн. на Утрені: Троп. Празн. 2 р. Сл. І нині: той сам. На 9 п. Припів Празн. При кінці Тропар Празн.

Літургія: Тропар Празн. Сл. І нині: Кондак Празн. Проche і Задостойник Празн.

IX. ПРЕД — І ПОПРАЗД (ГОСПОД. АБО БОГОР.) В НЕДІЛЮ

Усе, як під 1, лише на Вечірні на Госп. возв. воскр. 4, Празн. 3, Свят. 3, Слава: Празн. І нині: Догмат гласа. Стиховна воскр. Слава Святому (як є), І нині: Празн. По „Нині отпускаєши”: Тропар воскр. Слава Святому, І нині: Празника.

Утреня: На тропарах і Світильнах І нині: Празн. На Каноні по 3 п. Кондак—Ікос Празн., Сл. Сідален Свят. І нині: Празн. на хвалитех стихир воскр. 4, Празн. 4 з 2 їх припівами, Слава: стихира єванг. По Славословію вел. Тропар воскр. один з двох. —

Літургія: В попразд. Господсь. З антифони Празн., так само Прийдіте поклонімся. Тропар воскр. і Празн. Слава Кондак воскр. І нині: Празн. Трісвятое Прокімен, Ап. Аллілуя, Єванг. і Причастен лише недільні. Задостойник Празника.

X. ВІДДАННЯ ПРАЗНИКА В НЕДІЛЮ

Служба святого рядового переносить-ся на інший день. Усе як під 1 тільки на

ГАРНИЙ вигляд це

BRYLCREEM
ВИГЛЯД

MINARD'S LINIMENT

є одним з тих домашніх средств, які ми завдячуємо тій особі, що має найбільше довір'я в громаді — родинному лікарству. Він то по довгих роках практики, з докладної обсервації, і добrego знання людської системи його потреб, перший виробив і приписував Мінард's Лінімент.

Так, рік за роком, слава і становище сего родинного средства зростали сильніше і сильніше аж сьогодні його популярність є на найвищім степені, і всьо вказує на то, що кожний рік принесе додаткове оцінення.

Загальні вказівки для родинного уживання

НА ПЕРЕСТУДИ, ГРИПУ, ітд. загрійте лінімент і змивайте свободіно, натираючи груди і кризи, повтайте що кілька годин аж стане лекше.

НА БРОНХІТ И АСТМУ. Намастіті лініментом грубий кусник брунатного паперу і прикладайте до горла так часто як є палієт може витримати, уживаючи завсігда свіжого кусника паперу.

НА ПЕРЕСТУДИ ГОЛОВИ. Загрійте лінімент і вдихуйте часто. Або, замішайте пів чайної ложечки Мінард's Лінімента в пайні горячої води в отвертій посудині і вдихуйте випари.

НА РЕВМАТИЗМ, НЕВРАЛГІЮ. Як можливо загрійте болючі часті тіла і прикладайте лінімент свободіно втираючи його добре, потім ровесаруйте лінімент на брунатній папері і приложіть до тіла.

НА СПАЗМИ ЖОЛУДКА, КАПІЛЛ, АСТМУ, ітд. Веріть від п'ять крапель до пів чайної ложечки, відповідно до віку, а медом, сиропом або моласією.

НА ПОПЕЧЕННЯ. Уживайте рівні часті Мінард's Лінімента і соцідного, оливного, або кестор олію або крему, ровесаруйте на брунатній папері і прикладайте до попечень.

НА НАГНІТКИ I БОНІОНС. Усуньте всю тверду шкіру і прикладайте лінімент свободіно.

НА ВОРОДАВКИ. Прикладайте свободіно і часто.

НА УКУШЕННЯ КОМАРІВ И ОТРУЙНИХ НАСІКОМІХ. Прикладайте свободіно.

ЗНАМЕНІТІЙ ПРЕПАРАТ ДО ВОЛОССЯ. Прикладайте чотири рази на тиждень, натираюте добре. Се заберіть ЛУСКУ I порпіл з голови, очистить ВОЛОССІ і причинити до його росту і поможе недопустити до його виникнення, зробить його м'яким і блискучим.

НА ВІЛЬ В ГРУДЯХ, В ВОЩ АБО КРИЖАХ, НА ВИВИХНЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, СТАГНЕННЯ МЯЗІВ, ЗДЕРЕВІННЯ ЧЛЕНІВ, НА ПЕРЕЗЯВЛЕННЯ, ШІТИВНІСТЬ СУСТАВІВ, ЛОМВЕГО, САЙЕТИКУ. Перше обмийте зволіні часті тіла добре теплою водою, потім прикладайте лінімент свободіно, натираючи добре рукою. Прикладайте часто.

НА ПОТРІСКАНІ АБО ПОСІДАНІ РУКИ, НА ВОЛЮЧІ ЦІЦЬКИ, НА ПРИЩІ, ПЛЯМИ, ЛІШАЙ, НА ВОЛЮЧЕ ЛІЦЕ ВІД ГОЛЕННЯ. Розпушіть лінімент на половину із солідним або оливним олієм або кремом і прикладайте раз на день.

НА СТАРІ РАНІ, ЧИРАКІ. Вимийте добре, приложіть лінімент свободіно і нахрійте постійно два рази на день.

НА ГЕМОРОЇДІ. Розпушіть на половину солідним або оливним олієм або кремом, і прикладайте добре кожної ночі.

НА РАНІ ТІЛА I ЗОВІНІЧНІ ОТРУХІ. Прикладайте лінімент свободіно; буде бішіт яку мінуту, але це причиниться до гойні рані, і поможе усунуту отруху.

НА ФАЛЬШИВІЙ АБО СПАЗМОДИЧНІЙ КРУП, ХРИПКУ I ЗВІЧАЙНИЙ ВІЛЬ ГОРЛА. Змішайте чайну ложечку лінімента в одній столової ложці меду, сиропу або моласією і беріть чайну ложечку мішанини що години аж стане левше; також змивайте горло і груди лініментом.

ВІЛЬ ГОЛОВІ. Змивайте голову і добре вдихуйте.

НА ВІЛЬ ЗУВІВ. Змивайте лице, і коли в діра в зубі, влюміть кусчик вати намоченою лініментом.

НА ВІЛЬ ВУХА. Змішайте чотири краплі лінімента і чотири краплі солідного або оливного олію, трошки загрійте і влюміть два або три краплі в ухо.

МИНАРДС ЛІНІМЕНТ НЕ ЛІШАє МАСТИ, НЕ МАє НЕПРИЄМНОГО ЗАПАХУ, ВІСИХАє СКОРО.

Мінард's Лінімент є конечним в стайні

НА ВИВИХНЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, ВРІЗАННЯ, ЗДЕРГА, НАПУХНЕННЯ, НАТИСКИ ВІД ХОМУТА АБО СІДЛА, ПРИКЛАДАЙТЕ ЛІНІМЕНТ СВОБІДНО.

НА КОЛЬКІ. Веріть пів пайети моласією, одну пайету горячої води, чотири столові ложки Мінард's Лінімента. Вложіть воє у фляшку і потрясіть добре потім вилійті в рот.

ПРОТИ ЗОЛГІВ АБО КАШЛЮ. Вкиньте одну столову ложку Мінард's Лінімента до п'яти моласією і вилійті до зваженого грису або вівса. Змивайте добре шию.

**MINARD'S LINIMENT CO., LIMITED
YARMOUTH, NOVA SCOTIA**

LARGE SIZE
65 CENTS
REGULAR SIZE
35 CENTS

Знамените на...

Біль Ший і Перестуди Грудей

Загріти Мінардс і натирати ним болючі місця. Нова металічна накривка фляшки замікає силу лінімента герметично. Не допускає до розлиття плину та легко її зняти.

Натирати свободіно Мінардом, щоби усунути всякі мушкулярні болі, штывність, біль в ногах, ревматичні болі і т. д.

Sales Agents:

Harold F. Ritchie & Co., Ltd.
Toronto 65

Вечірні: На Госп. возв. воскр. 4. Празн. 6, Сл. Празн. 1 нині: Догмат гласа. На стиховні і на Тропарях: Слава; I нині: Празн. Так само на Утрені: На каноні по 3. п. Конд.—Ікос і Сідален Празн. На 9 п. „Чеснійшую” світилен воскр. Сл. I нині: Празн. На хвалитех воскр. 4 Празн. 4 з

2 їх припівами. Сл. стихира єванг. По Славословію вел. Троп. воскр. —

Літургія. Тропар як в Попразд. Прокімен, Аллілуя і Причастен неділі. Празн. Апост. і Євангеліє, як Празн. Гос. подс., то лише Неділі як Богородичен то Неділі й Празн.

Церковний Устав на 1952 Рік

(Старий стиль)

СІЧЕНЬ

5. I. Субота пер. Різд. Троп. Сл. I нині Конд. Предпр. Ап. 205, Єв. Луки 72.

6. I. Неділя пер. Різдвом. Св. Отців. Навечеря Різд. Гл. 4. Єв. воскр. 7. Веч. В. Воскресне опускається. На Госп. возв. 6 Отців, 4 Предпр. Сл. Отц. I н. Предпр. Стиховна Предпр. Сл. Отц. По Нині отпуш. Троп. воскр. Сл. Отц. I н. Навечеря. Утр. на стор. Веч.-Утр. 929. — Літ. Злат. Троп. воскр. і Навеч. Ап. Єв. Нед. пер. Різд. Ап. 328; Єв. Мат. 1.

7. I. Понед. Різдво Христове. В нед. ввечером Вечірня. Благ. Бог наш. Царю небесний. Блажен муж. Стихири на Госп. возв. і Чтення з Троп. гл. Веч.-Утр. стор. 958. По возгл. Трисвятої Прокім., Ап. Гал. 207, Єв. Луки 5. Рцім всі. Сподоби, Ісполним і по 2 возгл. Отпуст. Троп. Сл. I н. Конд. Різд. — Раненько Повечеріє вел. з Литією. На Утр. Єв. Мат. 2. Літ. Вас. Єлици. Ап. 209, Єв. Мат. 3. Задост. Празн. Замість Да ісполняється і Буди ім'я Госп.: Всяческай... аж до відданя празн.

8. I. Вівт. Собор Пр. Богор. і св. Йосифа Обр. Гл. Веч.-Утр. стор. 971. — Літ. Злат. Троп. Празн. і Обр. Сл. Конд. Обр. I н. Собора. Трисвятоє. Прокімен Соб. і Обр. Ап. 306, Єв. Мат. 4. Прич. Празн. і Обр.

9. I. Середа, Св. Первомч. Стефана. Попр. Різд. Утр. зо Славословієм вел. На Літ. Ап. 17, Єв. Мат. 87.

12. I. Субота по Різд. На Літ. Ап. Єв. суб. по Різд. і суб. пер. Просвіч. Ап. 288 і 284, Єв. Мат. 46 і 5.

13. I. Нед. по Різдв., Богоотців і Відання Богоотців. Гл. 5, Єв. воскр. 8. Веч. На Госп. возв. 3 воскр. 4 Різд. З Богоот. Сл. Богоот. I н. Празн. (Августу...) — На Літ. Троп. воскр., Празн., Богоот. Сл. Богоот. I н. Празн. Ап. 200. Єв. Мат. 4.

14. I. Понед. Обріз. Госп. і св. Василія В. Гл. 1. I. н. стилю.

18. I. Пятн. Навечеря Богоявл. Царські Часи. Вечірня з Літургією св. Вас. Благ. царство і пр. гляди Веч. Утр. 470 стор. По Світе тихий: Прокімен: Бог наш на небеси... Ап. 143 до слів: “неключим буду.” Єв. Луки 9. Задостойник. I по мол. заамвонній Водосвяття.

19. I. Субота. Богоявлення Госп. Раненько Повечеріє вел. з Литією. На Утр. Єв. Мар. 2. — Літургія Златоуст. гл. 6. I. нов. стилю.

20. I. Неділя по Просвіч. і Собор св. Предтечі. Гл. 6. Єв. воскр. 9. Веч. на Госп. возв. 3 воск. 4 Празн. З Предт., Сл. Предт. I н. Догмат. Прокімен: Господь воцар. Стиховна воскр. Сл. Предт. I н. Празн. На Літ. Троп. воскр. Празн. Ап. 224 і 42, Єв. Мат. 8 і Ів. 3.

26. I. Суб. по Просвіч. Ап. 236. Єв. Мат. 7.

27. I. Неділя 31 по Сош. Віddання Богоявл. Гл. 7. Єв. воскр. 10. Устав під ч. 9. Ап. Єв. Нед. Ап. 280, Єв. Луки 93.

ЛЮТИЙ

3. II. Неділя 32 по Сош. про Закхея. Гл. 8, Єв. воскр. 11. Устав під 1. На Утр. Полиелей нед. аж до Сироп. нед. Ката васія: Сушу до 22. II. На Літ. Ап. 285, Єв. Луки 94.

10. II. Неділя Митаря і Фарисея. Гл. 1, Єв. воскр. 1. Веч.-Утр. 94 ст. На Утр. по Єв. стихири покаянні до 5 нед. В. Посту вкл. На Літ. Троп. воскр. Сл. Конд. Тріяди. I нині: Діва днесь. Ап. 296, Єв. Луки 89.

12. II. Вівторок. Трьох Святителів. Всеночне. Устав під 5. На Утр. Єв. Ів. 36.

Катав. Сушу. На 9 пісні замість "Честній-шую.": припіви Святих. На Літ. Ап. 335, Єв. Мат. 11.

15. II. Пятниця. Стрітення Господнє. Устав 2. II. нов. стилю.

17. II. Неділя Блудного Сина. Попраз. Стріт. Гл. 2, Єв. воскр. 2. Вечірня. На Госп. возв. 4 воскр. 3 Тр. 3 Празн Сл. Тр. I н. Догмат. Стиховна воскр. Сл. Тр. I н. Празн. Троп. воскр. Сл. I н. Празн. Троп. воскр. Сл. I н. Празн. Полиелей нед. "На ріках вавилонських" до Сироп. нед. Катав. Сушу. По 3 п. Конд. Ікос Празн. Сл. Сідален Тр. I н. Празн. По 6 п. Конд. Ікос. Тр. На хвалітах 5 воскр. 3 Тр. Сл. Тр. — Літ. Троп. воскр. і Празн. Сл. Конд. Тр. I н. Празн. Ап. 135, Єв. Луки 79.

— 22. II. Пят. віддання Стріт. Устав під 10. Ап. Єв. Празн.

23. II. Субота задушна.

24. II. Неділя Мясопустна. Гл. 3, Єв. воскр. 3. Устав 17. II. нов. стилю.

БЕРЕЗЕНЬ

1. III. Суб. сироп. Пмаять ОО. Постників. На Літ. Ап. 213, Єв. Мат. 43.

2. III. Неділя Сиропустна. Гл. 4, Єв. воскр. 4. Веч.-Утр. 107 стор. — На Літ. Троп. воскр. Сл. I н. Кондак Тріоди. Прокімен Тр. Ап. 112, Єв. Мат. 17. — Вечером Веч. постна з поклонами.

Середа і пятниця (5. і 7. III.) Літургія Преждеосв. Дарів. На ній Вечірня з наступного дня. Так само всі середи і пятниці Вел. Посту і 3 перші з дні страсної седмиці Літ. Преждеосв.

8. III. Суб. 1 В. П. Теодора Тирона Мч. † 1 і 2 Найд. Голови Предтечі. На Літ. Троп. Предтечі і Теодора, Конд. Предт. Сл. Конд. Теод. I н. Богор. воскр. Ап. 176 і 292, Єв. Мат. 40 і Мар. 10.

9. III. Неділя 1 Вел. Посту. Гл. 5. Єв. воскр. 5. Устав 2. III. нов. стилю. Буква недільна від 14 березня 1952: а.

16. III. Нед. 2 Вел. Посту. Гл. 6, Єв. воскр. 6. Веч.-Утр. 123 стор. На Літ. Вас. В. Троп. воскр. Сл. Конд Тр. I н. Богор. Йоакім і Анна. Ап. 304, Єв. Мр. 7.

22. III. Суб. 3 В. П. † 40 Муч. в Севастії. На Літ. Ап. 33†, Єв. Мат. 80.

23. III. Нед. Хрестоплоконна. Гл. 7. Єв. воскр. 7. Устав 16. III. нов. стилю.

30. III. Нед. 4 Вел. Посту. Гл. 8, Єв воскр. 8. Устав 23. III. нов. стилю.

КВІТЕНЬ

2. IV. Середа вечером **Поклони.**

5. IV. Суб. Акафістова. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 54.

6. IV. Нед. 5 Вел. Посту. Предпразн. Благовіщення. Гл. 1, Єв. воскр. 9. На Вечірні на Госп. возв. 6 воскр. 4 Предпр. Сл. Предпр. I н. Догм. Стиховна воскр. Сл. I н. Предпр. Троп. воскр. Сл. I н. Предпр. — На Утр. на хвалітах воскр. і Тр. — На Літ. Вас. В. Троп. воскр. і Предпр. Сл. Тріоди, I н. Предпр. Ап. 321, Єв. Мар. 47.

7. IV. Понед. 6 В. П. Благовіщення Пр. Д. Всеночне. На Госп. возв. 3 Тріоди, 7 Празн. Сл. I н. Празн. 3 Чтенія і проче Благов., як устав під 6. — На Утр. по 1 стихосл. Сідален Тр. проче Празн. Єв. Луки 4. Славословіє мале. Стиховна Тр. Сл. I н. Празн. Благо есть... Троп. Празн. 1, єкт. Помилуй нас Боже... 3 покл. і Отпуст вел. — Веч. з Літургією Золот. На Гоєп. возв. 11 стихир: 5 Тр. 3 Празн. і 3 Арх. і проче, як 25. III. нов. стилю.

12. IV. Субота Лазарева, устав 5. IV. нов. стилю.

13. IV. Неділя Квітна і страстна седмиця, устав 6. IV. і дальше.

18. IV. Велика Пятниця і 19. IV. Вел. Суб., устав 11 і 12 IV. нов. ст.

20. IV. Воскресення Христове і світлий тиждень, устав 13. IV. і дальші нов. ст.

27. IV. Неділя Томина, устав 20. IV. нов. стилю.

ТРАВЕНЬ

4. V. Нед. 2. Мироносиць. Гл. 2, Єв. воскр. 3. Гляди Веч.-Утр. 325 стор. На Літ. Троп. воскр. і Благообр. Сл. Кондак Тр. I нині Пасхи. Ап. 16, Єв. Мар. 69.

11. V. Нед. 3. Розслабл. і св. Вмч. Георгія з 6. V. Гл. 3. Єв. воскр. 4. Всеночне. Після уставу 11. V. нов. стилю. На Літ. Ап. 23 і 29, Єв. Ів. 14 і 52.

14. V. Преполовлення П'ятьдесятниці. Гл. 7. V. нов. стилю.

18. V. Нед. 4. Самарянки. Попразд. Преполовл. Гл. 4, Єв. воскр. 7. Гляди Веч.-Утр. 339. — На Літ. Троп. воскр. Препол., Сл. Конд. Самар. I н. Препол. Проче неділі Ап. 28, Єв. Ів. 12.

21. V. Середа. Віддання Преполов. На Літ. Ап. Єв. дня.

24. V. Субота. † Св. Славяне. Ап. Кирила і Методія. На Літі. Ап. 318, Єв. Мат. 11.

25. V. Нед. 5. Сліпор. і св. Івана Богослова з 21. V. Гл. 5. Єв. воскр. 8. Устав як 1. V. На Утр. Катавасія Вознесення. На Літ. Ап. 38 і 68, Єв. Ів. 34 і 61.

28. V. Середа. Віддання Пасхи. На Літ. Троп. воскр. Сл. Конд. Сліпор. І н. Пасхи. Ап. Єв. дня. Ап. 41, Єв. Ів. 43. Отпуст з крестом. Сьогодні здіймається плащаницю.

29. V. Четвер. Вознесення Госп. Устав 22. V. нов. стилю.

ЧЕРВЕНЬ

1. VI. Нед. 6 св. Отців 1 Нік. Собора Попраз. Вознес. Гл. 6. Єв. воскр. 10. Веч. Утр. стор. 361. — На Літ. 2 антиф. Празн. Троп. воскр. Возн. Отц. Сл. Конд. Отц. І н. Вознес. Проче нед. Отців. Ап. 44, Єв. Ів. 55. Задост. Вечером віддання Отц.

5. VI. Четвер. † Найд. Голови Ів. Пред. з 7. V., бо 7. VI. є субота задушна.

8. VI. Нед. П'ятьдесятниці. Зіслання св. Духа. Служба 1. VI. по нов. ст.

9. V. Понед. Пресв. Тройці. Гл. 2. VI. по нов. ст.

15. VI. Нед 1 по Сош. Всіх Святих. Гляди 8. VI. по нов. ст. На Утр. Катав. Отверзу уста моя... до 13. VIII.

19. VI. Четвер. Пр. Евхаристії. Попразен. 8. днів. Сам Празник на неділю.

22. VI. Нед. 2 по Сош. Пресв. Евхаристії. Гл. 15. VI. по нов. стилю.

27. VI. П'ятниця (10 по Пасці). Празник Н. Серця Христового на неділю.

28. VI. Субота. Состраданіє Пр. Богородиці. Гл. 21. VI. по нов. ст.

29. VI. Нед. 3 по Сош. Празник Серця Ісуса. Гл. 22. VI. по нов. стилю.

ЛИПЕНЬ

6. VII. Нед. 4 по Сош. Гл. 3, Єв. воскр. 4. На Літ. Ап. 93, Єв. Мат. 25.

7. VII. Понед. Різдво Івана Хреста. Гляди 24. VI. по нов. стилю.

12. VII. Субота. Верх. ап. Петра і Павла. Всеночне. На Госп. возв. І н. Догмат сходячого з гласа На Утр. Єв. Ів. 67. На Літ. Ап. 193, Єв. Мат. 67. Задостойник.

13. VII. Нед. 5 по Сош. † Собор 12 Апостолів. Гл. 4, Єв. воскр. 5. На Вел. Веч. Собор 12 Апост. з відданням служби Верх. Апостолів. На Госп. возв. 4 воскр. 3 Верх. 4 12 Ап. Сл. Верх. І н. Догм. 4 Гл. Стиховна воскр. Сл. Верх. Троп. воскр. Верх., Сл. 12 Ап. І н. Богор. воскр.

На Літ. Тропар воскр. Верх. і Собора, онд Верх. Сл. Соб. І н. Богор. Ап. 103 і 131, Єв. Мат. 28 і Мар. 12.

20. VII. Нед. 6 по Сош. Гл. 5, Єв. воскр. 6. На Літ. Ап. 110, Єв. Мат. 29.

27. VII. Нед. 7 по Сош. Гл. 6, Єв. воскр. 7. На Літ. Ап. 116, Єв. Мат. 38.

28. VII. Понед. † Володимира Вел. кн. Укр. Гляди 15. VII. по нов. ст.

СЕРПЕНЬ

3. VIII. Нед. 8 по Сош. Іллі прор. З 2. VIII. Гл. 7. в. воскр. 8. Всеночне. Устав під 3. На Літ. Ап. 124 і 57, Єв. Мат. 58 і Луки 14.

10. VIII. Нед. 9 по Сош. Іл. 8, Єванг. воскр. 9. На Літ. Ап. 128, в. Мат. 59.

17. VIII. Нед. 10 по Сош. Гл. 1, Єванг. воскр. 10. На Літ. Ап. 131, Єв. Мат. 72.

19. VIII. Вівторок. Преображення Господнє. Гляди 6. VIII. по нов. стилю.

24. VIII. Неділя 11 по Сош. Попраз. Преобр. Гл. 2, Єв. воскр. 11. Устав під 7. На Утр. Катав. "Лици Узр." На Літ. Ап. 141, Єв. Мат. 77.

28. VIII. Четвер. Успення Пр. Богородиці. Гляди 15. VIII. по нов. стилю.

31. VIII. Нед. 12 по Сош. Попраз. Успення. Гл. 3, Єв. воскр. 1. На Утр. до 5. IX. Катавасія: Преукрашенная. Устав під 7. На Літ. Ап. 282, Єв. Луки 13.

ВЕРЕСЕНЬ

7. IX. Нед. 13 по Сош. Усікнов. Гол. Ів. Хрест., з 11. IX. Гл. 4, Єв. воскр. 2. Устав під 3. Всеночне. Ризи світлі. (Піст припадає 11. IX. в четвер). На Утр. Катавасія: Крест. начертав... (до 4. IX.). На Літ. Ап. 166 і 33, в. Мат. 87 і Мар. 54.

14. IX. Нед. 14 по Сош. † Начало Індикта і преп. Симеона. Гл. 5, Єв. воскр. 3. На Літ. Троп. воскр. Інд. і Свят. Конд. воскр. Сл. Свят. І н. Інд. Проче все Інд. і Свят. Ап. 282 і 258, Єв. Луки 13 і Мат. 43.

20. IX. Суб. пер. Воздвиж. Предпразн. Різд. Пр. Д. На Літ. Ап. 126, Єв. Мат. 39.

21. IX. Нед. 15 по С. Гіздво Преч. Діви. Н. пер. Возд. Гл. 6, Єв. Утр. Луки 4. Устав під 4. На Літ. Троп. воскр. і Різд. Сл. Конд. воскр. І н. Різд. Ап. Єв. Нед. пер. Возд. і Різд. Ап. 215 і 240, Єв. Ів. 9 і Луки 54. Задост.

26. IX. П'ятн. Віднова храма. Предпраздн. На Літ. Ап. 307, Єв. Мат. 67.

27. IX. Суб. Воздвиження Чес. Хреста. Сьогодні піст і фioletні ризи. Гляди 14. IX. по нов. стилю.

28. IX. Нед. 16 по Сош. Нед. по Воздв. Попразд. Воздв. Гл. 7, Єв. воскр. 5. Устав під 7. На Літ. Ап. Єв. Нед. по Воздв. Ап. 203, Єв. Мар. 37.

ЖОВТЕНЬ

4. X. Віддання Воздв. і Суб. по Воздв. Устав 20. IX. нов. стилю. Ч. Хрест переносяться до захристії.

5. X. Нед. 17 по Сош. Гл. 8, Єв. воскр. 6. На Літ. Ап. 182, Єв. Мат. 62.

12. X. Нед. 18 по Сош. Пам'ять смерти св. Івана Богосл. з 9. X. Гл. 1, Єв. воскр. 7. Всеночне. Устав 28. IX. нов. ст. На Літ. Ап. 188 і 73, Єв. Луки 17 і Ів. 61.

19. X. Нед. 19 по Сош. Покров Пр. Ріві з 14. X. († Томи ап. з 19. X. перенести на 14. X.). Гл. 2, Єв. Утр. Луки 4. Всеночне. Устав під 4. На Літ. Ап. 194 і 320. Єв. Луки 26 і 54.

26. X. Нед. 20 по Сош. Празник Христа Царя. (Гл. 3, Єв. вбскр. 9). Всеночне. На Утр. Єв. Луки 95 з переступ. На Літ. Ап. 250 і 251 від слів: Благодаряще Бога до: а ще ли небесная і Ап. 292, Єв. Ів. 95 (стихи 33-37). — Вечером Віддання Праз. Прокімен: Кто Бог велий. Рцім всі. Отпуст вел.

ЛИСТОПАД

2. XI. Нед. 21 по Сош. Гл. 4, Єв. утр. воскр. 10. На Літ. Ап. 203, Єв. Луки 35.

8. XI. Субота. Вмч. Димитрія. Всеночне. На Утр. Єв. Мат. 36. На Літ. Ап. 292, Єв. Ів. 52.

9. XI. Нед. 22 по Сош. Гл. 5, Єв. утр. воскр. 11. На Літ. Ап. 215, Єв. Луки 83.

16. XI. Нед. 23 по Сош. Гл. 6, Єв. утр. воскр. 1. На Літ. Ап. 220, Єв. Луки 38.

21. XI. Пятниця. Собор св. Михаїла Архистратига. Всеночне. На Утр. Єв. Мат. 52. На Літ. Ап. 305, Єв. Луки 51.

23. XI. Нед. 24 по Сош. Гл. 7, Єв. воскр. 2. На Літ. Ап. 221, Єв. Лк. 39.

30. XI. Нед. 25 по Сош. Св. Йосафата свмч. з 25. XI. Гл. 8, Єв. воскр. 3. Всеночне. Устав під 3. Як храм, на Утр. Єв. Ів. 35. На Літ. Ап. 224 і 311, Єв. Луки 53 і Ів. 36.

ГРУДЕНЬ

4. XII. Четвер. Введення в храм Пр. Діви. Гляди 21. XI. нов. стилю.

7. XII. Нед. 26 по Сош. Попраз. Входа. Гл. 1, Єв. воскр. 4. Устав під 7. На Літ. Ап. 229, Єв. Луки 66.

14. XII. Нед. 27 по Сош. Гл. 2, Єв. воскр. 5. На Літ. Ап. 233, Єв. Луки 71.

19. XII. Пятниця. Николая чудотворця. Всеночне. Єв. Утр. Ів. 36. На Літ. Ап. 336, Єв. Луки 24.

21. XII. Нед. 29 по Сош. Предпразн. Неп. Зачаття. Гл. 3, Єв. воскр. 6. Устав під 7. На Літ. Троп. воскр. і Предпр. Сл. Конд. воскр. I н. Предпр. Ап. з 28 нед. зач. 250, Єв. 29 нед. Луки 85.

22. XII. Понед. Непор. Зачаття Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 3.

28. XII. Нед. Праотців. Попразн. Непор. Зач. Гл. 4, Єв. воскр. 6. Гляди 14. XII. по новому стилю.

29. XII. Понед. Віддання Неп. Зач. Устав під 10.

RUN DOWN?

Пригноблені?

ПОМОЖІТЬ ПОЗДОРОВШАТИ СВОЇЙ ДИТИНІ **SCOTT'S EMULSION**

Хлопці і дівчата у всяких шкільних віках ростуть так скоро і є так активні, що багато з них є знеможені і обезсилені з причини перестуди не виказуючи ніяких остерігаючих познак. Коли такий стан зістав виявленим, так для чого не дати їм доброго тоніку, помогти піднести здоровий ріст, сильні кости, здорові зуби і більше живе тіло?

Scott's Емулсія має природні вітаміни А і Д з іншими потрібними складниками до помочі в будові сили і відпорності. Здорові, крепкі діти мають більшу відпорність на зимові дегелювості і скорше виздоровлюють. Купіть мілу в смаку, економічну Scott's Емулсію ще сьогодня.

2-49

SCOTT'S EMULSION

Не лише Тоник — Вона є сильною Поживою.

Дещо про Календар

ЩО ТАКЕ КАЛЕНДАР?

Слово календар походить від латинського слова "календаріом," а це знову від слова "календе," що ним означувано початок кожного місяця.

Основою кожного календаря є астрономічні зміни дня і ночі, періоди місяця й пори року. Довший протяг часу, наприклад рік або ряд років, означувано користуючись астрономічними змінами місяця, від одної повні до другої, і цей протяг часу також у багатьох мовах задержав назву місяця. Але через те, що ні рік, ні час обертоту місяця не мали округлого числа днів, тому повставали ріжні системи для обчислювання часу, а кожна система тим самим творила окремий календар.

На протязі віків повстало багато календарів; деякі з них задержалися ще по нинішній день. З важливіших — це календарі: єгипетський, грецький, жідівський, китайський, перський, юліянський і григоріянський.

ЮЛІЯНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Для нас цікаві два Календари: Юліанський, за яким числить наша Церква й Григоріянський, прийнятий у цілому світі.

Юліанський календар повстив в 46 р. по Христі, за часів Юлія Цезаря. Він мав 365 і чверть дня. На кожні 4 роки 3 були звичайні і числили 365 днів, а 4 був переступний рік і мав 366 днів. Додатковим днем у переступному році був день 28 лютого, його рахували два рази. Початком року був 1 день березня. Пізніше початок року перенесено на день 1 січня. Юліанський календар прийняла Церква на нікейському соборі в 325 р. по Христі.

ГРИГОРІЯНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Соняшний рік має 365.2422 дні, а за юліанським календарем $365\frac{1}{4}$. Наслідком того повстає там ріжниця, а саме на 0.00-

78 днів менше. Та ріжниця протягом 128.5 років наростає до 1 дня так, що юліанський календар постійно відбігає від початку соняшного року. В XVI століттю та ріжниця становила вже 10 днів. Тоді астроном Людвік Лілій склав проект новобогого календаря, якого затвердив Папа Григорій XIII і видав наказ завести такі зміни: замість 5 жовтня 1582 року вважати 15 жовтня 1582 р. і переступним роком вважати кожний четвертий рік, але ті роки, що кінчаються двома нулями, вважати звичайним, крім тих, що діляться без решти на 4. Новий календар названо григоріянським або новим стилем.

ПОЧАТОК РОКУ

Звичай рахувати початок року 1 січня зявився у XIV віці. Україна, прийнявши від греків Христову віру, починала рік за грецьким календарем — 1 березня, рахуючи літа від сотворення світу. В 1492 році за новоріччя взяли 1 вересня, а в 1700 році початок року перенесено, як і скрізь в Європі, на 1 січня.

ПОРИ РОКУ

В північній частині земної кулі весна починається 21 березня, з весняним зрівнанням дня з ніччю; літо 21 червня, коли північна половина землі найближче до сонця; осінь 23 вересня, з осіннім зрівнанням дня з ніччю; зима 21 грудня, коли день найкоротший і ніч найдовша.

На південній півкулі, в країнах Південної Америки, в Південній Африці й Австралії — якраз навпаки, весна починається 23 вересня, осінь 21 березня, літо там тоді коли в нас зима, а зима коли тут літо. Це тому, що вісь землі не стойте прямовисно до тої площини, по якій земля ходить довкола сонця, але похило, косо й в той час, коли північна половина землі відхиляється від сонця і приймає від нього якнайменше теплоти, південно наближається і там тепло, літо. І навпаки.

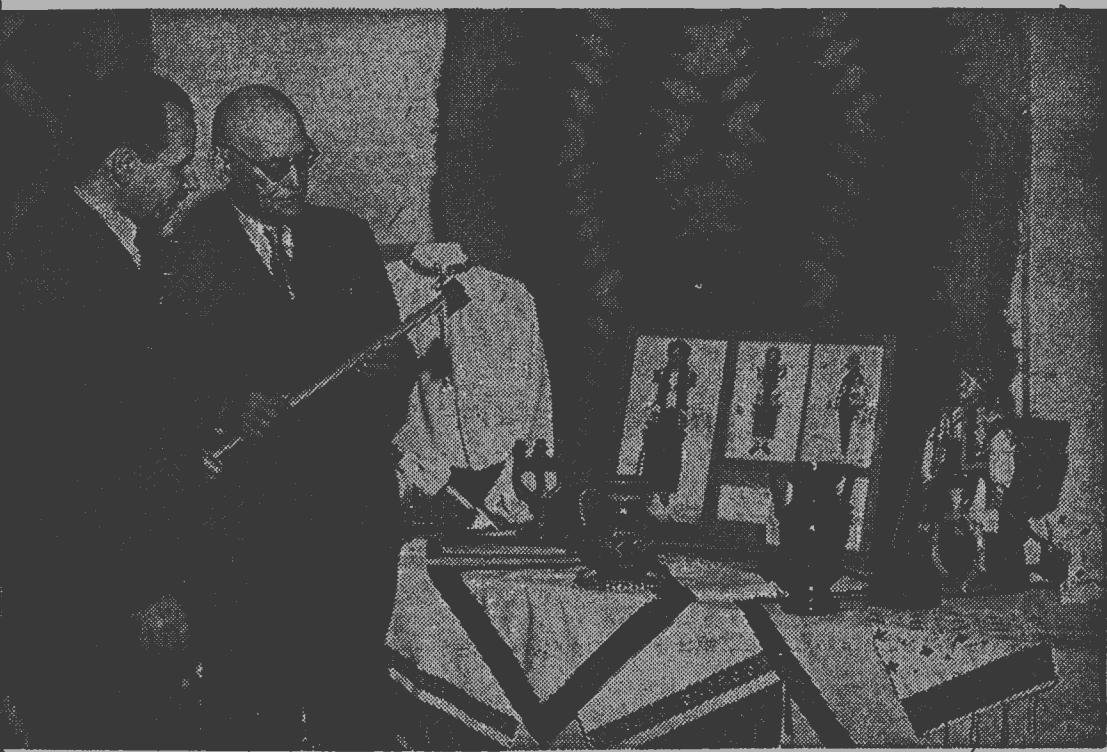
ПОРІВНАННЯ ЧАСУ

Відомо, що земля крутиться довкола своєї осі, і на протязі 24 годин робить повний оборот, при чому кожна частина поверхні-то обертається до сонця, тоді нього відхиляється, і через те є день ніч та ріжні пори дня й ночі, ріжні години. Через те їй не всюди на землі та сада година. Дедалі на схід там кожне місце вже більше повернулось до сонця чи від нього відійшло, а дедалі на захід, там година пізніша.

Коли, наприклад, в Нью Йорку саме поудне, то в Лондоні, Парижі, Амстердамі, Мадриді вже п'ята година пополудні; у Токіо, Берліні, Відні, Будапешті, Львові — шеста; в Царгороді, Атенах, Укарешті — сема; в Ленінграді, Москві,

Києві — уже година восьма; в Тегерані (Персія) вже пів девятої, а в Калькуті (Індія) пів одинадцятої; в Сінгапор — якраз північ, а ще далі на схід уже по півночі; в Шангаї, Гонг-Конг і на Філіпінах, уже почався другий день, перша година по півночі; в Японії вже друга година; а в Австралії вже третя над ранком.

Зате на захід від Нью Йорку ще нема полудня. Територія Злучених Держав поділена на чотири часові зони, що називаються східна, центральна, гірська й тихоокеанска. Йдучи із сходу на захід кожна має час на одну годину раніше як попередня смуга. Коли в Нью Йорку поудне, то в Шікаго щойно одинадцята година, в Денвер десята, а в Сан Франциско девята година перед полуднем.

НА ВИСТАВІ УКР. НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Др. І. Глинка (з ліва) і проф. Л. Білецький оглядають один з величного числа експонатів на виставі українського народного мистецтва, влаштованої в дні святкування 60-ліття поселення українців у Канаді — 7, 8 і 9 вересня 1951.

На щастя, на Новий Рік!

Глибока ніч, та хтось блукає
Полями онде за селом.
Старенький дід крадьки ступає
І бачно дивиться кругом.

— Шкода, шкода . . . Гадали люди,
Що мої дні будуть їм лекші.
Та царював я рік цілий
І йду, не давши їм полекші.

Жаль тих людей. Вони так чесно
Трудились на своєму полі.
Коби бодай наступник мій
Став добрим Роком щастя й долі.

— Я тут, мій батьку! Вже лечу!
Тепер ви можете спочити.
Мене вже Бог благословив,
Навчить цей народ краще жити.

— Ну, слава Богу! Прощавай!
Як ти на крилах, любий сину,
То вже подбай, щоб і вони
Ішли все вгору, не вдолину.

Старий Рік зник! А Рік Новий
Над селами махнув крилом.
Дай, Боже, щоб прийшов до нас
З правдивим щастям і з добром!

ВИС. ДОСТ. ЛУІ СЕН ЛОРАН

Премієр Канади

Василь Еліняк

Іван Пилипів

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕНЦІ В КАНАДІ

Прибули з села Небилова, Західна Україна, до Квебеку
вересня 7-го, року 1891

Шістдесятиліття в Оттаві

(Промова Дост. В. Е. Герриса, міністра громадянства й іміграції, на святі 60-ліття поселення українців у Канаді, виголошена вересня 7, 1951).

Сьогодні минає шістдесят літ, як у пристані Квебек ступив на канадійську землю перший українець. В дійсності їх було два, Іван Пилипів і Василь Єленяк. Пустилися вони в дорогу за намовою в листах їхніх знайомих, менонітів, що вже були поселилися в Манітобі; хотіли власними очима побачити й переконатися, чи правду писали меноніти про чудові можливості в Новім Краю. З Квебеку поїхали вони до Винніпегу і цілу осінь та зиму працювали на фармах у Манітобі, іздили, розпитували та вивідували в людей і урядовців, які займалися справами поселення.

Порадившись з товаришем, Пилипів вернув зимою на Україну з наміром продати своє господарство й вернутися до Канади в товаристві своїх односельчан. Але що ж сталося? Він почав розповідати сусідам про цей Новий Край, де землю давали задурно кожному, що хотів на ній робити, і де простори були такі великі, що поселившись, можна було зажити вільним життям, по вподобі, аби тільки не ломати законів країни. За це його зараз замкнули до арешту, де він провів 6 місяців, чекаючи розправи і відсиджуючи кару. Як то завжди буває, це мало протилежні наслідки: чутка про нього й новий вільний край відбилася широким відгомоном між населенням і ще його не випустили з тюрми, а вже кілька родин вийшли до той золотої "обіцяної землі," а слідом за ними приїхав і самий Пилипів. Такий був початок еміграції до Канади 132,000 осіб українського походження. Цього вечера ми святкуємо й споминаємо той день шістдесят літ тому, коли два шукачі пригод висіли з корабля в Квебеку на канадійську землю, бо шукали кращого життя та втікали від застарілих і гнітючих законів. І дійсно, можна сказати без пересади, що в Канаді був лік на всі ці недомагання. Коли ми сьогодні споминаємо їх з лошаною, то че забуваймо, що наш край мусить далі ли-

шигтися таким самим ідеалом, як був тоді, щоб у ньому була для всіх однакова нагода поліпшити своє життя, щоб уряд не більше налягав на людей, як цього потрібно для загального добра в державі.

Я сказав, що за цими двома прийшло 132,000, але тепер число тих, що подають своє походження як українське, є багато більше. Я сказавби, що їх буде понад 375,000 цього року, а це значить, що дуже багато з них родилися вже в цій країні. Як ми вважатимемо людей з Британських Островів за одну етнічну групу (хоча моя шотландська кров бунтується проти цього), то українці будуть щодо числа четвертою з черги етнічною групою в нашему краю, цебто по британських, французах і німцях.

Одною з дуже добрих сторінок української вдачі є здібність незалежно думати і безпристрестно й проникливо доказувати, щоб дійти до кореня справи. Отже не дивно, що між ними без числа організацій, які висловлюють свої ріжні погляди та дають змогу виладуватися їхній величезній енергії. Неминуче мусіло прийти до того, що скорше чи пізніше мали вибрати когось з них до уряду, і так воно й сталося в провінції Алберти, де вибрано Андрія Шандра послом до сойму в 1913 році. Від тоді аж до тепер були і є посли українського походження в соймах і в парламенті, які заступали не тільки українців, але й всіх інших канадійців. Під цей час один визначний українець, Н. В. Бачинський, є спікером манітобського сойму, а другий, Іван Дікур, послем до парламенту.

В музичному світі нам завжди приходять на думку українські хори. Але ці співакські дружини є тільки основними групами, з яких вилонюються такі талановиті музики як Донна Гресько, скрипачка, і Юна Ковальчук, співачка. В науці маємо професорів українського походження в університетах МакГіл, Монреалу, Оттави, Торонта, Манітоби, Саскачевану й Алберти. В стисло науковій ділянці багато осіб українського походження є заняті важливою дослідчою працею.

У другій Світовій Війні тридцять ти-

сяч з них (українців) служили в збройних силах цього краю — зусилля, з якого була б горда всяка інша етнічна група в Канаді.

Я торкнувся тільки кількома словами поступу, якого зробили українці в Канаді і не думаю довше над цим спинячися крім того, що скажу: українець шанує гріш і не купує щобудь і по якібудь ціні. Він щадний і господарний, — у нього чистенька хата. Усе, що я сказав цього вечора, можна висловити в кількох словах, а це, що за 60 літ українці стали канадійцями, хоча вони, як от цього вечора, ріжуться від інших, бо вбралися в народні строї. — Інші етнічні групи, люди британського, французького, німецького чи іншого походження, теж післи “своїх” до соймів і парламенту, до університетів, шанують і не забувають своїх пісень, видали видатних музиків, тощо. Це зразок канадійського життя і на мою думку піонірам з України належиться признання, що вони стали невідлучною частиною, і то важливою й діловою частиною того,

що ми звемо “канадійська нація.”

Хоча ми не вбираємося так пишно як бачите на виставі, ані не маємо однакового замилування до краси, то є одна річ, яка нас усіх єднає: ми всі є тої самої думки, що були Іван і Василь 60 літ тому, — для всіх однакова нагода без зайвого вміщування й натиску з сторони уряду. Ці правди, в які вірили тоді одиці тут то там, мають сьогодні ширше, світове значіння. Як уряди можуть здушувати та поневолювати одиниці, так сама нації можуть придушувати й спиняти природний розвій інших націй. Іван і Василь хотіли втечі від цього і тепер усі канадійці хотять цього збутися. Так дивляться тепер на цю справу майже всі канадійці. Канадійці з України пройшли вогненну пробу, вони зазнали кривд і дискримінації. І чи можна дивуватися, що вони такі вразливі на те, щоб не дати себе використовувати кому будь чи то в Канаді чи поза Канадою? Це дух вільних людей і його конечно зберігати й далі плекати в нашому краю.

Осінню порою, в золоті, від сонця дні серпня й вересня, наші заможні господарі^{*} молотять своє збіжжя. Від раннього ранку до заходу сонця гуде без перерви, хіба тільки в обідню пору, молотильня, а золоте збіжжя сиплеться на радість і життєву забезпеку тим, котрі своєю працею його випродукували.

Усуньте Біль від Перестуди Цим Способом

THERMOGENE є готова сейчас до вжитку! Ця медична вовна виділює лагідне огріття в поміч болю горла, перестуди грудей, бронхіту, невралгії, ломбего, сіятики і менших ревматичних болів.

THERMOGENE медична вовна вжита на першу познаку дріщів виділює лагідне проникливе тепло нагло. Так чиста і легка до ужитку.

Канадійці говорять, що THERMOGENE медична вовна є по правді "Теплотою яка Усмірює."

Здоровий THERMOGENE медичний виріб до натирання, — компанійний продукт, на скору полекшу перестуди голови. —

— Купіть Сьогодня! —

THE THERMOGENE MEDICATED WOOL

Радієві Промови Проф. П. Юзика До Слухачів в Україні

I

(Вересня 5, 1951)

Цього року приблизно пів міліона українців в Канаді святкує великий ювілей — 60-ті роковини їх прибууття до цієї країни. Вони зупиняються, щоб окреслити кінець першого і найтруднішого етапу свого поселення, щоб віддати пошану тим тривалим піонірам, що уможливили ці успіхи, щоб засташовитися над здобутками, і беручи науку з історії, щоб викресати майбутній поступ. Такі пропам'ятні свята відбуваються в кожній українській околиці від одного до другого кінця Канади.

Це є перша в серії трьох радієвих промов, звернених до слухачів України в цій урочистій хвилі, про життя українців Канади.

Від 1891 р. минає 60 років, від коли перші два українські поселенці прибули до Канади. Вони є: Іван Пилипів і Василь Єлиняк, селяни з села Небилова, в Західній Україні. Ці відважні піоніри взялися за рільництво на первісній канадській землі й обидва досягли добробуту. Пилипів помер 1936 року, на 77-ому році життя. Єлиняк, що сьогодні має 92 роки, ще живе; в 1947 р. канадський уряд відзначив його, як одного з передових канадських громадян, на рівні з премієром.

Шістьдесят років тому Канада, в порівнанню з європейськими країнами, була молоденька й з малочисленним населенням. Вона була в посіданні великих природних багатств і мала міліони моргів урожайної землі, яка чекала на заселення. Демократичний уряд оголосив запрошення європейським людям, щоб приїхали до цієї країни, де вони могли закладати свої господарства, поліпшити своє економічне й соціальне становище, і де могли вони жити безпечно й свободіно.

На прохання Канади тисячі українців з різних частин України, але переважно з Західної України, пішли слідами Пилипова й Єлиняка. Нужда, великі подат-

ки й національні переслідування вигнали цих людей з рідних сторін. Вільні землі, економічні можливості й свобода були силою, що притягнула їх до Канади. Більшість цих імігрантів осілася на безплатних фармах, дарованих урядом, а багато нашли працю в різних індустріях. Коли брати під увагу, що майже всі імігранти прибули сюди бідні, то треба признати, що вони зробили великий поступ, з якого сьогодні вони і їх співгромадяни можуть бути горді.

Вклад українців у будову Канади є річевий. Їх любов до землі, їх працездатність і їх витривалість у піонірському життю перетворили сотні тисяч моргів дикого степу й лісу в продуктивні фарми. По їх слідах прийшла цивілізація. Вони значно помогли в будові залізниць, доріг, індустрій і шкіл. Ці відважні люди доклали своїх зусиль до створення сіл і розвою міст. У своїх околицях вони створили громадські управи, порядок і добробут. Багато з цих околиць носять українські назви, як: Україна, Тарнопіль, Стрий, Зелена, Петлюра, Новий Київ, Новий Сокаль, Січ і багато других. Українські назви сіл, околиць, шкіл і вулиць по містах є тривалими свідками великого вкладу українців у розвій і добробут Канади.

За 60 років українці зробили величезний поступ на економічному полі, який заслуговує на більшу увагу, коли зважити, що переважна більшість започаткувала своє життя в Канаді без гроша. Сьогодні зачислюється їх до найкращих фармерів у цій державі, багато з яких посідають 350 моргів землі або більше, і які є власниками модерної машинерії, авт і прекрасних великих домів з електрикою. Українці в Канаді плекають найкраще збіжжя в світі. Наприклад, Василь Складан і Павло Павловський, з Алберти, кілька разів були світовими чемпіонами вівса. Українці регулярно виграють перші нагороди в племенню худоби, в молочарстві, городництві й у продукції меду.. Багато створили

власні промисли; тисячі є крамарями, сотні власниками готелів і багато є фабрикантами. Наприклад, у Винніпегу знаходяться дві з найбільших фабрик автобусів у Західній Канаді, які є власністю двох українців, що на початках створили ці заводи з маленьким вкладом капіталу.

ДР. П. ЮЗІК

Сини й дочки цих підприємчих піонірів скористали з найкращої освіти, що Канада має. Коло дві тисячі українців — уродженців Канади, працює в учительській професії. Є багато лікарів, адвокатів, інженерів, музик і письменників. Кілька є професорами університетів, а два є суддями. Українці розгалужуються в усіх напрямках професійного життя, в яких вони висуваються на чоло.

Канадійські українці відиграють важну роль в владі Канади. Багато муніципалів чи повітів у степових провінціях є очолені українськими війтами, посадниками й радними. В провінційних парламентах Манітоби, Саскачевану й Алберти українці в цю пору мають тринадцять своїх послів. З 17-ти українців, які були послами до манітобського парламенту, Н. В. Бачинський, бувший учитель, має за собою 29 років як посол, і сьогодні є предсідником парламенту: У всеканадійському парламенті засідало 4-ох здібних українських послів: Михайло Лучкович, Федь Заплітний, Антін

Глинка й Іван Дікур; останній є тепер канадійським представником до Обеднаних Держав. Отже українці мають безпосередній і важливий голос у правлінні Канади.

Демократичний спосіб життя в Канаді, що цінить свободу одиниці й організації, дав змогу українцям зберегти й плекати свою багату культуру. Поверх 400 українських греко-католицьких церков свободно продовжують свої релігійні традиції й звичаї. Українська греко-православна церква начислює 250 церков. Сотні українських Народних Домів, деякі з них вміщаючи і 3,000 людей, є осередками культурно-мистецької праці. Їхні хори, оркестри, вистави, танцювальні гуртки, вишивки й писанки їхніх членів — здобули признання широких канадійських кругів. Українські часописи, журнали і книжки, що тут постійно виходять, збагачують рідну культуру. Українську мову вчать не тільки в рідних школах, але і в п'ятьох університетах.

Хоч це йогляд дуже короткий, то дає деяке поняття про здобутки українців Канади. Вони прийдуть під більшу увагу під час 3-денного святкування 60-тих роковин українського поселення в Канаді, що відбудеться в днях 7, 8 і 9-го вересня ц.р. в місті Винніпегу, яке уважається столицею канадійських українців.

II

(Вересня 7, 1951)

Це є друга з радієвих промов, передаваних слухачам в Україні про великий ювілей українців Канади.

Сьогодні, 7-го вересня, очі й уші пів міліона українців і великого числа 14-міліонового населення Канади, що складається переважно з англо-саксонського і французького елементів, звернені на гарне й велике місто — Винніпег, що знаходиться в самій середині цієї просторії країни. Тут у Винніпегу почалося три-денне святкування 60-тих роковин українського поселення в Канаді.

Винніпег, що є столицею центральної канадійської провінції — Манітоби, в якій живе 100,000 українців, які становлять 13% провінційного населення, є центром українського життя в Канаді. В цьому місті живуть компактною масою поверх 30,000 українців. Тут нараховується 15 церков, в тому 4 катедри, і 16 Народних Домів чи читалень та рідних

шкіл. Тут знаходяться: українська середня школа св. Миколая, Дівочий Інститут св. Марії, Колегія св. Андрея, Осередок Української Культури й Освіти з багатою бібліотекою, музеєм і архівом, і Українська Вільна Академія Наук. Найбільші українські часописи: "Канадійський Фармер", "Український Голос" і "Новий Шлях" та журнали, наукові видання та постійно зростаюче число українських книжок, — виходять у цьому місті. Тому, що тут зосереджується провід церковний, інтелектуальний, а зокрема провід усіх українських організацій в цій державі, Винніпегу визнано неофіційно столицею канадійських українців.

Серцем і мозком українського життя в Канаді є Комітет Українців Канади, якого уважають парламентом канадійських українців. Створений під час останньої війни, в 1940 р., КУК координує загальну діяльність б-ти великих всеканадійських громадських організацій, іменено: Братства Українців Католиків Канади, Українського Національного Обєднання, Союзу Українців Самостійників, Союзу Гетьманців Державників, Української Робітничої Організації і Союзу Українських Ветеранів Канади. Маючи повну піддержку української греко-католицької і греко-православної церков, та менших церковних організацій, КУК заступає інтереси 95-ти відсотків канадійських українців. Ворогом Комітету Українців Канади є мале, але крикливе Товариство Обєднаних Українців Канади, яке під невинною, але фальшивою назвою, веде підривну комуністичну акцію. На щастя комуністичний елемент в Канаді слабий, і стає слабший з кожним днем.

Комітет Українців Канади установляє свої напрямні на всеканадійських конгресах, що скликаються що три роки, і на яких бере участь біля тисячі делегатів від усіх українських національних організацій і з усіх більших осередків українців Канади. Таких Конгресів було вже три. КУК підтримує демократичний устрій Канади, постійно бореться з комуністами на цих теренах та піддержує українську визвольну боротьбу. КУК солідаризується з Українською Національною Радою в Европі.

60-літній ювілей українських піонерів відбувається по цілій Канаді під проводом Комітету Українців Канади та під високим патронатом Генерал-Губернато-

ра Александра, представника британського Короля, Юрія VI-го. На прохання КУК, голова канадійського уряду, прем'єр Сен Лоран, відвідав кілька найстаріших поселень українців у Канаді. Всюди прем'єр вітав українських піонерів, вказуючи на великий вклад українців у розвиток Канади, і на великий поступ, який вони виказали за цей час у всіх ділянках життя в державі, котра ставить волю людини на першому місці.

Але найбільше святкування відбувається тепер у Винніпегу. Не тільки українська, але й англомовна преса широко розписалася про цю подію. Щоденник "Винніпег Трибюн" присвятив ювілеєві чотири сторінки з прекрасними ілюстраціями, подаючи історію й здобутки канадійських українців. Інші англійські часописи також помістили довгі статті, підкреслюючи конструктивність українського елементу і стремління української нації до волі.

Найбільша в Винніпегу саля Українського Національного Дому, тепер наїтта людьми, що оглядають зразково влаштовану виставку української преси й книжки, народного, ужиткового й образотворчого мистецтва, що являється здобутками канадійських українців на культурному полі. Відділ преси й книжки нараховує 1,000 експонатів, відділ народного мистецтва складається з українських вишивок, писанок, деревляніх виробів і кераміки, а в відділі образотворчого мистецтва находитися біля сотні вибраних експонатів. Ціла виставка робить імпозантне враження на глядачів.

Формальне відкриття цієї виставки перевів Президент Манітобського Університету, Др. А. Г. С. Джилсон, що два роки тому створив у цьому університеті Відділ Словянознавства, головою якого є проф. Ярослав Рудницький, і де сьогодні викладаються українська мова, література й історія. Др. Джилсон висловив свої захоплення виставкою і стверджив, що українська культура є вартісним і багатим вкладом у скарбницю загально-канадійської, молодої ще культури.

Вступне слово виголосив о. пралат Василь Кушнір, широковідомий, довголітній президент Комітету Українців Канади, який між іншим сказав: "Під благодатним впливом християнського, демократичного ладу в Канаді, індивідуальна персональність українського піонера у-

ерджується сильно. Йдучи дорогою інциліції, в ім'я рівності всіх людей перед Богом, він стає вільним горожаном Канади, досягаючи того, чого йому на його батьківській землі заперечувала чужа окупаційна влада".

Головну доповідь на тему "Досягнення українців на культурній ділянці в Канаді" виголосив уродженець Канади, Павло Юзик, професор словянської історії та культури в Манітобському Університеті. Він підчеркнув творчу працю угорінського селянина й робітника, що мимо малої освіти й тяжких обставин, нальній землі, зберегли рідні культурні традиції і створили кріпкі основи для їх розвитку в Канаді, чим ми сьогодні вельми радіємо.

Цей перший день ювілейних святкувань пройшов серед великого підйому й одушевлення українців Канади.

III

(Вересня 10, 1951)

Це є остання з трьох радієвих програм, передаваних слухачам в Україні про 60-літній ювілей українців у Канаді.

Найважнішою подією в три-денному юткуванню в Вінніпегу було відкриття пропам'ятної таблиці, що відбулося в суботу пополудні, 8-го вересня. Не зважаючи на те, що це був робочий день, і що збиралося на дощ, біля 5,000 людей бралося перед величавим будинком Манітобського Парламенту, щоб узяти участь у святі.

Програма почалася походом, що розгнувся на 2 кільометри; в ньому взяло участь 26 організацій в супроводі дутої хестри вінніпегського піхотного полку. Ця довга колона зупинилася на короткий час біля пам'ятника Невідомому Якові, де Петро Українець, командант Українського Відділу Канадського Легіону, зложив великий вінок у пам'ять канадсько-українських вояків, які віддали своє життя за Канаду в двох світових війнах. Начислють 10,000 українців, що служили під час першої світової війни; один з яких, Пилип Коновал, зберіг Хрест Вікторії, найвище відзначення за хоробрість у Британській Спільноті Народів. У другій світовій війні 40,000 українців, мужчин і жінок, були членами канадських збройних сил.

Церемонія перед Парламентом почалася похиленням британського й синьо-

"ABSORBINE"

держить моїого коня при праці
каже Мартин Павел з Пейт Велей, Кеніт.

«Я думав, що мій кінь буде спочивати один тиждень від спарення перстей, аж поки я не спробував Абсорбін. Вона помогла в кілька годин. Я поручував Абсорбіну кожному фармерові як собі.»

Так, нема нічого ліпшого як Абсорбіна на культивіннях в причині нападіння, звичнення, спухнення, задраснення. Абсорбіна не є „вс-лікуюча“ але часом доказувала в помочі на спухнення в котіку, волосно, обривкісті, копіті, спарення перстей і недомагання набрякливості.

Вдергана через 50 років в вживання багато передовими ветеринаріями. Не паріть і не усуває волосини. Коштує лише \$2.50 за довго-тривалу фляшку, у всіх аптеках.

W. F. Young, Inc., Lyman House, Montreal

жовтого українських пропорів. Відкриття великої бронзової таблиці в будинку Парляменту довершив губернатор Манітоби, Достойний Р. Ф. МекВілдіамс, приятель українців, який 20 років тому, разом з його дружиною, відомою письменницею, відвідав Україну й бував у Києві і Львові.

Розсушуючи британський і український пропори, що заслонювали пропам'ятну таблицю, Губернатор сказав: "В імені уряду й населення Манітоби відкриваю цю таблицю. Хай вона залишиться на довго як знак пошани не лише до українського народу, але й усього населення Канади".

Прекрасна таблиця, робота мистця М. Левицького, зображує робітника з джаганом і фармерку з онопом пшениці, задивлених у тризуб на тлі канадського кленового листка. В низу напис: "Призначується українським поселенцям-піонірам з нагоди їхнього 60-ліття, як признання їхнього вкладу у розвій Канади. У вересні, 1951 р."

Достойний С. Марку, міністер муніципальних справ, сам французького ро-

ду, промовляв в імені уряду Манітоби. Він сказав, що канадійці є горді українським вкладом, і звернув увагу на факт, що ці велики дотеперішні досягнення були можливі тільки при співпраці ріжних етнічних груп, що дорожать демократичною системою правління в Канаді та над усе цінять свободу.

Достойний Н. В. Бачинський, предсідник Манітобського Парляменту, заявив, що українці є щасливі в Канаді, і вдячні провідникам цієї країни, що стала їм рідною та привітала їх як рівних під кожним оглядом. Він побажав, щоб уесь український народ добився таких же овочів свободи, як та, що існує в Канаді.

В суботу ввечорі відбувся величавий концерт у честь українських піонірів в Плейгавзі, одному з найбільших театрів у Вінніпегу. Мішаний хор, зложений з 125 співаків, під диригентурою Тетяни Кошиць, дружини покійного Олександра Кошиця, одного з найвидатніших диригентів і композиторів, та чоловічий хор Спілки Української Молоді, відспівали низку народних, історичних та візвольних пісень. Численні оплески здобули теж виступаючі солісти, музики й співаки. Грімкі оплески нагородили виступ відомої американської поетеси, Агнеси Говде, яка написала єпічну поему про Україну під царсько-московським гнетом. Вона приїхала зі Злучених Держав Америки, щоб прочитати свою поему присвячену українським піонірам, у Канаді.

Зворушлива церемонія відзначення піонірів відбулася за предсідництвом інж. Володимира Коссара, що є головою Українського Національного Обєднання Канади, заступником президента Комітету Українців Канади, і бувшим високим старшиною Української Республіканської Армії в рр. 1918-1921. 15 українських піонірів одержали символічні відзнаки, передані о. пралатом В. Кушніром, президентом КУК. Осипом Дзьобко, 84-літнім стареце, що прибув на цей континент 60 років тому, промовив в імені піонірів, підкреслючи, що українські імігранти в Канаді дістали все те, чого вони бажали, і завжди залишаться їй за те вдячні. Він дальше сказав, що комуністи стараються відобрести від них ці надбання, але їм це не вдається, бо українці люблять

волю й цінять демократію, і ці ідеали оборонять життям. Півтора-тисячна публіка привітала ці слова грімкими довгими оплесками.

В неділю відбувся бенкет в одном з найбільших готелів у Вінніпегу. Господарем бенкету був адвокат Іван Соломон, посол до Манітобського Парляменту. Головний промовець, проф. В. Л. Мортон, голова Історичного Відділу Манітобського Університету, вітав створення Слов'янського Відділу з секцією українознавства. Він висловив свою віру в те, що майбутнє належить слов'янським народам, але це ще питання, чи їхній вклад в майбутнє буде свобода людини і країни чи рабство під тоталітарною диктатурою. Другим промовцем на бенкеті був Данило Лобай, бувший редактор українського комуністичного часопису в Канаді. Він, разом з 4-ма сотнями однодумців, виломилися з комуністичного руху в 1935 р., коли пізнали, що направління його партії є диктовані зпоза Канади. Він доказав, широко цитуючи з часописів журналів, що комуністи користуються брехнею в боротьбі з Комітетом Українців Канади.

Три-денно святкування 60-ліття українців у Канаді закінчилось закриттям виставки українського народного й образотворчого мистецтва та друкованого слова. Др. Леонід Білецький, бувши професор Київського Університету, а тепер заступник президента Української Вільної Академії Наук, виголосив доповідь про майбутнє української культури в Канаді. Він сказав, що українська культура має динаміку, і на рівні з бритійською і французькою культурами дасть багатий вклад у канадійську культурну скарбницю.

Цей український ювілей зустрівся з великою увагою канадійських часописів і журналів, які помістили довгі статті про здобутки канадійських українців разом з світлинами українських піонірів, провідників, осель, установ, та зразків українського народного мистецтва. Канадійське радіо передало по всій країні пів-годинну програму, змальовуючи драматичну історію України і українських поселенців у Канаді.

Канада гордиться своїми громадянами-українцями.

30 Років на Новій Землі

(Спомини фармера Єфрема Скуби
зі Спеден, Алта.)

Було це в четвер, памятаю як тепер, али то я задумав про Канаду. З яких праців я їхав, нема потреби тут описувати. Постарається я про подорожуючі документи, написав до агентів, які радо діловили, коли і як їхати. Лікар оглянув очі, тобто мені, моїй жінці та нашому два і пів річному синові.

Мабуть правою є, що число 13 нещастливе, бо дня 13-го грудня 1913-го року ми вибиралися з рідної хати. Ох, як яженко було розставатися з рідною маю, братом і сестрами, з рідними по-тогами, з рідним селом і народом. Адже демо в чужину, а на чужині Бог знає, ка доля нас чекає.

На святого Миколая, 19-го грудня, ми же на кораблі. Молимось до св. Миколая, бо в пісні записано, що "хто живе вого дворі, тому він помічник на землі і горі." Аж дивно нам було, що там не ділось. Одні моляться, другі слабують, а де інші танцюють. Піст святий, думаю, а ще й пятниця, чиж це не образа Божа? Трах мене огорнув, що може через таких грішників ще й корабель може затоніти.

Цілих 10 днів плили ми водою. В осінніх днях 1913-го року ми ступили на канадську землю в Галіфаксі. Хтось нам пригадав, щоб ми пішли до магазину а своїми пакунками. Пішло нас кількох. Де за порогом ми познімали шапки, звичайно, як перед паном. Урядник подивився на нас та й каже:

— Понакривайте, люди, голови!

Якийсь добрий пан, подумав я. Якби нашій Галичині селянин не зняв шапки уряді, пан визьвіривсяби на нього, скавби: "хлопе, мурго! Чапка на голове! Нильш, же пришедлесь до стайні?"

Вийшли ми надвір, і я кажу: "Тут євно самі поляки, бо аж п'ять косцьолів ю купі." Чуємо, вже й дзвонянять: бам, бам, бам. По старокраєвому звичаю я зняв шапку, перехрестився, а другі те са-е зробили, бо то певно польські свята дзвонянять до косцьола на вечірню. Ми

опісля довідалися, що це льокомотива дзвонила, а ті косцьоли, що ми їх бачили, то були елеватори.

Сіли ми в поїзд, ідемо вже Канадою. Свято було, багато людей їхало. Сідає в поїзд якийсь пан, та не пан, а ксьондз, бо без вусів.

— "Може треба в руку поцілувати, — кажу до жінки.

— Та чекай, не спішись, — каже жінка — от ніхто не цілує, і ти не мусиш. Таких "ксьондзів" зайдло багато до поїзду. Але що то за ксьондзи, що хрестики на грудях не носять, так як наші, греко-католицькі, або православні? Згодом ми довідалися, що то були звичайні англійці, а вони всі вуси голять.

Ідемо дальше, а моя жінка все поглядає у вікно, чи непобачить де канадського села, як у старім краю, але ніякого села не минаємо.

Вже ми зближаємося до послідної станції. Приступає до нас кондуктор, так солодко на нас дивиться і каже: "Вегревил, Вегревил." Похитує головою, повторюючи по кілька разів "Вегревил," на знак, щоб ми зрозуміли та приготовились до висіду. Висіли ми з поїзду в 4-ій годині ранку. Рано прийшов до нас мешканець цього міста, розпитав за нами і запросив нас до себе. Там ми і заночували.

На другий день двох нас наймili фіру і поїхали на фарми відшукати знайомих. Відшукали ми їх. Тут знова треба наймити фіру, їхати по жінку і по пакунки, бо знайомі ще коней не мали, тільки воли. Пішов я до одного фармера, питав скільки він хотів за фірманку, а він каже, що треба дати 10 долярів. Не мало ти заправив, — думаю — таж то аж 50 австрійських корон. Та нехай буде, коби лише на місце дістатися.

Ідемо ми фірою на фарми, а то не близько, 50 миль дороги, є куди котити. Розглядаємося по широкій Канаді, а жінка дуже цікава, коли то вже буде видно село. Побачила хату під лісом та й каже:

— А там хто мешкає? Певно гайовий, або лісничий.

— Тай ви будете такими лісничими, — відповідає фірман.

— То певно коло кожної хати, що тут видно, будуть прибудовувати село і буде церква і школа і панський двір, щоб було де на заробок ходити — каже жінка.

— Так, так, — відповідає візник усміхаючись. — А дивіть но, який то коло тої хати файній сад. Тай ви будете мати такий сад, бо такий сад є на кожній фармі.

— А хтож то насадив тих садів? — запитує жінка. — Певно тут були люди, а де вони поділися?

— Вони тут є. Ви їх колись побачите. Вони називаються індіяни. Такі дики люди...

— Дики люди, кажете? — запитує налякану жінку. — То певно вони настрашилися наших людей тай повтікали в лісі.

Тут вже фірман таки добре розсміявся.

Приїхали ми вже таки на фарму. Жінка оглянула хату і поза хату, чи не видно де села. Більшу частину Канади переїхала і не бачила ніде села.

Перебули ми до весни. Я заплатив за фарму, тай збираюсь до роботи, бо зелені вже вичерпалися.

Дістався я до Едмонтону, заходжу до уряду праці. А під канцелярією цього уряду сотні робітників стоять, вичікують, вигріваються на сонці. Вийшов з канцелярії панок тай каже:

— Чого ви офіс попідпирали? Не бійтесь, стіни не впадуть. Ідіть собі, я роботи для вас не маю.

— Та куди нам піти? — запитує дехто.

— Не вмієте собі порадити? — каже панок. — А ось, телефонічні слупи, беріть шнурі тай вішайтесь...

Я аж остановів, як почув такі слова. На маєш Канаду — думаю собі — водівби я був за 20 грейцарів в старім краю робити, чим тут слухати такої поради.

Нема іншої ради, вертаю на фарми. Ледве я приплентав ногами до дому тай кажу жінці:

— Вже мені ця Канада хроном в нос стала. Таж в Едмонтоні пани казали робітникам вішатися. Не хочу Канади, не хочу і фарми. Не хочу нічого на ній зачинати, бо не думаю тут бути. Коби лиш заробити на подорож, втікаю до старого краю.

За якийсь час став я знова пошукувати за працею. Аж 24-го червня став я дроботи на Біг Велей в Алберті при заливниці. Платили нам тоді по 17 і пів цента на годину. З того треба було самому вижити та вдергати родину. Поробив я 6 тижнів, тай вибухла війна в Європі. Робітників відправляють з роботи, прийшла черга і на мене.

Вписав мені формен картку до "ровдмайстра," щоб той дав мені квиток на безплатний проїзд до Вегревіл. Приходжу я до "ровдмайстра," даю йому

Там де 40—50 років тому шумів густий ліс, і де людська нога не ступала, сьогодні простягаються широкі поля золотої пшениці. Ці поля наші бувші піонери, а тепер маєтні господарі, управлюють модерною машинерією.

ртку, а він і глянути не хоче. Вийшов бачу робітники роблять на залізничну шляху.

Приступив я до них, поздоровив їх і сказав в чому річ. Зараз старий робітник пішов зо мною, поговорив з "розвідистром" і бажаний квиток мені дали. Я дякував за прислугу, попрацьався і міг зійти. Наступного дня рано я мав дістати.

Рано приступає до мене робітник антіець, щось мене розпитує: "ю брекфест, брекфест?" Кажу йому, що не розумію, і не знаю чого він від мене хоче. Пішов він у місто, приніс хліба і ще там ще, розложив це все і просить мене ти. "Брекфест," каже "брекфест." Я зінав, що це слово означає їсти сніданок.

Приїхав я до Вегревіла. Тут треба міг бути між фармерами за роботою шути, бо ось і жива. Приходжу до одного фармера, питую за роботою а він же, що вже має одного робітника і йому це впovні вистарчає.

— А скільки фармів маєте? — питую.
— Три, каже фармер.

— Три фарми і лише один робітник? Жах в старому краю на такому просторі в сотні людей мають зайняття, а ви з ним лише робітником...

Пішов я до другого фармера. Йому вже потрібно робітника. Згодились ми 20 долярів місячно.

Поробив я до зими, заробив 45 долярів, а трохи ще мав з секції і так з кільма десятками долярів прийшов до дому. Кажу я до жінки:

— Щож тепер будемо робити? До жа нема з чим вертатися і нема куди, війна. Хоч не хоч, мусимо братися до прями.

Але і до фарми нема з чим приступити, бо замало у мене грошей, щоб хоч обити який початок.

З весною помогли нам сусіди обробити кусок поля. З тяжким трудом пхали міку напроти себе. Можете собі уявити, тяжко було роздобути мішок муки, шкаючи 50 миль від міста, не маючи чим привести. Думаю собі, кобі більше і, було б більше пшеници, то і я колись б'ю 5 долярів за мішок пшеници і будуть гроші.

Але де там! Коли я мав пшеницю на продаж, то вона була по 18 центів за бушель, а щоб щось купити, то треба було

ЧИ БОЛЯТЬ ВАС КРИЖІ?

Сидячи на продуві — працюючи у вогкому місці — мокрі ноги — тут є тузи в речей, які можуть бути причиною болю крижей. Але є лише один спосіб, де тисячі канадійців нашли поміч на полекшу такого стану — Dr. Chase's Kidney-Liver Pills. Цей ефективний лік настроює як нирки так печінку й приносить пожадану полегшу болів крижівки спричинених "застудою" нирок. Тож налагайте на це довірене средство, доказане вживанням через більше як пів віку — Dr. Chase's Kidney-Liver Pills. У всіх аптеках.

дорого платити, а деж грошей взяти? Треба було 50 миль йти, щоб можна було заробити якого доляра. Як вже була своя пшениця, і як я хотів 10 мішків змолоти, то треба було 13 мішків продати, щоб заплатити за 10 мішків млива. В млині треба було платити по 25ц. за бушель млива, а продати мусів за 18ц. бушель.

Свою господарку я започаткував з "модерною машинерією," яку я привіз з краю — серпом і косою. Сівня і рука служили мені за сівалку, а молоділку я зробив з півтора патика, тобто ціп.

Посіяв я кілька бушлів пшениці. Кобі Бог хоронив від лихоліття, буде колись свій хліб. Але до того ще далеко, а їсти зараз треба, кожного дня. Харчів у нас мало, щадимо як можемо. А жінка все пригадає, що нам муки забракне.

Я був чоловік релігійний, читав молитовник, Біблію, тай, кажу до жінки:

— А дивись, жінко, що каже Боже слово: Не журтися, що будете їсти, або пити, або в що одягнутися. Бог все дастъ. Ось птиці небесні не юрять і не сіють, а Господь їх кормить, то й за нас не забуде. Бог перше знає, чого нам бракує, ще як ми будемо Його просити. Так я й не журюсь, придержуючись Божого слова.

Тимчаем не осталося нам нічого з харчів, крім дешо картофлі. Натерла жінка тої картофлі, спекла бабку. Імо ми ті картофляні бабки один день, другий день, а, і третій день то саме. На четвертий день, то вже діти захорували на житоти. А жінка каже тоді до мене:

— Ти, небоже, не чекай поки тобі Бог з неба скине, але йди десь за мукою, десь ще мука є між людьми. Бо, дивись, діти щораз вибігають надвір, тримаються за животи. Тож ти батько і голова родини. А то як візьму мітлу в руки, то буду до

тебе молитися. Скажу: "хліб наш насущний, даждь нам днесъ"...

Баю я, що не жарти, і що заводиться на війну в хаті, пішов я між сусіді і приношу пів мішка муки.

— Вже маєш муку — кажу до жінки. Я ж казав, що нам Бог дастъ...

А жінка каже:

— А то вже десь певно Бог ніс тобі муку. Добре, що ти вийшов з хати, а то може Він бувби до нас не потрафив...

Сяк-так ми перебули до жнів. Ось вже і жнива. Звичайно, в жнива підемо, зберемо що Бог дав, та ще, нашим звичаєм, і пісень заспіваемо. Пішли ми в поле, жінка з серпом, а я з косою. Збирало ми дар Божий на новій землі. А під вечір кортить нас по старокраєвому звичаю заспівати обжинкову пісню. Попчинаємо такої:

Ой, жнемо ми нивку,
З горбочка на долинку.
Живо, женщики, живо,
Най не тягнеться жниво,
І від конця до конця,
Щоби було за сонця...

А на закінчення:

Старі діди горбатії,
Старі баби пелехатії,
Мужчини вусатії
І молоді молодиці
Вже дожали пшениці...

Але на обжинки вартоби щось випити, як то в Старім Краю господар дає женциам могорич, а вони йому співають:

"Наш господар, дозорця,
Вкрає пшениці пів корця
Заніс на Лапаївку,
Для женців на горілку.

Ідемо додому співаючи:

"Наша госпося бяла,
Ще в поді не бувала,
Перший раз виїхала,
Всі копи зрахувала.
Одна копа в стозі,
Другая в оборозі,
А третя в стодолі,
Тай господар до волі.

Під бечір приходимо до дому, дивимось, а наші свині в городі риуть. Почали ми її виганяти, а жінка як побачила скільки вони шкоди нарobili, то й за вечерю забула. Щоб дещо розважити жінку, я заспівав їй:

"В нашої господині
Вирили моркуву свині.
Вона так зажурилась,

Й вечері не зварила.

Одної неділі пішов я до сусіда та попросив фірми звести ту мізерію. Запрягли воли, приїхали додому тай кажу до жінки:

— Ми завтра раненько позираєм хутненько, коби Бог погоду дав."

Але зза ліса вже встає хмара. Закінчився, моя пшеничка замокла. За два дні висхла і ми звезли в стіжки. Зимою молотили, а як був вітер — віяли. Як мене не було дома, жінка брала ціп молотила. В старім краю вона знала ветерено, кужиль, голку, а тут мусить знати ще й ціп, бо треба худобині соломи, а куркам та пацятам зерна. Намолотили ми тої пшениці кільканадцять мішків, наймили фіру та завезли до млина. А не близько. Треба було везти яких 40 миль, аж до Пакан, бо близше млина не було. Намололи ми 9 мішків муки крім грису, приїхали додому, тай кажу жінці:

— Ну, вже маємо досить муки.. Вже самі будемо мати що їсти, та ще й сусідам дати.

Тимчасом ми вже набули свої коні, але треба було саней та другого знаряддя. Купив я децо знаряддя в одній фірмі на 99 доларів на виплату. Виплатив я вже 104 долари, а ця фірма ще впоминається 50. доларів, і тó серіозно. Погрожує, що якщо до такого і такого дня не заплачу, то забере знаряддя. Дивуюся, як це може бути. По деякому часі вже юриф загостив до хати, каже або давай гроши, або беру знаряддя. Головонько моя бідна, що ж мені тепер діяти? Побіг я до сусіда, щоб він мені якось допоміг. Прийшов сусід, оглядає знаряддя, ніби купити хоче. Питає юрифа, скільки він за це хоче.

— 50 доларів, бо стільки є довгу — каже юриф.

Та купець не питає скільки є довгу але дивиться що вартує дана річ.

— А ви скільки дасьте? — питає юриф.

— 30 доларів — відповідає мій сусід.

— Олрайт, згода. Давай гроши.

Сусід заплатив 30 доларів, а мені юриф погрозив, що я відповідаю за решту довгу — 20 доларів. За якийсь час я вернув сусідові 30 доларів і речі лишилися дома. Так то фірми на початках використовували недосвідчених фармерів.

Варто ще пригадати 1919 рік, коли та худоба голодувала в Алберті і паш-

реба було спроваджувати з сусідних провінцій. Не вистарчило і мені паші, але щастя я мав будинки покриті соломою і старокраєвий лад, то я один ряд спіл в розшив для худоби, а другий лишив, худоби і будинок не був зовсім відкритий.

Таких вчасних фармерських гараздів я ережив багато за 30 літ фармерування, і не лише частину їх пригадав.

Тимчасом наша околиця розвивається, вже й школу будують, бо діти перебирають. У мене самого є три хлопці у кількому віці. Десь в 1920 році післав їх всіх трьох до школи. Найстаршому уло тоді 10 років, середніому 7, а найменшому $5\frac{1}{2}$. Два старші виписалися із своєї кляси, а наймолодший ходить до 8-ої 9-ої та ще хоче до 10-ої ходити. На жаль а фармах не було тої кляси і я піславого до поблизького містечка Спеден, де хлопець хоче більше науки і я піславого до Едмонтону до 11-ої кляси.

Уявіть собі, як тяжко було удержати хлопця в школі на початку крізи 1930-31 32 років, коли то за бушель платили о 18 центів, безроги 200-фунтові — 3

долари, корова 7 доларів, теля 1 долар. Тузин яєць 3 центи, а курка 13 центів. Хочби фармер мав 7 голов на карку, то не міг придумати, як вийти на лад. А за школу треба було платити на час. На щастя я ще мав кавалок ґрунту в старому краю, продав за кільканадцять десяток доларів і в такий спосіб я поміг хлопцеві в науці. Скінчив він 11-ту і 12-ту кляси, а також і нормальну школу. Хоч я поніс великий труд та кошт, але хвала Богу, не надармо, бо хлопець став учителем. Учив кілька літ діти, а відтак дістав працю в муніципалі, зразу у Вільна, а згодом в Смовкі Лейк.

Він мені допоміг вислати ще одного сина на вищу науку, а потім ще двох. Вони нині учителями, а то й принципалами! Але то не значить, що я вже дав всім своїм хлопцям вищу науку. Двох старших з меншою освітою займаються рільництвом. Один з них у воєнний час служив 3 роки в канадській армії.

Дехто може сказати, що аж тепер вам, Ефреме, добре. Але деж там! Заки ми доробилися хліба і до хліба, то вже нема чим його їсти, бо і зубів не стало.

Гірка Доля Бідного Сироти

ПЕТРО ЛЕСЮК

Родився я в селі Гермаківка, в повіті Орцив. Коли було мені два й пів роки, батько помер. Молодший мій братав тоді тільки чотири місяці, а старший був п'ять років. Нас усіх було пятеро. Рік після смерті батька мама вийшли замуж за хлопка. Він був для нас дуже скупий. Не хотів, щоб ми ішли, бо замикав хліб і нам давав його по трошки. Як ми ішли борщ, то можна було взяти тільки кусок хліба й держати його за зубами доки не зплівся. Та і хліб не був такий як хліб, вівіть не житний, а тільки з муки з меленою ячменню. З таїм муки були й пироги пасха на Великодні Свята.

Мали ми домашнього поля шість моргів. Цей наш батько зтягав з того поля літки, що купив собі ще чотири морги землі. До того його батько лишив був му ґрунт коло нашого і там він будував будинки, щоб на весні туди перебратися. В осені казав мені заплатити податок за мое поле. Я не мав на те грошей,

отже мусів піти до роботи в лісі й заробити їх. Я перебував у брата, жонатого, і від нього ходив на роботу в лісі.

За цілу зиму я заробив тринацять ринських і ними заплатив податок. На убрання мені не лишилось нічого. Наш тато не хотів для мене нічого постаратися. Ще й казав мамі, щоб мені не дала їсти тому, що я не дав йому зароблених грошей.

До дому прийшов я на Великдень. Він відігнав мене від стола при обіді і не дав мені нічого їсти. Пішов я до жида, купив собі бохонець хліба і мав його на три дні. Слав я в стодолі, там їв свій хліб і плакав гіркими сльозами.

Пішов я до нашого прокуратора з просьбою знайти мені яку працю, та він, стояв більше за моїм татом як за мною і, сказав мені йти до дому та жити з татом. Я сказав йому, що того я не можу зробити. Убрання в мене не було доброго, щоб я міг вийти між людьми. Та від проку-

ратора я не міг нічого доброго дістати.

Пішов я тоді до брата з надією, що може він мені поможе. Він мені порадив вийхати до Канади. На весні мало мені бути 21 років, отже мали покликати мене до військової служби. За три роки служби я мавби був вернутися до нічого і з нічим. Служити в багачів також не принеслобуло мені користі, бо требабуло працювати тільки за убрання, без грошей.

На цій бронзовій таблиці, якої проект опрацював український художник Мирон Левицький, зображені дві головні характеристики українських поселенців у Канаді — праця в рільництві і праця в індустрії. В споді таблиці вирізлено слова:

Dedicated to the Pioneer Ukrainian Settlers on the occasion of their Sixtieth Anniversary in recognition of their contribution to the development of Canada.

September, 1951.

Canadian Ukrainian Committee

Я пішов тоді до мами й сказав їй, що хочу їхати до Канади. Мама кажуть мені: запиши своє поле татові, а він тобі дасть гроши на дорогу до Канади. Поле продасти ти не можеш, бо ти ще малолітній.

З того я зрозумів, що мама також затом тягнуть. За мою пайку поля можна було дістати 500 ринських, а тато давав мені своїх 150 ринських. Я побачив, що татові лишиться забагато ј не погодився. Пішов я до брата по ліпшу пораду. І брат жаже мені таке: ми зробимо ліпше. Я продам свого пів морга поля і тобі

дам ці гроши на дорогу, а ти мені запиши свого пів морга. Решта твого поля буде стояти на тобі і може придатися тобі коли вернеш з Канади.

Так я і зробив. Брат продав своє поле — пів морга, і дав мені на дорогу гроші. Пішли ми до писаря і він зменшив мій вік з 20 років на 17. Він теж виробив мені службову книжку на працю до Пруссії. В той час багато хлопців вертали з дороги.

Коли я вийхав до Канади, мама проте довідалися і пішли до жандармів, щоб мене завернули, та добре люди завернули їх і вони жандармам не казали нічого. Мама була на мене недобрі за те, що я поле не лишив татові, бо в них було ще пятеро дітей, вже від другого мужа. Вони стояли більше за тими дітьми як за мною, і за своїми дітьми від першого мужа.

Полишив я своє рідне село й вийхав до Канади березня 7-го, року 1904. Іхав я на кораблі 18 діб. За той час був досить хорий на морську слабість.

В Канаді завезли мене до Манітоби, до містечка Селкірк, 20 миль від Вінніпегу, де був дім для імігрантів. З моїх грошей мені лишилося всього 20 центів на хліб. Ним я міг жити чотири дні, а перевів я там десять днів. За той час приходилося мені і випрошувати хліба й часом навіть брати його без просьби. В будинку було всіх около 200 людей.

Бачучи, що перед мною стоїть голода смерть, пішов я до наглядача будинку. Був це син того Геника, який спроваджував імігрантів до Канади. Я почав просити його з плачем, щоб дав мені яку роботу, бо я вже півтора доби нічого не єв. Він сказав мені прочищувати лід коло будинків, і за те обіцяв дати мені два фунти кукурудзяної муки на кулешу. Працював я від рані до вечера, а коли прийшов до нього за мукою, він сказав мені, що не дасть муки бо він мене не посылав до твої роботи. Я і з тим пішов від нього. Ляг я спати, але не міг спати. Я приготовлювався до смерті з голоду. Цілу ніч думав я про те.

Аж ранком почув я в будинку якийсь рух. Зрозумів я, що якийсь німець хоче робітників до корчовання на фармі. Його всі обступили і кожний хотів праці, а він каже, що він не може забрати всіх. Йому потрібно тільки три робітники. Потім сказав, що йому робітників зовсім не потрібно. Він тільки так собі жартував. Ви-

біг він на двір, сів на віз, де була його жінка, і поїхав собі. Кажу я до свого приятеля: ми його доганяймо то він нас візьме. Так ми й зробили. Бігли ми, дігнали його, він став і нас забрав з собою. Обідали вже в нього. Обід був дуже смачний. Іли ~~а~~раболі й рибу. Тому, що він мешкав ~~з~~ ріки, риби в нього було багато. Був це російський німець і знав українську мову, але був дуже біdnий. Ми були для нього дуже вірні і працювали та слухали йому якнайбільше віддано. Ми по правді боялися, щоб він нас будь коли не вигнав.

Працювали ми в нього три й пів днів, і за те він заплатив нам по долярові. Ходів він нас, цілий рік. Мене він дав своєму братові, а моого товариша по недолі, Матія, лишив для себе, бо він умів робити ~~ч~~ими. Я привик ще в Старому Краю до болів. Матієві він давав сто долярів на рік, а мені його брат тільки 50 долярів за рік. Страшили нас, що ми роботи ніде не дістанемо бо не знаємо англійської мови. Я на таку малу платню не погорився, бо казав, що ті гроши не вистарять мені навіть на одіж. Отже ми таки

не погодилися. Дав він нам по долярові й ми пішли до Вінніпегу — 15 миль.

До міста ми зайдли аж підвечер. В іміграційному будинку нас не приймали, бо вже й так було там забагато мешканців. Люди казали нам: Чого ви сюди прийшли? Та-ж тут люди з голоду примирають, скачуть у воду з моста і під потяг падуть.

Пішли ми оба в місто шукати місця переноочувати. Стрінули ми чоловіка, спитали його за місцем на ніч, а він нас завів до Суکоловського. Коли ми його спитали кілько він хоче за перебування на ніч, він відповів, що — десять центів.

Там у Сукаловського ми були три дні. Приїхав з Гімлі Павло Стокотельний і Матія взяв з собою. То був його вуйко. Я також хотів їхати з ними, але Стокотельний не хотів ніяк мене взяти. Я лишився самий. Правда, що нас усіх було 15, але ми були незнайомі. Мені стало так жаль, що я плакав як за рідним братом.

За один тиждень проїв я доляра. На другий тиждень не мав я вже ні грошей ні хліба, і голодова смерть знову почала заглядати мені в очі. Проходився по мі-

ТУТ ОДНО СРЕДСТВО

Яке ділає як магік проти

ЗАСТУДИ ГРУДЕЙ, ШТИВНОСТИ, БОЛЮ МУСКУЛІВ, РЕВМАТИЧНИХ, АРТРИТИЧНИХ БОЛІВ, ЛОМБЕГО, УМУЧЕННЯ, БОЛЮ НІГ

Нема нічого понад Buckley's Stainless White Rub на скоре ділання й благодатну поміч. При номочі цього, ви можете перерваги застуду грудей на протязі ночі й здергати від колючих, тортуруючих болів ревматизму, артритизму, невритизму, невральгії, штивности, болю мускулів, умучення з болю ніг, у коротшому часі як можливо повірти. Лише натріть у болючі місця — умучених мускулів або застуджені груди. Майже нагло відчуєте догідну полегшу. Біль і штивність зникає, докучливий кашель усмирюється, ви знова віддихаєте свободно. Для чого це одно средство спрощає такі наслідки? Бо Buckley's Stainless White Rub не є звичайним средством до натирання але є науково вироблене з медичних олив і есенсій, які всякають глибоко до болючого місця, приносячи благодатну поміч від нагромаджених болів.

Воно є гарантоване дати більше помочі в коротшому часі, як яке інше средство до натирання, яке ви вживали, або вам звернеться гроши.

Продається всюди — 50ц.

сті й шукав когось, щоб дав мені десять центів на хліб. З тим я повернув на станцію, голодний. Не спав я тоді цілу ніч. Думав над тим, що мені дальше робити.

Сказали мені ті люди, в котрих я перебував, що треба доляра на те, щоб мене записали до роботи. Без доляра нема що й надіяється на роботу й заробіток. Ще й посміються та скажуть: Ти думаєш, що в Канаді будеш гроши згортати? Скорше здохнеш з голоду як пес, а грошей не будеш видіти.

Це мене ще гірше настрашило. Тут я голодний, грошей не маю, і мабуть роботи не дістану, щоб заробити на прожиток.

Другого дня йду я містом і шукаю когось, щоб дав мені доляра. Аж під вечір стрічаю Николу Цисмиструка, сина Івана. Він прийшов до міста з фармів шукати роботи. Я дуже втішився ним і був тої надії, що він мені позичить доляра. Прощу я його дати або радше позичити мені доляра, а він каже, що має тільки десять центів. Кажу я до нього: Ти дай мені доляра, а він каже, що має тільки дві доби нічого не єв. Йому стало жаль мене і дав він мені тих останніх своїх десять центів, а самий вернувся на фарму. За ті гроши я купив великий бохонець хліба і мав його на цілих аж п'ять днів. Встану рано, зім трошки хліба і тоді йду в місто. Коли сидів в дома, то не мігби здергатися від іди.

Одного дня йду я містом, аж виходить жидівка і кличе мене тай каже мені скопати для неї город, то мені заплатить. Я вже зрадів, бо буде свіжий цент. Скопав я для неї город, і вона справді дала мені цілого доляра, та ще й дала пообідати. Подумав я собі: згину з голоду, але доляра затрима на запис до роботи.

Пішов я до бюра праці записатися на роботу, а там, бачу — стоїтьколо 500 людей. Беруть до середини по 10—15, а решта стоять на дворі й чекають. Поліція розганяє їх, але не може. Потім покликають вогневих сторожів, а ці розганяють робітників водою з рур. Тоді ще ці сторожі не мали авт, отже їздили возами. На них були великі дзвінки. Голодні робітники коло бюра праці коли лише почують той дзвінок, то втікають на всі боки, щоб не були обляті водою.

Одного дня треба було дві сотки робітників до праці при насипі нової до-

роги. Контрактором був англієць на ім'я Ровбсон. Записався й я до тої роботи. Того прізвища я не забуду ніколи, бо я робив для нього десять днів без жадної заплати. Була то гуртова робота і платили нам по 15 центів на один ярд насипу. Обіцяв він дати нам харч з Винніпегу.

Як всіли ми в потяг то їхали 6 днів. Льокомотива тручала наперед себе вагони. Була то ще нова залізна дорога. Не було на ній навіть і шутру. Декуди було болото, і шинви були в ньому занурені. В декотрих місцях ми мусіли попикати вагони, бо льокомотива не могла їх пхати.

Щодо харчу, то був один вагон, де було трохи хліба й консерви. Коли приходила пора їсти, то потяг ставав, один з урядників зализає до вагона і звідти викидав бохонцями хліб і консерву. Хліб розривали на кусні ще в повітря.

Іхали ми так доки стало дороги. Потім Сіпіар привіз нам знаряди до роботи, але другою залізою дорогою. Знаряди були наладовані на 15 возах, і до них зачеплено мули, але тягнули їх більше міня мали. Тягнули вози мули там де було сухо й гладко, а коли було мокро, то мули не хотіли тягнути. Декуди треба було лізти в болото майже по пояс.

Наш формен звався Іван Сандуляк. Він нам казав: Люди, тягніть і вам буде за те плачено. Але тої заплати ніхто з нас ніколи не бачив. А щодо харчів, то хліба ми не мали. Їли його мабуть тільки кухарі й "баси." Для нас були тільки бараболі й чай без цукру. Кухар зварить, було, котел бараболь, а другий котел чаю, і те нам роздавали в руки. Так ми іхали цілий тиждень.

В одному місці стрінули ми мостовий "геньг." В них було 12 хлопців і мали свого власного кухаря. Наші хлопці хотіли, щоб він дав їм їсти, а він сказав, що не має стільки харчів, щоб усіх нас нагодувати. Коли почали на нього натискати, він узяв ножа і грозив ним. Та нарешті його настрашили і він утік у ліс. Тоді наші хлопці вдерлися до шатра, позідали харчі та ще й на дорогу собі взяли трохи. Що його власні робітники їли як прийшли на вечерю — не знаю.

Коли ми нарешті доїхали до того місця, де мали працювати, наш "бас" роздав кожному з нас число і знаряди, ці числа уважно записав собі в книжечці й сказав нам, що ми мусимо за знаряди й харчі

дробляти. А все те він почислив дуже рого. Виносило це на 70 доларів.

Я близько познайомився з одним молдим чоловіком з Гімлі. Називався він ан Вакалюк. Тоді він походив з фарма, а тепер живе в Того, Саск. Ми обяли собі певний шмат дороги до висиння. Праця ця була тяжка, бо було міння й густий ліс, якого треба було очищувати. Нераз забирало нам багачасу, щоб накопати землі на тачки.

Оба ми збудували собі буду й в ній спали. Можна було спати в шатрах, є їх треба було винаймати і дуже дого за них платити. Отже ми сиділи в її буді так як медведі.

Поробив я там три тижні й мої руки ухли від міхурів так, що я мусів стати їх на ніч у зимну воду, бо неможливо було спати з болю.

Робили ми шість тижнів і висипали стіл дороги. Потім пішли ми до свого "баса" порахуватися. Ми сподівалися, що робили трохи грошей, а він нам скаже, що ми ще винні йому гроши — 60 доларів, і мусимо їх відробити. Ми хотіли тікати, але другі радили нам того не робити, бо таких втікачів арештують і суджують на рік вязниці. Отже ми рішили взятися до висипання ще більше дороги під залізницю, але вже на своєму власному харчі, щоб дешевше нас штувало. Іли ми головно вівсянник і т.б. Одіж я мав ще з Старого Краю і так подер, що вже не було що носити. казав я своєму форменові, що я не можу працювати нагий — мені треба нового урання, він пішов з мною до "баса" і сказав йому, що мені потрібно урання, "бас" сказав, що урання мені не єсть, бо я ще не відробив свого довгу компанії. Формен тоді сказав йому, що не можу робити без урання. На це він відповів: "Ви не можете мене висилувати ти йому урання." Формен сказав, що ли я не відроблю за урання, то він мий за мене заплатить. Аж тоді "бас" в мені нові сподні з фартухом, але такі лікі, що я зробив у фартуху діру на лову і воїні служили мені також і за рочку.

Одного разу ми оба наловили багати, напекли її й найлися. Мій Іван зів так багато, що аж захорував. Я настроївся й побіг покликати "баса." Прибіг разом з "тайм кіпером," подивилися нього й дали йому щось випити так,

що він все те викинув з своего шлунку і виздоровів.

Слідуючого дня кажу я до Івана: "Пакуймося і забираємося звідси, хочби й вночі, щоб нас навіть ніхто не бачив. До того часу повтікало звідти було вже досить багато людей. Осталося з усіх около двох соток тільки з двадцять-п'ять. Взяли ми шість бохонців хліба й вечером вибралися. Треба було нам обминати табор лісом, щоб нас не побачили. Ми боялися, щоб наш формен або "бас" не побачив нас, бо тоді бувби клопіт.

Ми обходили табор полудневим боком. Зайшли ми задалеко і замість завернути на північ, ми дальше йшли на полуднє. Коли потомилися, ми рішили, ноочувати таки в лісі. Наносили ми купу лежухів і зробили з них шатро.. Іван заліз до цеї буди з одного боку, я а з другого, а потім закрили себе. Та спати не могли бо вовки довколо нас так скавуліли, що аж страшно було. Я зразу не зінав що то таке, аж Іван сказав мені, що то вовки.

Ранком ми вилізли з буди і пізнали де північ а де півден. Взяло нам пів дня дійти до дороги. Йшли ми п'ять днів за ки дійшли до "стіл геньгу," який працював на залізній дорозі. Там і ми стали до роботи, по одному долярові на день.

Я працював з горбатим айришом. Моя робота була тримати дрючком шини, а він бив спайки. З ним мені приходилося нераз терпіти, бо часами він на збитки бив молотом по дрючку, щоб мене в руках трясло. Часом тручав мене з насипу, та ще й сміявся з того. Так було через два дні. Потім подумав я собі, що це не так як я сподіався, бо хібаж я на те прибув до Канади, щоб тут терпіти муки? Це мене довело до плачу. Плакав я як мала дитина, і не було кому мене пожалувати й розрадити.

Осінь надходила, а я ще нічого не заробив, а що буде зі мною в зимі? Куди я піду й чим буду жити?

Підходить до мене один чоловік і пише мене з кого-то я села. Він бачив усе те що айриш зі мною робив. Я сказав йому, що я походжу з Гермаківки, і називається Петро Лесюк. Він тоді каже до мене: "Я також з Гермаківки. Ти не пізнаєш мене?"

Я не міг його пізнати і запітався хто він такий. Він відповів, що його ім'я — Долько Мединський. Я так утішився ним, що хотілось мені поцілувати його в ру-

ку, але він до того мене не допустив. Він уже був жонатий. Жінка його осталася в Старому Краю.

Каже він до мене: "Ходи зі мною на мое діжко, бо я самий на ньому сплю."

Він був у Канаді вже два роки, трохи навчився англійської мови й зінав звичаї. Він був такий добрий чоловік, що мені з ним жити було так як з рідним братом. Так ми оба працювали й жили два роки. Коли нарешті прийшлося нам розходитися, то я за ним плачав як малі дитина. Він теж плакав. Він ішов до Винніпегу, а я до Сифтону, де була рідна сестра моєї мами.

Коли я до них приїхав, вони мною дуже втішилися. Весело будо й мені, бо я вже був нарешті між своїми, не між чужими. Про них я довідався від одного хлопця, який працював там де я. Вони сказали мені, що в Сифтоні живе Іван Федюк з Гермаківки. Я зінав, що його жінка була моєю тетою.

У тети я довго не був. Вона сказала мені, що на Венлав є мої вуйки — Антін Бурденюк і Петро. Я постановив відвідати їх. Тета післала свого сина, щоб провів мене до них, бо я не зінав куди йти. Були ми там два дні.

Каже до мене мій вуйко Петро: "Ти йди до мене на зійму, тут візьмеш собі фарму, оженишся і будеш господарювати з нами. Я маю це зійми рубати дерево на хату. Ти поможеш мені, а я потім поможу тобі.

Я на тё радо погодився і пішов до тети забрати своє убрання. В той час вуйко жили дуже бідно. В них не було навіть білого хліба, тільки з муки меленої на жорнах. Мука була з пшениці. Каже мені одного разу вуйко, щоб позичити їм 30 долярів на муку. Йому треба було грошей на білу муку. Я йому ті гроші позичив і ми йшли білій хліб. Але це не тривало дуже довго. Вуйна білу муку лишила на літо, і почала печи знову чорний хліб. Каже вона до мене: Як хочеш білого хліба, то купи собі муки. Я так і зробив.

Працювати я мусів так тяжко, що не мав і вільної хвилини. Передумуючи над своєю долею, рішив я щось з собою зробити, але аж на весні. В зимі ніяково було покидати вуйка.

Одного дня ми поїхали в ліс рубати дерево на хату, без снідання. Нарубали ми на одну фіру, і вуйко повіз її до дому. Сказав нам нарубати ще одну фіру і тоді

поїдемо на обід. А було то вже полуднє. Я лишився з 15-літною дочкою вуйка в лісі. Почали ми рубати дерево, але неможливо було нічого робити з порожнім шлунком. Коли вуйко приїхав і побачив, що ми не нарубали дерева, почав нас сварити. Я тоді рішив піти в друге місце жити. Так я й зробив.

Слідуючого року я взяв для себе гомстед. Сусіди помогли мені збудувати хату. Тої осени я оженився й ми обоє замешкали в моїй новій недокінченій хаті. В зимі я мусів йти до роботи заробляти гроши, а жінка лишилася сама в домі. Вона сама ходила глибокими снігами і рубала колики й дрова до палива. Грошей нам треба було, бо перед одруженням я мав у банку тільки сто долярів.

Вона також немало лиха пережила за молодших літ, бо працювала в фармера за дуже малу платню.

До роботи я йшов на піхоту з Гілберт Плейнс аж до Брендону. Іхати потягом не хотів, бо то коштувало гроши, а їх було в мене дуже мало. Йти треба було через резерву, де не було води, отже ми набирали води в фляшки від содової води. Дорога була справді тяжка й далека. Ще не зайшли ми далеко, як стали спрагнені й хотіли напитися. Воду ми скоро випили, і вже більше не було чим відсвіжувати своїх сил. Демко води майже не пив. Він тримав її на дальшу дорогу, а ми не могли здергатися від питья. Істи ми малі що — хліб і масло, але воно розтопилося на горячому сонці. Тоді була страшна спека, перед жнівами. Йдучи, ми навіть не говорили один до другого, лише дивилися котрий з нас перший зімліє. А старий Демко потішав нас, що ось-ось буде велика ріка і аж там напемося води. справді, коли нарешті ми до твої ріки дійшли, то пили воду так, що Демко аж сварив нас. Ріка була така велика, що треба було переїздити пороном.

В тій околиці я робив у фармера через один місяць і заробив 30 долярів. Звідти до дому йшов знову піхотою, бо шкодував грошей на потяг. До дому я мусів спішити бо оставил жінку в вагітному стані. Хотя я писав до неї листи то вона їх не діставала. Я всіх їх відібраав на початі коли вже був у дома.

Під зиму грошей знову не стало, отже я возив кірдові дрова з ліса до міста — 22 милі, і то не кіньми, але волами. Піду, було, ранком у ліс, там нарubaю тем-

Добрі Канадійські Приписи Печення

Коржики з Квасного Молока

3 горнятка муки	$\frac{1}{2}$ ложечки "Меджик"
3 ложечки "Меджик" Бейкінг" Порошку	соди
$\frac{1}{2}$ ложечки соли	2 ложечки товщу
2 ложечки масла	1 горнятко квасного молока або маслянки

Пересійтے з мукою "Бекінг" порошок сіль і соду. Додайте товщу, квасне молоко або маслянку, (около $\frac{1}{4}$ горнятка) щоб зробити рідке тісто. Дайте це на стінницю і розтачуйте до грубости $\frac{1}{2}$ цяля. Покрайте на бискети і печіть при 476 Фаренгайта 12 мінут.

Звичайні Донатс

2 $\frac{1}{2}$ ложки масла	Бейкінг" порошку
1 горнятко цукру	$\frac{1}{2}$ ложечки "натмег"
3 яйця	1 ложечка соли
3 $\frac{1}{2}$ горнятка муки	$\frac{1}{2}$ ложечки динамону
4 ложечки "Меджик"	1 горнятко молока

Розмішайте разом масло і половину цукру. Решту цукру перемішайте з яйцями, додайте перемішане масло з цукром. До цого додайте 3 горнятка пересіяної муки, "Бекінг Порошок," сіль, коріння, доляйте молоко і дайте стільки муки щоб було добре до розтачання. Розтачуйте до $\frac{1}{4}$ цяля грубости і витинайте форму до донату. Смажити на товщі при 375 степенів горячоти. Коли виплинути на верх і є легко брунатні — переверніть на другу сторону. Вибираючи на брунатний папір і посишувати цукром.

"Меджік" Палинички

2 горнятка муки	2 яйця
$\frac{1}{2}$ ложечки соли	$1\frac{1}{2}$ горнятка молока
4 ложечки "Меджик" Бейкінг" порошку	2 ложечки розтопленого шортенінга.

Пересійтے разом муку, сіль і "Меджик Бекінг" порошок до миски. Додайте розбиті яйця, молоко і розтоплений шортенінг. Перемішайте добре. Ляйте ложкою на посмаровану горячу пательню. Коли покажуться бульки і палиничка є з під споду брунатна, переверніть на другу сторону і смажте поки не будуть такого самого коліру, що з верха. Подаючи теплі на стіл, мастити маслом і поливати "Мейпл" сиропом.

Ми поручаємо також Вам під увагу інші високої ступені

Standard Brands Limited продукти:

FLEISCHMANN'S FAST RISING DRY YEAST
GILLETTS CREAM OF ROYAL PUDDINGS
TARTAR CHASE & SANBORN'S COFFEE
ROYAL GELATIN DESSERTS GILLETTS LYE

MAGIC BAKING POWDER
TENDER LEAF TEA
GILLETTS DRAIN CLEANER
BLUE BONNET MARGARINE

STANDARD BRANDS LIMITED
MONTREAL - TORONTO - WINNIPEG - VANCOUVER

рекових дерев, а тоді везу їх до дому. З жінкою поріжу їх на кордові кавалки, часом аж коло півночі, а тоді вона йде спати, а я везу дрова до міста на продаж. Слідуючої ночі вона чекає, не лягаючи спати, аж доки я не прийду з міста до дому. Тоді вона розпрягає воли сама, бо я вже звичайно так був змерз, що не годен був нічого руками робити.

Так жили ми через не одну зиму. Одіжі в мене не було теплої. Магаси робив я самий, з коровлячої шкіри, а рукавиці шив з старого плаща. Грошей на добре убрання не було. Їх треба було щадити для інших більше конечних потреб.

Одного разу мав я замерзнути. Ідучи волами до дому з міста, вночі, воли зблудили з дороги, бо треба було переїздити через поля, і так я їздив аж до ранку. Щастя, що заглянув далеко в одній хаті світло, то керував волами до нього. Сидів я на санях вже майже нерухомий. Не міг йти, бо ноги були пів замерзлі, і руками не міг рухати, бо вже також були затерпли. Аж воли зайдли під хату де було світло, і там мене зтягнули з саней пів живого. Був це дім Николи Слизюка. В хаті розібрали мене й почали натерати снігом і мочити руки й ноги в зимній воді. Було це вже рано і Слизюки вже були повставали та світили. Коли не те світло, то певно, що я бувби тоді покінчив з життям. До дому приїхав на першу годину пополуднью. Моя жінка дуже плацала цілу ніч, думаючи, що щось зі мною сталося, і що вже мене нема в живих.

Кордові дрова продавалися тоді по три долари за один корд. А ще те, що треба було везти їх аж 22 милі до міста, було для мене забагато. Я покинув різання дров і взявся до ловлення футрових звірят. З того також не було багато користі, але мусів щось робити зимовою порою, щоб прийшло бодай кілька долярів. Збіжжя ще не було настільки, щоб можна було продати. Його потрібно було для домашнього вжитку. Фарма моя була така камениста, що збіжжя багато на ній неможливо мати. До того ще й ліс був такий густий, що прочищувати його було дуже тяжко. Потім ломання на ньове поле також було дуже трудне. Ще й ріжні комахи перешкоджували нам. Нераз жінка й я вставали в першій годині по півночі й ішли на поле орати, коли було холодно й не було мух. Оремо до восьмої рано, а потім пускаємо воли пастися,

а самі йдемо снідати. По сніданню йдемо корчувати ліс. Корчуємо аж до вечора доки день. Працювали ми так, щоб не змарнувати ні одної години часу.

До роботи в осені я вже не йшов, працював для себе в дома, аж доки не скінчив жнива в дома. Часом, як треба було мені конечно грошей, то жінка сама подбала про жнива, а я йшов до роботи. Як верну з роботи, то вона вже й позоре.

Рік за роком ішов і ми постепенно, тяжким трудом, здобули деякого маєтку. Вже й сусіди почали нам завидувати. Ко ли кому чого потрібно, то йшов до Лесюка, бо в нього воно напевно було. Та було до року 1931, коли я надірвав своє здоров'я подвиганням, та ще й шлунок застудив.

Шлунок мене часом так болів, що не міг нічого їсти й не міг спати. Поїхав я до лікаря і він мені сказав, що я маю шлунку боляки. Побув я в шпиталі три тижні. Не давали мені нічого їсти тільки молоко, разом з пігулками. Потім вернув я до дому, але незадовго я знову захорував, цим разом на болі в боці. В шпиталі лікар зробив на мені операцію на апендікс. Від тоді я мав дуже багато клопоту з своїм здоровлям. Був у ріжніх лікарів і в шпиталі в Вінніпегу і мав кілька операцій, але ніщо мені не помогло.

Маю тепер 66 років. Ще не старий, робити вже не можу. Моя дружина та кожуж уже має зіпсуте здоров'я. Все та зробила нам надмірна праця. Але щож треба було тяжко працювати, щоб жити й забезпечити собі якусь будучність.

Родина в нас є велика. Маємо десять дітей — п'ять синів і п'ять дочек. Всі крім одного сина вже подруженні і живуть собою власним життям. Один син, 20 літній, ще живе з нами на фармі. Дочки всі замужні і живеться ім добре.

Я мігби був вибрати собі ліпшу фарму, без каміння, і сьогодні бувби ще краще стояв матеріально, але хто про та ке в початках думав? Чоловік брав фарму з лісом, бо в Старому Краю його не було, а на каміння не зважав. Думав, що його визбирає і буде тоді добре поле.

На старші літа хочеться нам уже жити десь ближче міста, та там бодай дещо кращі дороги, щоб діти могли на будь коли відвідати.

(Продов. піонір. споминів на стор. 129)

СКРІЗЬ ЦІЛУ ДОРОГУ

Північ

ЦІЛУ

Захід

СКРІЗЬ

ДОРОГУ

Схід

КРУГОМ

Полуднє

В кожній громаді є люди, які тримаються здорово уживанням САСКАСАЛ, Карльсбаду
Північної Америки, Мінеральних Солей Озера Маніту.

Петро Пігічин

Базар

Листопадний день понурий
Мрякою мережав світ,
Як під місточком Базаром
Народився новий міт...

Як під місточком Базаром
Три й пів сотні лицарів
За святу свободу впало
Із варварських рук катів...

★

... Стоять лицарі сміливі,
Мов статуї з мармуру,
У гріб дивляться відважно,
Хоч зна кожний: Тут умру!...

І говорить так комісар,
Прочитавши їм присуд:
„Козаки, вас жде пощада,
Але хто лиш з вас не будь, —

Всі упадьте нам у ноги,
І просіть, ви, ласки в нас,
Присягніть нам вірну службу —
Й ми помилуємо вас!”

Відповідь на це чекістам
Кожний дать готов козак,
Але за всіх відвічає
Славний рядовик Щербак:

„Вороги” — він їм говорить —
„Не покоримось ми вам,
До вас в найми не підемо,
Не по шляху з вами нам!”

„Слава! Слава!” — закричали
Мужцю, дружньо қозаки.
„Ще не вмерла Україна ...”
І... посыпались кульки ...

Загарчали кулемети,
Заглушили святий спів...
Склався покіс за покосом
Козаків в глибокий рів...

★

Хоч умерло їхнє тіло,
Та їх Дух й тепер живе,
Додає нам сил в змаганні,
До розплати нас зове!

Базар — ще одна Голгофта, —
Та нам муки не страшні,
Ми-ж віримо: від Голгофти —
Воскресення за три дні!

Подружні Ювілеї

Перший — Паперовий.
Другий — Бавовняний.
Третий — Шкіряний.
Четвертий — Овочевий і квітковий.
П'ятий — Деревляний.
Шостий — Цукровий і цукорковий.
Семий — Вовняний.
Восьмий — Черепковий.
Девятий — Вербовий.
Десятий — Бляшаний.
Одинадцятий — Сталевий.
Дванадцятий — Шовковий і льняний.
Тринадцятий — Корунковий.
Чотирнадцятий — Слідневої кости.
Пятнадцятий — Кришталевий.
Двадцятий — Чайновий.
Двадцять-пятий — Срібний.
Тридцятий — Перловий.
Тридцять-пятий — Коральний.
Сороковий — Рубієвий.
Сорок-пятий — Сепфіровий.
Пятдесятій — Золотий.
Сімдесят-пятий — Діамантовий.

Договорився

Питає раз українець у москаля:
— Коли у вас Великдень?
— Великдень у нас в Петрівку
каже москаль
— А коли-ж у вас Воскресення?
— Воно у нас го-неділі — відповіда
москаль.

Так і розійшлися, непорозумівшись
• (Москалі звуть Великдень “Пасхою”,
неділю “воскресенiem,” а тиждень “нед
лею.”)

★

Змилосердився

Побачив раз циган пяного чоловіка
що спав при дорозі.
— От, — каже, — борони Боже, що
хто тому чоловікові чоботи здійме,
він бідолаха і не почує.
Тоді стягнув з пяного чоботи і пішо
далі.

Фр. Григорій Скегар,
Галівуд, Каліф.

Роман Гонсет — Винахідник

За минулих 30 років моїх подорожей по Канаді й Америці мав я нагоду добре поглянутися життю-буттю українських льоній та запізнатися з нашими проднimi одиницями. Тут і там подибав ініціць, які доробились більшого майна; подибав одиниць з вижкою освітою та культурними надбаннями; говорив з шими професіоналістами: докторами, вакатами, інженерами, бізнесовцями, бодьми ріжних фахів і звичайними пра-вниками по копальнях, фабриках та армерами. Стою тепер під вражінням, що пропорційно до українського населення в Америці й Канаді, ми є досить обре заступлені професійними умами всіх фахах, у порівненню з іншими на-дностями, окрім одної галузі, а то: галузь винаходів. Що правда, знайшов я кілька винахідників, які опатентували свої винаходи, але винахідників, що мають близько 100 патентів на своє ім'я, то-зайшов я лише одного, про якого власне хочу оповісти прецікаву історію.

Історія Романа Гонсета

Роман Петро Гонсет (знаний в Канаді під іменем Гонський), є родом з села Зелена, Галичина (1891 р.). Батько його був столярем і будівничим, тому молодий Роман уже з молодих літ став помогати батькові при варстаті чи будові. Коли мав 12 років то вже самий зробив цілий ровер (біцикл) з дерева, лише докупив ланцушок, який крутить заднім лесом. Маючи 16 років Роман перший виїхав з села у світ за очі шукати країні долі. Прибувши до Канади 1907 року, до міста Едмонтону, Роман почав працювати в контракторів при нових будинках. Тут приучився модерної будівельної штуки, а вечорами ходив до школи та вчився англійської мови, електро-техніки, механіки й архітектури. Зовсім припадково купив собі один лот на бідну лестицію, але добра доля хотіла помогти молодому хлопцеві і за кілька років Роман продав цей лот за круглих 9

тисяч доларів. Маючи ще трохи своїх заощаджених грошей, Роман стає незалежним, але праці не покидає.

Перші проблески механічної геніяльності

В 1912 році Роман покидає працю при будові домів та йде за механіка до кіноматографічного театру. Маючи природний талант до механіки, Роман спостеріг, що машина показує фільмову штуку лише частями, а не безпереривно, як це робиться тепер. Роман почав працювати над уліпшенням машини й в короткому часі переконав властителя театру, що його винахід поправив машину так, що можна показувати цілу фільму без перерви. Та непосидюча натура не давала Романові тратити даремно молодий вік, тому він купив курник, перевіз його коло хати, і там устроїв свою першу лябораторію. Власне тут вродилися його далекоїдучі пляни, які доперва міг відзійснити аж в Лос Ангелес по довгих роках.

В 1914 році одружився Роман з панною Іриною Стефанина з Чипмен, Алта., та завів своє родинне гніздо в Едмонтоні. По кількох роках та з малою дитиною на руках Гонсети переїхали до Америки, бо чекала їх там краща доля.

Початок карієри

В Едмонтоні жив Павло Рудик, який займався ріжними бізнесовими підприємствами. Він то перший задумав використати новий винахід кінематографічної машини й тому запропонував Романові поїхати з ним до Америки та почати виріб нових машин. Чомусь думалося їм, що Нью Йорк має таку магічну силу, що буде це одиноке місце на започатковання такої роботи. Рудик і Гонсет прибули до Ньюарку, Н. Дж., і там почали підготовчу працю (1916 року). Звідси поїхав Гонсет до Вашингтону й вибрав патент на свою машину. В цей час, ані Гонсетові ані Вашингтонові й не снилось,

РОДИНА ГОНСЕТІВ

Позаді стоїть Роман П. Гонсет. З права — його дружина, Ірина, а з ліва їхній син Фавст.

що від тепер вони будуть стрічатися часто. Рудик тимчасом в Ньюарку зайнкорпорував нову компанію під назвою: "Ендлес Греф Манюфектюрінг Компані" і став її президентом, Др. В. Сіменович з Шікаго касієром, а Семен Ядовський директором. За певну винагороду Гонсет відписав свій патент новій компанії.

Зміна осідку

В короткому часі Рудик задумав перенести спілку до Шікаго. Ще того самого року спакували куфри й всі переїхали до Шікаго. Тимчасом справи по-

кликали Рудика до Канади, а Гонсет остався в Шікаго викінчувати модель машини. Згодом Рудик повернув з Канади змінив свій план знова й Рудики й Гонсети переносяться до Детройт. В Детройті продаж уділів не пішла як Рудик сподівався й показалось, що потрібну суму грошей тут не дістанеться на виробництво машини — тому Гонсет почав придумувати другий винахід, який можна би виробляти з меншим капіталом.

До осені 1917 року удосконалив цей другий винахід (грамофонічну машинку в комбінації з лямповою), та зробив відповідний модель для опатентування. Коли

обі машини були готові, знайшовся купець, що хотів їх купити. Гонсет написав листа до Рудика і він сейчас приїхав до міста. Подивившись на новий винахід, Рудик відказався продати ці машини (патенти), а зробив нове зарядження Гонсетові за новий винахід в готівці й роялті, на що Гонсет згодився. В цей спосіб перейшли оба патенти на власність компанії.

Знова переносяться до Шікаго

Тепер спілку знова переносять до Шікаго, бо в 1919 р. відбувалася тут виставка електричних знарядів "Електрик Екзібит офф Америка." Сюди привезено Гонсетів патент (грамофонічну машинку) і тут дістала вона першу надгороду з між тисяч прочих патентів. Це зацікавило всіх фабрикантів й комерційних агентів, й машинка стала славною за один день по цілій Америці. Агенти довідались, що патент належить до корпорації — почали штурмувати офіс спілки, щоб отати їм виключну репрезентацію на всій стейт за певну суму грошей. В агентів брано за такі концесії від 3 до 6 тисяч доларів.

Українці стають уділовцями в спілці

Рудик був популярною особою в Шікаго, а до цього причинився Др. Сіменович, який практикував тоді медицину там, а окрім цього був касієром спілки. За його поміччю, Рудик почав продавати уділи поміж українцями по сто доларів за уділ. Маючи певну суму грошей в руках і від агентів і з продажі уділів, Рудик купив будинок для виробу грамофонів при 4200 Вест Адамс Стріт у Шікаго. Усьесь цей бізнес ведено під іменем корпорації, яку Рудик заінкорпорував в Ньюарку в 1916 році.

Як відчинено фабрику, працювало там понад 50 робітників. Замовлень на грамофонічні машини було так багато, що ніяк не можна було виповнити всіх замовлень. Та про успіх цього патенту дійшла вістка до "стак-брекерів" у Нью-Йорку, й одна фірма зробила спілці предложення, що закупити цілу спілку та сплатить всіх уділовців по два долари за кожний залінвестований долар. Але на мітінгу уділовці відкинули цю оферту.

Біль Крижей, Ломбего, Мочеві Клопоти!

Нащо дальнє терпіти від тих болісних, пригноблюючих недуг? Джин Пігулки дадуть вам скопу пільгу. Їх лагідні антисептичні властності звільнюють подражнення нирок, міхура і мочевих проводів. Коли нирки є згущені, то вони не можуть виділювати отруйної зужитої матерії з тіла. Це часто спричиняє ревматизм, біль крижей, напухлі сустави. Джин Пігулки помогають ниркам функціонувати нормальнюю усувати причину цих болісних недуг.

Джин Пігулки можна дістати у склепах по цілій Канаді. Регулярна величина 15ц. пуделко — Економічна величина (два рази регулярної величини) 85ц.

Бізнесовий недосвід захистав спілкую

До 1920 року висилки грамофонів виконувалося так, що більші замовлення застерігалося попереднім заплаченням за них, поки агент міг дістати таку посилку у свої руки. А того року, через недогляд секретаря спілки, вислано до Каліфорнії замовлення на 10 тисяч доларів без такого застереження і агент відбрав грамофони, але не заплатив за них. Спілка вислава Гонсета до Лос Ангелес сколектувати ці гроші. Гонсет бачився з агентами, а довідавшись, що вони не думають заплатити, запізвав їх до суду, а самий повернув до Шікаго. Тимчасом спілка запідохрівала Гонсета, що він сколектував ці гроші, але не хоче дати їх спілці, усунула його з дирекції спілки та головного управителя. Тому, що в спілці панував повний хаос і ніхто не займався справою в каліфорнійськім суді, справа перепала.

Початок кінця спілки

В 1921 році річні збори спілки вибрали новий заряд. Рудик вибрано знова на президента, а в додатку вибрано його на головного управителя. Рудик зажадав від Гонсета, щоб він виїхав з Шікаго — ради добра спілки. Гонсет це зробив. Але по сімох місяцях Рудик почав писати благаючі листи, щоб Гонсет вертав до Шікаго ратувати спілку. Коли Гонсет не відповідав на листи, тоді Рудик приїхав до Гонсета та майже силою взяв його з собою до Шікаго.

Спілка в банкроцтві

В осени, 1921 року, приїхав Гонсет знова до Шікаго. Ще того самого вечора Рудик спакував свої речі й потихо з родиною виїхав до Канади. На другий день довідався Гонсет, що Рудик дав спілку до банкроцтва. Дальше довідався Гонсет, що за урядовання Рудика, спілка задовжилася на суму 46 тисяч доларів, а на 48 тисяч доларів було не сколектованих рахунків за грамофони від покупців. Довідався також, що уділовці й кредитовці спілки мали свій власний вибраний комітет, на чолі з адвокатом Лелі. Всього цього Рудик не сказав Гонсетові, коли просив його вертатися до Шікаго ратувати спілку.

Адвокат Лелі радив Гонсетові вицовувати спілку з банкроцтва й так ратувати її, щоб сплачувати найконечніші зобовязання. Та біда була в тому, що спілка не заплатила державний "сейлс-текс", і державний агент пустив спілку на ліквідацію. Комітет при спілці рішився купити на цій ліквідації всі рухомості спілки й тому уділовці й кредитовці зложили гроші на таке купно і вибрали з поміж себе довірочного чоловіка, на ім'я Демкович, щоб довершив таке купно. В день ліквідації Демкович купив річевності 64 тисячі доларів за три тисячі доларів, а отримавши "бил офф сейл", він звернув всі гроші комітетові, а реч забрав собі. І так померла спілка.

Додаткові факти

Для самої історії хочу витягнути ще один факт, якого мало хто знає. При заснованню спілки в Ньюарку Рудик застежав собі певну скількість уділів за те, що віддасть свій досвід і розум для розвою спілки. Пізніше Рудик продав таких уділів на суму 36 тисяч доларів людям, але всі гроші не пішли до каси спілки.

Гонсет починає нове життя

По банкроцтві "Ендлес Греф Мануфектюрінг Компанії" Гонсет поїхав до Каліфорнії й осівся в Лос Ангелес. Лішившись без цента при душі, мусів Роман тяжко працювати на утримання родини, але вечерами й неділіями він дальше продовжав розсліди над новими винаходами. Тому, що радіо почало входити в життя, Роман почав виробляти машинки та продавати своїм сусідам. В ті часи місто Лос Ангелес не мало ще таких сигналів на перехрестях вулицях як тепер, тому міський інженір звернувся до Гонсета з пропозицією удосконалити винахід цих сигналів.

Працюючи над цим винахідом, Гонсет витворив лімпу, якої досі ще не було. Світла (сигнали) на перехрестях вулицях звичайно є освітлені електрикою, це коштує великі гроші. Гонсет витворив лімпу, яка дає таке саме світло за одну п'ятдесяту частину кошту електричної лімпи. Винахід полягав в тому, що лімпа є наповнена певним газом — Герметично заклеєна — а по обох боках лімпи прикріплена металеві провідники нега-

и її позитиви. Щоб запалити цю лампу вистарчить сила батерії (драй-セル), переходячи від одного бігуна до того, запалює газ внутрі лампи, а це "зимне світло", знане як "ніон-сіт." Але, щоб лампа світилася, то електричний ток з батерії мусить вічно перериватись а не плисти постійно. До цого придумав Гонсет вжиток живого бла (меркурі), яке перериває електричний ток батерії від 30 до 1,800 разів мінуту. Така лампа Гонсета буде світити навіть і там, де зовсім нема електричних проводів, бо суху батерію можна легше перенести куди потрібно.

Роман знов у Вашингтоні

Маючи декілька нових патентів окрім лампи, Гонсет поїхав до Вашингтону в 1932 році. Коли побачив директор з "Бюро оф Стендардс" цю лампу, то не вийти з дива — як може така мала кількість електричного току світити таку велику лампу? Директор сейчас поїхав всіх спеціалістів електротехніки з "Бюро оф Стендардс," щоб перевелися на нові винаходи. Зайнтересовано було таке велике, що Гонсет пробув у шінгтоні через повних три тижні часу державний кошт і кожного дня демонстрував свою лампу іншим державним установцям.

Рівночасно "Бюро оф Стендардс" налагодило Гонсетові звязки з великими корпораціями, такі як: Дженерал Електрик, Компанії в Скенектаді, Н. Й.; Едісон Компанії в Блумфілд, Н. Дж., і Борджис Компанії в Мадісон, Висконсин. До всіх цих компаній на запрошення приїздив Гонсет і демонстрував свою лампу. При таких візитах показував Гонсетові всі ляմпаторії цих компаній, куди звичайно то не має вступу.

Щастя в нещастю

Одна корпорація зробила Гонсетові знесову оферту на цю лампу: сорок як долярів готівки, 10% роялтіс від виробу лампів і 300 долярів мінної платні на такий довгий час, доки скоче працювати в компанії. Підписаний контракт і Гонсет почав працювати. Та є в нас пословиця: "Чоловік стріляє в Бога кулі носить"; таке було й з Гонсетом. Це були часи страшної депресії,

коли в Америці багато банків побанкротувало. Компанія не могла дістати кредитів на ведення бізнесу, бо не могла сколектувати своїх належностей від своїх довгожників. Контракт Гонсета не було змоги виповнити.

Через непевні часи інші компанії рівноож перестали купувати патенти, а стали удосконалювати свої власні винаходи. Окрім цього на ринок вийшла подібна лампа, яка мала досить капіталу, щоб поширити свою продаж по цілій Америці.

Не тратив надії

Та неуспіх не знеохотив Гонсета. Він дальше працював над новими винаходами та декотрі з них попродав великим компаніям. Гроші почали поволі надливати в формі роялтіс, а за них Роман почав розбудовуватися, щоб забезпечити себе й родину на старі літа. Декілька роялтіс приносили йому хліб та сіль, а він дальше працював над новими патентами, бо сидіти бездільно уважав гріхом.

З поміж більших винаходів можна бути згадати: Додаток до телефону, що як нікого нема в офісі, то самий телефон відповість, коли треба ще раз закликати; електричний мотор до грамофонічної машинки був зроблений руками Гонсета; електричні ножиці, якими крається сукно і матерію в кравецьких заводах; злука двох металів, які передше ніколи не можна було злучити; винайдення мотору повільного обертання; поправлення кінематографічної машини в театрах; удосконалення ділання радару; винайдення певної частини до авта; електро-хемічний сполучник, що має заступити суху батерію, — та багато воєнних секретів, про які тут невільно згадувати.

Декотрі винаходи з'явилися далеко перед часом так, що світ навіть і примінення для них не мав. Декотрі винаходи показались менше вартісними, як думалось. Декотрі відразу ввійшли в життя з повною силою. Винахідника можна порівнати з автором, який написав багато книжок, а все ж таки лише одна книжка виб'ється наверх понад всі, як найліпша.

Дружина покійного задержала всі моделі, які Роман виробляв до декотрих винаходів. Буде це цінна пам'ятка для Українського музею для грядучих поколінь до наслідування. Лише в музеях, в галереях образів, в бібліотеках — поли-

ПЕРША ЛЯБОРАТОРІЯ ГОНСЕТА

У цьому малому будиночку, який колись був курником, в Едмонтоні, Алта., Роман П. Гонсет працював над винаходом кінематографічної машини для висвітлювання фільмів у театрах.

шими свої культурні надбання, свій хист, свій розум та свою душу.

Особистий контакт з покійним

Були часи, що з покійним я жив досить близько. Багато разів сиділи ми та про ріжні справи говорили. Коли він був чимсь заінтересований, то можна було видіти, як огники мерехтіли в його очах. Він був чоловік непосидючої вдачі, повний енергії, мав творчі думки й до всього ставився критично. Коли якась механічна річ (машина) ставала перед його очі, він відразу пробував збагнути її до найменшого колісця. Таке саме робив він зі свіжою людиною, яку йому довелося перший раз стрінути.

При одній такій нагоді я запитав його, чи він не хотівби колись повернутися в Україну. На це він відповів так: "Ніщо більше не далоб мені приємності, як це,

що я мігби чимось, в якийсь спосіб, помогти тій країні, яка видала таку благородну націю, як українці! Ми ніколи не пропадемо поміж іншими націями (я досі ми не пропали через 300 років більше своєї держави), бо наша любов до землі, до волі, до самостійного життя — да нам той гард, який приносить відповідальність на зневіру, на скалітування безнадійності. Через нашу віру в Бога, віру в свої власні сили, віру в нашу державність — ми попливемо на тихі води на ясні зорі!"

Жертви на народні ціли

Покійний любив жертвувати більш суми грошей на народні ціли. Припомню собі, як по Першій Світовій Війні збирало жертви поміж українцями в мериці на визволення Галичини з польського панування. На однім такім мі-

тінгу в Шікаго, покійний Гонсет дарував від себе \$1,500. На ті часи це була велика сума грошей. Дальше, мав звичку посыпати нашим газетам, видавничим спілкам, ховавчим інституціям, фінансову допомогу. А коли до Америки почали надивати скітальці з Європи, покійний зорив спеціальнє конто в банку, звідки давав запомогу всім потребуючим, аж піki вони праці не знайдуть. Були навіть падки, що вифінансував подорожним науковцям, але звороту цих грошей не бажав. Не поминув й Українську Централю в Лос Ангелес, до котрої належав від її засновання, бо на закупно дмівки подарував враз з своїм Фавстом півверх \$1,200.

Закінчення

Гонсет мав ще одне щастя на свою ристь, а це те, що мав при собі за праву ху свого сина, Фавста, який одідичив батькові технічні здібності та бізнесову проворність. Рівнож дружина його, Ірина, знала про все підприємство в деталях, та затримувала чоловіка й сина в повній рівновазі, неначе керма корабля на повнім морю. Ця трійця доконала просто чудес, бо побудували фабрику, в якій працює близько сотні техніків, щоби сконати всі замовлення для Вашингтону. В цій фабриці виробляють такі делікатні знаряддя як: таємні приряди для експрессного обчислення для літаків, контролі для електроніки, контролі для радія, короткі промені, частини до телевізора та радару. Фабрика Гонсете є одинока в цілій Америці по цій спеціальності: Не дармо уряд Злучених Держав Америки, по закінченню війни, вислав покійному Гонсетові й його синові, Фавстові, найвище признання за поміч у війні.

Дня 25-го червня, 1951 року, відійшов до вічності Роман Гонсет, залишивши по собі дружину Ірину, сина Фавста з дружиною і чотиролітнього внука Роберта. Похорон відбувся в Норт Галівуд, Каліфорнія, на який прийшли його близькі приятелі. Від імені товариства "Українська Централя" в Лос Ангелес; автор цих стрічок виголосив надгробну промову. В Каліфорнійську землю зложено ще одного визначного українця поруч історичного першого українця в Америці, о. Агапія Гончаренка, рідного брата барона Василька з Черновець; першого україн-

сько-американського дентиста Др. Данила; Івана Орлика, оснувателя української бібліотечної секції в міській бібліотеці міста Лос Ангелес; о. Корсуновського — літописця славного Українського Хору О. Кошиця, та проф. Івана Петрушевича — президента Української Бібліотеки при Ліланд Станфорд Університеті в Пало Алто, Каліф.

Всім Ім Вічна Пам'ять!

II

Майже всі матеріали в частині першій були подиктовані мені покійним Гонсетом кілька років перед смертю. Але окрім моїх статей про Гонсетьа появлялися статті прочих українців, яких я хочу тут зацитувати бодай короткими уривками, бо кидають вони багато світла на справи, які я зовсім не порушував.

Приміром, Петро Зварич, з Вегревіл, Алта. у своїм "Днівнику" (гляди "У.Г." з 19-го квітня 1944 року), написав про покійного Гонсетьа таке:

"В Лос Ангелесі відвідав я панство Гонсетьів, моїх давніх знакомих і приятелів з перед 25 літ, знаних в Едмонтоні і Шікаго під іменем Гонських. П. Гонський був управителем фабрики Ендлес-греф Грамафонів в Шікаго, якої пок. Павло Рудик був президентом-директором і уділовці були самі українці. Тут виробляли дуже гарні артистичні грамофони в формі великої столової лямпи, в якій електрика оберталася рекордові плити і освітлювала кімнату.

"Через повоєнну депресію і брак достаточного капіталу, ця фабрика перестала існувати і тоді панство Гонські переселилися до Лос Ангелес на сталій по-бут. На моє питання, чому Гонський змінив своє ім'я на Гонсет, він відповів, що коли для отримання громадянських паперів він мусів спровадити з Галичини метрику своїх предків, то побачив, що його предки називалися Гонсети, а не Гонські (як це поляки часто переінчувають) і тому він приняв давно дравнє своє ім'я Гонсет.

"Через ціле своє життя цей геніяльний винахідник на полі електротехніки зробив багато винаходів і опатентував їх великими коштами, та опісля треба було йому процесуватися в їх обороні, щоб бодай дещо в виді роялтіс дістати за свою працю."

М. Белегай, широкозвісний в Канаді редактор, написав статтю "Чому Українська Фабрика Грамофонів Упала," з якої я цитую дослівно:

"Першою причиною занепаду укр. фабрики грамафонів в Шікаго була бізнесова малосвідомість її уділовців. Нема гіршого нещастя для спілки, якою вона не була, коли її уділовцями є люди, які мало розуміються на бізнесі. Вони часто зовсім добродушно з наміром помагати собі лише собі шкодять.

"Кожний уділовець має голос. Своїм голосом вибирає урядників до ведення бізнесу і тут власне починається ціле нещастя. Уділовці без бізнесового вишколення звичайно не вибирають людей до заряду, які дійсно розуміють бізнес, мають бізнесовий досвід, характерність та совість, але вибирають всіх або більшість своїх знайомих без згляду на їх спосібність, або таки крикунів-демагогів, які даної хвилі своїм криком чи лизуньством здобувають довіру малосвідомих уділовців. Такі урядники, замість вести бізнес, починають звичайно сварку, роздори, а бізнес замість розвиватися, муситьйти до упадку.

"Другим нещастям є це, що укр. робітник-уділовець не буде робити те або так, як йомукажеться, бож це "його"; він жеж від чогось також уділ має. Коли йогоупімнеться, він це називає "басівством," починає самий гороїжитися і других ворохобити; грозить, що більше не дасть голосу на него, бо він завеликий "бас" і т. д. Розуміється, що з того рода робітниками-уділовцями бізнес далеко не поведеться. Такий робітник-уділовець забуває, що він робить для себе, що той, хто йому показує що й як робити, є ним самим наставлений і він має його слухати, бо хтось мусить держати порядок і розказувати, а хтось має слухати і сповіднити розкази. Воно інакше не може бути, коли хтось має зробити щось.

"Третою причиною є руснацьке підозріння. Здається нема під сонцем народу більше скорого до підозріння і так недовірчого, як наш імігрант. Він підозріває всіх і вся і то навіть без найменшої причини. Свою уяву передає язиком другому а другий третому і починається підкопування свого бізнесу і руйнування його, а заразом і себе. Так воно малося з укр. спілками в Канаді, так воно малося

й з першою укр. фабрикою грамофонів в Шікаго.

"Винахід нашого земляка, добр. Гонсета, в формі електричного грамофону і лямпіона, здобув собі признання по всіх закутинах широкої Америки. Ринок на збут був гарний і поширявся з кожним днем. Гонсет працював щиро, щоб зі свого винаходу зробити успіх а уділовці, які помогли своїми грішми збудованню фабрики і виведення цього винаходу на ринок, щоб були щедро винагороджені.

"Коли початки були тяжкі, всякі крикуні та демагоги сиділи тихо. Але як почались бізнесові жнива, почали вони висувати свої колоди і кидати їх Гонсетові під ноги. Добр. Гонсет мимо перепон старався діло вести вперед, йому залежало на цім більше, чим кому іншому, щоб діло, в яке він вложив свою працю, свій час і талан, марно не пропало. Та мимо своєї залізної волі мусів' вкінці уступити фабрики ради самого діла, коли до заряду фабрики вибрано людей не лише ні компетентних, але й зовсім ворожих Гонсетові, які замість помагати йому як президентові й управителеві, лише вели інтриги і на кожнім кроці шкодили.

"Киринники вміли киринити, але вести діла не вміли. Тоді, коли фабрика була над упадком і все приготоване до банкроцтва, хитро кличуть Гонсета на зад до заряду фабрики, щоб не вони Гонсет справляв погріб фабриці і забрали на плечі всю відповідальність. Добр. Гонсет закотив рукави і ще й тепер взявся ратувати, але деякі уділовці, які конче бажали бачити упадок фабрики, повели так агітацію поміж уділовцями проти Гонсета, що й сам Гонсет не міг нічого вдіяти проти їх волі і фабрика занепала. Занепала фабрика, та не з волі Гонсета, а проти його волі. Стратили люди, але стратив він найбільше.

"Коли прийшла повоєнна криза і застій фабричний, коли треба було якнайбільшої згоди і взагалі вирозуміння, тоді ще й самі кредитовці, мов на глум, почали розбивати й собі фабрику. Один другим приходив до фабрики по своєму вложенню гроші, і коли прошено його, що зачекав, та він бігцем біг до суду і відбійліфа і секвестрував машинерію. Коли бійліфи вже приготовили ліквідацію машин, тоді більшість уділовців і кредитовців рішили пустити машинерію на л

тацио і відкупити її назад, а тим са-
мим позбутися деяких напасних і незгід-
них кредитовців та їх довгів. Зложили
они гроші, вибрали до цого комітет, але
він так цю справу повів, що замість ко-
мітету купив цю машинерію й матеріал
приватний чоловік, і то за безцінь.

“Тепер Гонсет радив комітетові сей-
час звернути гроші цему чоловікові, не
тратити часу і братися до роботи. Щоб
прави не засипляти і не тратити дорожий
час, зробив Гонсет кредитовцям і уділов-
цям ось таку пропозицію: Перебираєте
бизнес у свої руки, а я віддаю свої па-
єнти на 5 років без якогонебудь винаго-
дження (роялті). Коли ви не чуетесь в
силі вести самі бізнес, передайте його
мені, а я буду платити по 5 доларів від
 кожного грамофона на сплату кредитов-
ців, а відтак уділовців. Колиб виробляв
дось іншого попри грамофони, буде
платити по десять процент на ту саму
ціль. Кредитовці й уділовці не годились
ні на одне, ні на друге. Скликали мітінги
за мітінгами, радились, сварились, а тим-
часом чоловік, що купив машинерію, за-
брав її з фабрики. Знова починаються мі-
тінги за мітінгами і вкінці рішено за-
каржити цего чоловіка за забрання ма-
шин і їх відібрати назад. Який оборот
візьме ця справа покаже будучність.

“Нехай це буде науковою для всіх укр.
спілок і їх організаторів, що основою
доброго розвою спілки не є скількість а-
нікість уділовців; що успіх спілки зале-
жить від чесного ведення бізнесу без
якогонебудь наперед особистого обра-
ковання; чисте і точне книговодство, яке
прокинулоб сейчас в зародку всяке пі-
дозріння.

“Для уділовців нехай це буде науковою,
щоб до заряду спілки за всяку ціну виби-
рали не свою родину чи знайомих, але
людей характерних, чесних і бізнесово
вишколених. Піддаватись вибраному за-
рядові безусловно, кириною не послуго-
вуватися, бо перші цим попечеться. У
всім має бути вирозумілість, тактовність
і дисципліна, якої так великий брак в
нас відчувається. Колиб у часті бодай
придержуvalось оцих кілька уваг, не по-
гребаб нам, українцям, соромитись упад-
ком так многих наших підприємств.”

КАШЕЛЬ ЗАСТУДА БРОНХІТ АСТМА

Уступають в моменті
при помочі

BUCKLEY'S MIXTURES

Канадійський
лік на кашель
і застуду най-
довший в про-
дажі.

Не жартуйте з застудою
бронхіту, катару або аст-
ми. Коли вона на добре вкоріниться,
вона може положити вас, на довший
час до ліжка. Усуньте її сьогодні при
помочі Buckley's Mixture. Ви набуде-
те поміч на той прорізуючий напру-
жуючий кашель, прикий біль горла
або душення, на стягнене вражіння
чуття вже за першим поликом.

Без ріжниці як глибоко вкоріниться
ваш катар або застуда, Buckley's дастъ
вам дійсну поміч СКОРО. Вона роз-
пускає флегму, улегшує віддихування,
прочищує головні і бронхіальні рурки
скоріше, як все інше, що ви коли за-
живали. Запитайте котрогобудь чо-
ловіка, який мусів натерпітись при
зимнім вітрі або слоті, яке є найліпше
і найскоріше помагаюче средство на
кашель і застуду кожночасно. Ось
для чого це є КАНАДІЙСЬКЕ НАЙ-
БІЛЬШЕ В ПРОДАЖІ СРЕДСТВО НА
КАШЕЛЬ І ЗАСТУДУ.

Чому терпіти від кашлю і застуди і
ризикувати на бездільність? BUCK-
LEY'S MIXTURE направить вас дійс-
но скоро. Набудьте фляшку сьогодні
і переконайтесь. Гроші звертається,
наколи вона сейчас вам не поможет.
Продається всюди — 50ц. і 85ц.

Р. ГОНСЕТ

Що Таке Радар

Воно трошки тяжко вияснити перевірчому чоловікові основи радару і його чинності, та все-ж думаю, що можна до якоїсь міри познайомити читачів з законами, на яких радар засновується та до чого його вживается.

Всім нам відомо, що голос відбивається і це ми називаємо відгомоном, або "ехом." Коли стоїмо на якісь віддалі від великого ліса, головно ж де росте високий спрус, і коли крикнемо, то майже зараз відгомін вернеться до нас точно тими самими словами, якими ми крикнули. Коли крикнемо "Іване," то те саме слово до нас вернеться, воно повториться. Та всеж таки треба маленької хвилини часу, щоби наше слово зайдло до ліса і назад до нас вернулось.

На такій самій основі збудований радар, хіба з такою ріжницею: голос перелітає лише 1,100 стіп на секунду, а радарові електричні хвилі перелітають в одній секунді 186,000 миль.

І тому можна сказати, що оператор, який орудує радаровою машиною, не має часу чекати, поки електричні хвилі, яких йому треба, до нього вернуться з воздуха, з поверхні землі, або з води.

Хвилі радару можна випускати в бажанім напрямі і вони виходять у простір у простій лінії дуже коротенькими, трошкі хиткими, але незвичайно скорими дрожжаннями, і якраз та висока скорость дрожань посугає їх в однім простім напрямі. Отже коли хвилі зустрічаються в просторі з твердим предметом, вони відбиваються, вертаються точно до того місця, звідки вислані, і зазначуються на відповіднім приладі, який має машина.

Тепер вернімось до відгомуону, як приміру.

Уявімо собі, що маємо електричну трубку і з нею стаємо в ночі в такім місці, що не знаємо, чи в тій околиці є ліс, чи гора.

Крім трубки маємо ще компас для означування напряму; а вдодатку маємо ще годинник, що мірявби довжину часу. Компас показувавби, куди звернена наша

трубка. Отже так точно довідаємось, в якім напрямі знаходиться ліс або гора. А годинник покаже нам віддаль.

Ми притискаємо гудзик трубки і рівночасно пускаємо годинник. Але палець, що належить до трубки, беремо скорінько назад, а палець на годиннику тримаємо аж поки не вернеться той голос, що вийшов з трубки, поки не вернеться відгомін. Тоді обраховуємо, кілько часу було треба, нім відгомін вернувся.

Коли-ж знаємо час, в якім вернувся відгомін, а знаємо також, що голос на секунду переходить 1,100 стіп, то вже можемо вирахувати віддаль ліса, чи гори, поділивши час на двоє. Це дасть нам точну віддаль.

Тепер берімо радар.

Мусимо памятати, що хвилі радару, це хвилі електричні і розходяться таким самим ладом, як хвилі голосу трубки. Та не забудьмо, що радарові хвилі летять на секунду 186,000 миль, а хвилі голосу лише 1,100 стіп.

Оператори радарової машини мають досить часу, щоби відшукати, в якім місці знаходиться в воздухі літак і можуть тримати радарові хвилі на нім цілий час. Ім не треба навіть бачити літака, до якого радар звертають. І при помочі компаса, що вказує напрям, і при механізмі, що показує віддаль, можна наставити гармати точісенько на літак, що летить в воздухі, хоч його цілком не видно, і можна на нього стріляти з безпечної віддалі з корабля, з берега, чи звідки це не буде.

Так американці дуже успішно оборонялися перед японськими "самовбивчими" літаками, що несли великі скілько-сті експльозив просто на наші воєнні кораблі. Ті експльозиви мали при першім дотику експльодувати. Це ті літаки, яких летуни давали своє життя, щоб лише воєнний корабель знищити.

Того самого радарового способу вживалося проти ворожих, наладованих торпедами підводних лодок: Наші літаки мали спеціальні бомби, які кидали згори на

ті підводні лодки. Бо радаром можна було точно означити, в якім вони місці, отже зараз через "короткохвильне" радіо ("шорт-вейв радіо") повідомлялося лётунів. Так бомбовики могли кидати експлозиви точнісенько на те місце в морі, де під водою були підводні лодки.

Крім того великі літаки мали в себе радарові прилади й самі могли знайти місце, до під водою була підводна лодка. Хоч, правда, тут було трошки тяжче значити точну віддалю а це через вагу самого радарового апарату, що важить від 1,500 до 45,000 фунтів.

Якраз через те, що вся робота радара основується лише на відгомонові (електричнім), то ціла машина дуже скомплікована і мусить мати платформу, що обертається на цілих 360 степенів (повне колесо); а так само мусить обертатися антенна (дроти, через які передається електрика).

Люди, що орудують радаровим апаратом, мусять бути незвичайно вишколені, і годі вправдуватись за похибку, або зволікання. Коли ворожий літак посуватися зі скорістю 300 миль на годину до вогненого корабля, щоби кинути на нього експлозиви, то треба все робити дуже коротко і точно, бо можуть пропасти тисячі людей, коли оператор радару отягався, або неточно означував бажану ціль.

II. Як хвилі радару вертаються і зазначуються

Приймач (ресівер) хапає хвилі радару, що вертаються, і передає їх на "осцильоскопічну" куртину, де вони виступають, як видна електрична лінія. Та лінія де поземо, як грубий знак олівця, а на обох кінцях має наче зубки завернені вгору. Та лінія між двома остриями кінцями показує віддалю від далекого предмету до радарового апарату.

І та осцильоскопічна куртина є познана таким ладом, що з електричної лінії можна дуже скоро вирахувати, кілько віддалі має миль, ярдів, або стіп. Коли ж літак щораз приближається, тоді ті зубки до себе наближаються. Якже літак віддається, тоді зубки розходяться і лінія продовжується. Рівночасно прилад, що міряє час, показує, як скоро літак, чи інша річ, порушується в своїм напрямі.

Осцильоскопічна куртина подібна трохи до куртини, на якій бачимо рухомі об-

рази в кінах. Ріжниця є лише в тім, що електричну лінію видно ззаду куртини, а не спереду. Величина куртиниokoно близько 6 цалів в промірі, з напів темного шкла.

Радаровий інструмент складається з чотирох частей — регулятор (таймер), пересилач (трансмітер), відбирач (ресівер) і вказівник (індикатор).

Коли регулятор наставляє висилач (до висилання електрики), тоді відбирач зачинений. Зараз за тим замикається пересилач, а відчиняється відбирач. Отже ціллю регулятора є — замикати та відчиняти кожний з тих окремих інструментів в одній міліоновій частині секунди, чи "мікросекунди."

Це подібне, як з голосом трубки, який має вернутися, де треба дуже скоро перервати, щоби можна відгомін почути.

Того самого способу вживається при електричних "коротких хвилях," які пересилач передає, куди треба. І тому треба пересилач дуже скоро замикати, щоб можна схопити електричні хвилі, які вертаються від предмету до відбирача.

Розуміється, що все те відбувається автоматично, цебто все виконує машина.

III. Історія радару

Слово РАДАР складається з трох окремих слів: 1) РАДІО, 2) НАПРЯМ (Дирекшн) і 3) ОБЄМ ПРОСТОРУ (Рендж).

Хоч може здаватися, що радар є новим винаходом, який здобув собі тепер славу, то треба знати, що початки радару належать до 18 в., коли англійський вчений самоук, Майкл Фарадей (родився 22 вересня, 1791, вмер 25 серпня, 1867), спостеріг закон розбуджування електрики, що в науці зветься індукцією, а чим нині електрикі послугуються.

Отже Фарадей є батьком нинішнього радія; батьком циклотрону (сайклотрон), якого вживають до розбивання атому; батьком радару, телевізії, запалювача в автомобілях, троках, літаках і т. п. Фарадей причинився до багатьох дальших електричних винаходів, які нині маємо.

Якраз його викриття закону електричної "індукції" причинилося дуже до розвою дальших здобутків на полі електрики.

Слово індукція походить від слів ла-

тинського "індуцере," анг. "індюс" — спричиняти щось, впливати на щось, дати себе відчути. Головна основа відкриття Фарадея, це подвійний навій дроту на мягкім залізі. Обвинути залізо папером або полотном, і навити на нього ізольованого магнетичного дроту, як набивається нитки на шпульку.

Це перший навій. Його покривається знов полотном, чи восковим папером, і на те другу верству дроту навивається, звичайно тоншого і багато більше.

Коли тепер злучимо кінці першого навою з електрикою, то електрика постає в другім навою — отже те викликання електрики в другім навою зветься індукцією. Коли зблизити до себе оба кінці дроту з другого навою, то побачимо іскру. Але щоби електрика в другім навою мала силу, то треба електрику, що переходить через перший навій, безнастінно переривати. Таке переривання робиться машиновим приладом. Якраз таким ладом запалюється газоліну в моторах.

Люди можуть думати, що такі речі як радіо, радар, чи телевізію, винайшов якийсь один чоловік, але воно не так. Не було, ані нема чоловіка, якому можна було приписати вповні, або навіть в великій частині винахід таких речей. Треба було багато поколінь і багато осіб, які довгими літами безнастінно потрошки дода-

вали чогось до раз початого діла, поки стала така річ, як радіо, або радар.

Всі вище згадані речі виросли на тім, що почав Фарадей, хоч йому і не снилося, що його простеньке відкриття приведе до таких великих відкритий в будущині. Та й тому ще не кінець. Тепер приготовляється дальнє багато таких речей, що здивують світ.

Нині літаки вживають радару, щоб відкрити перешкоди, як прим. гори, або другі літаки, які треба обминути.

В будуччині радар придадеться в телевізії (пересилання виду цілих образів на віддаль), що буде можна цілі околиці на далеку віддаль показувати.

При помочі радару можна буде з літака віднаходити, де є в землі нафта і як глибоко.

Радар може придатися в комунікації між планетами, і в тім напрямі ведуться нині досліди на широку міру.

Радар може стати міжнародним способом для спинення війн, бо ніщо не зможе літати понад землю так скоро, щоби радар його не побачив.

Хвилі радару можуть облетіти земну кулю сім і пів разів в одній секунді.

Можемо дождати до того, що міжнародні непорозуміння будуть полагоджуватися не політичними, але науковими способами.

Анна Ярославна — Королева Франції

(1051—1075)

Перенесімся думкою в переддев'ятьсотлітні часи на двір Генрика Першого, французького короля, другого наступника Гугона Капета.

Дня 19-го травня 1051 року велике оживлення і голосна радість царили в городі Реймсі: святковано весілля короля з руською княжною Анною, донькою великого київського князя Ярослава, званого Мудрим.

Величава сьогоднішна реймська катедра, гордоці й святощі Франції, ще не існувала тоді. Вона з'явиться згодом, як пройдуть два століття. Для великої історичної хвилини вибрано малу церковцю, в якій Кльодвик прийняв хрещення 496 р., а яку відновив у 862 р. архиє-

піскоп Гінкмар. У тій то церковці донька великого Ярослава злучилася перед Богом з третім королем династії Капентингів.

Та, хто-ж це та княжна і звідкіля вона? З прибууттям до Франції в віці 25 років була вона надзвичайно красунею, якої вроду підносили ще елегантії і горда постава, чисто візантійське багатство ії прикрас і одяжі.

Її батько, Ярослав, славний син Святого Володимира, що дорівняв Апостолам. Приборкавши Польшу й Литву, печенігів та фінів, далеких болгарів, зединив безмежні простори, скріпив їх "Руською Правдою," утверджив своїм великим розумом.

ДАЙТЕ МЕНІ ОДИН ТИЖДЕНЬ, А Я ПОПРАВЛЮ ВАШЕ ЗДОРОВЛЯ

ТИСЯЧІ НА СХОДІ ВІДЗИСКУЮТЬ ДАВНО ЗАОХОТУ, СИЛУ І МУЖНІСТЬ ВЖИВАЮЧИ ЦЬОГО НОВОГО ЛІКАРСТВА.

В. Н. Quarrel винайшов САРНАК. Лікарство не є правдиве, без його підпису на картоні.

Ревматизм, артерізм, невричні болі, недомагання жолудка, гази, затвердження, брак життєздатності, анемія, завороти і болі голови, недомагання нирок і печінки, безсонність, нервовість, лихий апетит.

Скора полегша на котрійнебудь з повищих симптомів. Чим скорше почнете заживати САРНАК, тим скорше будете краще почуватися.

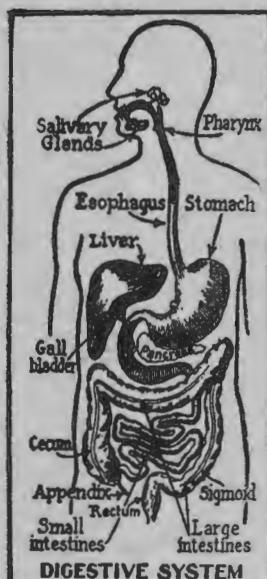
Пані Мері Семютюк з Едмонтону, Алта., пише:

"Брак регулярності держав мене довгий час в ліхому здоровлі і моя права нога дуже мені докучала обливами артерізму. Від першої фляшки "Сарнак", я відреагувала по-лекшу, і я ж адмініструвала, коли зважи я спожила другу фляшку, моя нога перестала боліти. Я дійсно почуваю цей лік другим хворим."

Пан Сід Іванчук з Едмонтону, Алта., пише: "Якіх 25 р. я терпів на легке недомагання нирок, що невзвичайно мені докучало. Як я вперше почув про Сарнак, я купив фляшку, майже для жертви, тому що я пробував чимало всіх інших лікарств, які мені не помогали. Я думав, що їй "Сарнак" мені не поможе, але "Сарнак" мені помог! Це лікарство дало мені правдиву по-лекшу, і я Вам надзвичайно вдячний за його виготовлення."

Просямо Вас! Купуйте в лише одну фляжку одноразово, хіба то ви мешкаєте вдало від склепу. Якщо Вашому аптекарю "Сарнак" звільнився, з приводу збільшених закупів, замоєте його собі поштою.

"Сарнак" виробляється з природних корінців і мінералів. Як це тільки можливе, по-лекшу насту-пить вже по 30-ти мі-нутах. Все що треба робити заживити од-ну столову ложку перед кожною поживою. Ди-тям пів дози.

Пан Е. С. Чартланд з Содбори, Онт., пише: "Я хочу до Вас написати, що ми саме заживаємо вже другу фляшку "Сарнак" і що це лікарство нам, тобто моєму чоловікові і мені, дуже помогло. Мене багато крижі, так що я не могла спати по ночах та була дуже ослаблена і змучена увесь час. Але тепер, коли я, а також мій чоловік заживаємо "Сарнаком," мені багато полекшало, можу краще спати і чую, що при-зуває мені сили. Я справді поручаю це лікарство другим людям, що може почуватися ослаблені або терплять на артеричні болі."

Не будьте ані одного дня без цього великого винаходу серед лікарств.

Свое замовлення висилайте до:

UKRAINSKA KNYHARNIA

660 Main Street

Winnipeg

Внутрішнє лікарство

Sarnak

\$1.35 за фляшку.

А на роздоріжжях шляхів у варязьку Скандинавію і візантійську імперію, на захід, у Німеччину та в неозорі степі Сходу, стояв Київ, столиця його володіння, друга по Царгороді столиця європейського світу. Бо Рим, колиска Цезарів і Апостолів, яку Боже Провидіння поставило осередком історії і величі людського богоподібного духа, тоді був тільки міражем. Опущений своїми імператорами, спустошений варварами, стростерзаний своїми ж у власному нутрі, він синув тільки серед дрімливих руїн про давню велич.

То-ж Київ підносив своє левяче чоло понад широким Дніпром, на узбіччях гір, цяцьковане мережкою золотих церковних бань з перлинною проміж них Святою Софією - Премудрістю. Київ вбирав у себе купецькими шляхами всі скарби землі, розносив у світ славу й престіж князя на золотому столі. Київ приманював до себе наймогутніші володарські роди Європи просити помочі, поради, шукати потужних звязків. І били чолом перед своїм тестем Ярославом і візантійські царевичі, англійський королевич, скандинавські сміливці, угорський королевич Андрій.

Но завагався поклонитися великому нашому-князеві й наслідник славного Капета, молодий французький король Генрик Перший. Поклонився, полонений двома бажаннями: рятувати своє королівство і намиливатися чарівною красою Анни, руської княжни.

Бо-ж від часу, як Гуго Капет вложив на свою голову 987 року королівську корону, королівство Франції складалося з двох частин: королівських володінь і васальних держав. Королівські простори займали зaledви ширину ниніших двох департаментів, поміж Компенією та Орлеаном, вагаючись довжиною від 15 до 50 кільометрів; рештою володіли в а с а л і: князь Нормандії, граф Шампанії, граф де Блю, граф Шартр, граф Вермандуа, граф де Валюа, сенєр де Куртенеп — в десятеро мали більше посілостей, як король. Отож, король Франції володів безпосередньо тільки над своєю посілістю. Над володіннями васалів він мав тільки номінальну, теоретичну владу. Пошана васалів до свого короля не давала нічого реального, нічого позитивного. То-ж, звужене до приватної домени капетинської династії, французьке королівство

було вбоге в порівнанню до своїх могутніх сусідів.

Ніяке з французьких міст не мало ще вигляду столиці. Замкнений на остріві обмежений до Сіте, Париж не перевищував Санлісу, Компеніє, Ляон, Шартр, Мелену, Орлеану, куди королівська родина, в своєму скромному життю, переносила свою резиденцію. До того-ж, Париж не міг мати величі, бо єдині два мости, якими можна було пройти Сену, місто Великий і Малий — Шатле, доходили до ленна двох кавалерів, які могли заборонити свому суверенові вступу до Сіте, або задержати його в ньому наче вязня.

Між вичисленими містами, які були резиденціями королівської родини, немає міста Реймсу. Бо-ж Реймс і його околиця це церковне ленно й єдиним у ньому володарем був архиєпископ. Король міг бути тільки гостем свого емінентного васала.

Тому, нема дивниці, що Генрик Перший з таким дрібненьким і вбогим королівством не завагався просити руки доњки могутнього автократичного володаря, якого всевлада й багатства були відомі в найдальших закутинах Європи.

Другою причиною королівської постанови було запевнення достовірних свідків про чудову вроду Анни Ярославни. А Генрик I був дуже податливий на чарі жіночої краси. Вже його батько дав був йому приклад. Хоча Роберт Побожний, горячий покровитель Церкви, і створив, як кажуть, кілька прегарних літургічних гимнів, то однаке не зберегли воної його від двократної анатеми, якою обложили його духовники за королівські любовні скандалі.

Генрик I втратив був 1044 року свою дружину Матильду, доњьку німецького імператора Генрика II, яка не дала йому сина, тому шукав жінки, щоб могти забезпечити наслідникові свою корону. На початку 1048 року він рішився просити руки кіївської княжни. До цієї тонкої і трудної місії король призначив єпіскопа з Шальону, Рожера, єпіскопа з Мо, Готе де Саж, і чимало державних достойників, між ними Гослена де Шоні.

Вирушивши негайно в дорогу, післанці-свати прибули в Київ після доброго року. Вони проїхали Шампанію, Лотарингію, Франконію, Швабію, Баварію, Моравію, Польщу, Галичину, Волинь, по-

онуючі всі труднощі й страхіття далеких прір.

У Києві святів прийнято хорошо, обожуваючи щедро. Князь Ярослав дав таож чимало подарунків своєму майбутньому зятеві й цілій королівській родині. Після того посли відіхали, щоб після 15 місяців подорожі привезти до Франції королівську наречену.

Весілля відгуляли в Реймсі 19 травня 1051 р. Безперечно, що шлюб, якого уділив архиєпископ Гі де Шатіон в стаєнській, без прикрас катедрі Гінкмаря, міг зробити розчаровуюче враження на молодій дружині, якщо вона прирівняла його до пишного церемоніалу, величавих і маєстатичних Літургій у храмі Святої Софії в Києві. Також могла вона здивуватися з великої скромності, яка працювала в малому замку в Санліс, де дуже часто перебував король. Інакож ріжниця з достатним і вибагливим киттлем Ярослава й його бояр, гень над театральною пишнотою Дніпра.

У перших принаймні роках свого по-пружжя Анна мабуть політично не відрівала ніякої ролі. А були це роки важливі, в яких Генрік Перший без відпочинку змагався за своє життя проти збунтованих своїх баронів. У цій борні він мав то союзником, то противником свого найпотужнішого васала, князя Нормандії, Вільгельма Бастарда, хороброго сина Роберта Д'явола.

Врешті, мимо своєї поможності, що не була меншою від батькової, король був у постійному конфлікті з Папою Левом IX і його епископами, які й обвинуватили його за сімонію.

У 1053 році Анна народила сина, якому дано ім'я Пилипа. Згодом нашлися в ней ще двоє синів: Роберт, народжений 1055, який помер замолоду, і Гіго в 1057, що став опісля графом Вермандуа.

Ім'я Пилипа не було вживаним на Задоді тому, що воно грецького походження (означає "любитель коней"); воно найбільше пбширене в наслідників Олександра Великого, Селевкідів, які так шанували македонську династію, основницею їх держави. Те саме бажання вони продиктувало й Анні Ярославні назвати сина Пилипом, бож її мати була онькою візантійського імператора, Романа II, якийуважав себе далеким нащадком Пилипа Македонського, побідника з під Олінту й Херонеї. Отож у цей

"Я НЕ Є В
СТАНІ ДО-
ЗВОЛИТИ
МОЙОМУ
КОНЕВІ
СПОЧИВА-
ТИ"

каже Норвуд Ендрюс в Мурстеві, Н. Й.

• "Коли я побачу якубудь познаку храмання від моїм коневі, я виживаю на полекшу Absorbine. Й певний, що вона защадила мені багато робочих годин в минулих 10 роках."

Нема нічого ліпшого від Absorbine на храмання в причині напухнення котика, надвопухнення або задрояння. Вона не "все-лікуєч" але часом доказана в помочі почалкового волокна, обряклого колпита і подібних немодальних набрявкості.

Відржалася понад 50 років, в уживанні численними провідними ветеринарими. Вона не пахить і не усуває пологіння. Лише \$2.50 у всіх аптіках.

W. F. Young, Inc., Lyman House, Montreal

ABSORBINE

способів ім'я Пилипа ввійшло в королівський дім Франції.

Її ім'я й підписи-автографи "Анна-рина" (цето короля — регіна) находяться на багатьох побожних творах. У 1059 році Папа Микола II, особистим листом, який зберігся до тепер, дякував їй за всі християнські діла.

Але була вона й справжньою жінкою, яка охоче брала від життя всі його радощі. Дуже гарна тілом, дуже жива духово, здорована, повна життя, охоча до забав, відважна, резолютна, залюблена в їзді верхом і в полюваннях, вона розсівала довкруги себе приваблюючі чари, як одурманюючі екзотичні пахощі. Це вперше слов'янська приваба діяла на французьку вражливість.

Не маючи ніякого образу цієї оригінальної і пишної постаті, мусимо сказати про неї хіба те, що сказав колись добрий Плютарх про Клеопатру: "Та її краса не була лише тою незрівняною привабою, яка безмежно поривала тих, що гляділи на неї; але, більше від її вроди, природна ласка, якою пройнятим бу-

ло її кожне слово, творила той чар, що вражав найживіше. До того-ж, була велика розкіш у звучанню її голосу й її чужинецької вимови тому, що її мова була, як багато голосовий і многострунний музичний інструмент . . . ”

Десь коло 1050 року, якраз за панування Генрика I, в феодальній Франції творилися в її обичаях, в її поглядах, в її смаку, в літературі й мистецтві, в розривках, серед домашніх звичаїв, в її поглядах відносно любові велики нові руки, яких можна окреслити двома словами: лицарськість і куртуазія. Водночас це зближалися ті часи, коли проросли чудові квіти французького генія: готична катедра і пісні трубадурів.

Зовсім природно, що Анна Ярославна скоро зжилася з цією еволюцією і помогала в ній. Оригінальність її духа, елегантність й фінезія її почувань, живий чар її особовості, ціла її жіночість надавалася до цієї ролі впливу й промінювання.

Дня 4-го серпня 1060 року Генрик I помер у Вітрі-о-Льюж коло Орлеану. Наслідство Капетингів перейшло на його сина Пилипа.

Невияснено чому регентство не обняла ані королева-мати, ані навіть королівський брат, князь Бургонії, Роберт, а став ним граф Фландрії Бодуен, дядько нового короля. Королева-мати усунулася до Санлісу, де жила з дітьми.

Першим її почином була будова хорошої церковці з монастирем, яка й існує досі, церква святого Вінкента.

Але ні обовязки матері, ні релігійні кломотання не змогли її захопити повністю.

У віці 36 років вона була в повному розквіті своєї вроди й чару. Не дивниця, що вже після року вдівства полонило її велике кохання. А вибранцем був потужний васаль Рауль III, граф Валюа, Вексену і Вермандуа, пан на Бар-сюр-Об, Вітрі, Перон і Монтдідіє, який звик був чванитися: “Я не лякаюся ні зброї короля, ні грому Церкви.”

Одружений з донькою одного з своїх васалів, Аліенорою, прогнав її брутально під замітом віроломства, щоб осягнути повну свободу в коханню з Анною Ярославною.

Їхні зустрічі відбувалися в гарних, повних дичини лісах Санлісу, Шантілі й Компені, де вони віддавалися двом пристрастям: ловам і коханню.

Та невгамований Рауль не вдоволявся затишним щастям: він мріяв про те, щоб Анну Ярославну могли побачити всі при його боці, як любу дружину. Тому, одного дня, він пірвав свою любку й в дикому гальопі завіз її на замок Крепі. Погрозами примусив одного зі своїх священиків сейчас звінчати їх.

Та прогнана дружина Рауля з жалю заздроців удалася за поміччю до Риму. І Папа Олександр II наказав Раулеві відправити королеву, а прийняти жінку під загрозою викляття. Але небоязкий Рауль волів затратити свою душу, ніж відректися щастя з Анною Ярославною.

Однаке Раулове кохання тривало тільки кілька років. Вдруге повдовівші в 1074 році, королева повернулася до Санлісу в 50-му році життя, де її тепло прийняли діти, двір і цілий народ. З того часу вона відійшла в тінь, віддана добродійності й молитві.

У 1682 році відкрито її гріб, чи радше останки гробу в аббатстві Цистерсів у Вільє, коло Ферте-Але.

(За М. Палеологом)

Визволитель

Діється в Польщі.

До уряду приходить старша селянка й приглядаючись портретові, що висів на стіні, каже:

— Бідний той наш Пілсудський, як він постарівся!

— Матусю, що ви говорите — поправляє її урядник — це-ж не Пілсудський, але наш великий друг, наш добродій і визволитель — наш батько Сталін.

— Друг? Добродій? — дивується жінка. А щож він нам доброго вдіяв?

— Якто що? — повчає її урядник. — А ось хочби те, що він визволив нас від німців.

— Га, — каже селянка — коли він такий добрій, то можеб він нас і від москалів визволив.

★

Нездара

Синові, який часто стає перед судом за крадіж, завсіди товаришить батько.

— Чи вам не прикро так часто приводити сюди сина? — каже раз суддя до батька.

— Прикро — каже батько. Я йому добре раджу, та його, нездару, усе ловлять.

Наші Початки в Канаді

(З річників К.Ф.)

1924

Січня 10 — До Канади має прибути овий представник уряду Західної України, на місце Др. О. Назарука. Є це лайор в армії Українських Січових стрільців — Іван Косак.

В цім числі поміщено довгий детальний звіт з першого українського просвітно-економічного конгресу, відбутого у Вінніпегу.

Др. О. Сушко уступив з редакторства канадійського Українця, а на його місце прийшов проф. В. Біберович.

Січня 17 — П. Кандій, видний презбітерянин, виголосив відчит про українців в Ст. Джан'с Презбітеріанській Церкві. Він сказав багато дуже похвальних слів на адресу канадійських українців. По-українськи говорить й писати Кандій є добрим. Знає також українську літературу й історію.

Січня 24 — Звіт з конгресу продовжений. Поміщено також довгий звіт з зізду членів-уділовців Інституту П. Могили.

Березня 6 — Поміщено заклик о жертви для Інститутів, щоб сплатити довг на них. Потрібно ще 17,000 долярів. В комітеті народної збірки на сплату Інститутів є слідуючі особи: Др. М. Мігайчук, Плова; М. Стечишин, секретар; В. Купченко, касієр; В. Свистун, управитель; Я. В. Арсенич, О. Г. Гикавий, О. С. Савчук, П. Войценко, Н. В. Бачинський, Н. Григорчук, Д. Якиміщак, С. Ковель, Т. Д. Ерлей.

Березня 27 — Дня 20-го ц. м. перший з виступав у великій салі Торговельної Алати мішаний хор проф. Е. Турули.

Дня 23-го відбулась в Квінс Театрі дебата на тему "Рішено, що українська православна церква є потрібна для українців в Канаді. По стороні афірмативні дебатували Др. Мігайчук і С. В. Озеро, а по негативні В. Свистун і Н. Бачинський.

Квітня 3 — Українські організації у

Вінніпегу шлють протест проти польських звірств над українцями в Галичині. Недавно там замучено на смерть Ольгу Бесарабову.

Квітня 10 — Українці в Торонто відбули масове віче, на якім ухвалили віднести до робітничого посла з середнього Вінніпегу, Дж. С. Вудсворт, щоби він засягнув відомостей в домініяльнім уряді про його становище супроти польських звірств над українцями в Польщі.

Д. Якиміщака приято до адвокатської лави як повноправний адвокат. Студії він покінчив на Манітобськім Університеті в році 1921.

Квітня 17 — В звіті про Позичку Національної Оборони, виданий в формі брошурки, сказано, що зібрано всіх \$33,830.29. Ціллю збірки була сума \$50,000. Після закінчення збірки Др. О. Назарук війшов до Злучених Держав.

Травня 22 — В редакційній статті говориться про жахливé число ріжних вбивств серед українців, головно в місті Вінніпегу. Майже кожного тижня є вістка про такий злочин.

До Канади має прибути 500 українських родин як імігранти з Галичини.

Червня 12 — Ю. Драган, тодішній укінчений студент медицини, починає обіздку по Саскачевані з відчитами про здоров'я. Він має на пляні відвідати всі околиці замешкані українцями. Відчити заряджує саскачеванський Департамент Здоровля.

Червня 26 — В неділю, 15 ц. м. відбулось в містечку Пайн Рівер, Ман., отворення Народного Дому. До будови і до зорганізовання товариства найбільше причинився тодішній учитель в місцевій школі, А. Мікитюк (покійний). Людей було багато — з сусідніх околиць Гарленд, Етелберт та інших.

Перед кількома тижнями з Європи прибув до Вінніпегу ген. В. Сікевич. З ним і його родиною прибув також Др. Данило Ляльків. Ген. Сікевич був тимча-

совим аташе при представництві Української Народної Республіки в Будапешті. Др. Ляльків був секретарем представництва.

Липня 10 — На запит посла Вудсворта в Оттаві яку Україну уряд Канади визнав, прем'єр Кінг відповів, що — Українську Соціяїстичну Сovітську Республіку. Канада це зробила після того як таукраїнську державу визнала Британія.

Липня 24 — В місті Йорктоні, Саск., відбувся в днях 16 і 17 ц. м. четвертий собор Української Автокефальної Православної Церкви в Канаді. На нім присутній був Епископ І. Теодорович.

Липня 16, 17 і 18 у Винніпегу відбулась конвенція українських учителів. Головою Організації Українських Учителів вибрано наново Н. Білаша. Заступником вибрано М. Сиротюка, а секретарем П. Гуменюка. На вечері промовляли ген. Сікевич, Др. Ляльків, проф. В. Біберович, Н. В. Бачинський, проф. Е. Турula, та інші.

Липня 31 — В звіті про собор УАПЦ сказано, що церква взяла Архиєпископа І. Теодоровича за свого Архиєпископа. Доти він був архиєпископом православної церкви лише в Америці.

Серпня 14 — В Саскачевані покінчили Нормальну Школу слідуючі українські студенти і підуть учителювати: Ю. Стечишин, В. Бурак, О. Орищак, С. Друль, Т. Федорук, пані С. Стечишин, панна М. Лазорко, П. Пелехатий, І. Козак, Г. Сарчук, Д. Шемелюк, Д. Подіяйло, Т. Радик, А. Радик, Ю. Кравс, С. Цибак, Ф. Жулковський.

Архиєпископ Теодорович відвідав перший раз Винніпег і тут відправив Архієрейське-Богослуження в англіканській церкві на розі вулиць Селкірк і Ейкінс. Епископ прибув лише рік тому з Європи до Америки. Слідуючого дня, в понеділок, 11-го, відбулась величава вечера в У.Н. Домі і приняття в його честь.

Промовляли В. Свистун, Т. Ферлей, ген. Сікевич, Віктор Купченко, Я. В. Арсенич, М. Стечишин та інші. Вкінці промовляв і самий Архиєпископ Теодорович. Він висловив вдоволення й радість з того, що Українська Православна Церква відродилася на американському континенті.

Вересня 4 — Українська Книгарня Доячека перенеслася з приміщення при 850

Мейн Ст. до власного будинку під числом 660 Мейн Ст.

Жовтня 9 — Поміщена довга на чотири шпалти поема Івана Данильчука, п. н. Без Землі й Без Краю Свого.

Жовтня 16 — Довшу статтю на тему дітічного журналу пише І. Г. Сирник. Згадує “Дітічний Світ.”

Жовтня 23 — В американськім медичному журналі “Да Атлентик Медикал Джорнал” з'явилася стаття Др. А. Т. Кібзяя на тему “Сабдігриметик Ебесес.”

Жовтня 30 — На університеті в Шікарі студіють слідуючі українці: Е. О. Маліцький — останній рік прав; М. Гнатишин — другий рік медицини; Я. Мельник — перший рік медицини; Д. Сікорський, Роман Нагірняк, І. Чичкан — приготовляючий курс медицини; Подвірний, Овсяник, Дирбавка — останній рік хіропрактики; Т. Фльора — хемія; П. Дромогомирецький — останній рік Артс; Павлюк і Рибак — третій рік медицини; М. Рошко — дентистика.

Листопада 27 — М. Попович, комуніст, кандидує у Винніпегу на міського радного (алдермена). Вибори відбудуться листопада 28.

Грудня 4 — Др. А. Цимбалістий став першим українським хіропрактиком в Канаді. Був питомцем Інституту П. Могили в Саскатуні. Місця практики поки що не має.

Грудня 25 — В Канаді серед українців почалося організування Січи. Організаторами є Епископ Будка, о. А. Сарматюк, о. Роман Крупа. Нова організація зайнкорпорована під назвою “Юкрейніан Бой Скавтс енд Спортінг Січ Екосієйшон оф Кенада.”

1925

Січня 1 — Український Червоний Хрест закликає до жертвенності на поміч українцям в Галичині.

С. М. в дописі остро критикує гетьманський рух в Канаді кажучи, що він показався небажаним українському народові і що Павло Скоропадський служить чужим, не своїм.

Січня 8 — Винніпегський Фрі Прес січня 7 подає новинку про засновання в Келгари “Біло-Української Партиї,” котре має на цілі протидіяти комуністам.

О. Жеребко в довгій статті опровергнує аргументи С. М. про гетьманство. Автор вірить в те, що лише під прово-

MACLEANS

PEROXIDE TOOTH PASTE

ВИБІЛЮЄ ЗУБИ

Я уживав Вашої пасті до зубів через минулих 25 років. Я маю 25 природних зубів і мій дентист каже мені, що як на мій вік я маю найбільш здорові уста з усіх мужчин чи жінок, які він колинебудь оглядав.

Mr. E.

Невтрапізує кваси і поборює зіпсуття зубів

Відсвіжує уста і стримує поганий запах

Чистить заплямлення зубів робить їх білішими

Якщо Ви бажаєте пасті до зубів, яка вдержить Ваші зуби в білішому й красному стані та даст Вам надзвичайну їх чистоту й забезпеку—набудьте Macleans Peroxide пасту до зубів. Лише її властивий спосіб виробу помагає стримати псутия зубів невтрапізуючи шкідливі кваси та розпускаючи назубний камінь — вичищає неприємні плями на зубах — полірує зуби аж до бліскучої біlosti — й очищаючи відсвіжує запах з уст. Спробуйте Macleans — та памятайте найкращий спосіб запобігти зіпсуттю зубів, це чистити їх щіточкою після кожночасного їдження!

дом гетьмана може повстати й вдергати-
ся українська держава.

Січня 15 — Посол з округа Гвітфорд, М. Чорногус, оскаржений за напад на свого брата через сварку про молотильню. Чорногус з походження не українець, а росіянин.

Український Студентський Кружок у Винніпегу відбувають сходини кожних два тижні, дебати, концерти, програми і т. п.

Лютого 5 — До Винніпегу прибув на днях з Європи Др. В. Ю. Кисілевський. Він відомий з своїх писань і з того, що служив при Січових Стрільцях через сім років. Одним з його приятелів при службі був М. Ірчан.

Лютого 12 — Поміщено довгу лісту жертводавців на Інститут П. Могили в Саскатуні, які жертвували в часі різдвяного колядування студентами-питомцями Інституту.

У Винніпегу помер Кирило Геник, іміграційний урядник домініяльного уряду. Завдяки йому до Канади приїхало велике число українців.

Лютого 19 — На стороні дописів провадиться жива дискусія на тему гетьманства. Одні аргументують за, а другі проти гетьмана.

Березня 5 — Українська Фармерсько-Елеваторна Спілка має зиску на п'ять тисяч доларів. Управителем її є В. Свистун.

Ще одна довга ліста жертводавців на Інститут П. Могили.

Квітня 9 — До Канади прибули відповідники Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, пп. Др. Володимир Бачинський і о. Йосафат Жан. Перший з них відомий політик-посол з Львова, по фаху адвокат, а другий родом канадець з Квебеку. До Галичини виїхав перед війною і там був популярним душпастирем в Укр. Галицькій Армії.

В Едмонтоні промовляв перед англійською публікою адвокат С. Савула. Розказавши зібраним хто такі українці і що вони досі здобули в Канаді, він висловив бажання, що Канада повинна впускати якнайбільше їх як імігрантів, бо це пожаданий елемент для розбудови держави.

Повідомлення, що цього літа знову відбудуться курси українознавства у Винніпегу. Одним з учителів буде проф. І. Боберський. Предметами будуть: українська історія, географія, література, граматика, музика і організація молоді.

Травня 27 — Екзекутива Товариства Українських Учителів оповіщує, що курси українознавства пічнуться липня 20 і будуть продовжуватися до серпня 22. Лекції будуть відбуватися в одній з клясових кімнат в Манітобськім Університеті при вулиці Бродвей. Учителями будуть: проф. І. Боберський, проф. В. Біберович, М. Кумка і проф. Е. Турula. Учасниками можуть бути молоді люди зі скінченою осьмою класовою або вище. Оплата за цілий курс 15 доларів.

Червня 3 — В цім і попередніх числах поміщено статті О. Жеребка та інших дописувачів на тему гетьманства на українських землях в Європі. О. Жеребко стоїть твердо в обороні гетьмана Скоропадського. Інші аргументують проти нього.

Червня 10 — Українці відбули мітінг в Саскатуні, де осужували книжку прем'єра Андерсона п. н. „Едюкейшон оф да Ню Кенедіянс.” В ній він висловився декуди зневажливо про українців. Промовляли М. Кардаш, Ф. Коновальчук, кілька англійців, а між ними й самий автор книжки. Такий самий мітінг відбувся і в Реджайні. Андерсон був консерватом.

Др. Володимир Бачинський, представник Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, відбув мітінг в Канора, Саскачеван.

Червня 24 — Англійська преса подає, що Товариство Опіки над Українськими Емігрантами зарядило поселення около 10,000 українців з Галичини в околицях Піс Рівер, Алта. З цим товариством працює в цім ділі канадське подібне товариство Св. Рафаїла.

Др. В. Бачинський повернув до старого краю через Нью Йорк.

Липня 1 — Велика судова розправа проти католицького часопису Канадський Українець скінчилася тим, що його видавцям присуджено заплатити о. С. В. Савчукові, як голові консисторії Укр. Греко-Православної Церкви в Канаді, \$10,000 відшкодування за очернення. Видавцями згаданого часопису були тоді компанії Вест Кенада і Кенедіян Юкрейніян Паблішінг Ко. Розправа відбулась у Винніпегу червня 23 і 24. Очернюча стаття в Канадськім Українцеві з'явилася в числі з жовтня 1, 1924.

В цій статті сказано було, що о. С. В. Савчук та всі священики Української Греко-Православної Церкви в Канаді є неуки в теології, паразити, кваки, об-

манці, і що вони не є жадними священиками.

Православних священиків боронили адвокати Гіп і Арсенич, а К. У. Мейбенськ і Вілліамс. Обі сторони мали своїх свідків. Канадійський Українець мав за свідків о. Делярія, Др. Бирда і о. Дешамбо.

Після видання засуду позиваюча сторона попросила судді знізити кару на \$7,000.

У Винніпегу мала відбутися ще друга церковна судова розправа, а це між двома групами членів православної церкви при вулиці Дизраелі. Спір повстал з того, що менша група виключувала від членства більшу групу. Розправу відложено тому, що адвокат Арсенич, оборонець більшої, покривджені групи, не міг в ній брати участі через участь в розправі проти Канадійського Українця. Справу відложено на пізніше.

I. Яців, родом з Лейдівуд, Ман., по-кінчив студії на Албертійськім Університеті і одержав степень М.А. Тезу він написав на тему: Історія України, в англійській мові.

У Винніпегу покінчив студії прав Семен Озеро, одержавши ступінь ЛЛ.Б.

Липня 8 — Ще один українець покінчив права і одержав степень ЛЛ.Б. — Осип Е. Маліцький. Студіював він в Шікарівській Школі Прав. Перед тим був студентом в Ст. Боніфас і в Манітобському Університеті.

Липня 22 — До Канади з Європи має прибути окото дві тисячі імігрантів. Між ними має бути мале число українців. Є це перші повоєнні українські імігранти.

Серпня 19 — В неділю, серпня 16, у Винніпегу гостив архиєпископ Укр. Православної Церкви в Канаді, Іоанн Теодорович, і посвятив угольний камінь під нову катедру на розі вулиць Бордовс і Сінклер.

Серпня 26 — В саскачеванськім домініальнім округі Мекензій відбулася номінаційна конвенція. Кандидатом вибрано 99 голосами проти 44 англійця, М. Н. Семпела. Другим кандидатом на кандидата був адв. М. Балешта, з Канори. Обашли з партії Прогресістів.

Укр. Фармерська Елеваторна Спілка обійтися добрий зиск. Останного часу вона заробила понад п'ять тисяч доларів на біжевій біржі.

В Укр. Прав. Катедрі на розі вулиць Бордовс і Сінклер відбулася перша ве-

ГЕМОРОЇДИ Не терпіть довше. Для скорої полекші вживайте на болючі гемороїди лікуючого Dr. Chase's Ointment. Усмирює як і горіть. Безпечне домашне лікування більше як 50 років. 33

DR. CHASE'S Antiseptic OINTMENT

лика спільна вечера з участию великого числа людей. Був там і самий Архиєпископ Теодорович.

Вересня 2 — В цім числі поміщена довша поема О. Іваха п. н. Мандрівка Життя.

Будова У. П. Катедри йде скоро вперед. Перший поверх вже майже викінчений.

Католицька видавнича спілка Вест Кенада Паблішінг Ко. при 619 МакДермот Аве. ліквідується. Це оповіщено в англійській пресі. Всі машини, знарядя і прибори випродуються. Ця спілка видала часопис Канадійський Русин (потім замінено на Канадійський Українець), а також і Газету Католіцьку.

В цім числі поміщено кілька коротших творів О. Іваха.

Вересня 16 — Мих. Стечишин, тодішній адвокат з Йорктону, буде кандидувати на посла до Оттави з партії ліберальної в саскачеванськім округі Мекензій.

Вересня 23 — Адвокат С. Савула кандидує на посла до Оттави, в округі Вікторія, в Алберті, з партії Прогресивної. Й. Дик хоче кандидувати у Північному Винніпегу.

Вересня 30 — Др. М. Мігайчук хотів кандидувати з партії консервативної в округі Стовнвал, Ман., але не дістав номінації. Він був одиноким українцем з всіх п'ятьох поставлених на лісту.

С. Савула повідомляє, що він не кандидує в Алберті.

Жовтня 21 — Адвокат В. Балешта, з Йорктону, Саск., дістав посаду при канадійськім іміграційнім департаменті, і мабуть вийде в скорім часі до Варшави як урядовець в справах іміграції. Свою канцелярію він передав свому спільнникові, Мих. Стечишину.

Листопада 4 — Домініальні вибори вигралі консервати, діставши 116 послів. Ліберали мають 101, прогресісти 24. Кінг

каже, що створить уряд спільна з прогресистами.

Грудня 2 — В неділю, 29 листопада, відбулось торжественне отворення Укр. Прав. Катедри. Людей було багато.

1926

Січня 1 — Помер О. Роздольський, робітник при Канадійськім Фармері через понад 10 років.

Січня 20 — Молодий український скрипак, Тарас Губіцький, покінчив студії і дістав ступень Л.А.Б. (Лайсенштейн Есошієйтед Борд). Це дає йому право бути професором музики. Перед тим він покінчив студії музики на скрипці в Королівській Колегії Музики в Лондоні.

Січня 27 — Н. М. Острижнюк, урядник Домініяльної Кольонізаційної Компанії в Едмонтоні і представник Сіенарського Кольонізаційного Департаменту в Винніпегу, каже, що цього року з Європи прибуде близько 6,000 імігрантів, а між ними близько 3,000 українців. Найбільше українців осядеться в Алберті. Більшість з українців будуть мати по не менше як 500 доларів готівки, а декотрі й по тисячу доларів.

Видавництво і друкарня Канадійського Українця приарештовані. Їх засуджено ще минулого року на заплачення консисторії Укр. Прав. Церкви \$7,000 відшкодування. Тому, що вони це суми не заплатили, їх видавництво спинено і забрано на сплачення карі.

Аїда Ржесньовська, з Давфіну, Ман., здала успішно іспит в грі на фортепіані і одержала першу нагороду від Торонтонської Консерваторії Музики.

Судова розправа над православною церквою при вулиці Дізраелі закінчилася тим, що вигралі оскаржуючі, цебто ті, котрі хотіли, що би в церкві відправляв український православний священик, не царославний.

Березня 17 — Посол Рєєцький вніс в манітобській парламенті поправку до закону про добробут дітей, щоби уряд давав поміч не лише дітям горожанів, але також і не-горожанів. Його підтримали посли Д. Якиміщак, Джан Квін, В. Айвенс і Дж. Т. Гейг.

Березня 24 — Др. О. Назарук став редактором української католицької газети в Злучених Державах — „Америка.”

Через два роки перед тим він редактував в Шікаго двотижневик „Січ.”

Березня 31 — Едмонтонський щоденник „Едмонтон Бuletin” каже, що в квітні прибуде з Європи близько п'ять тисяч українських імігрантів. Прибув вже Василь Москаль, перший з цієї групи.

Учитель з школи Ньюкомб, в Лак дю Бонней, Ман., І. Бундуляк, нагороджений манітобським Департаментом Освіти за те, що в протязі короткого часу привів школу й площу до примірного порядку.

Квітня 7 — Український адвокат, М. Романюк, промовляв на зібранню Канадійського Клубу в Едмонтоні на тему становища канадійських українців відносно свого рідного краю в Європі. Його промова була одною з серії кількох промовців не-англьо-саксонського походження.

Квітня 21 — Др. Остап Грицай пишов довгий отвертий лист до Др. О. Назарука п. н. „Кліветникові України.” В нім він закидає йому використання народного жертвенності для своїх власних особистих користей.

Квітня 28 — Василь Підручний, абсолвент Манітобського Університету в рільництві, приняв посаду від албертійського уряду бути подорожуючим учителем рільничих справ. Замешкає він Угревіл.

Травня 26 — Товариство Українських Учителів оповіщує, що цього літа, в час ферій, знову будуть українські курси історії, правописі, географії України, музици, літературі і т. п. Оплата за курси 20 доларів.

Червня 2 — Для всіх українців потрясаючою вісткою була вістка про замордовання Симона Петлюри в Парижі вівторок, травня 25. Убійником є російський жид Шварцбарт. В цім числі присвячено цій трагічній події цілу довгу редакційну чорним друком.

Червня 9 — Товариство Українських Учителів в короткій статті, підписані Мих. Ситником (головою) і П. Гуменіком (секр.) закликає учителів до участі в літнім зізді в дні липня 14, 15 і 16.

Червня 16 — Провінційні вибори Алберті відбудуться червня 28. З українських кандидатів є слідуючі: Петро Багрій, в округі Мондер; Емануїл Михалюк, консерват, в округі Гвітфорд; Николай Грекол, ліберал, в округі Гві

орд; і Василь Пилипів, ліберал, в окрузі Вікторія.

О. Івах пише довгу статтю п. н. „Війні Правди про Могилянський Інститут в Саскатуні.”

Червня 23 — На виборчих номінаційних мітінгах англійці в Алберті не дають країнцям права говорити.

Червня 30 — В Народнім Домі в Торонто, Онт., була 20-го червня бійка між країнцями націоналістами і большевиками. Бійка повстала з того, що Мирослав Січинський, виголошуючи відчіт, казав кілька терпких слів на адресу большевиків.

Липня 1 — Товариство Українських учителів оповістило програму свого з'їзду. В програмі є слідуючі бесідники і теми: С. Кравчук (Вінніпег) — Приготування українських дітей до канадського горожанства; В. Жаровський (Вайта) — недільні Школи; Н. Бойчук (Гімлі) — Як поліпшити здібність до думання; проф. І. Боберський — Славянські народи; А. Данилейко (Россборн) — тема не подана; Т. Боднар (Етелберт) — Учитель а економічний стан нашого фармер-

ства; Ю. Стечишин (Саскатун) — Образовання а людина; Василь Свистун — Наші недомагання; Н. Білаш (Форк Рівер) — тема не подана.

Серпня 11 — В цім числі подано цілий зміст промови агронома Т. Боднара на зізді українських учителів. Подано також на іншім місці повний звіт цілого зізду, з короткими зsumованнями промов. Цей зізд відзначився від попередніх великим числом учасників та великим зацікавленням учителів в своїх професійних справах.

Брати Михайло і Петро Потоцькі, з Сифтон, Ман., покінчили студії медицини і одержали лікарські дипломи. Михайло рожений в селі Медика, а Петро в Канаді.

Українці в Вінніпегу мають ще одного дентиста в особі Др. П. Гуцуляка, який покінчив студії цеї весни.

Поміщено довгу поему Ів. Данильчука (пок.) п. н. Ода до Весни. Написав він її в Саскатуні 11-го травня, 1926.

Серпня 25 — Промовляючи в Торонто, лондонський англіканський єпископ А. Ф. Віннінгтон-Іграм перестерігав ка-

Ми маємо зела на багато інших долегливостей.
ЧИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ МОЛОДО?
МОЖЕТЕ ЗДОБУТИ НОРМАЛЬНУ ВАГУ А НАБУТИ
МОЛОДИЙ ВИГЛЯД І ЗДОРОВЛЯ.
НАБУДЬТЕ ЕНЕРГІЮ!

Чай зі зелі, що складається з 11 ріжних зелів. Кожне зело виконує свою роботу; одні віddіляють товщ, другі ділають в тім, що перемінюють поживу в силу, замість аби тіло розросталося в товщі, інші витворюють нову силу і енергію.

Як Хочете Виглядати?

ДЛЯ ЗГУБЛЕННЯ ВАГИ і набуття молодшого вигляду пийте зелевий чай. Ціна	\$2.00
ІЛІЙНИЙ ЧАЙ НА ЖОЛУДОК осуває жолудковий катар, відбивання по їді, кваси, гази, помагає травити. Ціна	\$2.00
ЧИСТИЛЬ ТІЛА — чистить флягу, нечисту кров, осуває блідість, привертає пам'ять, взагалі чистить ціле тіло. Зільний Чай, ціна	\$2.00
ІЛІЙ РЕВМАТИЗМУ — проти корчів, ревматичних болів, віddілює соки, що спричиняють ревматизм. Ціна	\$2.00
ДЛЯ ЗАСТУДУ — в грудях, задавнений кашель, коклюш, на застуду в цілом тілі. Бронкайтес і т. д. Пийте чай. Ціна	\$2.00

Витніть це оголошення і залучіть \$1.00 а отримаєте котру небудь пачку з повищих зелів.

Пресуйте:

ALPHIAN HERB COMPANY

P. O. BOX 3541, STATION B.

WINNIPEG, MANITOBA

надійців перед більшою іміграцією людей з пів. й середньої Європи. Більшість цих людей, він сказав, не є лояльні. Тут він згадав дослівно галичанів, поляків та інших.

Консервативні кандидати на послів до домініяльного парламенту виговорюють всякі неправдиві наклепи на українців. Один такий кандидат, Джордж Врайт, сказав на пікніку в Норт Йорк, Онт., де сидів на платформі також і Артур Міен, провідник консервативної партії, таке: Я не дбаю звідки чоловік або жінка прибуває до Канади, однак коли вони прибувають з інших як британських острівів, то вони не мають права до бальоту через ціле життя покоління, якого вони представляють.

В цім числі поміщена довга стаття проф. Дмитра Антоновича на тему „Українське Мистецтво.“

Вересня 1 — До Канади має прибути румунська Королева Марія. Її прибуття до Винніпегу і плян вгощення її англійцями викликав між українцями деяке за-мішання. Про це буде згадка в цій колумні пізніше.

Щоденник „Реджайна Лідер“ в числі з 23. серпня стає в обороні українців з приводу нападу на них лондонським англіканським епископом. Часопис каже, що він зовсім не годиться з епископом. Лояльність в Канаді, він каже, не кружляє тільки в Торонті і його околицях, але в цілій Канаді. Чужі народності в західній Канаді досі не зробили нічого такого, щоби звернути на себе увагу як нелояльні горожани, сказано в замітці. Перестаньмо взагалі говорити про якісь нелояльності — каже часопис.

Вересня 8 — Консервативні кандидати в своїх передвиборчих промовах виговорюють всякі очернюючі наклепи на українців.

Вересня 15 — З певним вдоволенням подано, що ліберальна партія здобула у виборах велику більшість послів і перебере уряд. Артур Міен, провідник ко-серватів, провалився в Портедж ла Прері.

Англійський священик, Др. Е. Г. Олівер, обороняє українців як імігрантів в Канаді.

Жовтня 13 — Хор О. Кошиця знову прибуває до Винніпегу і виступить з концертами у Вокер Театрі листопада 19 і 20.

Жовтня 20 — На банкеті лібералів в Форт Геррі готелю жовтня 12 в честь но-

вого міністра іміграції, Роберт Форка, сказано було похвалні слова про українців. Самий Форк сказав, що українці в Канаді це працьовиті й ощадні люди, та що завдяки їм прочищено в степових провінціях великі простори лісів.

Жовтня 27 — О. Івах пише про діяльність студентського кружка „Каменярі“ в Саскатуні і про загальні збори цього кружка.

Листопада 3 — Жовтня 30 у Винніпегу гостила через лише шість годин румунська королева Марія і її дочка. Групка винніпегських українців, на власну руку і відповідальність, не маючи порозуміння з більшістю українських організацій, вручили Р. В. Крейгови, заступникам зарядчика публичного приняття королеви Марії, протест проти такого приняття, подаючи за причину те, що румунський уряд переслідує, арештовує і розстрілює українців на Буковині.

Листопада 17 — Редакційна відповідь Укр. Голосови на його накид на К.Ф. в справі протесту проти приняття королеви Марії. К.Ф. уважав, що краще такого протесту було не давати, бо він нічого не здобуде для українців. Укр. Голос протест обороняв.

Листопада 24 — П. І. Лазарович і О. Івах, голова і секретар Кружка Каменярі в Саскатуні, оповіщують, що під час зізду при кінці грудня відбудеться контест і грі на скрипці. Перша нагорода 50 дол друга 35 дол., третя 25 доларів.

Др. Ф. А. Рибак кандидує на шкільного троста з третьої варди в Винніпегу.

До міської ради кандидує адвоката Осин Дік, також з третьої варди.

Грудня 1 — В містечку Торолд Савт коло Торолд, Онт., почтарем назначений українець, Михайло Мізинчук.

В Летбридж, Алта., в копальннях вугіля, згинули трагічною смертю три українці — В. Пітик, М. Юрік, і Ю. Українець. В копальні був вибух газу.

Вислід виборів до міської і шкільної ради в Винніпегу показав, що українці третій варді не вміють спільно помагати собі. Радним вибраний комуніст, Н. В. Кодісник. О. Дік дістав 1,287 голосів. Др. Ф. А. Рибак, кандидат на шкільного троста, дістав 779 голосів. Вибраний Грімав 2,970 одинок.

Грудня 8 — До Винніпегу прибув в днях Василь Авраменко, і виголосив тодішній реферат про українські народ

танки, пісні і мистецтво взагалі. Він має на пляні засновувати в Канаді школи танків. Найближчими його спільниками є І. М. Пігуляк, Юрій Гасан і П. Кухта.

Грудня 22 — О. Івах пише про діяльність студентського кружка Каменярі в Саскатуні. Кружок справді був діяльний, бо відбув поважне число відчитів, програм і представлень.

Грудня 29 — І. Коцан, бувший учитель в околицях Етелберт, Сифтон і Давфин, Ман., покинув презбітеріянську церкву, поїхав до Злучених Держав і там висвятився на українського православного автокефального священика. Його приято також до редакційного штабу журналу "Сіяч."

1927

Січня 12 — В неділю, січня 2, відбулося посвячення нової української католицької церкви в Вінніпегу, на розі вулиць Бойд і Артилері.

Січня 19 — Суддя в Форт Вілліям висудив М. Стовского, комуніста, на два роки вязниці в Стоні Мавнейн за пробиття ножем Тимка Дурновського. При висуді суддя сказав: "Коли хочеш воювати ножем, ти мусиш вернутися до Росії. В Канаді ми цього не будемо толерувати." Бійка почалась з суперечки через Цім Просвіти в Форт Вілліям, якого комуністи хотіли забрати для себе. По відсидженню кари Стовского депортовано до Росії.

Лютого 2 — Судовий процес за православну церкву на вулиці Дизраелі аж тепер скінчився тим, що до неї мають право перші її парохіяни, не члени автокефальної православної церкви. Суд вирішив справу так після відклику програвших. Суддя сказав, що суперечка в цій громаді є домашною справою і вона повинна була бути полагоджена приватно, бо великої основної ріжниці між обома групами нема.

Анонімний дописувач пише довгу рецензійну статтю про Вечір Українських Ганців у Вінніпегу, січня 22, в салі Інституту Просвіти. Був це перший виступ молодих українських танцюристів, приготований Василем Авраменком.

Лютого 9 — Дня 1 лютого відбулося в салі Штаймена, при вулиці Селкірк, величаве торжество отворення школи українських танців Василя Авраменка. Сказано було, що в одній групі є 200 учени-

ків, а інші групи організуються. Перша лекція першої групи відбулася лютого 4. П. Кухта, організатор, сказав між іншим, що школи українських танців є вже в Торонті, Вест Торонті, Ошаві, Форт Вілліям, Вест Форт Вілліям, Порт Артур і Кенорі. Курс покінчило вже понад 600 учеників. На цім торжестві промовляв і самий В. Авраменко, даючи історичне походження українського танку та його структуру.

Лютого 23 — В окрузі Етелберт номінованим кандидатом на посла до провінціального парляменту був Н. А. Григорчук. Іншого кандидата на номінаційній конвенції не було. Є чутка; однак, що з консервативної партії думає кандидувати П. Мельник.

Березня 2 — Василь Авраменко виголосив відчит про українські народні танки в Елмвуд, передмістя Вінніпегу, в Укр. Народнім Домі.

Березня 9 — П. Мельник повідомив редакцію К.Ф., що він кандидує на посла але з партії фармерської, не консервативної, як подано було в попереднім числі.

Березня 30 — Прибувши з родиною до Вінніпегу з України, Яків Мартин, каже, що большевики забрали від селянів всю їхню землю, а за те дають їм лише стільки, щоби не вмерли з голоду. В Канаді він думає набути той маєток, якого стратив на рідній землі.

Травня 4 — В окрузі Гімлі виглядає, що буде аж три українці кандидатами на послів до провінціального парляменту. Ними є: М. Роецький з незалежних, Е. Грабовський, і Др. Ф. Рибак. Ісландці номінували Інгалдсона.

Квітня 30 в Амфітеатрі у Вінніпегу відбувся величавий виступ танцюристів учеників школи Авраменка. Взяло в нім участь понад 250 осіб.

Травня 11 — В окрузі Етелберт має відбутися друга номінаційна конвенція, щоби вибрати кандидата проти Н. А. Григорчука. Хто цим кандидатом буде, в цей час не відомо. П. Мельник свою кандидатуру відтягнув.

На Манітобськім Університеті студії кінчать цього року слідуючі: Панна Льоння Тацюк, Н. Бунька, Маруся Онофрієв, Л. Жесньовський, Ів. Роберт-Ковалевич, Олександер Генік.

На зиміці, поміщений в цім числі, Українського Студентського Кружка, є слі-

дуючі: Юрко Чура, А. Ковбель, А. Гаврилюк, Л. Жеребко, В. Горецький, С. Грицак, І. Негрич, М. Турчин, А. Ласько, А. Яремій, В. Склепович, К. Василишин, М. Онофрій, З. Новак, М. Рудик, В. Новак, Ю. Бронік, Д. Ільчишин, М. Вавриков, Д. Сікорський, В. Боднар, М. Зюбрецький, Ф. Гняздовський, М. Залозецький, Г. Гаврилюк, В. Яремій, Н. Бунька, Ів. Роберт-Ковалевич, Л. Тацюк, Др. І. П. Овсяник, Емілія Канчір, М. Батенчук, Наталка Будник.

Травня 18 — Богдан Губіцький, 12-літній скрипак, син панства Губіцьких у Вінніпегу, здобув чотири відзнаки в музиці. (В часі бомбування німцями Лондону року 1940 він був вбитий).

Травня 23 — В. Авраменко зорганізував школи українських народних танків в Саскатуні й Едмонтоні. Запрошено його виступити з танками на величавім святі з нагоди 60-ліття існування Канади як Домінії липня 1, 2 і 3.

Червня 1 — В Сифтон, Ман., відбулась номінаційна конвенція і вибрано П. Мельника незалежним кандидатом з округа Етелберт на посла до манітобського парляменту. Він буде кандидувати проти Н. А. Григорчука.

Українці в Вінніпегу організують великий спільній мішаний хор для виступу на святі канадської державності.

Червня 8 — В окрузі Роблин, Ман., кандидує з ліберальної партії учитель Д. Ростоцький. Проти нього є консерватив, Нютон.

В окрузі Спрінгфілд кандидує з консервативної партії Теодор Стефанік.

В окрузі Гімлі вибраний кандидатом українець Дмитро Дергак.

Червня 15 — Українці кандидати на послів до провінційального парляменту є слідуючі: Етелберт — Н. А. Григорчук, брекеніст, П. Мельник, незалежний; Емерсон — Д. Якиміщак, незалежний, Й. Кулачковський, брекеніст; Роблин — Д. Ростоцький, ліберал; Гімлі — М. Роєцький, незалежний, Н. Бойчук, нез. прогресивний, Д. Дергак, робітничо-фармерський; Россел — В. Лазарук, незалежний; Фишер — Н. В. Бачинський, брекеніст, Ілля Цюпак, фармерсько - робітничий; Спрінгфілд — Тео. Стефанік, консерватив.

Червня 22 — Подано повну й остаточну лісту всіх кандидатів українців. Є їх 14. Всіх кандидатів в Манітобі є 153. До повище поданої лісти входять ще й оці:

Емерсон — Т. Танчук; Роквуд — М. Слободянік.

До Вінніпегу загостив на короткий час Мирослав Січинський.

Липня 6 — Повідомлення, що з днем 1-го липня видавництво Канадійського Фармера перейшло в руки Гр. І. Курдида, з Монреалу. Змін в редакторськім штабі або в політичнім становищі часопису не буде.

У величавім святі 60-літного ювілею Канади беруть участь також вінніпегські українці. На великій платформі, спеціально для цеї цілі збудованої в Асинійбайн Парку, виступав хор під диригентурою проф. Е. Турули і танцюристи В. Авраменка.

Липня 13 — Українець, Іван Стратійчук, назначений організатором Пшеничного Пулу в Саскачевані.

Мирослав Січинський сказав у своїм відчitі на політичну тему, що українці програли в мировій конференції в Парижі тому, що орієнтувалися на чужих, не на свої власні сили. Гетьманці орієнтувалися на Німеччину, Петлюра на Польшу, Петрушевич на Австрію. Відчit відбувся в салі Собору. Предсідником був В. Свистун. Між ним і Січинським прийшло було до горячої перепалки над Петлюрою й його політикою.

Липня 14 — Товариство Українських Учителів відбуло свою річну конвенцію в Вінніпегу липня 14 і 15. Головою Товариства вибрано Андрія Данилейка, а секретарем остався П. Гуменюк. Гостем був М. Січинський. Промовляли також професор І. Боберський, Н. Бойчук, Т. Д. Ферлей, Е. Шклянка, пані М. Дима, І. Яців та інші. Товариство має 49 членів.

Липня 20 — Трупа українських танцюристів Авраменка разом з одним бандуристом і кількома співаками хору Кошиця виїздить на обіздку по східній Канаді.

Липня 27 — Манітобський Університет покликав Др. Б. Диму до викладів в медичнім факультеті. Др. Дима є один з найкращих лікарів у Вінніпегу, хотій йому лише 30 років. Свої медичні студії він побирав в цім університеті.

Серпня 2 — В редакційній статті говориться про витрачування сил українцями в Канаді на самогубну боротьбу. Сказано, що колиби українці в цій країні стояли об'єднаними бодай в політиці, то з ними числилисьби інші народності й можна б

Що Вам Треба Знати Про Поштові Оплати в 1952 Році

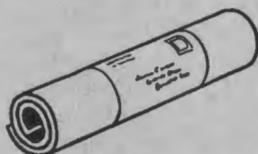
1. Класи Пошта

Особисті Листи та Бізнесова
Переписка:

3 центи місцеве доручення (перша
унція), 4 центи поза місцеве доручен-
ня (перша унція), 7 центів воздушна
пошта (перша унція).

2. Класи Пошта

Часописи і Журнали Висилані
Індивідуальними Особами:

1 цент за перші 2 унції, 1 цент за
дальші 2 унції, 1 цент за додаткові 4
унції.

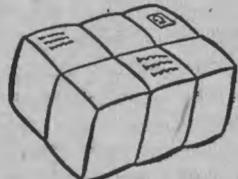
3. Класи Пошта

Друки (включаючи листи з по-
бажаннями):

До індивідуальних осіб: 2ц. за перші
2 унції, 1ц. за дальших 2 унції. Заад-
ресовані до "Гавзголдера": 1½ц. за
перших 2 унції, 1ц. за дальших 2 унції.

4. Класи Пошта

Пакунки висилані звичайною
або воздушною поштою:

Зайдіть до вашого найближчого пош-
тового уряду для зваження та доклад-
ного оплачення посилок.

РЕЄСТРОВАНА ПОШТА — 20 центів для забезпеки до суми \$25; 35 центів для забезпеки
— для суми до \$50; 35 центів для забезпеки до суми \$75; 40 центів для забезпеки до \$100.

CANADA POST OFFICE

Hon. G. Edouard Rinfret, K.C., M.P. Postmaster General

W. J. Turnbull, Deputy Postmaster General

мати більше впливу на урядові чинники.

Серпня 10 — З українських кандидатів на послів до манітобського парламенту потратили свої депозити: Н. Бойчук, Д. Дергак, І. Цюпак, В. Лазарук і М. Слободзянек.

Між дописами поміщено уривки з англійської преси про українські вози на величавих святкуваннях Домініяльного Дня з нагоди 60-ліття Канадійської Державності.

В довгім звіті з конвенції українських учителів Манітоби, написанім М. Корецькою, подано вкоротці слідуюче: Учитель Малинук сказав, що ріжні інституції серед українців у Канаді були зорганіовані на першім місці завдяки праці учителів. Вони організували бурси, Народні Доми, Рідні Школи, читальні, коопераційні склепи, муніципали, семинар у Брендоні, почти і т. п. Наши учителі були також першими послами до парламентів, захочували наших дітей іти до вищих шкіл і університетів, і т. д.

Кілька інших учителів говорили про загально учительські справи та про коначність дітчого журналу.

Серпня 31 — Поміщено знимку й допис про Др. І. Верхомина, який покінчив на весні ц. р. медичні студії в Албертійському Університеті й одержав ступень М.Д. Родився він в селі Маковисько, в повіті Ярослав, в Західній Україні. Тепер він є лікарем в Едмонтоні.

Вересня 21 — На першій стороні відозва до українського громадянства в Канаді з просьбою прийти з негайною матеріальною поміччю українцям в Галичині й Буковині. Ці землі заляті катасрофальною повіньлю, і тисячі людей потерпіли надзвичайно великі втрати. Збіркою займеться Український Червоний Хрест в Канаді. Екзекутива його складається з слідуючих осіб: О. Дик — голова, Г. Підлубний — касієр, О. Г. Гикавий — секретар; директори — В. Балешта, пані Йонкер і С. Ковбелль; контролери — В. Босій, З. Бичинський, М. Стечишин.

В редакційній статті п. н. "Поможіть" закликається до жертв на поміч потерпівшим від повені.

Вересня 28 — На конвенції Англіканської Церкви в Кінгстон, Онт., говорилося на тему поширення цеї секти між українцями. Конвенція рівночасно заявилася в резолюції проти впущення до Ка-

наді більше імігрантів з континентальної Європи.

Жовтня 5 — В редакційній статті на тему "Справа Чужинецької Іміграції" сказано, що в теперішній час серед англійців і в їхній пресі дуже багато говориться про іміграцію і всюди панує та опінія, що Канада не повинна впускати більше чужинецьких імігрантів. Вінніпегський щоденник "Фрі Прес" заняв інше становище. Він каже, що Канаді іміграції потрібно, але з Британії вона може дістати лише по більшій часті міщан, здібних до праці в бюроах і фабриках. Канаді потрібно рільників, щоби заселявали широкі степи, а для того здібні лише імігранти з континенту Європи.

В. Авраменко виїхав з своєю трупою до Манітої й Саскачевані.

Жовтня 12 — Укр. Червоний Хрест вислав 10-го жовтня першу поміч потерпівшим від повені в Старім Краю в сумі \$2,000.

Листопада 9 — На поміч потерпівшим від повені в Старім Краю зібрано до тепер \$5,367.62.

Листопада 16 — С. Бобівський кандидує на радного, а В. Г. Коман на шкільного троста в Вінніпегу.

Українці Вінніпегу відбудуть величавий карнавал в Олімпік Рінк через цілий тиждень, починачи в понеділок, 21-го ц. м. Будуть виступи мішаного хору Інституту Просвіти, танки і т. п. Дохід піде на сплатчення довгу на церкві в Ванкувер.

Листопада 23 — В цім і попередніх та слідуючих числах подано в подробицях судовий процес проти вбійника Петлюри, Шварцбарта, в Паризі.

В цім числі поміщено початок „Опису Канади з перед 32 літ“ Др. О. Олеськова..

В другій секції цього числа відкрито Студентський Відділ.

Редакційний комітет складається з слідуючих: М. Вавриків, Софія Дима, А. Колцун.

Листопада 30 — Збірка на поміч потерпівшим від повенів Старім Краю сягнула вже до суми \$6,708.55.

Грудня 21 — В „Описі Канади з перед 32 літ“ Др. О. Олеськові пише про Вінніпег таке: „У Вінніпегу живе до десяти українських родин, по найбільшій часті з Небилова, деякі вже там з три-чотири роки, і побудували собі там доми.“ Між цими міщанами є „Василь Яців, приїхав

у 1892 році, маючи в кишені 40 долярів. Гелер має хату в Винніпегу вартості 165 доларів, дві корови і 120 доларів у казі." Є там також "Юрко Паніщак — приїхав без цента, тепер має хату вартості 200 доларів, корову і 220 доларів в казі." Іншими мешканцями є: Гнат Гмитришин, Лучка Кульчицький, Іван Барський, Юрко Рошко, Дмитро Видимович, Юрко Пайч.

Грудня 28 — В описах Др. Олеськова є добре описи тодішнього Саскачевану й Манітоби.

1928

Січня 25 — Управа видавництва К.Ф. повідомляє, що неправдивими є поголоски, що начебто видавництво підлягає якимсь партійним впливам і мусить служити їм. Часопис Канадійський Фармер, сказано, є незалежним від політичних партій і служить тільки українському народові.

Проф. Н. Я. Григорій, прибувши з Європи, виголосив у Винніпегу кілька відчitів про сучасне положення в Європі, особливо про положення на українських землях. Він є бувшим членом Української Центральної Ради.

Лютого 8 — Комітет Оборони Рідної Школи шле протестаційні телеграми до Пілсудського і до Ліги Націй проти польського винищування українських Рідних Шкіл у Галичині.

Лютого 22 — Укр. Народний Дім влаштує величавий концерт в театрі Плей-гавс 19-го ц. м. Співає мішаний хор проф. Е. Турули і соліст Карлаш.

Лютого 29 — В Реджайні згоріла 26 ц. м. греко-православна церква Св. Юрія. Шкоду обчислюють на 10,000 доларів.

Між дописами є протестаційна допись з Папларфілд, Ман., в якій група видніших громадянів в тій околиці протестують проти нападів Українського Голосу на проф. Н. Григорій. На тій самій стороні є також довга відповідь У.Г. від самого таки проф. Григорія.

Березня 28 — Винніпегські українці протестують проти засудження польським судом на кару смерті через повішенні двох українців — Василя Атаманчука і Івана Вербицького, за мниме вбиття Собінського, польського прокуратора українських шкіл.

Квітня 11 — Оповіщено, що Сальомея Крушельницька, славна українська спі-

ВЕРЕДЛИВА, ХИМЕРНА ДИТИНА

- ЗНОРОВЛЕНА
- МАЄ ЗАТВЕРДЖЕННЯ
- ВИРОЩУЄ ЗУБКИ

Дайте дитині "Бейбіс Овн Таблетс", щоб принести негайну полегшу, яка вможливи

вітів лагідне заспокоєння. На них можна вповні полягати. Не "щось на спання", не має притуплюючих наслідків.

Матері вживають їх вже понад 50 років. Купіть ще сьогодні пакетик у вашій аптекі. Коштує всього 30 центів.

BABY'S OWN TABLETS

вачка з Європи, прибуває до Канади на концертові виступи. Вона тепер обіздить більші міста в Америці.

Дальший заклик до жертв на рятування Рідної Школи в Галичині.

Квітня 25 — На першій сторінці поміщено знімки двох визначних українок. Одна з них, це співачка Сальомея Крушельницька, яка виступала в Інституті Просвіти в Винніпегу 21-го ц. м. Друга, це пані О. Кисілевська, яка була вибрана сенаторкою до польського сенату. Вона живо інтересується жіночим рухом в Галичині, і редактує та видає жіночий часопис "Жіноча Доля" в Коломії.

Травня 9 — При кінці квітня до Канади прибуло близько 400 імігрантів з Європи. Чи не більшість з них є українці. Всі вони підуть на фарми. Привезла їх зализвиця компанія Сіенар.

Травня 16 — Стараннями Укр. Народного Дому в Винніпегу відбувся величавий весняний концерт у Метрополітан Театрі. Великим мішаним хором дирігував проф. Е. Турула. В солях і дуетах ви-

ступали Я. Самотілка, пані Вергун, С. Сівек, О. Попель.

Травня 23 — Богдан Губіцький і його сестра Гонора здобули високі відзначення в музиці. Богдан студіює гру на скрипці, а Гонора фортепіано. Обоє вони є учениками Тараса Губіцького, брата.

Травня 30 — В. Авраменко виїхав до Америки, де виступить на світовій виставі в Шікаго.

Червня 13 — М. Лучкович, посол до Оттави з Вегревил, підніс справу засуду поляками Василя Атаманчука й Івана Вербицького в палаті послів. Бажання піднести цю справу в парламенті пішла від комітету українців у Монреалі. Посол Лучкович сказав теж, що він одержав поважне число протестів з ріжних українських громад у Каңаді проти того засуду. Міністер Дандроран відповів листом до п. Лучковича, що він мав у цій справі побачення з польським консулом, і що цей приобіцяв у неї взглянути.

Червня 27 — Посол М. Лучкович, з округи Вегревил, Алберта, виголосив у парламенті в Оттаві промову на тему іміграції. В ній він подав короткий опис імігранта з центральної Європи, кажучи, що він прибув сюди з жаждою землі й бажанням волі. Тому, що цей імігрант працьовитий і ощадний, він є добрим імігрантом.

Прибувши до Винніпегу, посол Лучкович і тут говорив про іміграцію. Він заявився проти того, щоби заманювати до Канади імігрантів спеціяльних допомог тому, що це їх деморалізує.

Липня 4 — В редакційній статті п. н. "З ким і за що ми повинні боротися" висловлено думку, що ми, українці, повинні перестати боротися між собою і звернути більше енергії на боротьбу проти тих впливів, які нам шкідливі. Сказано там при кінці: Борімося за наше існування, а не за нашу смерть.

Липня 11 — Пані Флоренц Рендал Лайвсей нараджувалася з українськими видавцями про видання повісті "Маруся" в перекладі на англійську мову. 15 літ тому вона не вміла по українськи ані одного слова, а тепер вона читає й пише нашою мовою без труду.

Серпня 15 — Посол Лучкович виборов фінансову поміч для малих рільничих вистав. До того часу домініяльний уряд помагав лише великим виставам.

Серпня 28 — Поміщено знимку й ко-

роткий життєпис Др. І. Лесика, первого українського дентиста, рожденого в Манітобі, в місті Винніпегу.

Вересня 12 — Богдан Губіцький здобув срібний медаль за найвищі марки в грі на скрипці середного степеня.

Вересня 26 — Канадійські українці довідалися, що польський суд уневажив засуд Вербицького й Атаманчука на кару смерті, і що відбудеться нова розправа. Поміщено в редакційній заклик до збирки, щоби помогти справі.

Жовтня 3 — В містечку Сифтон, Ман., відбулася бійка в російській православній церкві. Припинила її прибувша з Давфін поліція. Винніпегський щоденник Фрі Прес подає, що ранним ранком група українських православних зібралася коло церкви з деякою "зброєю," з наміром не впустити до церкви батюшку Данельчука. Ці люди розломили двері й ввійшли в церкву. Коли прийшли вірні з своїм батюшком, тоді почалася суперечка. Прибувша поліція думала полагодити справу позволяючи обом священикам (Данельчукові і о. Лещинові) відправити, та сейчас потім люди оточили одного з них і хотіли випхати його на двір. Тоді почалася бійка, кидання церковними річами, сварка і т. п. Поліція таки дальше настоювала на тім, що правити мають оба священики. Так і було. Одні пробували заглушити інших.

Жовтня 10 — Церкви в Сифтон, через яку минулого тижня була бійка, вже нема. Російсько-православні українці розібрали її до самих основ, очевидно з наміром перенести її в інше місце.

Жовтня 17 — Новинка на першій стороні зі знимкою М. Грушки. Він став кореспондентом щоденника Фрі Прес, і подає ріжні вістки про громадську діяльність українців у Винніпегу. До того часу він учителював у Саскачевані й Алберті, а в Злучених Державах дописував до часописів і брав курс в журналістиці в Каліфорнії. До Канади прибув 17-літнім хлопцем з Буковини. При Фрі Прес він працює від червня.

Проф. Н. Григорій пише свої враження з поїздки по Канаді.

Жовтня 31 — Добра вістка для канадійських українців в тім, що польський найвищий суд рішив скасувати засуд Вербицького й Атаманчука на кару смерті, а на те місце відбути ще одну розправу, в новім комплеті.

Листопада 7 — Тов. ім. Лесі Українки відбуло річницю в Укр. Народнім Домі в Винніпегу, дnia 27-го жовтня. Промовляли пані Йонкерова, пані Е. Ситник, Д. Гунькевич, С. Озеро, панна Е. Ясенчук, Др. П. Гуцуляк, Д. Якимішак і С. Ковбель.

Листопада 14 — Понад тисячу українців на протестаційнім вічу в Інституті Просвіти, в Винніпегу, 8-го ц. м., запротестували проти польських звірств над українцями в Галичині. З місцевих людей промовляв Т. Д. Ферлей, а секретарем був п. Демянчук. Віче ухвалило протестну резолюцію і її вислано до прем'єра Канади, Кінга.

Повідомлення з Львова говорило про те, що 1-го листопада ц. р. в Львові польська поліція стріляла до 10,000-ного зібрания українців, які йшли на цвинтар. Поліція стріляла також в Академічний Дім. Около 160 осіб ранених. Поляки знищили "Діло," "Просвіту," "Маслосоюз," "Трибуну Батька Сокола" і багато інших українських установ.

Іншими промовцями були В. Свистун, ген. Сікевич, Е. Василишен, М. Угринюк, В. Босий, В. Дикий.

Д. М. Гунькевич кандидує на міського алдермена з незалежної робітничої партії.

Листопада 21 — Відбулося величаве протестаційне віче проти польських знущань над українцями українським зорганізованим жіночтвом у Винніпегу.

Листопада 28 — Редакція К.Ф. одержала від УВО (Укр. Військової Організації) точні інформації про польський вандалізм у Галичині. В них подано точний список всіх понищених або ушкоджених знарядів у будинку щоденника "Діло," та подано їх вартість.

Вислід виборів до міської ради Винніпегу показує, що кандидат Д. М. Гунькевич не є вибраний. Переміг його комуnist Н. Колісник.

Грудня 5 — Англійський щоденник "Ошава Дейлі Таймс" подає довшу новинку про відбуття в Ошаві, Онт., протестаційного віча. Ухвалено резолюцію, в якій висловлюється сильний спротив польському варваризму.

Грудня 12 — Протестаційне віче відбуло також в Едмонтоні. Головним промовцем був посол М. Лучкович.

Повідомлення, що майно Інституту М. Грушевського в Едмонтоні в небезпеці.

Грудня 26 — У Винніпегу засновано

SAFFLO

це новий
канадійський улюблений олій

Чистий
Сонішниковий
Олій

для

ТІСТОЧОК
БІСКІТІВ
ТІСТ,
СМАЖЕНИХ
СТРАВ
ПРИПРАВ
ДО САЛАТ
КРЕМОВИХ
СОСІВ

нове жіноче товариство п. н. Канадійсько-Український Жіночий Клуб. Воно буде філією Канадійської Жіночої Ради. Це перше товариство українок, яке буде приняте в склад цеї великої жіночої організації. Вона складається з жінок різних етнічних груп у Канаді. Головою є пані А. Йонкер, заст. голови пані М. Баран, писарка пані Е. Ситник.

Грудня 9 відбувся величавий концерт Укр. Народного Дому в Винніпегу в театрі Пелес. Програма була довга й багата. Мішаним хором диригував професор Е. Турula.

1929

Січня 2 — На першій стороні поміщено заклик від Комітету Рідної Школи у Львові, щоби жертвувати на поміч Рідній Школі в Галичині.

Василь Авраменко віїхав до Нью Йорку, щоби там відкрити кілька шкіл українських народних танків. Там він має навязати контакти з фільмовими компаніями з ціллю сфільмування українських танкових вистав.

Укр. Народний Дім у Винніпегу ви-

ставив величавий концерт в Пелес Театрі, при вулиці Селкірк. Хором дирігував професор Е. Турула.

Січня 9 — На річних зборах видавничої спілки "Нешонал Прес" вибрано президентом і ген. управителем Г. Курдида. Начальним редактором став проф. В. Біберович, а редактором остався О. Г. Гикавий.

Січня 16 — В Саскачевані засновано Союз Українських Учителів Саскачевану. На перших зборах було 50 учителів. Ціллю цеї організації є давати змогу учителям передавати свій досвід іншим учителям, щоби цим способом поліпшувати й побільшувати своє фахове знання. До заряду ввійшли: І. Шклянка — голова, Ів. Данильчук секретар і касієр, інші члени заряду — С. Б. Микитюк, В. Сарчук, Анна Чепесюк.

Січня 23 — В редакційній статті критикується міністра іміграції Форка за те, що він ставить обмеження іміграції з півдневої Європи, що включає й українців.

Січня 30 — На першій стороні головна новинка на тему дискримінації в іміграції. Подана вона з приводу написання спільно Е. В. Біттієм і Сер Генрі Торntonом, оба консервати, листа в цій справі.

Лютого 6 — Довга допись — "Відповідь на комунікат п. В. Свистуна," написано І. Трачем і Ілієм Мітенком.

Почав виходити новий український часопис — Правда і Воля, орган Укр. Народного Дому в Вінніпегу.

Лютого 13 — В Едмонтоні відбувся в днях 8 і 9 грудня, 1928, перший український торговельний зізд. Поважне число українських бізнесовців мали нагоду поділитися думками й вражіннями про ріжні торговельні справи.

Лютого 20 — Агроном К. Продан і Т. Боднар виїжджають з викладами на рільничі теми по всіх місцевостях у Манітої, заселені переважно українцями. Головною темою їх поучень буде сіяння доброго збіжжя.

Вінніпегські українці, зорганізовані в Центральнім Комітеті Оборони, відбули вічче, щоби запротестувати проти відбирання румунською владою землі від буловинських українців під Румунією. В проводі Комітету є Г. Підлубний, Н. Кузьмук, Г. Маковійчук, Д. Равлик і Віктор Купченко.

Лютого 27 — Англійські часописи ба-

гато розписалися про відважне діло долядачки хорих (норси) українського походження, пані Д. Гавриш, яка разом з лікарем відлетіла літаком серед нічі під час бурі, з Едмонтону до Маноля, щоби доставити там хорим лік проти дифтерії. Хори вже майже вмирили, а застрикненням ліку врятувало їх життя.

Вістка з Львова доносить, що польський суд таки засудив Вербицького на кару смерті.

Березня 6 — Повідомлення на першій стороні, що від тепер Канадійський Фармер буде виходити в збільшенні обеміна 16 замість дотеперішніх 12 сторін. Спеціальними кореспондентами будуть Др. Осип Мегас і пані М. Дима.

Березня 13 — Це число К. Ф. вийшло вже на 16 сторін. Новими відділами є — Література і Мистецтво, З Жіночого Світу, Коротка Історія Саскачеванського Пшеничного Пуллу, Гумор і Сатира, З Наукового Світу, і дві повісті.

Березня 20 — В цім числі є відділ Др. О. Мегаса п.н. "Популярна Медична Нauка." Пані М. Дима пише про Лесю Українку.

Березня 27 — Повідомлення, що від тепер в К.Ф. буде карикатурна сторінка, рисована Я. Майданіком. Буде це з життя "Штіфа."

Квітня 3 — Українець, Др. Буряк, з Редвей Сентер, Алта., назначений албертійським урядом урядовим лікарем (коронером) на північну Алберту.

В редакційній статті поборюється гетьманську організацію "Січ" разом з її провідником, В. Босим. В ній вияснено що це таке гетьманщина як політична партія. Згадано також і те, що 8 і 9 липня, минулого року, в містечку Йорктон, Саск., машерували "Січовики" в одностоях подібних до пруських, і це викликало велике обурення серед мешканців. Що більше, в часі цеї паради, на йорктонській католицькій колегії не було навіть і канадійського прапору. Колибі не поліція, то прийшлоб було до правдиного погрому.

Квітня 10 — В редакційній статті знову атакується "Січ" як організацію, яка спинює пристосування української молодіжі в Канаді до канадійського життя, та ще й викликує недовірія в наших співграждан британського походження. Цю нову організацію поблагословив епископ Н. Будка.

Улекшіть Терпіння Перестуди

УЖИВАЮЧИ

КАНАДІЙСЬКИЙ НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНИЙ ЛІК НА ПЕРЕСТУДУ

MASON'S 49

На скору полекшу від перестуди, катару або запалення горянки зажийте MASON'S 49.

Від першої давки приємні в смаку, легкі до зажиття, MASON'S 49 скоро дає полекшу розятренним, поірітованим горляним болонкам і звільнює нагромадження. Ви мусите дістати полекшу або зворот грошей.

Наша Гарантія

Це спрепарування є позитивно гарантоване дати пільгу. Коли по зажиттю половини фляшки такої не осягнулося, зверніть решту до свого аптекаря або до нашого бюро а ціна купна буде звернена.

Не відкладайте!

КУПІТЬ MASON'S 49 ЩЕ СЬОГОДНІ!

від

UKRAINSKA KNYHARNIA

656-660 Main Street

Winnipeg, Manitoba

45¢
75¢

MASON'S '49

Квітня 17 — Винніпегський адвокат Семен Озеро викликає на публичну дебату Василя Свистуна, голову Союзу Українців Самостійників. В листі до нього, п. Озеро висловлює думку, що хоче дебатувати над точкою, яка є головною засадою п. Свистуна й СУС — Хто не з нами, той проти нас.

Травня 1 — Канадійські українці греко-католики мають нового єпископа в особі Преосв. Василія Ладики. Є він ігumen василіянського монастиря в Едмонтоні. Пходить з Дрогобича. Висвячення буде довершене в Винніпегу.

С. Озеро одержав відповідь на свій визов від В. Свистуна, в котрім сказано, що "люди такими темами не цікавляться" і тому він не буде дебатувати.

Справа Взаємної Помочі оцінилася в суді.

В колюмні п. н. "Гумор і Сатира" поміщено дослівно лист, який починається так: "Я, Макарій Єрусалимський Патріярх і гетьман всіх православних церков в Канаді, взываю пана Василя Свистуна на публичну дебату. Тема дебати має бути — чия катедра старша, моя чи його? Дебата має відбутися на самий Великдень, коло Свистунової катедри."

Травня 15 — Ольга Павлова здобула високі відзначення в меццо-сопрановім співі на винніпегськім музичні фестивалі. Її тепер 19 років. Є вона дочка о. Божика.

В дісках пишеться про справу Взаємної Помочі. І. Трач, член 1-го відділу, пише таке: "Початок до непорозумінь дав свого часу редактор Укр. Голосу і голова В.П."

Травня 22 — М. Грушка, кореспондент щоденника Фрі Прес, заручився з паннею Анною Барчук. Поміщено на першій стороні фотографії обоїх.

Між дісками дискутується справу Взаємної Помочі, яка тепер на суді.

Червня 5 — Посол М. Лучкович стає в обороні українських імігрантів у Канаді. В своїй промові він відчитав листа, якого написав англійський єпископ з Саскачевану, Джордж Е. Ллойд, до всіх протестантських проповідників у західній Канаді, де сказано: Чому ця західна країна має бути знову протягом трох літ занеїщувана цими брудними, неграмотними, чісником смердячими та непожаданими пришельцями з континентальної Європи, як це було останніми трома роками?

Посол Лучкович сказав, що Ллойд повинен бути засуджений на кару за такі писання, бо вони поширюють ненависть і розбиття канадського населення. Замість того він повинен закликати своїх вірних давати імігрантам помічну руку.

Українці в Винніпегу заложили фінансову спілку п. н.: "Комершіял Інвестмент Ко. Лтд." В заряді є К. Данильченко, К. Продан і І. Рудачек. Спілка має домініальний чартер. Ціль її є та, щоби українці мали нагоду через своїх людей вложувати гроші в велики промисли.

Червня 26 — Укр. Червоний Хрест дав тисячу доларів на Рідну Школу в Галичині, а 500 доларів на українських інвалідів.

Марія Ковбель, дочка Григорія Ковбля, в Монреалі, покінчила Нормальну Школу в цім місті й одержала учительський цертифікат. Вона є першою українкою в східній Канаді з учительським цертифікатом.

Зі Злучених Держав прибув до Винніпегу представник Рідної Школи в Галичині — Др. Лев Ясінчук, і в рефераті в Інституті Просвіти представив стан освіти українських дітей. Він сказав, що поляки роблять все можливе, щоби українську молодіж виховати в польському дусі. В наслідок його заклику в Винніпегу має повстати Комітет Рідної Школи.

Анна Лютак одержала степень Б.А. з Манітобського Університету.

Липня 17 — В днях 11 і 12 липня відбулася в Винніпегу конвенція українських учителів. Присутніх учасників було близько 30. Виголошено було кілька цікавих і інформативних відчитів. До заряду на слідуючий рік вибрано: голова — М. Вавриків, заст. голови — А. М. Гуменний, секретарка й касієрка — панна Анеля Чорнейко, заст. секр. — І. М. Сторожук.

В студентськім відділі поміщена стаття Вол. Тимошенка про Др. Івана Яціва, який здобув цього року на Університеті Мишиган докторат прав. Темою його дисертації була аналіза радянської конституції в відношенню до справи автономії України.

Липня 24 — Оповіщено, що видавництво "Національна Преса" пічне видавати в англійській мові журнал "Да Ню Кенедіян."

Дня 14-го ц. м. в Едмонтоні висвяще-

но на епископа католицької церкви в Канаді Всч. о. Василія Ладику, ЧСВВ.

Довший звіт з учительської конвенції поміщений в цім числі. Отворив її голова А. М. Гуменний. Предсідником був А. Микитюк, а секретарями І. М. Сторожук і панна С. Дима. Першим промовцем був М. Кумка. Він говорив на тему: Українська література й преса для дітей. Поподінню панна Анеля Чорнейко говорила на тему: Хто винен за брак морального виховання дітей? Вона сказала, що тут винен не лише дім але й школа, бо вона замало часу присвячує науці моралі. Другого дня конвенції відбулася широка дискусія на кілька ріжних тем відносно учительської праці.

Липня 31 — Повідомлення, що Національна Преса перенеслася до власного будинку під числом 293 Маркет Аве. До тепер вона була при 120 Кінг Ст.

В неділю, липня 21, в католицькій церкві св. О. Николая відбулася інtronізація нового епископа, Преосв. В. Ладики. Проповідь виголосив епископ Богачевський, з Філяделфії. Вечером того самого дня відбувся концерт у театрі Вокер.

Серпня 21 — В суботу рано, серпня 18, до Винніпегу прибула сенаторка пані Олена Кисілевська. Слідуючого дня, в неділю, відбулося величаве приняття для неї в салі Читальні Просвіти, заряджене жіночими організаціями в місті. Пані Кисілевська плянує остатися в Канаді через кілька тижнів, щоби познайомитися з тутешнім життям українців. В цьому числі поміщено редакційну статтю п. н. Дорогий Гість — з приводу гостини в Канаді пані Кисілевської.

Серпня 28 — В цьому числі поміщено вміст промови Івана Зварича, в імені Укр. Стрілецької Громади, в честь пані Кисілевської. Є також обширний опис приняття її жіночими організаціями.

Вересня 11 — Ліста жертвводавців показує, що досі зложено на Дім Українських Інвалідів у Львові суму \$4,080.84.

Допись у цьому числі про відвідини пані О. Кисілевської в Кенора, Онт.

Серпня 24 виїхав з Едмонтону до Європи молодий, 17-літній скрипак, Володимир Головач, на студії музики в Віднію, Австрія.

Вересня 8 виїхав в Винніпегу до Лондону молодий скрипак Михайлло Кучер. Гам він буде студіювати дальнє музичну в лондонській Королівській Консерваторії.

Він здобув стипендію Королівської Колегії Музики в Лондоні.

Вересня 18 — Оповіщення, що в Давіні відбудеться 27 ц. м. перший фармерський зізд північної Маніトоби. Заряджує його заряд Укр. Народного Дому. На нім будуть промовляти: К. С. Продан, Н. Григорчук, В. Польовий, А. Т. Вавринюк і Н. І. Данильченко.

Вісти з Європи говорять, що Укр. Військова Організація виконала замах на польського міністра Квятковського і графа Голуховського, висадила в повітря динамітом головний виставовий павільйон у Львові, спалила стовпи з польськими державними прапорами і підпалила головний залізничний двірець. Поліція арештувала багатьох осіб, членів УВО.

Інше повідомлення каже, що польський уряд заборонює українцям Рідні Школи.

У цьому числі поміщено статтю О. Кисілевської п. н. Дέшо про Жіночі Організації в Галичині.

Вересня 25 — Старанням Читальні Просвіти в публичній бібліотеці Карнегія, при вулиці Вілліям, у Винніпегу, започатковано український відділ з українськими книжками.

Жовтня 2 — В редакційній статті дискутується справу перепису населення, який відбудеться в році 1931. Сказано там, що статистики в Оттаві записують українців як поляків і росіянів, бо в цих країнах вони родилися. Канадійські українці повинні протестувати проти цього, каже редакція.

Жовтня 16 — Стефанія Голембіовська покінчила з світлим успіхом школу музики на п'яно в Монреалі. Родилася вона в Галичині, а до Канади прибула з родичами дитиною.

В цьому числі, на жіночій сторінці, поміщено велику знимку головного відділу Тов. Канадійсько-Українського Жіноцтва з представницями англійських жіночих організацій. На знимці є також і сенаторка О. Кисілевська.

Жовтня 23 — Гая Стратійчук, дочка панства І. Д. Стратійчуків з Кемсек, Саскачеван, виграла медаль Генерал-Губернатора за найвищі марки в студіях однадцятої кляси в протягу цілого року. Найвищі марки в провінції вона також мала і в кінцевих іспитах.

Жовтня 30 — Молодий скрипак, Іван Кучмій, з Винніпегу, здобув найвищі мар-

ки в музичному іспиті — 155 з усіх 159. За це його нагороджено золотим медалем, а також і стипендією на три роки студій в Королівській Колегії Музики в Лондоні. Він також і прекрасно грає на піані.

Д. П. Демчук, секретар фармерського зізду в Давфині, дає обширний рапорт про цей зізд. Учасників було поважне число. Були це свідомі українські фармери з околиць довколо Давфіну — Веллелей Рівер, Сифтон, Етелберт, Келд, Галич, Венло, Ешвіл, Винніпегосис, Дрифтінг Рівер і т. д. На ньому виголошено кілька добрих промов ухвалено ряд резолюцій, і вибрано комітет для зарядження такого зізду слідуючого року.

Український Студентський Кружок дає звіт з своєї діяльності за цілий минулий рік. Членів Кружок має 63. За рік відбуто багато сходин, кілька дебат, дискусій, відчitів та забав. Головою Кружка на 1929-30 вибрано Стефана Грицака, студента рільництва.

Листопада 6 — Юрій Ковальчук, з Гекет, Алта., виграв на кінських перегонах в Нюмаркет, Англія, 80,000 доларів. Є він по заняттю залізничним секційним форменом.

Листопада 13 — В неділю, 3-го ц. м., помер у шпиталі в Етелберт, широко знаний і поважаний в західно-північній Манітобі фармер, Павло Гикавий, у віці 48 років. Був він сином Григорія Гикавого. В околиці Гарленд, де фармерував через 28 років, був одним з найбільше провідних людей.

Грудня 24 — Укр. Народний Дім у Винніпегу виграв судовий процес, у якому змагався він проти організації громадських осередків, зорганізованої В. Свистуном. Річ була в тому, що нова організація підшивалась під назву Союз Українських Народних Домів.

1930

Січня 8 — Заряджений Укр. Народним Домом у Винніпегу Всеукраїнський Промисловсько-Господарський Зізд відбувся в Винніпегу в дніх 30 і 31 грудня та 1 і 2 січня. Учасників було багато, і з ріжних частин цілої Канади. Було багато добрих промов і гадок висловлених ріжними людьми. В одній з ухвалених резолюцій проситься домініяльного уряду не обмежувати іміграції українців до Канади. В

іншій протестується сильно проти комуністичної пропаганди в Канаді. Вибрано було, також центральний заряд Союзу Українських Народних Домів у Канаді.

Січня 15 — В цьому числі поміщена в цілості промова К. С. Продана, виголошена на зізді.

Січня 22 — Подано в цьому числі авт з другого дня зізду. Є це майже самі приїви від ріжних українських околиць.

Січня 29 — Дальший тяг промов на зізді. Говорили: М. Слободзян з Фрейзерверд, Ф. Тацюк, М. Чіпар, Н. Данильченко.

В цьому числі подано також і звіт з жіночої секції зізду.

Лютого 5 — Дня 2-го ц. м. відбувся величавий концерт в Інституті Просвіти з нагоди осьмої річниці існування й діяльності цього Інституту. Між визначними гостями були мейор Винніпегу, полк. Р. Вебб, К. С. Продан як представник прем. Брекена, та губернато́р Манітоби, Дж. Д. МакГрегор. Концертовою програмою проводив проф. Е. Турула. Першим бесідником був проф. В. Біберович. Промовляли представники ріжних міських організацій та інші.

Лютого 12 — Гр. Кузь, один з співробітників у "Національній Пресі," виїздить на кольонії з відчitem на тему організування Ліги Бритійських Українців.

Березня 5 — В неділю, 2-го ц. м. в Інституті Просвіти відбулося віче, на якому промовляли люди, недавно прибувші до Канади з під комуністичної окупації українських земель. Вони оповідали страшні події.

Березня 12 — В редакційній статті дискутується справу потреби організації "Ліга Бритійських Українців." В Винніпегу вже завязався ініціативний гурток для почаття організування такої організації. Підставою, як сказано в статті, до такого діла, є те, що канадійські українці цікавляться дуже європейською українською політикою, а на канадійську політику вони байдужі. Молоде покоління, виростаючи в такому політичному оточенню, буде терпіти в своєму життю, бо воно не буде добрими канадійцями.

Ціллю Ліги Бритійських Українців має бути: плекати правдивий дух канадійського патріотизму в молодих українцах, без огляду на їх релігійні принадлежності. Ліга має бути непартійною. Вона

має ширити ідею бритійського демократизму, а щодо України, то Ліга має зараду стреміти до того, щоби вона була також демократичною, так як Британія, і доби вона була під протекцією Британії.

При кінці статті закликається громадянство до дискусії цеї справи.

Березня 26 — В редакційній статті почується справу перепису населення, який буде переведений слідуючого року. Підкреслюється те, що українці повинні записувати себе як українці, не австрійки, поляки, русини, буковинці і т. п.

Винніпегські українці відсвяткували Свято Шевченка величаво в театрі Плей-хауз. Хор і оркестра були під дирігентурою проф. Е. Турули. Був це один з найграційших Шевченківських концертів в історії місцевих українців.

Квітня 2 — Новостворена Ліга Британійських Українців стрінулася з опозицією з кількох ріжних сторін. Виступили проти неї поляки, бо добавчують в ній загрозу рішенню Ліги Націй відносно Галичини; виступили проти неї большевики, на підставі, що Ліга хоче віддати Україну Британії; виступив Союз Українців

Самостійників, подаючи за причину те, що Ліга вплине неприхильно на процес проти проф. Єфремова.

Квітня 9 — В редакційній статті сказано, що українське громадянство в Канаді й Америці дуже зациквалося Лігою Британійських Українців. Дуже велике число людей вірять в те, що Україна була б самостійною і вільною державою під британською протекцією. Це є якраз головною засадою Ліги.

Квітня 16 — На редакційній стороні поміщено довшу статтю, написану "М. Б.", де між іншим сказано таке: "Отож для України, як будучої держави, політичний союз з Вел. Британією у відповідній формі мавби велике значення, бо творивби для України гарантію незайманості з боку Росії, Польщі й Румунії."

В дописах люди з ріжких околиць пишуть про відчуття Гр. Куза на тему Ліги Британійських Українців.

При Укр. Нар. Домі в Винніпегу зарганізовано Кружок Української Молоді. Головою є Михайло Рудик. Почесним головою є Др. М. Мандрика. Члени сходяться на лекції й виклади кожної п'ятниці.

Ви Також Можете Почуватися Як Новонароджена Особа

Добре спання ночею може бути все, що ви потребуєте, щоб почуватися і виглядати роками молодшим. Це є особливо правдивим, коли часове затвердження вибиває вас зі сну, спричинюючи вам виглядати змученим, обезсиленим і нервовим.

I на таке Beecham's пігулки доказали себе дійсним приятелем. Це чисто рослинне средство спричинює не лише легке насикрізь порушення у внутренностях але також звільнює докучливі нагромаджені гази.

Купіть Beecham's пігулки у своєого аптекаря.

Beecham's VEGETABLE LAXATIVE Pills

Квітня 30 — Дня 24-го ц. м. відбулася в Народному Домі в Винніпегу конвенція українських учителів. Учасників було близько 20. Головним промовцем був Павло Никорчук, учитель з Комарно, Ман. Він говорив про учительські труднощі, головно в тих околицях, де люди вимагають громадської праці, але самі поділені на ріжні групи—політичні й релігійні. Конвенція теж дискутувала над продовженням шкільного віку поза 14 років. Учителі погодилися на те, що кожний повинен учити української мови по четвертій годині. Декілька учителів більше революційного духа викликали були заворушення тим, що втягнули справу старокраєвої політики на конвенцію. Однак велика більшість учителів відкинула цей внесок.

Квітня 24 вийшов з Винніпегу широко відомий і шанований о. Петро Олексів, тутешній парох гр.-кат. церкви через довгий ряд років. Вийшов він у східну Канаду.

Травня 7 — В підрядній редакційній статті дискутується вартість приятелів українського народу серед наших співгорожан англійців. Таких приятелів нам дуже потрібно, сказано в статті. Згадано також те, що коли видавці Канадійського Фармера почали поширювати ідею Ліги Британських Українців, поважне число англійців у Канаді заінтересувалися цею справою та взагалі українським народом і його стремліннями до незалежності.

Травня 14 — До Канади прибув на днях Др. Микита Шаповал, визначний громадський діяч, з Праги. Він має на плані обіхати Канаду з відчитами.

Травня 21 — У цьому числі поміщенна стаття О. Кисілевської п. н. Завдання Організованого Жіночтва.

Травня 28 — В Кілдонан Парку в Винніпегу відбулося державне свято з нагоди Вікторія Дей, в якому брали участь ріжні етнічні групи, між ними й українці. Молоді українські танцюристи найкраще пописалися. Щоденник Фрі Прес написав про українців окрему редакційну статтю.

Червня 11 — Степан Білінський, урядовець при Збіжжевій Біржі, дістав назначення на становище домініяльного інспектора збіжжя. Через довший час перед тим він учителював.

Червня 18 — Т. Келлі Дікінсон, допи-

сувач до К.Ф. на тему фінансів, пише про свою подорож до Європи. Одною з причин його поїздки в Європі було те, щоби засягнути опінії визначних політиків про справу незалежності України по лінії Ліги Британських Українців. Пише він у своїй статті, що в Європі цею справою цікавиться велике число видних людей в ріжніх верствах, як англійці так і інших народностей.

Червня 25 — Український фармер, Ніколай Федорук, живучи на фармі 25 миль від міста Йорктон, Саск., дальше їздить волами. Коней він не хоче, бо вони небезпечні. Був він на днях у Йорктоні, та спокійно їхав собі волами головною вулицею. Він не дивився на нікого, а на нього гляділо сотки людей. Федорукові 70 років.

Панна Галія Борислава Гаврилюк по-кінчила університетські студії й одержала степень Бечелор оф Сайнц (B.Sc.). Є вона діяльною членкою Студентського Кружка, та працює й в інших товариствах.

Др. І. Яців, покінчивши в Енн Арбор, Мишиган, правничі докторські студії, прибув до Винніпегу відвідати своїх родичів і знайомих.

Вишкіл в догляданню хорів у Ст. Джосеф's Шпиталю в Винніпегу покінчило дві українки — Єлісавета Чорнейко і Марція Свистун.

Липня 2 — Ще одна молода українка, Наталя Сікевич, покінчила університетські студії й здобула степень Бечелор оф Сайнц.

Липня 9 — Липня 15 Манітоба святкує 60-літній ювілей свого заснування як провінція. Дня 4-го ц. м. відбулася через радіостацію СКУ програма українських хорових виступів. Промовляв також по українськи ред. О. Г. Гікавий.

Липня 16 — Радіостація СКУ заангажувала на виступи кожної середи Український Артистичний Хор під управою Я. Самотілки.

Липня 23 — У редакційній статті п. н. Чи Вистарчить Бути Українцем? сказано між іншим таке: "Канадійські українці не забули й не забудуть так скоро своїх обов'язків супроти Старого Краю, однак вони зачинають чимраз краще розуміти, що одинокий шлях до поможення Старому Краєві, це здобуття політичної й економічної сили в Канаді."

До Канади з Європи прибуло досить

новажне число українських імігантів. Подано їх імена й прізвища.

Липня 30 — Українці в Винніпегу відбули 20-го ц. м. велике протестаційне віче в Читальні Просвіти. Отворив його голова Комітету Оборони Українських Політичних Вязнів, П. Барицький. Віче висловило сильний протест проти польських внущань над українцями в Галичині, особливо проти арештування студента, Романа Біди й його товаришів у Львові. Промовляли: о. Ст. Семчук, В. Топольницький, Павлюкевич та представники міських товариств і організацій.

Серпня 6 — Послом з округа Вегревил до домініяльного парламенту знову вибрано українця, М. Лучковича. Кандидувало цим разом чотирох українців: Е. Михайлук з округа Атабаска, Алта.; В. Свистун з Мекензій, Саск.; Кобзар з Пропланш, Ман.; і М. Лучкович, з Вегревил, Алта. В виборах 28 липня консервати вибрали 139 послів, ліберали 86. Прем'єром став Р. Б. Беннет.

Вересня 3 — В редакційній статті говориться про недавнє оповіщення Сер Генрі Торntonом, президентом Канадійських Національних Залізниць, що в західних трох провінціях — Манітобі, Саскачевані й Алберті, будуть відбуватися кожного року компетиції між ріжними околицями в поступі рільничому, громадському, культурному і т. д. Нагороди будуть у сумах \$1,000, \$500 і \$250. Ці суми мають бути зужиті на добре громадські цілі. Компетиції триватимуть пять років, і в них можуть брати участь тільки не-англо-саксонські околиці.

Мішаний хор проф. Е. Турули виступав на конвенції лікарів з британської імперії, в готелі Форт Геррі, в Винніпегу.

Вересня 10 — Олекса Мельничак, українець з Кемден, Нью Джерзі, винайшов літаючий двоколесник. Машина держиться в повітрі при помочі газу в збірнику, а летить за порушуванням пропелерів руками.

Мельник дістав за винахід патент.

Вересня 1 — Богдан Губіцький, брат і ученик Тараса, здобув золотий медаль за іспит у музиці й грі на скрипку. Попередно він здобув кілька інших високих відзначень.

У цьому числі, на стороні 4, подано начерк статуту Ліги Британських Українців, якого ухвалено було на зборах у міс-

ВКУШЕННЯ

Ужалення

й

Задраснення

ї

Скоро позбудеться ужалення “хитрої” оси, вкушення комахи, задраснення

при помочі Dr. Chase's

Ointment. Усмирює і го-

їть. Відзаражуючий і лікуючий. 69ц.

Економічна міра, шість разів так велика, \$2.23.

35

DR. CHASE'S Antiseptic OINTMENT

течку Давфин, Ман. Усіх точок є 22. Коротко, в них висловлено слідуючі ціли: зedнання в одну сильну цільність усіх українців у світі, без огляду на їх релігійні й політичні погляди; усунення переслідувань українського народу на його рідних землях; предложення Британії пропозиції допомогти українському народові визволитися з неволі й бути під її протекторатом.

Жовтня 8 — У цьому, як і в кожному попередньому та в наступних числах, поміщено багато дописів з ріжних українських околиць, де відбулися відчiti в з rameni Ligi Britan'skikh Ukrayn'civ.

Жовтня 22 — Подано в новинках, що до Нью Йорку прибув з Європи співак Михаїло Голинський. Кінчив музичні студії в Італії, а виступав у ріжних великих європейських містах як оперовий співак. Прибув до цього континенту на запрошення своїх приятелів.

Листопада 5 — В околиці Шандро, Алта., помер Стефан Шандро, у віці 72 років. Прибув він туди з двома братами 32 роки тому. Околицю названо по їх прізвищу.

Листопада 12 — В редакційній статті звертається ще раз увагу на польські знушення над українцями в Галичині, які дальше провадяться, помимо протестів з Канади й Америки.

Листопада 19 — Оповіщено, що Т. Д. Ферлей кандидує на алдермана з третьої варди, а П. Павлюкевич на шкільного радного з твої самої варди.

Листопада 26 — На першій стороні поміщено знимки двох українських кандидатів — Т. Д. Ферлея, на міського радного, і П. Павлюкевича, на шкільного радного. Оба вони кандидують у третій варді. На редакційній стороні поміщено довший заклик до виборців у третій варді підтримати своїх кандидатів.

Грудня 3 — Українське жіночтво Винніпегу відбуло в Інституті Просвіти протестаційне віче. Воно висловило сильний протест проти дальших польських знущань над українцями в Галичині. Промовляли лані М. Дима, Др. І. Гуляй, пані Мензі та інші. Зібрано \$120 на УВО.

В цьому числі подано також новинку про просьбу українців у Римі до Папи, щоб він впливув на польський уряд у справі знущань над українцями. Підписав телеграму Евген Онацький, бувший секретар Першого Українського Парламенту.

Редакційна стаття говорить про Фрі Прес, винніпегський щоденник, який помістив обширне інтервю з польським консулом у Винніпегу про знущання над українцями в Галичині. Консул Звольські сказав, що польський уряд мусить це робити, для охорони українців від большевиків. Він сказав, що жадного терору в Галичині не було й нема.

Вислід міських виборів у Винніпегу такий: оба українські кандидати перепали, бо наші виборці не пішли голісувати так численно як повинні були піти.

Грудня 10 — Міська рада Келгарі, Алта., прийшла до заключення, що найкращою розвязкою теперішнього безробіття в Канаді є депортація всіх чужинців.

Грудня 24 — Оповіщено, що з початком нового року Канадійський Фармер буде виходити в такому обємі й по тій самій передплаті два рази на тиждень.

1931

Січня 14 — Мих. Глушка в дописі пише про компетицію сільських громад у муніципалі Росбурн, Ман. В цій компетиції в цьому муніципалі взяло участь 5 шкільних дистриктів. Помагали в організуванню й приготуванню концертового виступу в Народному Домі в Піч Лейк учителі М. Гнатюк, М. Г. Гикавий і панна Л. Шуманська. Була велика вистава всякоого ручного мистецтва, збіжжя, ярини, насіння, печива, малюнків і т. п. Судді на чолі з Др. Мекаєм обіхали околицю й оглянули більші господарства українських фармерів, а в четвертій годині пополудні всі зійшлися до Народного Дому. Було це 16-го жовтня, 1930. Там оглядали вони виставу, потім відбулась спільна вечеря, а відтак були концертovі виступи. При кінці грудня повідомлено ту-

тешний комітет, що околиця Росбури здобула перше місце на Манітобу і одержала тисячу доларів надгороди, дарованіх компанією Сіенаром.

Січня 28 — У цьому числі подано повний результат Компетиції Громадського Поступу. В Манітобі першу надгороду здобула околиця Росбурн, другу німецько-менонітська околиця Гановер, трету німецько-менонітська околиця Райнленд, а четверту українська околиця Етелберт. В Саскачевані перше місце здобула німецька околиця біля Реджайни, друге німецько-менонітська околиця біля Саскатуну, трете мадярська околиця Бекевар, біля Киплінг і Калдер, та українська околиця біля Йорктону, четверте українська околиця Редбери. В Алберті першу надгороду дістала українська околиця Норма, другу скандинавська околиця Лойд Джордж, трету українська околиця Пайнс, четверту німецько-українсько-скандинавська околиця Либерті.

Лютого 4 — Др. Вілліям Ф. Дей, канадський лікар, відбув поїздку по Галичині, і бачив на власні очі наслідки польської пацифікації.

Микита Шаповал, відбувши поїздку по Канаді а відтак по Америці, повернув до Європи. На цьому континенті він мав намір заснувати великий український часопис.

Лютого 11 — Укр. Народний Дім у Винніпегу відбув річні збори. Звіти членів заряду ствердили, що в бібліотеці є 1,717 книжок, за рік прибуло до каси \$6,308.31, загальне майно Дому вартує \$33,823.91, довгу є на суму \$10,709.34, гардероба вартує понад \$3,000, до Рідної Школи учащає 45 дітей, за рік улаштовано 9 концертів і три представлень, а членів є 209. До заряду вибрано слідуючих: голова — О. Бабинець, секретар — О. Г. Гикавий, фінансовий секретар — В. Музика, бібліотекар — А. Буряник, голова драматичної секції — В. Казанівський.

Лютого 18 — В редакційній статті обговорюється обширно "Жалобу Британських Послів," де сказано, що 62 иосли до британського парламенту в Лондоні піднесли справу польської пацифікації перед парламентарною сесією й урядом. Прочитано було також петиції українців до Ліги Націй з висловами просьби о спиненні цієї карти над українським народом у Галичині.

Березня 4 — В містечку Вегревил, в

Алберті, комуністи пробували зробити велику демонстрацію проти безробіття, та вона їм зовсім не вдалася. В часі приготування до походу в ТУРФ-домі через вікна посипались яйця з вонючими бомбами, а червоний прапор турф-домівців подерто на шматки. Коли комуністи почали втікати з салі, на них зроблено ще одне "яечне бомбардування." В містечку Ту Гілс їх похід також розбито, і подерто "червону шмату."

Березня 11 — Українці Винніпегу рідуть з того, що вони добре пописалися на виставі ручних робіт, заряджений в Годсон Бей-склепі манітобським відділом Канадійського Товариства Ручних Робіт. Участь у ній брали бритійці, французи, ісландці, норвежці, шведи, греки, швайцарці, румуни, мадяри, чехи словаки і — українці. Всі глядачі призначали, що українські вишивки є найкращі. Другі по них були індіянські. Була там також і українська хата, в мініатюрі. Всі дуже нею цікавилися.

Березня 13 — З цим числом Канадійський Фармер починає виходити два рази на тиждень. Величина числа зменшена до 8 сторін.

Березня 17 — Українська Елеваторна Спілка має бути зліквідована. На основі петиції від Я. В. Арсенича й Ф. Гіпа, адвокатів, суд позволив головним шеровцям взглянути в книжки Спілки.

Др. Джан Мекай, директор Манітобської Колегії, сказав на зібранню Торговельної Ради в Винніпегу, що українці є примірними горожанами, бо вони працьовиті, витревалі, ощадні й поступові. Це він знає з досвіду оглянення їх в ріжких кольоніях в західній Канаді під час Громадської Компетиції.

Березня 20 — В дописах кілька голо-сів про те, що українські фармері розчаровані й огорчені з несподіваного й наг-лого закриття Укр. Елеваторної Спілки, в якій велике число фармерів мали вло-жені гроші.

Березня 24 — Я. К. Білінський, моло-дий український студент вищої школи, здобув першу нагороду в контесті крас-номовства в Норт Бей, Онт. В контесті брали участь найкращі промовці студен-ти з північного Онтеріо.

Антін Ковбель покінчив на Манітобському Університеті студії в інженірстві й одержав дипльому. Є він сином С. Ковбеля.

Березня 31 — У цьому числі, на редак-ційній стороні, поміщено довшу статтю на тему перепису населення, яке відбу-деться літом. Поучується людей, щоб за-писувалися як українці, не росіяни, ав-стріяки чи що ін.. На питання "Звідки ви прибули до Канади?" треба відпові-дати — "З України," не "з Польщі," бо в такому случаю записується людину як поляка.

Михайло Юрійчук, з Гімлі, Ман., пи-ше в дописі про те, як то місцеві комуні-сти обманули його.. Вони підмовили його, щоб дав акер землі на своїй фармі на бу-дову Дому, в котрому не мало бути ніякої політичної роботи, лише культурна. Сей-час по побудуванню Дому почали при-їздити туди комуністичні провідники — Попович, Навізівський, Колінки та інші, з своєю політикою.

Квітня 3 — Данило Будка, співредак-тор К.Ф., вибраний головою Інституту Просвіти в Винніпегу.

В цьому числі подано цифри про вар-тість Української Елеваторної Спілки, я-

"МЕССА" OINTMENT

є РОДИННИМ ПРИЯТЕЛЕМ
Уживайте „МЕССА“ на врізан-
ня — попечення — рані —
чираки — екзему.

Месса заощаджує вам грошей. Вона коштує лише 35ц. пуделко.

Питайте за средствами на гемороїди
Mecca Pile Remedies.

На Грудні
Простуди
зробіть обклад
1/2 частини муш-
тарди і 6 частин
"Месса."

ку звинено. Ця вартість виносила на суму \$80,510.02, разом з елеваторами й двома хатами. Подано, що від року 1922 до 1929 Спілка мала зиску \$30,936., а втрат \$26,956.

Квітня 7 — ТУРФДім у Вегревил, Алберта, збанкротував через брак доходів і перейшов в руки ресівера.

Квітня 24 — Гр. Курдидик заявляє, що стан Укр. Елеваторної Спілки був такий, що не було потреби її ліквідувати.

Квітня 28 — В Лондоні заснувалось Українське Інформаційне Бюро. Урядним його є Я. Макогін, з Бостон, який обіхав Галичину з Др. Деем минулого року й оглянув пацифіковані українські села.

Квітня 22-го в Читальні Просвіти відбулося засідання делегатів ріжних українських товариств у Винніпегу в справі катедри української мови на Манітобському Університеті.

Травня 8 — Оповіщено, що судова розправа над ліквідацією Укр. Елеваторної Спілки скінчилася. Під час свідчень показалось, що рахункові книжки Спілки були нарушенні, та що управа програла більшу суму грошей на біржі.

Др. Мекай, голова суддів у Контесті Громадського Поступу, промовляв до великого зібрання на спільному концерті в Читальні Просвіти в Винніпегу. Між іншим він дав українцям кілька заповідей, яких вони повинні придержуватися. Він сказав: не забувайте, що ви є українці, що ви походите з української нації. Будьте з того горді, бо маєте на те добру причину. Ваш народ воював через довгі часи на своїх рідних землях, щоб здергувати дики азійські орди. Ви в Канаді заслуговуєте також на велике признація за ваші піонірські здобутки. Ви помогли розвинути й збудувати західну Канаду.

Травня 12 — Посол з округа Вегревіл, М. Лучкович, промовляв у домініальному парламенті в Оттаві про польські звірства в Галичині. Він домагався від уряду Канади, щоб він поставив доказання Лідзі Нації провести повне розслідження польської пацифікації й припинити цю середно-вічну тортуру людей.

Лучкович промовляв довше як приписаних 40 хвилин, однак на доказання послів йому дозволено продовжувати до кінця. Потім прем. Беннет сказав, що уряд зробить відповідні кроки відносно

відклику до Ліги Націй в справі польських знущань над українцями.

Травня 19 — Українці в Реджайні відбули церемонію вłożення угольного каменя під будинок філії Інституту Просвіти. Посвячення виконав о. М. Ірха. Промовляли там, поза українців, також прем'єр Саскачевану, Дж. Т. М. Ендерсон, атторней-дженерал МекФерсон, провідник провінціяльних лібералів — П. М. Ендерсон, і мейор міста, Балфор.

Травня 22 — Панна Геновефа Шевчук, родом з Винніпегу, дочка панства Василя Й. Юстини Шевчук, здобула в Римській Академії Красних Штук дипльому з високим відзначенням. Студіювала вона в Римі мальарство й різбарство, а також і музику на скрипці.

Травня 29 — В редакційній статті ще раз пригадується, щоб усі українці відповідали правильно на питання про матірну мову й расове походження. Перепис населення починається червня 1-го.

Червня 5 — Редакція дає пересторогу, що між енумераторами в переписі населення є кілька поляків, які записують українців як поляків. Такий случай був в Іст Кілдонан, передмістя Винніпегу, і про це донесено до відповідних властей в Оттаві.

Червня 9 — Для канадійських українців доброю вісткою було те, що пані Мілена Рудницька, відвідуючи Лондон, в Британії, виголосила перед парламентаристами в палаті послів промову про українське питання.

Червня 19 — Пані Мілена Рудницька домагається перед британськими парламентаристами розглянення українських петицій в справі польських знущань над українцями в Галичині.

Червня 23 — У британському парламенті посли знову відбули надзвичайне засідання в справі українських петицій. Пояснювала їм ціле положення пані Рудницька.

Червня 30 — Проф. Іван Боберський відіїхав до Європи з Нью Йорку. Він має намір вернутися до свого улюблених заняття — учителювання.

Липня 28 — Кость Андрусишин, з Винніпегу, покінчив студії на Манітобському Університеті, і одержав степень М. А. Недавно він виїхав до Парижа, щоб там докінчувати студії французької мови.

Серпня 14 — Провінціяльна й міська поліція арештувала в Торонті трох го-

ловних провідників комуністичної партії в Канаді—Тим Бака, Ів. Бойчука і Мих. Голінського, з Келгари. В той самий час сконфісковано їй велику скількість комуністичної пропагандивної літератури. Має бути арештований ще й Том Ювен. Поліція має докази, що комуністи в Канаді дістали від американських \$11,000 для пропаганди.

Серпня 18 — В околиці Етелберт один фармер продав корову й одержав чек за неї на 17 центів. За ці гроші купив він кусник ковбаси й прилюдно зів її. Люди почали говорити, що він зів цілу корову.

Серпня 21 — Комуніст Сембай говорив у Саскатуні про лихе життя українців у фашистській Польщі, та про українських панів у Галичині.

Серпня 25 — Поліція зробила трус у комуністичному домі в Монреалі й сконфіскувала там більшу скількість пропагандивних видань, бібліотеку, образи комуністичних провідників та рушниці й револьвери, вживані в представленнях.

Вересня 11 — Українці в Реджайні, Саск., відкрили Інститут Просвіти, філія Інституту Просвіти в Вінніпегу. Дім вартое около 20,000 доларів.

У цьому числі поміщено лісту українських професіоналістів в Америці й Канаді, які покінчили університетські студії. Є між ними адвокати, лікарі, дентисти й т. д. Лісту зібрали Др. Г. Г. Скегар. На ній є 140 імен.

Вересня 15 — Василь Свистун вислав листа до М. Стечишина, секретаря СУС, датований липня 20, в Саскатуні, повідомляючи його, що він резигнує з проводу Союзу Українців Самостійників з днем 1-го вересня. Стечишин відповів, що організація жалує, але сподіється, що він буде дальше працювати для неї.

Свистун у своєму листі сказав, що до резигнації спонукали його "причини особистої натури."

Вересня 22 — Оповіщено, що К.Ф. буде знову виходити тільки раз у тиждень, а це з причини фінансових недочасті.

Вересня 30 — Роберт Інгленд, управлятель кольонізаційного й рільничого відділу Сіенара, сказав на зібранню Календоніян Клубу в Вінніпегу, що західна Канада є сильна тому, що в ній замешкують люди з центральної Європи.

Жовтня 7 — До Канади знову при-

"Спухле копито? Вживайте

ABSORBINE™

радить Густав Трутмен з Мілтон, Н.Й.

"Я був фармером 40 років і увесь той час я уживав Absorbine для моїх коней. Я переважав, що вона скоро помагає на вилукнення та болі спухлого копита."

Так, фармери знають, що нема нічого як Absorbine на злакшення храмання в причині спухлого копита, болю перстей, волоски і подібним в набрякості немагнізмом. Не „все-лікуюча,” Absorbine в часом випробувана поміч... уживана численними передовими ветеринарами таож, в помочі усунення вадута, звихнення і здриснення.

Знана через 60 років, Absorbine не буде випікти або усувати волоски. Лише \$2.50 за довго-тривалу фляшку у вісі антиках.

W. F. Young, Inc., Lyman House, Montreal.

їзджає делегат Рідної Школи в Галичині — Лев Ясінчук, з ціллю зібрати гроші для дальнього провадження українських шкіл.

У редакційній статті представляється Т. Д. Ферлея як кандидата на міського радного, а пані М. Диму як кандидатку на шкільного радного.

Листопада 4 — Жовтня 30 і 31 відбулась у Вінніпегу перша конвенція Запомогового Братства св. о. Николая. Делегатів було 72. Братство має 10 відділів, 3,000 членів, та близько 70,000 доларів у готівці й бондах.

Листопада 11 — В Торонті почався судовий процес проти дев'яти видних комуністичних провідників у Канаді, між якими є декотрі українського походження. Головним свідком проти них є поліцай Джан Леопольд, з Реджайні. Він був членом партії через довгий час, а також і секретарем відділу в Реджайні через вісім років. За той час він мав нагоду зібрати багато тайних і документальних інформацій про діяльність партії. Важним відкриттям є те, що комуністи в Ка-

наді мають близькі контакти з Москвою, і одержують звідти всякі поучення.

Листопада 18 — Сімох комуністів за- суджено в Торонті на п'ять літ вязниці й депортациєю, а одного на два й пів роки, без депортациї. Засудженими на вязницю й депортациєю є: Тим Бак, Том Ювен, Іван Бойчук (тепер Джан Бойд), Амос Т. Гілл, Матвій Попович, Семюел Коген, і Малколм Брус. На два й пів роки — Томас Кесі. Брус роджений у Канаді, отже не буде депортований. Всіх маєтки будуть сконфісковані. Суд рівночасно заявив, що від тепер комуністи будуть підпадати такій карі, коли будуть оскаржені й при- знані винними за протидержавну діяль- ність.

У редакційній статті в цьому числі звернено увагу на вислід цеї судової справи як лекція для інших комуністів.

Листопада 25 — У Дромгелер, Алта, засуджено на кару відсидження в тюрмі по року й два сімох комуністів за зло- чинні діла 22-го серпня. Між ними є Василь Кабанюк, з Вейн. Проти нього було оскарження за зневагу поліцая.

Листопада 19-го поліція зробила на- їзд на комуністичний Дім у Винніпегу, при вулицях Причард і МакГрегор, і за- брала велику скількість ріжких видань.

Грудня 2 — Вислід міських виборів Винніпегу — Т. Д. Ферлей вибраний рад- ником, а пані М. Дима членкинею шкільної ради. Вона мала надзвичайно велике число голосів, більше як квота вимагала — 4,235. Ферлей дістав 3,624 голоси.

Іван Навізівський, комуніст (тепер Джан Навис), арештований поліцією в Винніпегу. Був він адміністратором Укр. Робітничих Вістей. Проти нього постав- лено обвинувачення за очерннюючу стат- ту в часописі "Воркерс Венгард." Звіль- нено його по зложеню двох тисяч доля- рів запоруки.

К. С. Продан, агроном, виїхав з Вин- ніпегу до Європи на прогульку. Буде старатись відвідати також і українські землі, між іншими селами також і своє рідне — Гуляйполе.

Грудня 9 — Інститут Просвіти в Вин- ніпегу відсвяткував в неділю, 6-го, свою 10-літню річницю, величавим концертом. Дирігентом великого мішаного хору був Ю. Цукорник.

Грудня 30 — Інститут Просвіти в Вин- ніпегу був місцем ювілейного свята з нагоди 30-літньої праці Митрополита Ан-

дрея Шептицького. Головний реферат виголосив проф. В. Біберович, а мішаний хор співав під диригентурою Ю. Цукор-ника.

Грудня 27-го відбулося отворення Укр. Православного Собору на вулиці Мейн, близько вулиці Селкірк. Собор но- сить назву — св. Івана Сучавського. Про- мовляли Т. Д. Ферлей, Др. Г. Г. Скегар, проф. В. Біберович, о. Хрусталька, пані М. Дима, Др. Мігайчук, та інші.

Богдан Лепкий

Мій Рідний Край

І в мене був свій рідний край,
Цвілі там квіти у діброві,
Шумів таємну пісню гай.
Збіжжа стелилися чудові
На паску і на коровай...
І в мене був свій рідний край.

А нині там земля порита,
Біля рова стрілецький рів;
Квітки столочили копита,
Ліс поторощений сchorнів,
Пшениця, ніби градом збита —
Щаслив, хто бачив й не здуруві.

І в мене був свій рідний край,
Сади в садочках потапали;
Коли настав чудовий май
І словейки заспівали,
Здавалось — не земля, а рай.
І в мене був свій рідний край.

А нині з сіл сліду немає, —
де хочеш, вітре, там гуляй.
З могили череп визирає,
Хрести стоять, як чорний гай,
Між ними смуток похожає,
І слози ллються, як Дунай.

О, краю мій! Свята руїно,
Новітня Троє в попелах!
Перед тобою гну коліно
І кличу: Боже в небесах,
За кров, за муки, за руїну,
Верни, верни нам Україну!

Верни нам нашу прежню волю,
Нашу Державу нам верни,
Людською кривдою важкою
Землі святої не скверни,
Досить вже кривди, муки й болю,
Верни нам Вітчину, верни!

П. ВІЛЬХОВИЙ

Незнайома

Можете мені вірити, або й ні. Я сам не повіривби в цю історію, колиб мені її хто оповів. Та все це, про що я вам хочу оповісти, я сам пережив, хоч і як воно неймовірне видається.

Своє оповідання зачну запитанням: Чи колинебудь коли ви були самітні, не здавалось вам, що ви не самі, що біля вас ще хтось невидимий перебуває? Ви оглядаєтесь кругом, або засвічуєте лямпу, або глядите на сусідне крісло, щоб переконатись, щ отам вправді немає нікого, а всеж таки присутність другої особи ви відчуваєте. Мені таке траллялось. В останньому випадку я не тільки відчував, але й бачив "невидиму особу."

Я приїхав до чужого міста, де мав задержатись до другого дня. Маючи хвилину вільного часу пополудні, я пішов до парку, щоб відпочати після довшої дороги. Сів я на лавці, й почав читати часопис, що я його купив по дорозі. Негайно я відчув, що біля мене хтось сидить. Лавка була порожня, коли я сів, як також я не чув, щоб хто до мене приходив. Поглянувши в цю сторону, я побачив біля себе молоду дівчину. Вона була скромно та чисто вдягнена та гарна з вигляду. Щож, кожному вільно сидіти на лавці в парку, і я поглянувши ще раз, взявся знова читати.

Та читати я не міг. Я думав про незнайому дівчину. Звідкіль вона взялась на цій лавці? Чому вона так тихо спокійно сиділа? Ані не ворохнулася, здавалось майже не дихала. У мене була велика охота до неї заговорити. Не знат я, що маю сказати, але вдруге повернув голову в її сторону. Та... дівчини не було, лавка крім мене була порожня... Це мене здивувало. Або вона відійшла так тихо, як і прийшла, або її взагалі не було але мені тільки вважалася.

Так роздумуючи я покинув своє місце на лавці й став проходжуватись. За залізною огорожею росли чудові квіти. Я люблю квіти, тож нахилившись над огорожею й закурюючи цигарку я подивився їх красу. Тоді це саме враження, яке

я відчував на лавці — повернуло. Я був певний, що біля мене хтось стоїть, а радше, що коло мене стоїть ця дівчина. Я не помилився. Повертаючи свій зір від квітів, я знова її побачив. Вона, як і я, стояла біля огорожі і гляділа на квіти. Мені стало ніяково. Я не міг собі цього пояснити. Хто вона, оци дівчина? Жива, чи зява і чому вона держиться мого товариства?

Щоб більше впевнитися, я знова повернув голову в сторону моєї товаришки, та її вже не було. Агій, думаю собі, що за мара? Ясно, що це привид, та чому він мене переслідує?

Вже було добре зполудня і я пригадав собі, що мені треба знайти нічліг і з тою думкою я поспішив до брами парку.

Тоді я знова відчув присутність другої особи біля мене. Я не оглядався, але я був переконаний, що за мною йде слідом незнайома дівчина, чи пак її привид. Я приспішив кроку, та це дивне почування мене не покидало, а коли виходячи з брами парку я звернувся в першу вулицю, я побачив її зараз побіч себе. Йшла від сторони домів і вповні дорівнювала мені кроку. Мене огортало дивне почуття. Розум говорив, що це тільки привид моєї уяви. Вже я побоювався, що я захворів, або що, а рівночасно моя підсвідомість почала вірити в існування цеї незримої особи, якої ніхто більше крім мене не бачив. Ми (кажу ми, бо ця дівчина-привид була для мене такою реальною особою, що я, минаючи вуличні лямпи, що стояли близько домів, ступав на дорогу, бо "вдвійку," годі було пройти) йшли вузькою майже безлюдною вулицею і я чомусь бажав, щоб ця вуличка скінчилася та щоб вийти у більш залюднене місце.

Нечайно дівчина покинула мое товариство та увійшла у якісь входові двері. Я зупинився і поглянув в цю сторону. Це були входові двері до невеличкої крамниці, у вікні якої стояли розложені кілька пачок та пушок дешевих солодощів.

— Чи йти мені за нею? — говорила моя підсвідомість, а розум проказував:
— Забудь про цей привид, йди краще пошукай готелю...

Та підсвідомість перемогла і я переступив поріг крамнички. За лядою стояла старенька бабуся, і коли я цікаво розглянувся кругом, вона допитливо гляділа на мене старими добрячими очима, чекаючи мабуть на моє замовлення. Її прийшлося довго ждати, бо я сам не знат що мені купити. Крім солодощів вона не мала нічого більше на продаж, а в мене не було думки купувати солодощі. В мене було на думці знайти приміщення на ніч і — хоч ця крамничка була не властивим місцем — я запитався у бабусі:

— Чи не має у вас кімнати до винайму на одну ніч?

Бабуся була дещо здивована моїм бажанням, та здавалось мені, менш здивована як я цього сподівався.

— Кімнату? — сказала, дивлячись на невеличку валізку, яку я держав в руці.— Лиш на одну ніч?

— На одну ніч, — я потвердив тихим голосом.

— На одну ніч, — говорила бабуся. — Чому ні, можу вам винаймити кімнату на одну ніч, я звичайно кімнату не винаймаю, але сьогодні у мене якраз порожня кімната. Лише це дуже маленька кімната, не знаю чи буде вам вигідно?

Я сказав, що з кімнати буду впovні вдоволений та що готов остатись. Чому я це зробив — сам не знаю. Якась сила держала мене в цій крамниці, хтось начеб підшептував мені мої питання й відповіді. Знова я відчував присутність неизнайомої дівчини хоч її не бачив.

Бабуся запросила мене до своєї світлиці, щоб там заждати, заки вона впорядкує мою кімнату. Оставшись сам, я ще раз передумував свою дивну пригоду, яка, я чув, ще не скінчилася, а щойно почалась. Оци дівчина в парку, і мій нічліг в такому незвичайному місці — все це було частинами пригоди, якої розвязки я також в цьому домі сподівався.

Незадовго увійшла бабуся, повідомляючи мене, що кімната готова.

— Та заки підете, дозвольте, що я приготую вам невеличку вечерю — додала.

— А ваша крамниця? Треба-ж обслуговувати покупців, я злегка заперечував.

— Не журтіться. Я й так мушу закри-

вати крамницю. Впрочім не маю багато покупців. Сьогодні пополудні ви один зайшли. Я вже думала закривати, коли ви надійшли.

— Так, що колиб я прийшов дещо пізніше, крамниця була закрита?

— О так, ви прийшли якраз в пору — сказала бабуся, заходячись біля кухонки.

— А ви тут самі живете? — запитав я перериваючи мовчанку.

— Ні, не сама. Оци я тільки сьогодні сама, очевидно крім вас.

Після вечеї бабуся повела мене сходами нагору, вказала мені кімнату й вібачаючись ще раз, що кімната дуже маленька та бажаючи мені доброї ночі, оставила мене самого.

Я був певний, що як відчиню двері, застану незнайому дівчину в кімнаті. Та ж, дівчини в кімнаті не було. Вона стояла біля мене, як тільки я зачинив за собою двері. Здавалось, що увійшла зі мною разом. Кімната була скромно та чисто влаштована, з вигляду було слідно, що постійним її мешканцем була жінка. Вікно було заслонене занавісою, а над столиком в куті звисала засвічена лямпа. В першій хвилі я не знат що зробити, а тоді моя товаришка відійшла від мене і наблизилась до вікна. Там зупинилася і гляділа вниз, немов чогось шукала. Я приступив до неї і мій зір пішов слідом її зору. Тоді я побачив малий блискучий предмет, майже невидний за фальдами куртини. Я нахилився і підніс цей предмет. Це був невеличкий ключ. Так це ключ до таємниці. Хтось цей ключ згубив, хтось хотів, щоб я цей ключ знайшов. Що мені з ним робити? Забрати з собою? Викинути? Я держав ключ в руці, і немов шукаючи відповіді на ці питання, я звернувся в сторону дівчини-привиду. А її зір був спрямований в сторону столика, із шуфлядою, що стояв в куті. Я зрозумів. Тим ключем можна відкрити шуфляду, а там лежить розвязка таємниці. Так воно і було. Відчинивши шуфляду, я побачив розгорнений лист...

Не буду тут переповідати змісту цілого листа. Цей поганець, що його писав, ще й до тепер мене вводить у злість. Короткий віймок скаже вам про його зміст:

“...Чому Ти думаєш, я був такий терпеливий увесь той час? Чому не я впомінався заплати довгу у Твоєї бабусі? Ти ж знаєш, що я можу її

зруйнувати. Я також можу зужити тих 200 фунтів. Але так трапилось, що я тебе бажаю більше чим грошей, і якщо ти будеш дальше відкладати, якщо ти ще сьогоднішого вечора до мене не прийдеш, я...

Я засвітив сірник і спалив лист на попіл, потім зібрав попіл й викинув крізь вікно.

Коли я, замкнувши вікно, оглянувся, дівчина стояла коло столика. На її обличчі, мені здавалось, грала усмішка вдячності. Та це тривало може одну хвилину, бо в слідучу мить її вже не було і я осівся сам в кімнаті. В ночі я спав твердо й безтурботно, а рано, заплативши за кімнату й подякувавши бабусі, я зайшов до адвоката, з яким я перевів розмову.

Може за місяць я знова зайшов до крамнички. — Шо ви собі бажаєте? — привітала мене бабуся, а по хвилі пізнала мене й закликала: — Цеж ви цей сам, що спали в кімнаті моєї внучки цього дня, коли вона померла.

Я не зінав що відповісти. Все мені пригадалось. Щойно по хвилі я заговорив півголосом:

— Ваша внучка? Це була її кімната?

— Так! — вона відповіла. Моя внучка пішла була цього пополудня відвідати подругу, в якої мала заночувати, тому її кімната була вільна. Та по дорозі на станції її вбив самохід біля парку. Я щойно на другий день про те довідалась... тому й... Голос старої жінки заломався, вона була близька плачу. Я потішав її як міг.

— Дякую вам пане! Ви добра людина. Ще одна дуже дивна подія сталася. На другий день якийсь адвокат прислав мені 200 фунтів в спадку від якоїсь особи, що я про неї не чула. Це допомогло мені сплатити дуже важний довг. Та я дуже жалію за внучкою. Вона була всім для мене. Добра дівчина. Таких багато тепер не стрінеть. Я хотілаб, щоб ви її були б стрінули...

ДОБРЕ СКАЗАНО

ХТО не знає, а знає, що не знає, той дальше зайде, чим той, що не знає, а думає, що знає.

★

НАСТАВ вуха, замкни уста, то пізнаєш людську дурноту, а рівночасно твоєї власної дурноти ніхто не зможе пізнати.

★

Мовчи, хіба що те, що хочеш сказати, є більш вартісне, чим мовчанка.

Матері співають похвали

JACK and JILL BUCKLEY'S НОВИЙ

Сироп на кашель і застуду
ЛИШЕ ДЛЯ ДІТЕЙ

Нема нічого до порівнання з JACK & JILL сиропом на кашель, який має Вітамін С для скорої помочі на дітоточий кашель і застуду. Вироблений спеціально для дітей, він ділає наче магік, є так смачний, що діти з плачем домагаються більше. JACK & JILL виготовлені виробниками BUCKLEY'S MIXTURE, ЩО В КАНАДІ є НАЙБІЛЬШИМ СРЕДСТВОМ НА КАШЕЛЬ І ЗАСТУДУ, воно є НОВЕ-ІНШЕ і так СКОРОДІЛАЮЧЕ, що воно на протязі ночі віддалює найбільший кашель чи перестуду. Для безпеки своїх дітей ніколи не будьте без флящини JACK & JILL у своєму домі. Це ніколи не заводить.

Продається всюди
лише за 50ц.

★

НА ЗАСТУДУ ГРУДЕЙ

На застуду грудей ви не найдете до перемоги ліпшого масажу від Buckley's Stainless White Rub. Грандіозний співтовариш JACK & JILL.

ЛЕВ ПИЛИПЕНКО

Вивозили з села

(Оповідання)

I

Березнева ніч огорнула село Іванків важким свинцевим сном. Скрізь було тихо, все принишко під покривалом брезневої ночі.

Але це так тільки ззовні здавалося. З ріжких кінців села до приміщення сільської ради, де ясно горіло світло, сходилися радянські активісти на надзвичайне й таємне засідання сільради. Щеж у обідню пору до сільради понайізджали з райцентру і навіть з самого Києва комсомольці та стотисячники, — то певно, приїхали недарма.

Важна директива райвиконкому була причиною цього нічного засідання сільради. З наказу районового партійного Комітету сільрада мала "ухвалити" виселення поза межі країни 42 родини "куркулів-саботажистів та ворогів радянської влади."

Голова сільради, 23-літній комсомолець, безбатьченко Ламашевський, зачітав постанову райвиконкому, піддаючи її під голосування. Як звичайно, одноголосно рішено перевести цю постанову в життя.

Намічено плян діяння, визначено підводи, що завтра в сьомій годині ранку мали вивозити переселенців до станції, і на цьому засідання покінчилось. Члени сільради та активісти розійшлися по домах відпочивати перед завтрішніми трудами, а сам голова, забравши приїзних представників з райцентру, повів їх до себе на піатику, що тривала аж до рана.

А село, окутане темною пеленою, спало мертвецьким сном, нічого собі не передчуваючи. Нікому з селян напевно і не снилося, що завтра буде їхній останній день, коли вони бачитимуть обідрану недопашину стріху своєї хати; коли і замкнена на замок порожня церква з золотим хрестом нагорі, і мальовниче озеро, що було найкращою прикрасою села, зникнуть назавжди з їхніх очей, і лишаться, як загадка, як сон. Ніхто з них навіть і не снів, що завтра буде їхній останній

день, коли вони бачили свою скроплену потом і кровю ниву, що назавжди з їх погляду зникнуть ті два ряди кучерявих верб на шляху, що кожного літа вбиралися в зелене густе листячко; тих верб, що так низько до землі посхиляли свої довгі віти, ніби прощалися з нею, ніби благали в неї порятунку, захисту. Ніхто з селян не знав, що завтра вони назавжди розлучатися з ясним блакитним небом рідної Батьківщини; що вони вже ніколи не почувають дзвінкої веселої пісні жайворонка, що кожного літа срібними дзвіночками спадала згори на землю; не почувають вже більше кування зозулі, яка вгадує, скільки років ще кому жити; не почувають наступної весни соловійного співу, який розвиває садочки.

Спить село мертвецьким сном, а чорні демонські сили роблять своє діло, обвиваючи його, як чорна зла година.

II

Наступний ранок видався напричуд гарний. На небі не було ні хмаринки, а східня сторона небозводу красувалася пасмами сонячних променів, що довгими смугами півколом, як коронаю, забарвили східній край неба. Снігу майже не було, лише мороз скував дзеркальця — калюжі від поталого снігу, окував у твердий камінь і мокру раніше землю. Ще зарані мерзла земля відгукнулася гуркотом возів, що їхали в напрямку подвір'я сільради.

Коли всі ударники і підводи були в зборі, голова сільради наказав вирушати бригадам за призначенням. Сам він розмістився з своєю бригадою на двох підводах і поїхав у напрямку садиби Петра Степаненка.

Коли ударники на чолі з головою прибули до хати, то Петра не було дома, бо він уже кілька місяців сидів увязнений у Київській Лукянівській тюрмі, а лише його дружина поралася біля печі; син її, девятиріків, збирав книжечки, готовую-

нись до школи, а старий дід Карпо, гріючи на печі свої кості, съорбав з глиняної миски якусь юшку.

Поздоровкавшись, голова сільради наказав усій родині зібрати необхідні речі, сідати на підводу й вирушати в дорогу. І щоб усе це було зроблено на протязі тридцяти хвилин часу. Якщо дещо з одежі чи харчів є заховане в сусідів або в землі, можуть господарі відкопати і зібрати з собою.

Мокрина, не вірячи тому, що почула, прийняла це все за жарт молодого голови, і далі собі затовкувала в деревляній ковганді цибулю з сіллю до борщу (бо сала вже давно не було — забула вже, як воно і пахне). Голова сільради, бачучи, що молодиця і не думає щось робити, згідно з його наказом, знайшов під лавовою чоботи — шкарбаний жбурнув ними босій молодиці під ноги, grimнувши на неї з люттю: "Якщо сама не зберешся на підводу, то зважемо тебе, твярюко, й положимо мати твою..."

Мокрина побачила, що в хаті багато людей, і голова сердиться без жартів. Світ потемнів їй в очах, зросла перед нею раптом і постать її коханого чоловіка, що десь конає у вязниці; повстало перед нею все минуле її гірке життя, і бачить, що вона летить у якусь розпащеву глибоку чорну безодню. Вона розставила руки, щоб за щось уцепитися, а безодня її тягне і тягне в свою темну глибину. Все в її потьмарилося, все в хаті закрутилося, змішалося, і вона не знала що робити. Ось вона витягла з печі чавун з гарячою водою, окутала його ганчіркою й розлила окріп посеред хати. В хаті тихо, наче все завмерло. Кинувши чавну на долівку, молодиця ніби щось пригадала, з лютістю розяrenoї голодної вовчиці кинулася до свого сина-школяра: як кліщами, пучками обох рук схватила сина за шию і, не тямлячи того, що чинить, давила й давила його. Бідне хлопя пустило очі під лоба й зігнуло ноги в колінах. А Мокрина тиснула й тиснула своїми пальцями, сказавши кілька слів: "На рідній землі тебе я породила, в рідну землю й

Слови Мокрини пробудили ударників від якогось сну, і вони всі кнулися рятувати хлопця. У той саме час, коли всі були зайняті турботами з молодицю, старий дід, побачивши кінець усюому, grimнув глиняною мискою об припічок, і злізши з печі, почав щось шукати під по-

Що кожна Женщина середнього віку повинна знати!

Коли чого будь плачете... коли ви є стрівожені або перелякуєтесь несподівано... коли чуете "в собі" наче візку нервів... це може бути ознакою тілесної зміни, якій кожна жінка має піддатися в її середніх літах.

Однак не тривожтеся. Багато жінок переходять цей час спокійно вживуючи здорового розсудку, добре на себе вважаючи. Додаткове спання, доволі свіжого воздуху і здоров'я пожива є мудрими усвіттями. І ви також найдете добрій тоник, такий як Dr. Chase's Nerve Food є найбільш помічним у будові вашої життєздатності й у направі широкого погляду на життя.

Через 50 років канадські жінки полягали на Dr. Chase's Nerve Food до помочі в перемозі взглядом нервів і гістерії в таких часах. Маючи вітамін В1, залізо й інші потрібні мінерали, Dr. Chase's Nerve Food поміг багатьом лішче спати, лішче їсти, чутися лішче — коли їх нерви стають напінтями й чуються розстроєними. Дозвольте Dr. Chase's Nerve Food і вам помогти! Набудьте сьогодні велику "економічну" міру. 15

лом. Ніхто на нього не звертав уваги, бо він мав уже років понад сімдесят. Але коли в руках старою гадюкою звилася гостра коса, всі від нього шарахнули й посунулись ближче до вихідних дверей. Старий і не думав на них нападати. Розмахнувши косою в повітрі, він з силою потягнув нею по своїй горлянці, а сам, заливаючися кровю, звалився на долівку, як підрізаний дуб. Ударники кинулися до старого Карпа, забрали косу з руки, стали збирати та ховати ножі й сокири, що були в хаті. Але було вже запізно. Кинувши кілька разів в судорогах, Карпо спав уже вічним сном... він уже був мертвий. Гарячий окріп молодиці змішався з гарячою кровю старого Карпа, що створила в хаті якесь криваве море.

Голова сільради вже міг дати раду з однією молодицею і малим хлопцем. Школяра від неї відняли й посадили півживого на воза, а молодиця, заливаючись гарячими кривавими слізами, проклинаючи своє життя й долю сама вийшла з хати і сіла на воза. Речі її склали на віз самі ударники. Віз рушив з двору, залишивши на подвір'ю лише одна хата з розчиненими дверима, серед якої з перевіраною горлянкою, розпластившись на

долівці, лежав серед калюжі крові старий Карпо.

III

Коли нагруженні підводи з вантажем та, зловленими невільниками разом з головою сільради наблизилися до визначеного заздалегіть збірного пункту за селом Іванковом то тут уже був, ніби ярмарок — така сила народу, коней і возів. Але не чути було веселих викриків покупців — купити в них гарний крам, не пестріли тут дівчата ріжнобарвними стрічками, не чути було жвавого бадьорого сміху молоді, як це буває завжди на ярмарках. Чути було натомість єдиний страшний, ніколи нечуваний в житті, нелюдський рев-плач.

Здавалося, що земля репнула надвое, і з її глибокої великої пащеки виходив той рев-ридання, той стогін і плач, що бурхливими хвилинами вириався з сотень людських грудей, які виїзджали в далеку невідому ім путь; і людей, які вийшли їх проводжати. О сотнями грудей ридало село—старі, дорослі й діти—чоловіки й жінки, що своїм невимовним плачем, будучи цілком безневинними, оплакували свою тяжку долю, свое невимовне горе. Здається, що ридала разом з

ними в розpacії і українська маті — земля, яку не зуміли її діти в свій час захистити, віддавати себе з нею лютому ворогові на поталу. То ридала вся знедолена Маті — Україна хоронячи своїх безсталаних діток. То ридали внуки й правнуки славних козаків Запорізької Січі, що своєю невмирущою славою, своїми сміливими подвигами вміли в свій час боронити й відстоювати свою землю і волю від злого ворога.

Все померкло в очах людей, що прощалися й прощали. За слізами не бачили вони в останню годину і рідного блакитного неба, і ясного сонечка, яке байдуже вигравало вгорі своїм ясним промінням цього морозного березневого ранку.

А підводи довгою валкою сунулись вперед, ламаючи колесами тонку кригу льоду, наближаючися до глухої степової станції. Кучакове, звідки товарові поїзди повезуть українських невільників туди, де господарями тієї землі є білі медведі.

Зник за селом в далині хвіст ~~вали~~ підвід і лише здалека до села доносилось глухе ридання. Село оповила туга, безнадія і страх перед невідомим майбутнім.

Петро Пігчин

Іван Франко

Сорок літ говорив нам Франко
І навчав, як Мойсей у пустині,
Про Батьківщину нашу святу,
Про любов і про вірність Вкраїні.

Сорок літ він трудився, навчав
І одну мрію у серці леліяв:
Щоб з рабів-наймитів став народ,
Щоби власну ниву він сіяв.

Із любовю у серці своїм
Крізь темряву, крізь терня й каміння,
Як незломний борець-каменяр —
Він промощуєвав шлях поколінням.

І Франкові величні слова, —
Ці могутні кличі до народу —
Розбудили народ, додали
Йому сил на бої за свободу.

Труд Франка не пропав, бо шляхом
Тим, що він збудував, йдуть в майбутнє
Не раби-наймити, а народ —
Покоління буйне і могутнє.

Хоч тернистий ще шлях, та кріпить
Полум'яна у серці надія:
Прийде час і на рідних полях
Звеличуємо свого Мойсея.

МИХАЙЛО К-КО

Між Двома Вовками

Петро Хомкін лишився в лісі "по заданню." Москва лишила. Він сидить на пеньку і зі злости рве на своїй голові волосся.

— Хохландія колхози допалює!... — скречоче зубами.

Навколо ніч, кущі; у синій безвісті зорі.

Десь співають півні і бе дванадцята година.

Кругом Хомкіна на траві його загін. Іх шість, усі при зброй. Очі злі, кровю налиті... Рішилийти в Тараківку і живцем взяти старосту села.

★

Там старостою Павло Тичка. Він якимсь чудом вирвався з Соловків, де карався за участь в армії С. Петлюри. Тепер з колхозу забрав свою хату і почав новою господарювати. За його прикладом пішла й решта. Розтягли колхоз. На шкоді почепили блакитно-жовтий прапор. Заходились творити поліцію. Требаж охоронити село від червоної банди! Але з кого створити, коли в селі остались старі та малі?.. Одних большевики забрали, другі в німецькому полоні гинуть.

Коли це в село німці:

— А це хто прапор повісив?

— Ми, — селяни.

— Зняти!

— А це чому?

— Зняти! — несамовито домагається офіцер:

Але ніхто не слухає.

Тоді посила салдата, той знімає прапор, рвучи його на шматки.

Збрали корову з села й поїхали.

★

.... — Ну, пішли, — так Хомкін до загону. — Організують поліцію — не піdstупиш. Злазиться голота з Донбасу, з полону!

Пішли... Світять очима мов вовки. Попереду низенький Хомкін. Ножки короткі, в чоботях; на ньому чорне галіфе, також шкірянка, підперезаний широким, червоним шкіряним поясом. Збоку — револьвер, за поясом гранати, на ший, на

груди звисаючи, автомат. Абрашкін ззаду підтюпцем в нього кланцають зуби й увесь він труситься.

— Т...т..овариш к...омандир, — так він до Хомкіна, — може там німці?..

Хомкін зупиняється, мружить очі, чуваючи сухорлявою рукою риже заросле обличчя і стискаючи зуби, кида:

— То що?

Абрашкін, нервуючи, назад: "Нічого, т..оваришу к...омандир... А...ле, але на...с мало....."

— Деж більше взяти?

Довга мовчанка.

А потім хтось:

— Це, товаришу, не в қабінеті. Тут буде і так, що трохи кров близне.

Тоді Абрашкін труситься і кланцає зубами знов.

Ішли кущами, болотом, а потім по лем до села. Ніч синя, густа, вереснева. Десь гавкали собаки, кричав сич. Так і в село зайшли. Ховаючись за будівлі, прислухувалися. Скрізь тиша.

Зайшли в двір і до вікна:

— Відчиняй, старий!

Сивий дідусь відсуває засув, руки трясуться. Заходять. — Німці є в селі?

— Не знаю.

— А хто зна?

— Хворий, не ходжу, не знаю. Були, ніби, вдень. За свиними приїзджали. Потім пішли до старости.

Стойте дідусь зігнувшись, старечі очі у слузах, холодні руки тре.

— Давай істи!

Подав дідусь молоко, хліб.

— А сала?

— Нема. Забув яке є.

Съорбали молоко з хлібом.

— Язик за зубами! кинули, виходячи з хати.

— Ідіть з Богом!

Вийшли. Прислухувалися. Гавкали собаки. Крадькома пішли вони до Тички. Подвір'я застали пусткою.

— Зійшов кудись — люто Хомкін.

Блукали селом. Вирішили ще навідатися. І коли йшли з села, побачили на

шляху світло — то мчався в напрямку Тарасівки моторцикль.

Швидко сховалися і приготували автомати.

— Петров, — тихо Хомкін, — Становися на шляху і командуеш “Галт.” Не слуха, стріляєм. Петров у формі німецького офіцера становиться на шлях.

У відповідь на “Галт!” моторцикліст зупиняється і, гадаючи, що це свої, спокійно насвистує. Тоді зза хати вискачує решта, і моторцикліст хапається за автомат та, перерізаний кулями, падає. Другий зривається і, мов тигр зникає у пітьмі.

Швидко забирають зброю, папери і, лишивши труп та постріляний моторцикл, сполоханими вовками тікають до лісу.

Коли село лишилося позаду, зменшили крок, втирали спіtnілі обличчя, перекидаючись словами.

— Втік один гад, — чухає потилицю Хомкін.

— Але... але — кидає котрийсь схильовано — і за одного німці пустять село в розход.

Чуючи це, Абрашкін радіє і задоволено тре руки.

★

А навколо трупа на вулиці селяни в тривозі.

— Пропало село, — в сльозах жінки.

Та треба шукати порятунку, що плач. Хтось дає раду:

— Камін'юку німцеві до шиї та в став. Чортопхайку також з ним (так про моторцикл).

Похапцем хапають трупа, моторцикл і тягнуть в став. Бліднуть зорі, ясніє ніч — наближається ранок. Десь далеко чути постріли.

★

То Хомкін з своїм загоном наскочив на кінну українську поліцію якогось села.

Абрашкін та ще два, боронячись, падають трупами. Хомкін направляє собі у висок цівку револьвера, але порожній револьвер сердито клацнув і замовк.

Хомкіну вяжуть руки, хапають і решту.

— Де була совітська влада? — грізно поліцист Гудзь.

Мовчанка. Тоді бютъ пліттю і женуть у Василівку.

Світає.

★

Коли на росяяні трави бризнули перші рожеві промені сонця, в будинок фельдшандармерії напівживим увалився мокрий і обкривавлений німець. Одна рука теліпалася мотузком.

Кинув якісь обгрязки речень — Тара-софка..., комрад каїтут... партізан..., і, пожовтівші мов віск, повалився.

Біля телефонів звіром лейтенант Вельс — і вже в Тарасівку розошеним тигром вриваються три німецькі вантажні машини, переповнені німцями. З ними в особовій лейтенант Бергер. На майдані повно люду, на трибуні з перекладачем Бергер. Рве злі слова, стискає кулак, хапається за ручку автомата і через перекладача:

— Хто вбив солдата? Де труп? Де моторцикл?

— Червона banda була в селі, — хтось несміливо — шукала й старшину по хатах.

— Старшину? — з піною на устах до юбрі офіцер.

А з автомашини, мов хижі звірі, злими очима світять німці, стискаючи в руках зброю.

Мовчанка.

— Старшина! — несамовито Бергер.

З натовпу виділяється стрункий Тичка; шапка в руках, сиве волосся скуйовдане, на чолі піт.

— Я, говорити він.

— Хто солдата вбив? — мов розпеченим зализом кидає в обличчя Бергер.

— Та бандаж червона...

Бергер, перебиваючи Тичку, тупотить ногами, і закашлявшись, до солдат:

— Розстрілять! Взять ще сто душ!

Тоді відривають частину юрби і, оточивши, гонять до напівзруйновано камяної стіни, якою обнесено було церкву.

Зойки дітей, жінок, благання, постріли... Хтось простягає руки до Бога, хтось виривається і намагається тікати, та, підкошений кулями, падає...

І коли все було зроблено, Бергер, втираючи хустиною губи, немов після смачного обіду, сіда в авто і рушає з села. За ним і решта.

Сонце, немов з жаху, сховалося за хмарку, накинувши на майдан тінь, але скоро виринуло, освітивши рожевим променем трибуну.

І трибуна стала червона, червона, немов по ній стікала кров. Чорним вороном кружляв над селом жах ...

А ще передтим, коли мчався закуреним шляхом у Тарасівку розлючений Бергер із солдатами, із Василівки до Вельса телефонував Гудзь:

— Під лісом нами піймано чотирьох червоних. Трьох забили. Затримані мають зброю, папери німецького солдата. Один із них ще навіть в крові. Когось десь замордували.

Потім Гудзь прислухався:

— До вас? — питав Гудзь — Добре. Приведем.

Тоді Вельс нервово прохаче дати Тарасівку, але, зробивши злу міну, злісно кидає на стіл трубку телефона і, тяжко сідаючи на м'який стілець, кидає сам до себе: "Всі добре" ...

Юрій Клен

ЗА МУЧЕНИКІВ ЗА УКРАЇНУ ПОМОЛІМОСЬ!

Ще помолімось за полонених,
Які у морі бурянім пливуть,
Ta ще за страждущих i угнетених,

Які шукають марно світлу путь.
За всіх в снігу зажива погребаних,
Які шляху додому не знайдуть.
Над ними, Господи, •небесній тверді
Простри свої долоні милосердні!

Ще помолімось за всіх, кому
Вже не судилося узріти світла,
Шо я їх думкою не обійму;
За всіх, кому зруйновано їх житла,
Кого безжалісно кинули в тюрму,
Щоб радість їм ніколи не розквітла.
О, тільки дотиком легеньким рук,
Позбав їх, Господи, страждань ї мук!

Помолимось за тих, що у розпуці
Помруті відірвані від рідних хат;
Помолимось за тих, що у розпуці
Вночі гризути залізні штаби грат,
Цо душать жаль у невимовній муци,
За тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи в небесній тверді
Простри свої долоні милосердні!

СТАРИСТЬ

Занедбування Здоровля Приносить Скоре Старіння

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок.
Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстаріший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, — що повстає в багатьох случаїх задля слабої циркуляції крові, а нераз відбувається в заворотах голови, нервовості, омучення, нехіть до праці. Гербата чи- сло 9, з ріжких 9 гатунків зел. — Ціна	\$2.00
ДЛЯ ЖЕНЩИН — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, бессоність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел. Ч. 7. Ціна	\$2.00
ГЕМОРОЇДИ — Причина слабого травлення, з бігла кров у відходових жилах. Гербата з зел. Ч. 11. Ціна	\$2.00
БІЛЬ В НІРКАХ, — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 зел. Ч. 8. Ціна	\$2.00

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА: Викупіть це оголошення і залучіть \$3.00, а отримаєте дві пачки з повищеною концентрацією зелі.

Адресуйте:

Alphian Herb Co.

P. O. Box 3541, Station B.

Winnipeg, Man.

П. ВІЛЬХОВИЙ

Максим

(Оповідання)

Перед камяним крестом за селом лежав старий Максим.

Літня ніч була тиха, погідна. На небі мерехтіли міліони зірок, а ясний місяць кидав срібного світла на легко хвилюючі лани збіжжя.

Максимові уста шептали молитву:

— „Отче наш, іже еси на небесіх... да будет воля Твоя... хліб наш насущний дай нам днес, і оставі нам долги наша, яко же і ми оставляємо должникам нашим...”

Старий перервав молитву. Із його уст дістався інший шепіт:

— Прости мені, Господи, бо Ти сильний і добрий, але я їм не прошу... На страшнім суді Христовім не прошу катам... За синів... за жінку...

Під межами підпілінкали перепелиці, а в садах тъюхкали соловій. В селі співали молодь.

Максим підвів голову. Слухав.

— „І мої так співали колись... Колись...

Перед його очима просувалась чорна лента спогадів.

...Колись він господарем був. Була в нього господарка, була жінка і були сини. Старший Василь і молодший Андрійко. Сини йому вдались на славу, аж люди завидували. Не тільки що господарні, працьовиті і послушні своїм родичам, але й у цілому селі перші. І в читальні, і в церковному хорі, і в аматорському гуртку. Бувало аж спиняв їх старий. Бо й було чого. За Польщі поліція за ними слідила, перед самою війною їх навіть до тюрми забрали. Коли Польща розпалась, вони вийшли на волю. Та яка там воля була. Побули вони дома місяць, два, і вже мусіли критись перед енкаведистами, чи як Василь казав, йти в підпілля. Тяжкі й небезпечні тоді були часи. Та впевняли вони його, що не довго прийдеться терпіти, що скоро прийде кінець червоним. І прийшло довго очікуване свято. Як ви-

гнали большевиків, проголосили свою владу, в селі його сини знова провід взяли. Заводився свій лад, відживало село.

Та не довго тревало це щастя. Одного ранку на Максимове подвір'я зайхав чорний самохід. В ньому чотирьох гестапівців. Приїхали по синів. Не було синам виходу. Застукали їх несподівано. Казали збиратися і забирали до самоходу. Жінка синів держалась, не давала всадити до самоходу. А коли рушав самохід, вона до коліс припала, зойкала, проклинала. Тоді висів один з самоходу і прикладом криса розторощив голову нещасної матері. Так її покинули. Сусіди внесли її скривавлену до хати. Як забрали синів, Максим більш не чув і не бачив нічого. Сидів на ослоні і не рушився. Без нього й поховали жінку. Він з хати не виходив. Сусіди приносили йому їсти. Та дома він не міг довго вдержатись. По ноочах ввижалась йому жінка, вся у крові, і сини. Не сини, а кістяки людські. Тоді роздав худобу сусідам, замкнув хату і пішов у світ. Ходив, блукав. Годував його прошений хліб, одівало людське милосердя. Та як важка недуга ворожила близький кінець, повернув до рідного села. Щоб лише за рідним порогом вмерти. Доволікся до хреста за селом. Дальше не міг йти. Впав під хрестом відпочивати. Як відпічне, піде дальше. Вже ж недалеко ...

Новий напад сухого болючого кашлю перервав його спогади. Зблілі груди зі свистом вхлонули воздух, а з видихом рвонули з уст клапті темної, нездорової крові. Голова старого припала до росистої мурави, а на обличчі застиг вираз терпіння і болю ...

Замовк спів соловіїв, затихли перепелиці. Понад хрестом і нерухомим тілом Максима кружляли кажани. Пробігла по небі падаюча зірка і десь зникла в просторах. Місяць накрився хмаркою, мов не хотів дивитись на людське горе ...

Ви можете бути певні на **FRUIT-A-TIVES**

Вони усувають запір, болі голови, нестравність, лихе розположення, умучене чувство, чистять ваші нирки, звільняють ревматизм і кінчать в більшості другі звичайні слабости.

Fрут-а-тивс не є звичайною патентованою медичною, але науковою рецептою одного славного канадського лікаря. Є то виріб з овочевих соків, зелі, і тоніків—й є тепер найбільшим в продажі средством свого роду в Канаді.

Оригінально випродукований для ужитку лікарів лишень, його зложено кілька літ тому у формі таблички, і виставлено на продаж для загального ужитку публіки.

Фрутативс дідає на печінку, чистить, побуджує і зміцнює її, і також дідає на жолудок, кишки, нирки і шкіру. Він має такий вплив на систему, що приводить всі ті органи до спільнотворчої праці так, що кожний сповняє свою частину роботи в травленні вашої їди, витягаючи поживність, виділюючи зижиту матерію природно і цілковито. Ми віримо, що нема нічого ліпшого для вас. Напевно це є средство, яке ви можете брати з повним довір'ям, що через то ви дістанете певну користь.

Це й є лише тому, що Фрутативс має таку вищу заслугу, що так багато людей говорить, що він приніс їм пільгу, вигоду і постійне добре здоров'я по-тім, як многі другі медицини не помогли.

Спробуйте Фрутативс, і зауважте яку ріжницю вони зроблять в вашім здоров'ю і в вашім вигляді на життя.

В Аптіках і Загальних Шторах скрізь — 25ц. і 50ц. пуделко.

Вироблені лише тайною формулою фірми.

**FRUITATIVES LIMITED — 33 FRONT STREET
HULL, QUEBEC**

Держіть свою Печінку Активною

А будете чутися чудово — Не буде болі голови, умучення, слабости, запору.

Ваша печінка є найбільшим органом у вашім тілі і зараз посереду найважнішим. Вона робить чотири річі. Вона достарчає тілу природного розвільнення, дає відповідну поживу вашій крові, помогає ниркам і жолудку, достарчує мязам, болонкам і зелезам енергії. Ви не можете чутися добре, якщо ваша печінка не є здорововою. Система стає затроєна і ви чуетесь "погано". "Fruit-a-tives" скоро роблять вашу печінку здорововою. Ви скоро чуєтесь неначе новою особою. Славна формула одного лікаря — овочі і зела — дали здоровля тисячам.

"Fruit-a-tives"
"FRUIT LIVER TABLETS" COMPOUND

В. Рогатинець

СПОМИН З ВІЙНИ

Діялось це на початку березня 1944 р. Довкруги воєнний неспокій, затяжна боротьба відділів УПА на два фронти, розстріли німцями, справді десяткування кращих синів українського народу, грабування останніх засобів життя німецькими окупантами.

Приходять вістки, що фронт наближається, люди в панці приготовляються до неминучої зустрічі з червоними "визволителями."

Від місцевості Р. до фронту є не більше, як 100 км. Дорогою попри село переїжджають день і ніч німецькі панцерні авта й військові залоги в напрямі фронту, і, від фронту в напрямі "гаймат." Населення певне, що незадовго прийдуть большевики. Тому всі краї за соби до життя заховують в криївках, закопують в землянках, а що неможливо сковать при домах, виносять до лісу, щоб по здобуттю села большевиками, всі ці припаси не попали в їх грабіжницькі руки; крім цього харчі і одяг послужать, як добра поміч украйнським воїнам-повстанцям, що день і ніч сторожать в лісовій тиші неспокійне населення.

Це було пополудні, коло четвертої години, коли в горішнім кінці села, зі сторони лісу, почулись довгі серії кулеметних стрілів. Стрівожені люди повибігали з хат, щоб довідатись про причину стрілянини. Кулемети дальнє торохтили, а в кінці села показались чорні клуби диму. Це горів міст. Ніхто не відваживсь гасити, бо ѿ це нічого не помагло, а підріге, пошо гасити? Якщо горить, то певно він має згоріти.

Стрілянина почала втикати, вечірний сумерк почав одягати село, в хатах залимили вогники лямп, що крізь вікна прорізували нічну березневу тишу. А від мосту розрізувало нічну пітьму ясне полум'я, немов ворожило смерть окупантам. Десять далеко в лісі, немов голосом перестороги, кричала сова. В селі стало тихо. Світла в хатах почали гаснути, люди клались до нічного відпочинку, однак чекали в неспокій завтрашнього дня, що, звичайно - в воєнні часи приносить

більше лиха, як ніч-мати, та ще після спалення мосту на головній комунікаційній дорозі. Німецькі загарбники напевно невинне населення покарають за це, бо партизанів вони не в силі перебороти.

Ясне полум'я з горючого мосту цілу ніч освічувало білі хати подільського села Р., в яких, забувши про всі воєнні небезпеки, твердим сном спали селяни. Одна, одинока хата під лісом не спить. В ній, хоч помучені, але енергійні українські вояки-повстанці підсумовують додатні сторінки в спаленю мосту, горді, що даний наказ виконали.

Твердим кроком до хати входить командир відділу П. З устроївого лунає грімке "струнко!", а потім звіт про виконання наказу: "У призначений годині я з своїми друзями були на місці акції. Я і друг Л. для диспозиції мали осідлані коñi; на них ми везли банки з горючим пливом. Девять друзів на мій приказ залягли в лісі на призначенному укритому місці над дорогою, в віддалі 50 метрів від мосту. По краях роя кулемети. Крім цього юнаки мали по дві гранати, кілька автоматичних пістолів та решта кріси. Перше авто пропускаємо (в ньому їхало військо). За п'ять хвилин переїжджає через міст друге авто, а з нього диким ревом розлягається спів гестапівців "Компаненка шляфен" — даю наказ: "Стріляй." Наші скоро стрілі затарахотіли, а луна поплила по всьому Поділлю, сповіщаючи про боротьбу УПА з окупантами. Немов переполохане стадо диких кабанів, розскакуються з авта німці, втікають до противного берега ріки, там в укритті лоз зникають з наших очей: Двох пропукаючих відстрілюватись наші кулі попали зараз таки коло мосту. Наказавши не стріляти, зіїзджаю з другом Л. до мосту, обливаемо його пливом, запалюємо. З автом робимо те саме, спалюючи гітлерівських посіпак. Міст горить. Гальюпом відїжджаємо з другом Л. до друзів, бачуємо гудіння машини. Надіїджає третє авто з гестапівцями, але побачивши, що міст горить, завертає назад. Наказую: "Стріляй." Одначе стрілянина не дала ус-

піху, бо була далека віддаль. Авто шаленим бігом втікло. Від цього часу не їхало жадне авто; німці, мабуть довідавшись про український перець, почали думати про помсту."

Звіт скінчений. Командир дякує за успішне виконання наказу й перестеріг, що завтрашнього дня треба сподіватись німецького наступу ще тільки на село, але й на ліс. Та ліс то дурниця, хай лише попробують в нього заглянути, то напевно з цілими головами з нього не вернуться, але як запобігти небезпеку села. В цій справі командир висилає звязкового до села повідомити станцію про готовість до небезпеки зі сторони німців, яких треба кожної хвилини очікувати. Не скидаючи з себе одягу ні взуття, поклались перемучені повстанці до відпочинку, тримаючи на зміну одного стійкового на дворі.

Міст доторяв, від грані червоні бальки падали в воду і погашені спливали долів рікою Г. Л. Тільки розвиднілось, як на віддалі два км. від села показались сірі лави німецького війська; властиво не були це німці, а бувши полонені російської армії, головно кавказькі народи: узбеки, туркмени, азербайджани та інші, одягнені в німецькі однострої. Ними командували німецькі старшини. Коли люди завважили, що під село підступає військо, почали втікати з села, куди лише попало. Куди тільки очі провадили: в поле, ліс, деято ховався в криївках, а старші люди оставались на судьбу долі, не ховаючись ніде. Коли наємні німецькі війська побачили, що люди з села втікають, почали стріляти по невинному населенню. В селі настав переполох і страх, нагадуючи своїм характером часі татарського лихоліття. Страшна стрілянина тривала без перерви дві години. Ці дікі наємні яничари, впавши в село, грабили все, що лише бачили. Крім грабування, щоб нанести ще більше страху селянам, запалили господарство К. В. Це була головна пімста німаків за спалення мосту. В взязку з тим, що нікого з людей не допустили німецькі поспіаки гасити вагонь, від дому вдушилось дві корови та згоріло багато господарських речей.

Та на цьому не скінчилось. Всіх тих, яких зловили в селі, зігнали німці коло спаленого мосту, поставляли в ряд і почали грозити розстрілом.

Почали питати хто запалив міст, тоді виступив з старших громадян коваль Ц.

і сказав: "Хоч ви нас і розстріляєте, то ми вам нічого не скажемо, бо нічого не знаємо." Німці розпустили всіх інтернованих, а управі села доручили збудувати за два тижні міст та погрожували спаленням села, якщо трапиться ще один подібний випадок. До лісу німці навіть не заходили, бо знали, що в ньому є оборона тих безборонних селян.

Тому і не посміли нікого розстрілювати.

Петро Пігічин

22-го Січня 1919

На Сході гул війни і марево червоне...
На Заході за слішнє право змаг...

А в Києві весело трають дзвони,
Над Златоверхим гордий Волі стяг.
На площі Софії народ.
У храмі моляться владики;
Бо-ж нині, нині торжество —
Свято Соборності Велике...

I линуть між народ слова:

"Від нині — во єдино
Обі частини України
Злучилися знова!
Від нині в нас одна Держава,
Один народ і одна слава
Від Сяну річки по Кавказ!
Так по віках насиль, недолі,
Зедналася під знамям Волі
Наша Батьківщина ще раз..."

У час геройського змагання,
Під гул важкої боротьби,
Сповнилися святі бажання,
Звалилися стовпи ганьби,
І стали ділом давні мрії
В січневий день — біля Софії.

Гіркий то сміх

В сівітському консуляті в одній державі інтересант хоче бачити консуля. Кажуть йому, що консуля відкликали в Москву.

— А коли він поверне? — запитує інтересант.

— Він повертається майже що-ночи: — Пресуває меблі, рушає фіранками і взагалі нас страшить — відповідає шепотом урядник.

Андре Моруа

ПОВЕРНЕННЯ ПОЛОНЕНОГО

Ця пригода починається 1945 року в поїзді, що відвозив французьких полонених з Німеччини до дому. Вони були виснажені, але схильовані й щасливі, бо знали, що нарешті знову побачать свою батьківщину, свої оселі, свою родину.

У памяті більшості з них відзеркалювалось обличчя жінки. Вони мріяли про таку жінку або наречену, з ніжністю, з надією, трохи побоюючись. Чи знайдуть вони її ще такою, як колись — вірною? Що робила вона за час такої довгої самітності? Чи буде можливо знову почати старе життя з нею?

В одному з кутів вагона сидів стрункий, високий чоловік. Пристрасне обличчя його, з блискучими очима, більше нагадувало еспанця, ніж француза. Це був Рено Леймарі, мешканець міста Перігор, якого ми будемо згадувати як Шардель. Поїзд іхав у ночі. Рено звернувся до свого сусіда:

— Чи ви одружені, Сатурнене?

— Так, звичайно, я одружений. Ще за два роки перед початком війни. Її ім'я — Марта. Хочете подивитися на неї?

Сатурнен, маленький, лагідний чоловік з слідами ран на обличчю, витяг з кишени старий, брудний гаманець і з гордощами дістав звідти подерте фото.

— О, вона чудова! — зауважив Леймарі. — Чи не розчаровані ви тим, що повертаєтесь до дому?

— Розчарований? Це м'єне захоплює до смерті! Чому-ж бути розчарованим?

— Тому, що вона гарненька, тому, що вона була сама, і тому, що там було так багато інших чоловіків...

— Ви змушуєте мене сміятьсь, — зауважив Сатурнен.

— Для Марти не існує інших чоловіків. Ми були такі щасливі з нею. Якщо я мігби показати вам листи, яких вона писала мені ці п'ять років...

— О, листи! Вони не доводять нічого. Я також мав декілька гарних листів, але я розчарований...

— Чи певні ви вірності вашої дружини?

— Так... Принаймні я був, і, можли-

во, більше ніж будь-хто. Ми одружені були вже шість років і ніколи між нами не було жадного непорозуміння.

— Добре! А що-ж тоді...

— Це справа характеру, — я гадаю, — відповів Леймарі. — Я належу до тих чоловіків, що ніколи не можуть бути спокійні, вірячи своєму власному щастю. Я відчував завжди, що Олена була занадто добра до мене, занадто гарна, занадто інтелігентна... Вона добре вихована жінка. Вона може робити все. Якщо вона дотикається до будь-якої шматки — шматка обертається в суконку. Коли вона умебльовує звичайний селянський дім, він стає палацовою. Ось чому я багато думав про це за війни, що там, вдома, перебували багато втікачів і що між ними, напевно, були чоловіки, краші від мене. Можливо, чужинці, можливо, союзники. Така гарненька жінка на селі не може не привабити будь якого зору."

— Ну, добре! Що-ж з того? — Якщо вона кохає вас...

— О, певне! Але-ж уявіть собі, що то значить бути п'ять років самітною! Шардель, власне, не її батьківщина, — а моя. Вона не має близьких людей там, тому спокуса могла бути занадто привабливою.

— О, ні! Я гадаю, що ви помиляєтесь," — сказав Сатурнен. — Уявіть собі, що будь-що й сталося? Яку зміну це може принести — якщо вона забула про неї? Що вам до цього? Послухайте — мені також можуть сказати, що моя Марта... Ну що-ж, я тоді відповідатиму:

— Ані слова більш! Вона моя дружина... То був воєнний час, — вона була самотною. Тепер уже спокій! Ми пічнем з того, де наше життя обірвалось!...

— Я не поділяю ваших думок, — відповів Леймарі.

— Якщо я знайшовби все так, як ви говорите, коли я повернусь, для мене залишиться лише одно..."

— Щоб ви толі зробили? Убили її?

— Ні. Я не зробивби нічого! Навіть не наблизився до неї... Я просто зникби. Я мігби знайти собі інше місце, щоб жити

під чужим ім'ям. Я залишивби її усі свої гроші, свій будинок, я не потребувавби нічого, бо я вмію гандлювати. Тоді я почавши цілком нове життя. Можливо, що це все дурниці, але я стою на цім шляху: або все — або нічого!

Паротяг свиснув. Було чути гуркіт за-лізних коліс, що бігли по схрещеннях рейок. Співрозмовники замовкли.

Коли війт Шарделю, що нагадував собою мудрого батька, дістав урядове повідомлення, що Рено Леймарі повертається до дому 20 серпня, він вирішив іти повідомити дружину Рено заздалегідь. Він знайшов її на городі, де вона працювала.

— Кожний кохає вас, пані Леймарі. Тому я дуже щасливий бути першим у вас, щоб повідомити про — повернення вашого чоловіка. Я певний, що ви забажаєте влаштувати вашому чоловікові королівську зустріч. Подібно до більшості з нас, ви не єсце багато тепер, але ж у такому випадку, як цей...

— Маєте рацію, пане війте! Я влаштую Рено найкращу зустріч! Ви сказали, що він приїздить 20-го? У котрій годині, гадаєте ви, він зможе прибути?

— Найскорше опівдні.

— Я запевняю вас, що він матиме гарний обід, пане віите. Я така вдячна за ваші відвідини.

★

Ранком 20 серпня Олена Леймарі встала в 6-тій годині. Вона майже не спала. Напередодні прибрала весь будинок, вимила чисто підлоги, вичистила стіни, поклава нові стрічки навколо білих фіранок на вікнах. Вона оглянула свою гардеробу й білизну, вибираючи шовкову, яку вона ще не носила протягом довгого часу самотності. Яку-ж суконку вона одяглаб тепер? Одна, найкраща, яка найбільш її подобалась, була зроблена з блакитних і білих смужок. Коли вона одягла її, то побачила в розпачі, що убрання було завелике на неї, — так схудла вона за довгі роки зліднів. Ні, вона краще одягне чорну суконку, що її пошила сама. Вона прикрасить її сірим комірцем і паском... Згодом вона пішла до перукарня, щоб зробити собі, зачіску; цієї ночі вона одягла на голову сітку, щоб не зім'яти волосся під час сну.

Раніш, ніж готовувати їжу, вона обміркувала всі дрібниці, що подобались її чо-

ЧИ БІЛЬ Крижей є Лише Ознакою Старости?

Багато людей терплять на біль крижей безпомітно — вірючи, що муситься сподівати болів, коли "підходите" в літа!

Але ж біль у крижах є часто спричинений лихим діланням нирок і печінки. Переконайтесь, як ліпше будете чутися по зажиттю Dr. Chase's Kidney-Liver Pills а ваші нирки як і печінка видалять нечистоти з вашої крові. Це тому, що Dr. Chase часом виробуваний лік діє підвойно рівночасно — має спеціально лікуючі складники на недомагання так нирок як і печінки, які часто спричиняють біль крижей.

Коли ви чуетесь занесилені, змучені, біль голови — получений з боліми суставів і болем крижей — зверніть увагу на нирки й печінку. Спробуйте Dr. Chase's Kidney-Liver Pills вечором. У всіх аптеках.

16

ловікові. Але-ж у Франції в 1945 році бракувало так багато речей! На щастя вона мала трохи свіжих яєць; треба зauważити, що вона вміла готувати смажені яйця, як ніхто. Вона знала, що йому подобається печеня й смажена бараболя, — але-ж вона не могла дістати свіжого мяса. Вона мала курчат. А може шоколяду на десерт? Так, — це було також те, що подобалось йому найбільше, тільки де вона могла тепер дістати його? Вона згадала: її сусіди говорили, що в крамниці в сусідньому місті є він у продажі, десь за рогом вулиці."

— Якщо я пойду в восьмій, я, напевно, встигну повернутись у девятій. Я волю приготувати все раніш, як іти з дому, — а коли повернусь, треба буде лише небагато часу, щоб зварити або спекти.

Їй стало весело, і вона була схильована. Це був чудовий день. Ніколи раніш сонце не світило так ясно над долиною. Співаючи, вона почала збирати на стіл.

Вишитий червоним і білим обрус, той самий, що був на столі під час першого обіду в нашій власній хаті... Рожеві полумиски з тими малюнками, що завжди змушували його посміхатись. Пляшка старого вина... А понад усе трохи квітів... Він завжди любив бачити квіти на столі й мав звичку говорити, що я прикрашую стіл, як ніхто в світі...

Вона зробила трикольорову китицю з білих стократок, червоних маків й блакитних волошок. Додала трохи колосків вівса. І вже тоді, коли вона виходила з

хати, вона поставила свою самокатку й поглянула зовні до маленької кімнати. Так, — усе має чудовий вигляд. Після довгих років зліднів Рено буде здивований і захоплений, коли знайде свою хату й свою жінку без особливих змін! Вона подивилась; як у люстро, в віконниці на саму себе. Трохи струнка, може бути, — але-ж гарненька й молода ще! Вона вся почервоніла від щастя.

Маленька хата Леймарі стояла на далекому кінці села. Годину згодом сусіда побачив худорлявого вояка з близькучи-ми очима, коли той входив до двору. Він зупинився на хвилину, засліплений сон-цем і своїм щастям, захоплений красою квітів, слухаючи гудіння бджіл? Згодом він ніжно закликав:

— Оленко!

Мовчанка.

— Одено! Олеңко!

Переляканий мовчанкою, він ступив біжче. Тоді через відчинене вікно раптом побачив стіл, де були полумиски, пляшка вина, квіти, приготовлені на дві особи. Він відчув себе смертельно пораненим і ледве знайшов сили, щоб опер-тись на стіну.

— Мій Боже! — міг він тільки подумати.

— Вона не сама!

Коли Олена повернулась трохи згодом, сусіда закликав її.

— Я бачив вашого Рено. Він біг вулицею. Я кликав його, але він не звернув уваги...

— Він біг? Куди саме, кажіть?

— У напрямі Сіверс...

Вона кинулася до війта, — але він нічого не міг сказати.

— Я така перелякана, пане війте! Ви знаєте Рено, як людину з його вибуховим темпераментом. Він ревнивий, дуже чутливий... Він, напевно, побачив стіл, приготований на дві особи. Він не знав, що це все тільки для нього... Мусимо знайти його за всяку ціну, пане війте, ми мусимо! Він може ніколи не вернутись! Я-ж так кохаю його!

Війт одразу спрямував посланця на залізницю Сіверс і повідомив про це поліцію. Але Рено Леймарі зник. Олена сиділа всю ніч біля столу, де квіти вже опадали...

Минув день... Тиждень... Місяць.

Тепер минуло три роки від цього тра-гічного дня.

Вона не знає, де подівся її чоловік.
З англ. переклад Д. Ю.

ГЕНСАРД

Коли хтось говорить про "Генсарда," він має на думці офіційний рекорд Па-лати Послів в Оттаві. У цьому рекорді є записані всі промови, дослівно, кожного посла, міністра й прем'єра. Є також і Генсард Сенату. Ось історія цього ре-корду.

Жив в Англії чоловік з іменем Люк Генсард. Родився він року 1752, а помер року 1828. Зацікавлений парляментарни-ми дебатами в британському парляменті, він почав списувати й друкувати в книж-ковій формі всі записи промов послів. Цю корисну працю почав він року 1774 і продовжував її аж до своєї смерті. По-тім робив це його син.

В тому часі ці рекорди не були без-сторонні а сторонні, тобто критичні. Промови були списані дослівно або майже дослівно.

Люди почали звати ці записи Ген-сардом, по імені їх основника. В Канаді, так як попередно в Англії, рішено було списувати всі промови послів і сенаторів дослівно і видавати їх для публичного вживання.

Дещо про любов

Правдива любов подібна до духів; чимало про неї говорять, та мало хто її бачив.

Любов — це ціла історія життя жін-ки; для мужчини це лише епізод.

Душа людини не там, де людина живе, але там, де вона любить.

Адам і Ева — росіяни

За залізною занавісою оповідають такий жарт:

Молотов доніс Сталінові, що згідно з дослідженнями совітських вчених, Адам і Ева були росіянами.

— А які є на це докази? — питає Ста-лін.

— Вони ходили голі, не мали даху над головою, їли лише овочі, однак були переконані, що вони в раю.

Юрій Вухналь

Горяча Натура

— Фу-ти! Будь воно неладне! От не втерплю — збентежено вигукнув Микешка й-пішов од гурту хлопців, що ганяли невтомуно на вигоні мяча.

Одійшовши далеченько, зупинився, напружене подався вперед і гукнув що сили:

— Ну, та куди ж ти беш, та хіба так буть?! Лівою бий, та бий лівою, дурню, лівою, йолопе! — Футболіст, почувши таку пораду, спокійно посварився на Микешку:

— Я тобі дам — розумний який!

Микешка хитнув знесилено головою й промовив до мене:

— От натура у мене горяча, — побачу футбол, сам не свій роблюсь, про все забиваю, таке, хоч не дивися на нього.

— А чого-ж ти, — кажу, — не граєш?

— Ех, браток, не приймають мене через отаку натуру мою — не можу я грати.

— Так ти навччись, — порадив я.

— Я грati вмію, та не можу. Оце, побачу футбол і хочеться мені одному за всіх — одним словом, голкіпера й бека й центра, здається за всю команду сам биграв.

А коли побачу, що хтось мяча не туди гонить — ну, сил моїх немає, не встою на одному місці, товариша найкращого образити й матюкнути можу. За це мене й з команди викинули.

Ми йшли вигоном, і Микешка оповідав мені сумну цю історію:

— Поїхали ми в Гаврилівку грati з осередком тамошнім. Почали грati, народу находилось на вигін — протопились ніде.

Почали грati. Граємо... Я голкіпепром стою на воротях, очей з мяча не спускаю. Стою, вистоюю, аж то скло стало, — стояв, стояв та й не втерпів. Побачив як оточили Васька — нашого центра. От-от мяч зпід ніг вирвуть. Як закричу я:

— Вася, не піддавайся, лівою, Васю, пасуй, та пасуй же! А далі не втерпів та біgom до нього. Не встиг я добігти, як

мяч біля моїх воріт опинився. Я біgom назад, біжу й гукаю: — Та куди ж ти беш! Підожди, чорт, — я ж голкіпер! Поки добіг, вони в гол загнали.

Почали гру знову. Довго грати, розпалилися наші хлопці, насідають. От-от гол ім забуть. А в мене аж серце тъхкає, встояти на місці не можу, ногами розмахую. А наші хлопці вже до їхніх воріт мяча пригнали.

— Братці, кричу, наженіть ще тріщечки, ану ще, та бийте! Прямо бийте! — не встояв — зірвався та до них біgom: — Ану, ще раз, ану братці, ану товарищочки!

Біжу, коли дивлюся летить мяч прямо на мене, я назад до воріт, та куди там — якась чортяка підскочила збоку та як садонула ногою футбола, так у воротях і опинився.

Люди на вигоні зо сміху лягають. Засоромлені ми поверталися додому. Хлопці насуплені, мовчазні. Запитаю я що — мовчать. Скажу слово — мовчать. Довго мовчали, а як уже до села дійшли, Павло, голова команди нашої, не вмовчав, підійшов до мене, за петельки взяв:

— Ти чого, — каже, біля воріт не стоять?

А Мишко ззаду за комір і собі:

— А мене дурнем обізвав.

І почали штовхати, доштовхалися, що аж лице опухло, — на рацок глянув у дзеркал, а воно — як футбол надутий.

— Отака то історія, — хитнув головою Микешка, — от натура горяча! по-годився я.

В цей час на вигоні серед хлопців знявся галас. Озирнулися ми.

Біля воріт йшла боротьба за мяч. Микешка подався вперед, сплеснув руками, а далі зірвався з місця й подався до гурту, палко вигукуючи:

— Та бий прямо, лівою бий, дурню! Та бий, а то вирвуть! Вася дорогий, бий лівою, бий, Вася, та бий же, йолоне!

Всеволод Листвич

Петро Деркач

(Уривок із повісті того ж автора п. з.
“Тисяча дев'ятьсот прокляті роки.”)

На світі правдоподібно новий день. Не можна напевно цього ствердити, бо через на глухо дошками забите вікно не продістаеться ні один ясний промінь, але видається, що на світі таки дійсно новий день.

Правді не можна його оком доглянути, не можна оком впіймати його лагідної, солодкої ясності, але серце ловить якийсь далекий, приглушений гомін, який проривається навіть через покриті плісню мури, який продістаеться через густу стіну темної духоти і який вдаряє об серце, неначе хвиля об берегдалекої землі. І серце дрижить, неначе висохлий кленовий лист, коли після довгої спеки на нього спадуть перші крапельки дощу.

Вкінці глухий лоскіт проноситься підземеллям, скриплять десь далеко ковані двері і тоді вже можна побачити, що на світі день, бо струмок світла налякано вскочив через відкриті двері, збіг до льюху, просовгнувся коридорами, глипнув через вузькі отвори “візитирок” і склався десь в найтемнішому куті, немов переляканий важким стукотом чобіт, що наближаються.

Петро Деркач стає щодня перший. Він не може спати.

— Людина літня, — каже, — своє вже відіспала.

Постать старого селянина кумедною кучугурою бовваніє в півтемені. Він старанно складає свій вилинялий сукняний плащ в кутку, відтак сідає, підібравши під себе ноги і зачинає говорити. Він говорить завжди і більш сам до себе.

І говорить ще завжди те ж саме. Зачинає оповідання від опису свого господарства. Ми всі вже знаємо з якого дерева і де купленого побудована його хата і стодола, знаємо що “Лиса” дає дуже добре молоко, зате “Зозуля” веде такі телята, що на цілий повіт — знаємо також вже, що на помірках вдається знамінто жито, зате на “Бодяках” пшениця

росте навдивовижу; ми знаємо навіть всі примхи старої Деркачихи, яка вправді є дуже доброю жінкою і господинею, але трохи сварлива, над міру; ми знаємо вкінці, що Деркачів Василь, це парубок на всю околицю і вродливий і розумний, і коли вірите отцеві парохові, то “Плотію” від коли Березів Березовом ще ніхто так не співав.

За свого Василька найбільше оповідає старий Деркач. Впродовж тих довгих без кінця місяців, що прогнили в тюрмі, оповідання про Василя стало для старого дійсно налогом. Кожного нового вязня зустрічало незмінно одне й теж питання:

— А не чували Вим там чого-небудь про Василя Деркачевого з Березова?

А коли новий вязень похитував головою, “ні” — мовляв, старий відходив до свого кутка з похиленою головою, миморючи під носом.

Коли часами ми питали його, яке в нього найбільше бажання, він заєдно відповідав, тицяючи пальцем перед себе.

От, що, щоб ще раз почути, як мій Василь “Плотію” витягає . . .!

Але на це було маловато надії. А по-правді то надії не було жадної, бо Деркач був наклеймований найменням “саботажник,” а для таких була одна дорога з вязниці — на бункри, на розстріл.

Але він про це не знат і навіть не додумувався.

— Як я піду додому, хлопці, — казав він часом, обсмоктуючи деревяну ложку, на якій висіла ще якась одна крапля обідної водяної зупи, — як я піду, то я Вам неодмінно “баламути” передам. Го-о . . . Здоровенного, господарського. Хліба свіженського, сала грубого, ще торішнього, а й бакуну не забуду. Аякже . . .

— А часнику не забудьте, вуйку.

— Часнику хочеш? Добре, і часнику передам. А в мене часник росте здоровий, як цибуля великий. Передам, тільки пригадайте, як додому йтиму.

— А коли Ви вже, вуйку, додому йтимете? — питали ми.

— Коли, питаете? Га, Господь його святий знає, коли. Але піду... Бо правда моя, як олива наверх вийти мусить. Мусить.

Крилатий Юрко, що то пачкував коней з Волині до Галичини і дожидав транспорту до львівської вязниці, зривається, мов бджолою вкушений.

— Вуйку, ви здурулі? Ви тут правди прийшли шукати?

Деркач глядить на нього, неначеб переполоханий несподіваним вибухом, а потім розкладає руки.

— Правди, сину, треба повсюди шукати. Бо вона всюди є. Тільки часом присипана злобою людською...

З Деркачем така справа. При ревізії знайшли в нього кілька пудів збіжжя. А що він не здав був приписаної йому скількості збіжжя, то й саботаж був очевидний. Минав місяць за місяцем, а Деркач не переставав вірити, що його невинність, його правда, бож він ту жмінку збіжжя залишив; щоб на насіння було, вийде таки наверх.

Того дня нависає в тюрмі якийсь неспокій. Крім вартового, який вистукує свою дорогу, по вулиці, не видко нікого, навіть щоденна контроля камер не відбулася. А ще й старий коло полудня замовкі обпершись об стіну, дрімав, тільки час до часу забурмоче щось крізь сон невиразно.

Як тоненькі смуги світла на коридорі зачинають блідніти, вигаряти, хтось стукає до стіни від сусідної камери. Від сусідної камери вікно виходить на тюремне подвір'я і часами можна заглянути, що робиться на подвір'ї. Раз... Два... Три... і знов тихо. Стихає все, навіть серця перестають на хвилину битися, бо це був умовлений знак, яким передавалась із келії в келію вістка, що вночі буде "Гулянка." "Гулянка" — це розстріл.

Кого братимуть? Це питання неначе важання брила леду паде на кожного і придавлює до землі.

Вечір западає глибокий. Тишина глибшає, як глибшає море, отвіраючись під пошмагами хутровини, неначе хотіло б проковтнути простір. Наглий блеск світла, що заливає коридор кусючою до болю ясністю, стає перед очима, як зява смерти. В відчинених дверях зявилися червоні пияцькі постатті і зареготалися челюсті готових до стрілу автоматів.

Прізвища падали як куски грані...

Постатті виходили з келій, як заяви. Деркач Петро... Впало жорстоко і несподівано.

— Щ-о-о-о? — закричав старий, схватаившись за горло і захитався, як хитається столітній дуб, коли його підрізала жорстоко пила.

— Виходи... — загуділо і відбилося столуною. Руки схватали Деркача і неначе мішок викинули на коридор.

— Василю... Васи...

І нагло ціла будівля здрігнулася від страшного гуку. Вибухи наглі мішаються із криками і виповняють підземелля диким шумом. Десь здаля цокотить скоростріл і гомін, неначе мельодії ча-рівної пісні вливаються під землю, де на хвилину все застигло, знерухоміло. Ще хвилина і опричники рванулися нагору. Задзвонив замок. А вязні стоять непорушно, тільки Деркач лежить на підлозі важко постогнуючи.

Стрілянина то приближається, то знов втихає, неначеб віддалювалася. І коли наглі удари забилися об двері льоху, вязні впали на коліна і ніким непідказана молитва зашуміла неначе мельодія надії. І тоді двері розірвалися під могутнім вдаром і молодий юнак збіг до підземелля.

Він станув неначе вкопаний на вид потонулих в молитві і тривозі вязнів. Старий Деркач порушився, звів очі вгору, побачив юнака, щось забурмотів, а відтак неначе кинувся якоюсь великою силою зірвався і з простягнутими руками підбіг.

— Василю... Васи...

— Тату...

Стрілянина затикає. Повстанці заволоділи будинком.

А як вязні виходили, хитаючись, нагору, надворі стояла тиха, зоряна ніч.

Пан і мужик

Їхав раз собі панок до Бучача, та й зустрів перед тим славетним містом музика, що їхав з ярмарку. Пан поглянув так із остра й питає:

— Звідки ти, хлопе?

— З Космирина — каже мужик, не скидаючи шапки.

— А шапка! — гукнув пан сердито.

— Ну, шапка також з Космирина — відповів мужик і поїхав далі мимо панської коляски.

БЛ. ПАМ. Ф. ДОЯЧЕК

Хто з українців у Канаді, а то й поза Канадою, не знав або не чув про Ф. Доячека? Це прізвище стало загальною знаною всюди серед наших людей.

Зайдіть до будь котрого українця, погляньте в його бібліотеку, а майже певно побачите бодай одну книжку видану Ф. Доячеком.

Спитайте наших старших людей, перших піонерів, про Доячека, а вони вам скажуть, що завдяки йому вони навчилися читати та говорити англійською мовою.

Тяжко вичислити на цьому місці всі ті ріжні так потрібні в тих часах словарці, підручники, букварі, самоучні книжечки й т. п., яких покійний Ф. Доячек постійно видавав. Він був перший в Канаді дати нам у руки друковане слово. Не одні старші люди пам'ятають ще той час коли він ходив хата від хати з мішком виданих у Старому Краю книжками і продавав їх — для власної, розуміється, користі, але для більшої загальної користі наших перших поселенців.

До Канади він прибув з Чехії року 1903, коли було йому тільки 23 роки. Родився в селі Влашім. Недовго потім, бо в році 1906, відкрив свою власну маленьку книгарню при вулиці Селкірк, у Вінніпегу. Була це перша книгарня в Канаді, де можна було купити українську книжку. Згодом почав він продавати й музичні інструменти. Року 1913 закупив він видавництво Канадійського Фармера. Того самого року заангажував до редакторської праці О. Г. Гикавого. Завдяки бізнесовому хисті нового управителя часопис постійно ріс як обємом так і тиражем.

Ф. Доячек був постійно в русі. Він не спочив ні на одну хвилинку. Праця була для нього щоденним хлібом — без неї він не міг жити. Завдяки цій його прикметі жваво розвивалося видавництво, а також і книгарня. Та ця постійна тяжка умова й відповідальна праця нарешті підкосила його здоровля, і в червні, року 1945, він захорував. Після деякого виздоровлення він часто відвідував видавництво, розмовляв з своїми працівниками, і з слізами в очах згадував у своїй душі той веселій для нього час, коли він міг працювати. Кінець прийшов досить нагло 20-го квітня, року 1951. Вістка про його смерть була ударем для не тільки українців, але й для великого числа людей інших народностей, з якими він мав близькі й приятельські звязки.

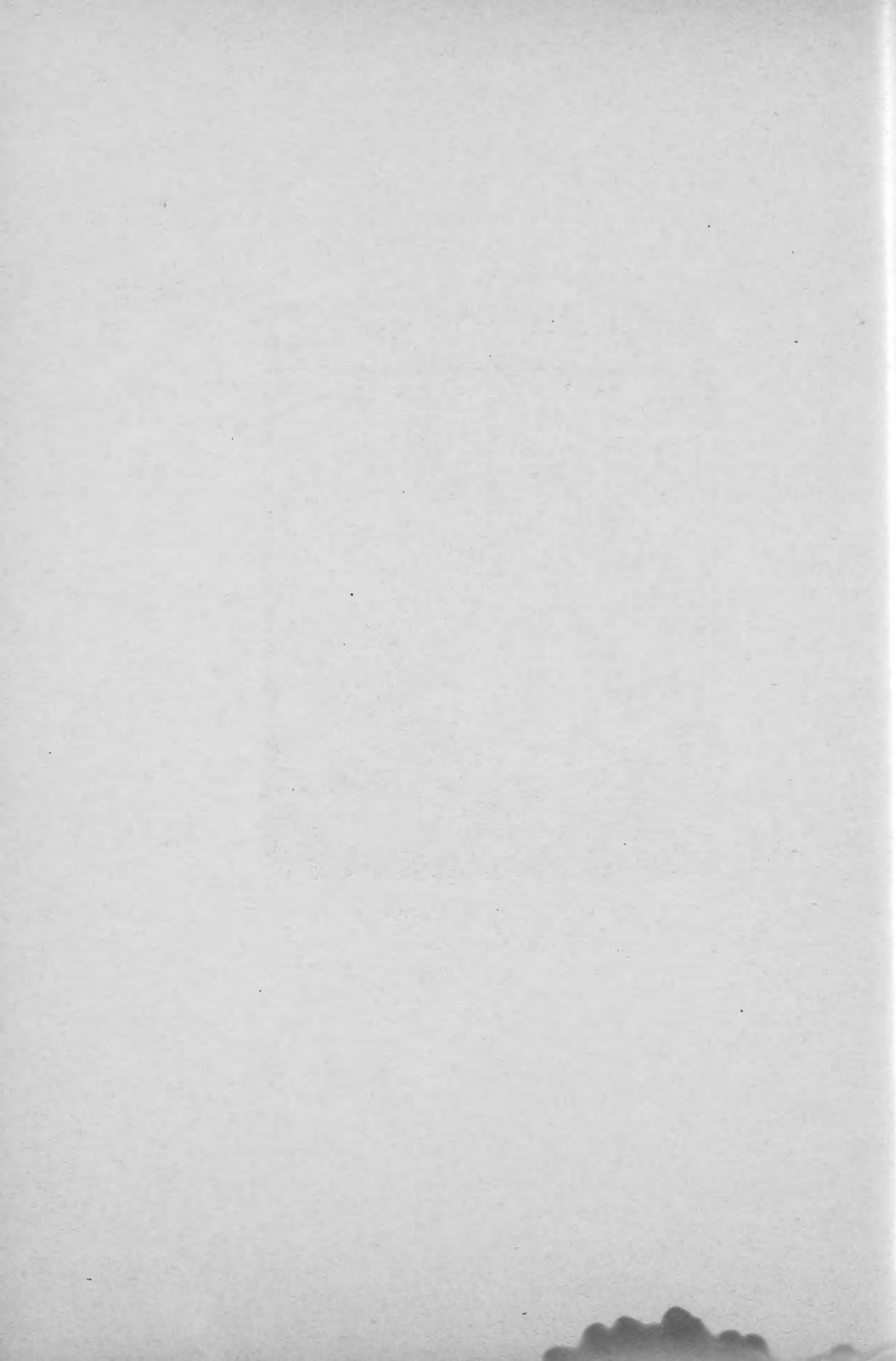
Вдова покійного, пані Ровза Доячек, дальше живе в Вінніпегу, а два його сини провадять дальнє двома бізнесовими фірмами, яких покійний збудував тяжкою працею. Старший з них, Франко, завідує книгарнею, а молодший, Чарлз, видавництвом.

Канадійський Фармер є дальнє тим самим найбільше популярним українським часописом, що був, під умілою управою сина покійного.

Імя Доячек стало для українців своїм рідним.

БЛ. ПАМ. ФРАНКО ДОЯЧЕК
(1880—1951)

Никола Круцько

З Моїх Переживань

До 21 року життя я ніде не був і ніде не ходив, хіба тільки до фільварку на жнива. А коли мене взяли або асентерували до війська, то я пішов до судді на чотири тижні до роботи. Було то року 1899. Потім пішов я до війська і служив у ньому через два роки в Сяноку.

Никола Круцько

По двох роках 50 нас жовнірів перевезено було до Ярослава. Потім зробили новий регімент — 34 Лянцев, і мене надали до кадр за ординанца. Там я перебув зими, а на весні я поїхав з майором на асентерунок. Майор мене полюбив, бо я добре йому служив і він взяв мене до себе за пущера. Був я в нього аж до урльопу.

По трьох роках вернув я з військової служби до дому. Імось посилає паламара до мене з просьбою, щоб я йшов до неї на роботу. Я не пішов, але мій товариш тоді женився і взяв мене за дружбу. Пішли ми до священика спрошувати на благословенство. А їмось каже до мене:

— То ти, паничу, не хочеш до мене йти на роботу? Я знаю, що ти підеш на роботу до прусів.

І так було. Ходив я три роки до роботи до прусів. Потім я оженився з вдовою. Люди кажуть мені, що хто до вдови пристає, тому розуму не стає. І таке було зі мною. По двох роках я виїхав до Америки. Було то в році 1908, коли було голосування на президента.

Всі шапи були тоді зачинені, отож усі робітники зіхалися були до копалень і роботи дістали було дуже трудно. Було це в Плимавт, у стейті Пенсильванія.

В Америці був я без праці через два й пів місяці. Роботу я таки дістав — у копальні, в Плимавт. Потім виїхав я до Вест Вирджінія до праці при екстра-ген'гу, на залізничній дорозі. Поробив я там два місяці й повернув назад до копалень. У Вест Вирджінії було для мене загорячо.

По двох днях роботи в копальні стався зі мною припадок. Упав на мене камінь, однак не шкідлив бо риля стримала його. Одному робітникові поломило ноги. Я робив тоді бігою. Нараз щось мене вдарило в плечі, я впав, лямпа згасла. Але недалекі другі робітники прибігли, витягнули мене, завезли сейчас до шпиталю, і там я пролежав чотири тижні заки вилічився. Потім робив я ще трохи в копальні, а року 1910 вернув до дому в Старому Краю.

Року 1914 вибухла світова війна і я пішов на війну. Нас загнали до Шняв і там ми були через шість тижнів. Потім російська армія гнала нас і ми опинилися аж під мадярською границею. Відтак німецька й австрійська армія гнали нас назад у Росію. Наш батальон перевезли під Івангород, а потім знов до Krakova, де ми були два дні. В Krakovі ми всіли на потяг і нас завезли до Нового Таргу. Там висіли з потягу й машерували до Старого Шіонця. Підійшли ми близько міста і майор вислав патролю розвідати чи нема в ньому російського війська. Патроля вернула і сказала, що російського війська в місті нема. Ми спали в хатах мешканців. Майор зараз зааллярмував і ми вийшли на дорогу. Він сказав, щоб ми ввійшли в місто. Було то вночі. Зайшли ми серед міста, а росіяни тоді почали нас

обстрілювати. Ми мусіли відступити за місто.

Війна тривала довше, і я пережив ріжні пригоди. Аж року 1923 я прибув до Канади, за помічю сестри і швагра, які прислали мені шифкарту. Працював я в Летбридж і в Келгарі — при залізній дорозі. На жнива виїздив до Саскачевану. В році 1924 працював я на залізній дорозі для компанії Сіенар. Працював я так через окото три роки. Потім перенісся мешкати до сестри в околиці Сілвер, Ман.

Коли прийшла кріза, я поїхав шукати праці в Онтеріо. Було це року 1937. Та з роботою мені пішло недобре, бо всюди де я питав за нею, мені казали, що я вже застарий. Тоді я вернув назад до Сілвер,

до сестри і швагра, але довго з ними не мешкав. В році 1938 я пішов на свою власну фарму. Недовго потім одружився і ми обоє фармерували. Дочка з Старого Краю писала до мене кілька листів, але не могла виїхати до Канади.

Коли вже я не міг працювати на фармі задля старости, ми перенеслися до містечка Сілвер і там жили. То було в році 1948. Року 1950 померла моя дружина і я знову остався самотний, у віці 73 рокі.

За свого життя пережив я дуже багато. Був робітником у Старому Краю, був жовніром в австрійській армії; воював у Росії, Галичині, був на Сибірі, працював в Америці, а відтак на старші літа знову в Канаді. Тепер мені 74 роки.

Мої Піонірські Спомини

АДАМ ТАБАКА

Прочитавши спомини кількох українських піонірів в минулорічному календарі Канадійського Фармера, зібрала мене охота написати й свої власні спомини.

Ми виїхали з Глиціави, трембовецького повіту, травня 3-го, року 1897, а до Галіфаксу прибули травня 22-го. Звідти зазіхали ми до міста Вінніпегу а відтак до містечка Давфин. Там нас скинули з потягу під голе небо, бо ніякого іміграційного будинку там не було. Жінки дуже плакали бо не було де скритися з дітьми.

Недовго потім привезли нам шатро, і хотій воно було діраве та видно було через діри звізди на небі, то все таки скривало нас. Вже було нам трошки ліпше.

Якийсь агент повів наших батьків шукати фармів. Куди він їх не повів, то всюди були як не мочари то каміння. Ходили вони через шість тижнів заки знайшли відповідну землю.

Одного дня, коли вибралися вже на фарми і зазіхали чотири милі, пустився такий рясний дощ, що все замокло, і ми мусіли вернутися й обсушити одіж та все решта. Аж за тиждень ми знову пустилися в дорогу. Цим разом ми вже добилися до своїх фармів.

Там не було нам ліпше, бо не було

ніякого даху над головою. Сейчас наші батьки взялись до будови. В недовгому часі збудували більшу хату так, що замешкали в ній дві родини. Так ми жили першу цілу зиму. Потім побудували більше будинків і вже було більше місця.

Треба було виходити в роботу, щоб заробити грошей на життя. В тих-околицях фармери були бідні. До Ніпаві й Брэндону треба було йти піхтою. Не було за що іхати потягом. Та і заробити не мож було багато бо фармері тоді платили на день по 75 центів до одного долара.

Хочу згадати про те, як то батьки йшли в роботу, а мами оставались у домах зі старшими дітьми корчувати й робити сіно для корови. Та і не всі мали корови в той час. У нас була одна корова коли мені було тільки одинадцять років. Я з мамою косив сіно й носив його на плечах на копицю. Не легка була ця праця. Не легко було його косити, бо всюди були корчі, і треба було косити довколо них. Та ми мали старокраєві серпи, і ними ми косили сіно. Придалисі вони нам у новому краю.

Маючи сіно, було вже чим годувати корову, а вона давала нам за те молока. Тато нас хвалили за те, що ми накосили сіна й годували корову.

Та не дуже довго ми своїм сіном тішилися. Одного дня повстив вогонь і все згоріло. Як прийшли тато з роботи то побачили тільки чорну пляму там де стояла стирта сіна. А корову треба було чимсь годувати. Уряд дав нам поміч, але пізніше треба було її відробити.

Недалеко нас мешкав один фармер англійського походження. Він мав трохи збіжжя але не мав чим його змолотити. Мої тато й сусід ходили до нього молотити збіжжя ціпами, щоб дістати за те соломи. Таким способом ми годували корову, а потім і теля. Було то року 1897, переходячи на рік 1898. Люди не мали чим жити, бо коли прибули на фарми, то заки скорчували кавальчик землі та екопали його, щоб посадити яку городину, то вже було коло 20-го липня, а це вже було досить пізно. Городина не мала вже коли рости. Однак у тих часах мука була дешева, яка звалася "Фор-екс" (XXXX), по 90 центів за 98-фунтовий міх, а цукру за 5 центів було тоді так багато як тепер за 50 центів. Чай також був дешевий. За 5 центів було його майже цілий фунт. В роках 1899-1900 було вже нам жити трохи легше бо ми мали вже свою городину. Заяців у лісі було також багато. Зле було, що не було чим їх убивати, бо на 10 родин було в нас дві рушниці. Дехто ловив їх сельцями, але це не завжди вдавалося, бо прилітали сови й зідали їх скоршє як ми. Вовки теж були голодні й зідали готових, зловлених уже заяців. Аж коли скінчилася в Африці війна з бурами, уряд спроправував гвери по п'ять долярів. Тоді люди їх купували й вже було чим стріляти заяців. Було це в роках 1901, 1902 і 1903.

До того часу я був при родичах. Було мені вже тоді 15 років, отже треба було йти в роботу. Найнявся я в одного фармера по п'ять долярів на місяць. Він купив мені пару магусів, дві пари панчох і пару "овералс." Те було все, що я в нього заробив. Добрий це був заробіток. Було це в зимі.

На весні я найнявся в молочаря дойти корови й пасти їх, по 7 долярів на місяць. Тут я поробив через сім місяців і заробив усіх 49 долярів. З того дав я татові на фарму 32 доляри. Тато мене ще й висварили за те, що я так багато грошей пустив за той час. Я тоді на нього трохи загнівався й покинув його на три роки. Був я між англійцями. Навчився між ни-

Свіжий опух котика? "Прочистіть його сейчас **ABSORBINE"**

ізаже С. В. Пейс з Лонгмонт, Колорадо

“Так скоро, як я лише побачу появу опухлення котика, адути або вадреення на моих конях, так уживаю Аборбін. Це злусування дораджуємо наші ветеринарі і я вживаю й понад 16 років.”

Так фармері знають, що нема нічого поганого в Аборбіну! Вона не є “всепікуюча” але часом доказана в помощі на спущлі копита, опухлі перста і подібні недомагання.

В ужитті понад 50 років, вона не падить і не усуває восени. Лише \$50 у всіх алтиках.

W.F. Young, Inc., Lyman House, Montreal.

ми добре говорити ін'юю мовою, і за це не жалував.

Потім повернув до рідичів на один рік і помагав їм у дома на фармі, та тільки літом. На жнива й в час молочення я пішов знову до роботи, щоб заробити трохи грошей. Треба було купити дещо з фармерського знаряддя, але тому, що грошей не було то я пішов піхотою з Давфину до Брендону. Там я заробив за два й пів місяці 110 долярів, що на ті часи було досить багато грошей. Десять долярів я виплатив на одіж і курення. А тому, що я хотів принести татові круглу сотку, їшов я знову піхотою з Брендону до Давфіну.

Пізніше — рік чи два, забажалось мені зробити те саме, що робили другі — оженитися. Так я й зробив. Початки були для мене тяжкі, так як для кожного. Треба було знову йти в роботу. Коли прийшов р. 1914 то роботи не міг і за гроши купити, а заробити треба було конечно, бо вже була й мала родина. Вдалось мені якось найнятися в одного фармера корчучувати по долярові на день, та ще мусів я оплачувати свій власний харч.

Поробив я два тижні й вибухла війна. Нависла над мною біда, бо тоді вже наш "галішен" не годен був дістати ніякої роботи. А тут зближається зима. Як не заробиш у літі, то в зимі певно, що ні, бо в тих часах у лісах роботи не було.

Їду я й один мій краян на потязі, якого звали "ворк трейн," бо він ішов повільно тому, що з нього скидали "тайзи." Кричить фармер на одному місці до кондуктора чи не везе він яких робітників. Кондуктор відповів, що має їх кількох. Питає його фармер — які то робітники, бо каже, що він "галішенів" не хоче. Подумав я собі, що буде мені біда без роботи, але їду дальше, думаю й вложую пляни як мені поступати дальше. Закінчивши доїхати до містечка Карбері то вже мав плян готовий. Тому, що там наших лю-

дей було багато, я знов, що мені плян удасться. Ніч переспав я на полі в снопах, а ранком пішов до великої стайні, де фармері заїздять з кіньми. Там я поспітав одного фармера за роботою, а він мені відповів, що за кілька днів буде багато роботи, бо поліція й жовніри будуть виганяти чужинців, і тоді для білих людей буде більше роботи. Я йому гарно подякував і відішов. Англійську мову я вже тоді знов дуже добре і мене не могли пізнати, що я канадієць. Англійці думали, що я канадієць, бо я ним справді був, маючи горожанські папери.

Кажу я до свого колеги, що тут може бути для нас недобре, отже треба нам звідси втікати. Поїхали ми тоді до Портедж ла Прері. Там пішов я до Бюра Правці й дістав роботу — штукувати, на два

Колоски золотої пшениці, виплекані працьовитими й дбайливими руками українського піоніра. Треба було гірко напрацюватись, щоб їх виплекати. Там де сьогодні широкі поля такої пшениці — колись, перед приходом наших піонірів вили вовки, шумів густий ліс.

Я все готовий
На Атаки
Нестравности

Коли ваш жолудок переладований з надміру їди, пиття або курення, пробуйте Maclean Brand Stomach Powder. Ця спеціальна формула ділає сейчас проти квасів — дає скору полекшу на нестравність, гази, згату і другі подібні обяви.

Для наглої полекші на менші жолудкові недомагання пробуйте Maclean Brand Stomach Powder або вигідні пігулки.

Набудьте Скору
Пільгу

ПРАВДИВІ З ПІДПІСОМ
НА ПАЧЦІ

Alex. C. Maclean

MACLEAN
BRAND
STOMACH POWDER
AND TABLETS

тижні. Мій колега мене покинув і вернув до Давфіну.

Коли я скінчив свою роботу при штукованню, пішов я знову до Бюра Праці й питаю за роботою коло машини до молочення. Урядник сказав мені, що якраз перед тим телефонував один фармер, який хотів інженіра. Він позволив мені говорити самий до того фармера через телефон. Фармер питає мене якої я національності. Я відповів йому, що я даунець. Він сказав, що дуже добре, бо галішенів і німців не хоче. Так став я до праці при молоченню. Робив я в того самого фармера три осени, при молоченню. Було добре й мені й йому. Він мене сподобав собі, а я любив його.

Коли я робив у нього трету осінь, каже він мені, щоб я знову прийшов до нього на слідуючу осінь. Я спітав його чому він мене на дальнє хоче. Він відповів, що хоче мене тому, що я найліпший робітник з усіх, що він мав. Я сказав йому, що колибі він так знав цілу справу, то я мабуть бувши найгіршим. На його дальній запит я відповів йому, що я є тим галішеном, якого він три роки тому не хотів. Йому стало дуже стидно й ніяково, але все таки він просив мене вибачення за його вислів, та просив остатиця в нього на праці. Але я більше до нього не вертався. Я хотів уже бути своїм власним господарем, не чімсь робітником.

Мав я немалі труднощі з моїм господарством. Грошей не було, бо мало тоді за роботу платили. А коли я почав працювати на власному господарстві, то забракло грошей. Коли я знову пішов до роботи, то мав гроши, але в дома не було нічого зробленого. Платня була мала, а за пшеницю коли фармер діставoko 65 — 70 доларів, то вже було дуже добре. За два-річного бика як дістав 12-16 доларів, то також було дуже добре. Сметана тоді продавалася по около \$1.50 до \$2.25 за п'ять-гальонову банку. За яйця діставалось доляра за дванадцять тузинів. Безроги платились по 5 до 7 центів за фунт. Правда, що тоді все інше було дешеве, і життя багато не коштувало.

Цікаве також те, що люди, хотяй були тоді бідні, то все таки любилисі і їздили одні до других далекі віддалі, та ще й кіньми. А тепер, коли вже кожний

добре мається і має авто, то своїх сусідів не бачить нераз довгий час.

Правда, що українці зробили за минулих 53 роки великий поступ, хотяй треба було переживати нераз дуже тяжкі часи. Що буде за других 47 років від тепер, то вже тяжко сказати. До того часу я вже не дочекаю. Певно, що буде ще більше ріжниці як до тепер. Як хтось прочитає 47 років від тепер оцей мій опис, то певно, що не повірить, бо вже й тепер є такі, що в це не вірють.

707 Вайона Ст.,
Транскона, Ман.

Щоб не втопитись

1. Треба вважати, щоб не плавати з повним шлунком; зате можна під час жупелі чи побуту на пляжі дещо перекусити.

2. Заки ввійдемо в воду, треба охолонути, а не йти в воду з розгорілою шкірою.

3. Люди хорі на вуха мусять їх затикати ватою, головно (конечно) ті, що мають передіравлену ушну болону.

4. Слабі пливаки і люди зі слабим серцем не повинні датися намовити на глибоку воду чи задовгу на їх сили чи вправу трасу.

ЧЕРЕВОМОВЕЦЬ

Бурачок є черевомовцем. Приятель питає його:

- Чи ти можеш з того жити?
- Знаменито.
- В кабареті?
- Ні, в крамниці зі звірятами.
- В крамниці зі звірятами?..
- Так, я продаю говіркі папуги.

ТИХІ КОМІРНИКИ

— Пане артисте! Нині вже 15-го, а ви ще від першого не дали мені ні доляра.

— Як я спроваджувався зі своїм товаришем, то виразно вам обіцяв, що не будете нас ні бачити ні чути.

ДОБРА СУКОНКА

— З тої сукні будете, ласкова пані, мати правдиву радість.

— Не про те мені йде. Я хотіла, щоб мої знайомі луснули зі зависті.

Губернатор Манітоби, Р. Ф. МкВілліамс, відкриває бронзову табличку, присвячену в пам'ять і пошану 60-ліття поселення українців у Канаді, на коридорі Парляменту в Вінніпегу, дня 8-го вересня 1951 року.

О. Г.

Як Проциху Затягнули в Колгосп

Коли Тронько, голова сільради в Цибулівцях, вернувся після обіду до сільради, застав там, окрім дижурних виконавців і секретаря, якусь стару жінку. Дарма, що на дворі падав холодний дощ і віяв осінній вітер, була боса, заболочена по самі літки. Спідниця звисала з пояса ширшими і вужчими смугами, позчіплюваними сяк - так грубими нитками. Крізь блюзку землистого кольору на плечах світилось голе тіло, таке саме брудне, як і блюзка. З лівого рукава вилазив через діру лікоть, правий рукав був взагалі віддертий до половини. Хустка була не то полата, не то зшита з кількох різнородних кусників. Лице її, темне і немов вимочене в якомусь розчині, не мало зовсім зморщок, і це виглядало дивно, аж лячно.

Стояла по середині "канцелярії," звільна переводячи насторожений погляд на різні предмети, і щось собі мимрила під носом.

Тронько її не знав, але, кинувши на неї оком, догадався відразу, що ця жінка мусить бути представницею тієї "третьої колгоспної родини," про яку згадував секретар.

— Добрий день, громадянко! — звернувся до неї так голосно, що баба аж кинулася з передяку. — Що ви доброго нам скажете?

Жінка, отямившись трохи, якось жалібно скривилася і переступила з ноги на ногу.

— Ну, — продовжував весело питати голова, передаючи між тим секретареві загорнений в папір хліб. — Нічого не хочете говорити?

— Та от... істи хочу! — вистогнала баба і ковтнула слину.

Голову ця відповідь не здивувала: він звик уже до подібних заяв від селян, котрих щодня викликав до сільради.

— Істи хочете? Гм! — відповів уже вивчену фразою. — До колгоспу вступайте, то я не хотітимете істи. Зрозуміли?

Але видно було, що баба не розуміла.

— Кукурудза вчора не доварилася, — белькотіла вона, — то я ще сьогодні

трохи соломи підкинула. Але де там! Не годен кукурудзи старої при соломі зварити! Ні, ні...

Тронько аж тепер уважніше придивився до баби і зрозумів, що вона не тільки бідна і стара, але й несповна розуму. А баба говорила далі:

— Мамалига, то скоро вариться, ая! Закіпить вона — зараз муку всипати, замішати, і вже можна їсти... Або бараболя, то теж...

Голова з докором подивився на секретаря, а той поспішив перервати бабину мову:

— Це, товариш голова, громадянка Ганна Проць, біднячка. Я думаю, що вона вступить до колгоспу.

Чоловіки, які були в сільраді, почали "хикати," але секретар не звернув на це уваги.

— Ходіть сюди, Процихо — сказав до баби. — Та йдіть, не бійтесь! Сідайте отут. Та сідайте, кажу вам!

Проциха сіла на краєчок стільця біля стола.

— Ви про колгосп чули, Процихо? — спитав секретар.

— Це той, що до Федорки у прийми пристав? — простодушно й собі спітала баба.

Присутні розсміялися, а голова знову з докором подивився на секретаря.

Колька, зовсім не збитий з пантелику, терпеливо продовжував:

— Ні, бабо! Не той, що в прийми пристав, а колгосп! Ось вам зараз товариш голова пояснить. Товариш голова, розясніть цій жінці про колгосп, бо вона ще не знає, що це таке.

— Ви їй ліпше директиву дайте прочитати, — порадив якийсь хлопець, і всі знову розсміялися.

Тронько заклопотано пригладив волосся і взявся розяснювати.

— Тепер, товаришко Проць, наша влада каже нам, щоб ми всі єдналися разом. Всю землю усунільно, усунільно худобу і реманент, будемо разом працювати, разом збирати врожай, а потім по-

ділимо між собою. От це і називається колгосп. Зрозуміли?

Баба потакуючи хитнула головою.

— Ну, от! — вдоволено вигукнув голова. — То ви підете до колгоспу?

— А це далеко?

Присутні розрероталися.

— Ні, — поспішив відповісти голова, — це недалеко, це в Цибулівці.

— Ага, то це той, що до Федорки в прийми пристав! — тоном найглибшого переконання ствердила Проциха. — Якесь таке смішне ім'я в нього!..

Тронько важко зітхнув і почав обтирати хусточкою чоло. Йому на допомогу заговорив Колька і почав з речі, більш зрозумілої для баби.

— Слухайте, бабо, є у вас земля?

— Та земля є, є! А якже! — оживилася Проциха. — Ми все наймали, то нам давали і кукурудзу і бараболю...

— Цітьте, бабо! — урвав її Колька. — Слухайте, що я буду казати! Тепер усі, хто має землю, дають землю докупи, і всі будуть коло неї робити разом. А потім бараболю, жито, пшеницю і кукурудзу ділять всім. Будуть всім давати.

— І мені? — радісно спітала Проциха.

— І вам... Та чекайте, куди ви йдете?

— А по мішок. Позичу може в Іваніхи, бо не маю в що взяти.

— Стійте, стійте! Трохи рано вибралися. Ще не вродило! Ще й не сіяли, а ви вже по мішки йдете. Насамперед скажіть, чи даете землю?

— Та чому ні! Хіба мені жалко, чи що? Раніше все Філько брав, а тепер не хоче...

— Ну от, Філько не хоче, а колгосп хоче.

— Як хоче, то нехай прийде. Я недорого віддам...

— Не колгосп до вас прийде, а ви до колгоспу!

— Та я б пішла, колиб знала, де він живе...

— Говори з дурною! — не витерпів нарешті секретар. — Ви знаєте, що таке сільрада?

— Чому не знаю! Оцеж отут і сільрада.

— Слава Богу! Я думав, що ви і того не знаєте! А колгосп, то таке саме, як сільрада.

Баба нарешті починала розуміти.

— А-а-а! То таке, де пишуть і печатки бют?

— От-то-то! Пишуть і печатки бют,

ОСЬ — ВІД НЕЇ АЖ ПРОМОЮЄ ЗДОРОВЛЯ ТА ЖИТТЯ

... і чимало краси

Не завидуйте їй її краси та доброго здоровля! Присвітте собі це все, як це роблять тисячі блідих, недокровних, анемічних людей — за помічю Рожевих Пігулок д-ра Вілліямса.

Оживлюючи та збагачуючи ваш кровообіг, Рожеві Пігулки д-ра Вілліямса можуть привернути вам це здоровля, енергію та життеву радість — вже за яких 30 днів. Тож зачніть вживати їх ще сьогодні! Поверніться до "рожевості" за поміччю

DR. WILLIAMS PINK PILLS

це ви, бабо, цілком правильно підмітили!

— То я вже тепер знаю!.. Я навіть сама ходила до такої сільради в Камянець, щоб мені допомогу дали. Ще той зо мною ходив... як його?...

— Та в Камяниці то що іншого! А тепер у нас тут в Цибулівці буде таких дві, як ви кажете, сільради: одна буде називатися сільрада, а друга — колгосп. Розумієте? Хто запишеться в колгосп, то буде діставати хліб, бараболю, кукурудзу і все, що йому буде треба. Второпали, чи ні?

— Та чому не второпала; або я дурна, чи що?

— Ну, а як второпали, то тепер скажіть, чи вписуєтесь до колгоспу?

— Колиж я неграмотна...

— Тим не журіться: ми запишемо все, що треба. Ви тільки скажіть, чи вас записати?

— Авжеж! Запишіть, щоб мені дали кукурудзяної муки і бараболі.

— Про кукурудзу і бараболю будемо

говорити пізніше. Ви скажіть, чи даєте землю?

— Та даю, але ніхто не хоче брати...

— Колгосп, бабо, колгосп, бере вашу землю, я-ж вам ясно кажу!

— То хай бере, я не бороню. Тільки хай мені дасть трохи кукурудзяної муки.

— Що ви все: "кукурудзяної муки" та "кукурудзяної муки!" А хліба ви не хотите?

— Та хай буде й хліб. Для мене ще краще: відразу можна їсти...

— Ну, то як вам дати хліба, впишеться до колгоспу?

— Сільрада хліба не дає! Хліб дає колгосп, як хто вписує на колгосп свою землю. Кажіть: вписуєте землю на колгосп?

— А ви хліба дасьте?

— Дамо! Товариш голова, дайте цій

громадянці авансом на рахунок трудоднів хліба!

Побачивши хліб, бідна Проциха затряслася і жадібно витягнула по житній боханець скорчені руки.

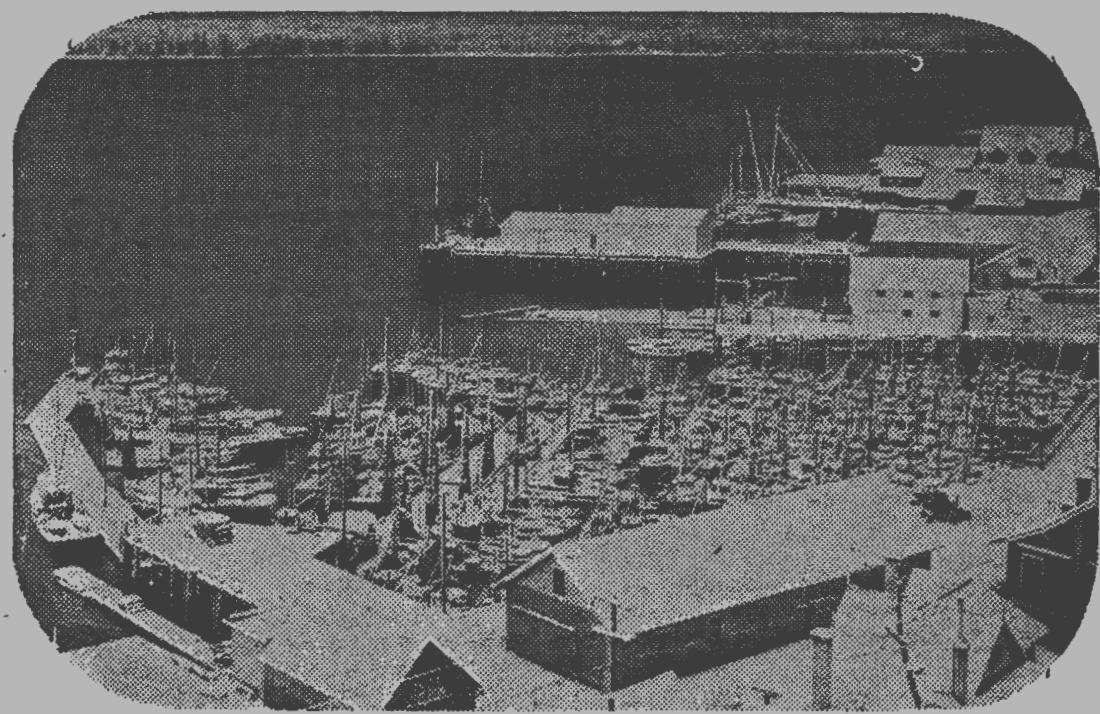
— Е, ні! — сховав секретар хліб — Ви скажіть ясно: вписуєтесь до колгоспу?

— Так, так! — вигукнула поспішно баба.

— І землю даете?

— Даю, я все вам дам, тільки дайте мені отої хліб! — і гірко заплакала...

Секретар, радий таким кінцем справи, витягнув уже заздалегідь приготовану заяву. Оскільки Проциха була неграмотна, за неї підписалися присутні, стверджуючи, що: "Ганна Проць, біднячка, вдова, неграмотна, добровільно вписується до колгоспу, і, як єдине своє майно, передає до колгоспу три гектари орної землі."

КАЧІКАН, АЛЯСКА

Це містечко положене при березі Аляски. В цьому живе багато риболовців, які ловлять постійно великі скількості риби й продають її канадійцям і американцям. Знімка знята по зимовій сніговій бурі.

Др. Юрій Мулик-Луцик

Патріотизм у Мові Українських Піонірів у Канаді

Українське мовознавство не пройшло байдуже повз мову українців англо-саксонської Америки. Ф. Луців зладив запис мови українців в м. Дібік, Айова в п. А. (З.Д.А.) в р. 1933, що був поміщений в "Рідній Мові" (Т. I, Ст. 275) з звітіля увійшов до "Нарису Української діялектології" Др. Ярослава Рудницького (Авгсбург 1946, ст. 40).

Мовознавство формальне цікавиться тільки ступенем асиміляції української мови англійською; мене не інтересує тут щось інше, а саме — фактор патріотизму.

Якраз минуло 60-ліття поселення українців у Канаді. Коли проїденому нашими піонірами шляхові приглядаюся через їхню мову, то бачу в її формі сильні, здорові вияви природного українського патріотизму і волево-свідомого й відрухово-підсвідомого.

Загалом думають, що наші піоніри перекручували англійські слова на український лад, бо не вміли їх правильно вимовляти. Безумовно, частково так воно й було; але в основному я дозволю собі заперечити такому твердженню як у загальненому.

Коли українці знайшли в Канаді краї, модерніші за свої "старокраєви" хліборобські та ремісничі знаряддя, вони їх без застережень змінили на канадійські. Але свою рідну мову вони не вважали за механічне, бездушне знаряддя. Ця мова була живою частиною їх самих. Треба пам'ятати, що піоніри привезли свою національну вдачу, а ця вимагала свого вислову, до якого в англійській мові їм часто бракувало відповідних мовних засобів. Нпр., відомий філософ XIX ст., Карл Абель, стердив, що українці між всіма існуючими та вигідними народами вирізняються великою інтензивністю почувань любові та ніжності. Це викликало потребу витворити особливі мовні форми для їх висказання. Тому, каже Абель, в жодній з живих та мертвих мов немає такої скалі пестливих форм (здріб-

лень), що в мові українській (*Linguistic Essays*, 23—78).

Коли українці засвоювали собі англійські слова, то брак здрібнінь в англійській мові при вродженому гоні висловлювати пестливість присилував творити здріблі форми в мові англійській, що являє собою найпомітніше явище в українізуванні англійських слів, напр.: *the house*: гавз — гавзок — гавзято; *the room*: рум — румок — румочок; *the gloves*: главс — главзики і т. д.

Український мовно-психологічний чинник призвів також до інших морфологічних модифікатів: *the pail* — пейло, *the car* — гара, *the street-car* — стрітгара. Тут вирішив не так логіко-формальний чинник, що велить в англійських назвах на річі мертві та неособові (натури), які є роду середнього, шукати роду за системою граматичною (*the pail* — воно відро, *the car* — вона гара), як передусім почуття української ритміки в мові; ця ритміка — елемент притаманної українцям музичності велить українцям з англійських односкладових слів творити двоскладові: пей-ло, га-ра, фор-ки (*the fork*) — двотактові. Розуміється, співіде з цим також орієнтація на український граматичний рід (*пейло* — відро, *the box*: бакса — скриня) та число: *the fork*: форки — вила (габлі) (множинний іменник).

Унаявнила себе й потреба слухати українську звуковість в англійських словах. Коли українець слово *the lot* вимовляє як льот, то цей ортоепічний прогріх спричинений не трудністю артикулювати приголосну л, а тільки необхідність продукувати мяке л з мотивом милозвучності та пестливості. Лінгвістична прагматика цього, як фактор побічний — асоціація з українським льот (лет) — летіти; у кожному разі — це не народня етимологія.

Велика почуттєвість українця являє собою причину експресивних форм у мові: вигуки: гей, ну, гальо... та інтерекції:

ої, ай, ох, аяй... У цій системі легко за-
адоптувалося й англійське колоквіяльне
поздоровлення: *hallo!* — гало!

Свідоме намагання захищати рідну
мову перед винародовленням проявило-
ся в перебитках (кальках), тобто в до-
слівних перекладах з англійського: *the floor* (поміст-долівка, поверх) — підлога
(= поверх); *to take classes* (ходити на
лекції) — брати кляси, *how do you like*
(як вам подобається) — як вам любить-
ся, як ви любите, *to take a sun bath* (опа-
люватися) — брати соняшну купіль...

О. КІСІЛЕВСЬКА

Сенаторка пані Олена Кісілевська знана ці-
лому українському народові, де він не живе. В
Західній Україні брала дуже живу участь у за-
галю громадському життю, особливо в жіно-
чому русі, і була сенаторкою до сойму. Надзвичайно
впливова бесідниця, письменниця, журна-
лістка, емансипаторка. Ще й тепер, у віці понад
80 років, вона дальше працює для української
справи. Живе в Оттаві, з сином, Др. В. Кісіле-
вським.

Українські поворотні діеслови свід-
чать про те, що виражена ними дія сприй-
мається як повторний рух в просторі і
часі: бувати, тягати і т. д. Розтяжність
простору та наворотність руху символі-
зується знаком не менше як трискладо-
вим. Англійські діеслови: *to move*, *to transfer* і т. д. сприймаються як спосіб
наказовий, де немає відчуття повторно-
сти часу та площинності простору, тому
їм дають український форманс —увати,
що про повторність та площинність най-

краще символізує: мухуватися, трансфе-
руватися, юзувати і т. д.

У Канаді англійське слово *the holiday*
(дослівно: "святий день") стоїть на по-
роzi переходу зі сфери релігійної (транс-
сцедентальної) у світську (імманентну).
Заважив тут момент соціально-економіч-
ний та послаблення культу. Тому слово
holiday дедалі більше закріплює, як ос-
новну, свою давнішу функційну семанте-
му і значить "*free-day*", отже — відпустку
з праці, що не конче випадає в церковне
свято. Злагнули це українці й тому, вжи-
ваючи слово *голідей* для означення світ-
ського (відпустки), затримали своє сло-
во **свято** як виключно релігійну катего-
рію, що диктує їм релігійно-національна
традиція.

Змагання за втримання в наших піо-
нірів рідної мови було дуже важке. Що
трудність, а іноді просто трагізм бачи-
мо в таких випадках, де успіх на полі
втримання рідної звуковости мститься
затратою рідної логіко-формальної си-
стеми, як це видно в перебитках: *How do
you like?* — Як вам любиться? (Замість
правильного: Як вам подобається?).
Мовно-психологічний патріотизм (рідня
музика мови) дав нерізні граматичні ви-
сліди, що українці боляче відчували. Але
це природна річ, що ці прості люди пе-
редусім кермувалися провідником пси-
хологічним, в чому спомагав їх українсь-
кий дух, а мовознавцями (граматиками)
вони не були; курсів українознавства не
мали. Зате мали українську душу, що
спонукала їх своїм дітям давати україн-
ську школу, літні курси українознавства
та сьогодні змагатися за заснування ка-
тедр української мови та літератури в
канадійських університетах. Психологіч-
ний підхід до мови наших піонірів роз-
яснює дуже важливу справу: це відрухо-
ве зберігання рідної духовості, рідного
змісту, що є основою нашого буття, дало
такий тип мови, що його звуть жартома
"українською англійщиною," і що в дил-
ектантів викликає незрозуміння, легко-
важення, а то й іронію. Однаке під цим
типовим, який іноді схожий на якесь "кой-
не", бачимо більше патріотичного під-
кладу, як іноді під формулою правильної
української літературної мови верств ɔ-
свічених.

Commerce Обслуговує Вас Ріжними Способами

ЦЕ бере гроши провадити поступову поплатну фарму. Ви можете забезпечити свої біжучі рахунки і ощадності. Ви потребуєте позичок для ріжних потреб. Ви маєте чеки до зміни на готівку і фонди до трансферування. І ваш "Commerce" управитель може вам помогти. Це є його бізнес... вивчений через услуги в ріжних рільничих громадах.

Він радо переговорить з вами про позички... на поживу для скоту, штучні навози, на жнива і загально на всі фармерські потреби... на купно додаткового приладдя або скоту... на поліпшення дому або господарських будинків.

Кажіть показати собі безпечні депозитові скринки і безпечні сховки для своїх бондів, асекураційних поліс і вартісних паперів. Розвідайте про "складування грошей поштою" услугу, яка цим зближує ваш "Commerce" відділ так близько як ваша поштова скринка.

Ваш "Commerce" управитель репрезентує банк, який робить більше фармерських позичок як який інший банк... і цим причиняється до лішого фармерування. Він має за собою більше як вісімдесят чотири роки досвіду "Commerce" з Канадійськими фармерськими банковими потребами.

The Canadian Bank of Commerce

Сходяче Сонце Японії

“Чудодійна зміна, що посилила й устабілізувала японську економію” та відповідалні за те люди... Методи вжиті для прискореної післявоенної віdbудови... Роля Японії в обороні вільних націй.

Три роки тому переможена і знищена Японія — якої 80,000,000 населення скупчувалось на 4-х островах загальною величиною одної третьої Манітоби, та якої імперія зникла — розпучливо змагалась за саме існування. Чотири роки загрожувала населенню Японії примара голоду. Допомога ззовні, у формі збіжжя і бавовни вдержувала населення Японії при житті та індустрію при праці. Інфляція загрожувала знищенню японської валюти та цілковитою фінансовою катастрофою. Платня робітників піднеслась у пятнадцятеро, але ціни прожитку піднеслись у двадцять-семеро на протязі 4-х років від закінчення війни. Низька індустріальна продукція приносила малу користь населенню. Несплаченні воєнні відшкодування загрожували перенесенням з Японії більшості її індустріальних влаштувань та машин. Індустріальні експорти, якими треба було оплачувати імпорт харчів та сирівців, становили ли-

ше одну восьму японської самовистарчальності. Такий образ представляла собою Японія три роки тому.

В грудні 1948 р. американський уряд видав строгу, дев'ять-пунктову директиву генералові МекАртурові, обчислену на затримання економічного упадку та рятунку японської економії. През. Трумен особисто призначив Йосипа Доджа до помочі ген. МекАртурові та японському урядові для стримання інфляції. Йосип Додж, президент банку “Да Бенк оф Детройт” та бувший президент Товариства Американських Банкерів, положив підвалини під вдалу реформу німецької валюти і був, правдоподібно, найбільш компетентною для тих цілей людиною в З.Д.А.

Ніколи, мабуть, не підпринято труднішого завдання. Та, вже кілька місяців опісля, цілий плян був не тільки опрацьований, але й переведений в життя. Збалансовано японський бюджет. Зредуковано субсидії, устабілізовано ціни і платні та встановлено більш реальну заміну вартості гроша. Привернено загальне довіря. Злучені Держави признали, що Японії була потрібна радше віdbудова, чим допомога і на деякий час

ІНДУСТРІАЛЬНЕ МІСТО В ЯПОНІЇ

збільшили туди доплив сирівців для скріплення японського виробництва. У висліді піднісся японський експорт.

На протязі не цілих 2-ох років, цілковита індустріальна продукція країни подвоїлась, а експорт зрос в четверо. В той сам час зрос постепенно життєвий рівень японців до такої міри, що вже можна було заперестати приділювання деяких харчів та знести певні економічні обмеження. Хоч було ще багато прикрих проблем до полагодження, однаке положено тривкі підвадини під дальшу розбудову економічного життя країни. Такий розвиток подій мав дуже додатний вплив на населення. Почуття безнадійності зникло і сьогодні японці працюють ревно й запопадливо для доповнення матеріальної та духової віdbудови їхньої країни, щоб піднести її із фізичної і моральної руїни, в якій її оставила війна.

Чотириох людей були в головному відповідальні за цю чудодійну зміну, що так скоро посилила й устабілізувала японську економію. Двох з них були американці, а двох японців. Генерал Мек-Артур особисто видавав стабілізаційні директиви та безкомпромісово піддержував їх слідив за їх переведенням в життя. Йосиф Додж вміло керував бюджетово-фінансовою технікою і відважно стримав інфляцію, помимо величезних перешкод. Але програма була абсолютно не принесла користі, коли не повна співпраця японського уряду, який прямо силою накинув населенню критиковану зпочину т. з. "Лінію Доджа" — тобто його плян економічної віdbудови. Прем'єр Шігеру Йошіда, великий політик і провідник народу, з часом набув ще більше престіжу своїм незломним по-пертям пляну, який у початках ставив населення у чималі труднощі. А дальше велику роль в цьому відіграв японський міністер фінансів, Гаято Ікеда, якого розумна політика вдергала рівновагу в економічному житті в найбільш критичних обставинах. Прем'єр Йошіда виказав великий політичний хист, а міністер Ікеда технічно-фінансову компетенцію. Оба вони показались відважними політиками на своїх становищах, які зуміли передбачити доцільність пляну та вивели країну з крутих доріг упадку на простий шлях добробуту й самовистарчальності.

Тепер в Японії можна побачити уста-

Знайшла полекшу на СЦІЯТИЧНІ БОЛІ

"Як тільки я постоялаувесь день на ногах, я дуже терпіла на сціятичні болі в стегні" — пише пані Джоел Рейст з Вестворд Го, Алта. — "Я також хворіла на невральгію — часом будилась ранком з дошкульним болем у карку. Але, як мій чоловік одержав таку вдоволячу полекшу на його ревматичні болі вжила Templeton's T-R-C's, я постанила і собі спробувати T-R-C's проти невральгії та сціятики. І я вдоволена, що я так зробила. Тепер я щиро поручаю T-R-C's усім, що терплять від ревматичних болів, невральгії або сціятики".

Не терпіть від сціятики, ревматичних, артритичних та невротичних болів. Дістаньте Templeton's T-R-C's — канадське найбільш поширене лікарство, — спеціально спрепароване, щоб принести пільгу в таких болях. Всього 65ц. і \$1.35.

блізовану економію, вижчий життєвий рівень, зростаючий експорт та зменшення потреби американської допомоги, машин і капіталу. Як доказ того, японський уряд видав недавно закон, що до чужосторонній інвестиції фондів, який дозволяє на долярові інвестиції та платню долярами за корисні технічні служби й патентові права чужостороннім фахівцям.

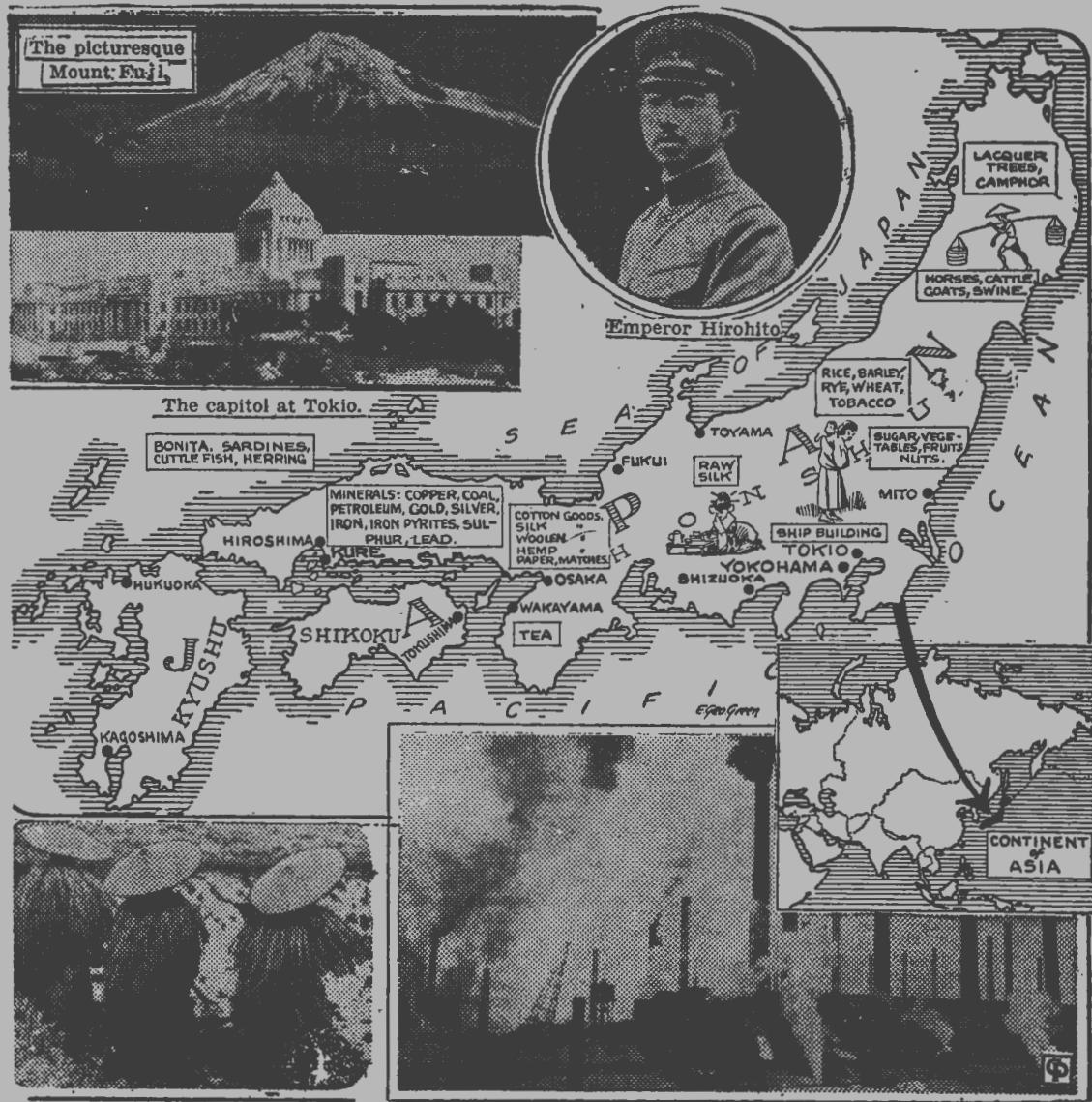
Новий податковий закон зменшив індивідуальний податок на 35%, а оподаткування американців знизив до рівня правосильного в З.Д.А. В січні мин. року експорт та імпорт гуми звільнені від державної контролі, а закордонну торговлю привернено приватним одиницям. Контроль чужосторонній грошової вимінни та ліцензійна система ще дальше є строго вдергувана для запевнення стабілізації єни та для забезпечення долярової валюти для чужосторонніх інвести-

цій. Долярові приходи Японії перебільшують тепер \$300,000,000.

Всього 100 років тому, Японія була ізольованою країною, а її населення жило життям середньовічних людей. За яких 60-70 років, японці, маючи небагато природних багатств та ще менше досвіду, розвинули велітенську виробничу індустрію — правдиву Фабрику Сходу. Японці дуже скоро вивчили скомпліковану техніку текстильного виробництва, скоро почали витоплювати сталь, мідь, алюмінові вироби та здобувати другі підставові хемікалії. Японія прийняла і засвоїла собі методи західного вироб-

ництва та зужиткувала національне майно на щораз то більшу розбудову своєї індустрії. Закордоном позичала рідко, а довги сплачувала точно і солідно. Японії всі довіряли у всяких фінансово-торговельних трансакціях.

Тоді, під час декади, що попереджувала Перл Гарбор, кліка мілітаристів у Японії спонукала уряд до коштовних мілітарних дій в Манджурії та північному Китаю. Правдивою ціллю японського мілітаризму була будова Японської Імперії, яка мала домінувати над природними багатствами та шляхами сполучення на Далекому Сході. Їх об'єктом була т.

зв. "Сфера спів-доброту." Згідно з цю концепцією харчі та сирівці з Яви, Суматри, Formosи та Кореї, риж, нафта, мідь, гума, цинк, мали бути вимірювані на виробництва випродуковані в Мандрії та Японії. Це все, казали японські мілітаристи, для більшого доброту цілії Азії.

Ці економічні об'єктиви були в загальному розумні, якщо вони були переведені мирною дорогою. Вони могли бути збільшити доброту азійських народів та піднести їх життєвий рівень. Нажаль, Японія вибрала іншу дорогу. Вона хотіла будувати доброту за поміччю меча і руїни війни та силою панувати над економічним життям Азії.

Після упадку Шангаю, лише американська політика в Китаї та вдержання Британією Гонг-Конгу й Сінгапуру, гамували її амбіції. Тому Японія заризикувала війну — і стратила імперію. Фізичне моральне воєнне знищення оставило більшість Азії в руїні. Харчі та сирівці з довколишніх островів та континентів бувшої японської імперії — які становили основи японської господарки — про-

вали для неї, а разом з тим зникла і японська продукція. Ані Японія, ані прилеглі острови і землі не мали чим торгувати, хочби навіть давніше поневолені нею народи хотіли вести з нею торгівлю.

В 1945 році ген. МекАртур застав Японію голодуючою, нездатною навіть випродуковувати достаточну скількість рижу для прохарчування населення. Торгівля була на мертвій точці, не було що експортувати, щоб платити за привіз харчів. Що більше, не було харчів — рижу — в цілій Азії, навіть щоб Японія мала гроші або кредит купувати, чого вона також не мала.

Тому інші держави мусіли не тільки платити за харчеву допомогу — вони мусіли також їх вирощувати та доставляти їх. Щасливо для Японії, а також для Європи, пшениця та другі збіжжя не звичайно добре зароджували в повоєнних роках.

Навіть в 1948 р., три роки опісля, 90% харчів, доставлених Японії, які то харчі вдержували її при житті — були випродуковані у Злучених Державах. І Америка заплатила за них у 100%. Тоді

Від 1887 Тисячі Вживають Цего Славного Жолудок Направляючого Ліку до Боротьби з Запором і Його Обявами!

Старші люди знають з досвіду про скоре лагідне ділання Triner's Bitter Wine. Вони знають, що ця вчена сполука природних корінців, зел і ботанічних рослин береться сейчас до праці порушення внутрішностей а це звільнює біль голови, нервовість, переладовання жолудка, нестравність, гази і відригування, безсонність і апетит, коли ці недомагання є спричинені запором. Нема потреби терпіти безпомітно, нема потреби заживати гірких средств на прочищення. Лише дістаньте сьогодня фляшку Triner's і дозвольте юму приемним в смаку працювати для вас на полекшу запору. (Увага: Коли ви не можете дістати Triner's у вашім склепі, пришліть \$1.50 з називськом вашого склепу до: Jos. Triner Corp., 4053 W. Fillmore, Chicago, і ваша велика 18 унц. фляшка Triner's буде сейчас переслана до вас оплаченою поштовою пересилкою).

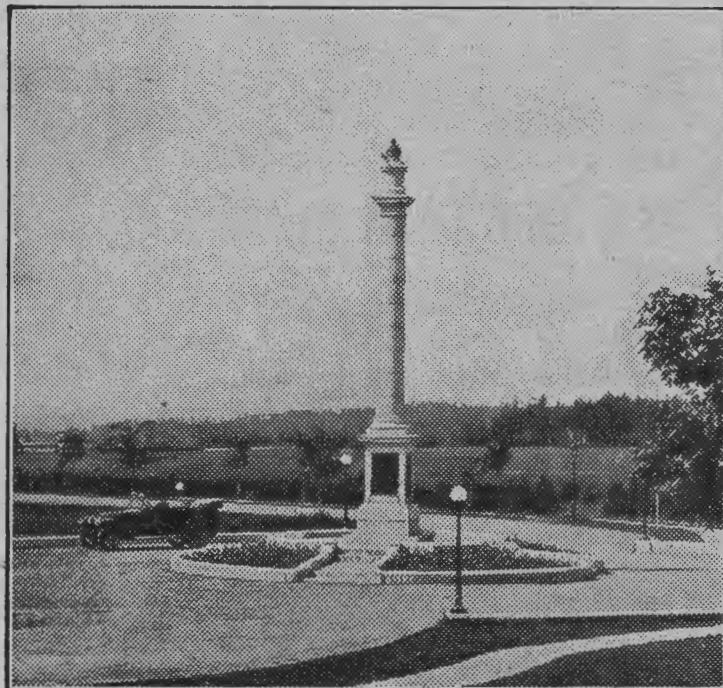
TRINER'S BITTER WINE

доля змінилась. Під час минулого року, дві треті збільшеного допливу харчів до Японії походили із не-американських джерел, в більшості з Азії. Подібно дві треті платні за них покрила сама Японія з своїх експортів — а лише за одну третю платили американці. На біжучий рік є в пляні, що 90% харчів для Японії буде імпортовано з не-американських країн і за них Японія буде сама платити, а тільки 10% прийде, як американська допомога харчами, вирощеними в Америці.

Японія вірно виконала всі зобовязання документу піддачі аліянтам і те-

пер вона має повне моральне право увійти в громаду вільних націй. Прийшла пора на відновлення політичних й торговельних взаємин та широї дружби між Японією і рештою світу.

Японія являється країною немалої важливи в оборонному ланцюху вільних держав, головно коли комуністична небезпека дальнє загрожує світові. Коли Японія знова стане членом вільних народів — членом Обєднаних Держав — вона напевно прийме на себе цю моральну відповідальність, яка приходить разом з незалежністю та суверенністю, і напевно гідно сповітиме свою ролю.

ПАМЯТНИК ГЕН. ДЖ. ВОЛФА

На цьому місці 13 вересня 1759 року, упав смертельно ранений ген. Джеймс Волф, командант британських військ, у бою з французами біля міста Квебеку. Перемога британців стала зворотом в історії тодішньої Канади.

Вдача Людей

Вдача уроджених в січні

Почуття відповідальності, амбітність, Невтомність у прямуванні до наміченої цілі та дбання про майбутність — оце ѹ головні риси характеру тих, що уродились в січні. При цьому надзвичайно вразливі, легко їх образити навіть такими дрібничками, на які другі навіть не звертали б уваги.

★

Вдача уроджених в лютому

Всім уродженим в лютому характеричною є прикмета предбачувати, здогадувати, що дає їм можність предказувати, чи давати певні, докладні осудження фактів у майбутньому. Відзначаються надзвичайно сильною волею, зрівноваженістю внутрі, хоч назовні боязливі. Мають здібності до музики.

★

Вдача уроджених в березні

Дивні прояви вдачі сплітаються у цих, що родилися в березні. Повні емоцій, зрозуміння, часто тратять надію. Легко даються зранити (образити) і ніколи цього не забувають. Цінять товариство, але з огляду на досвідченість не знаходять собі правдивих приятелів, яких вони потребують.

★

Вдача уроджених в квітні

Гостре поступовання і рівночасно сердечність і імпульсивність. Небоязливі, готові завжди до найтяжчих завдань, мають здібності кермувати, провадити. Найслабшою їхньою сторінкою є дратування, чи дошкулювання іншим.

★

Вдача уроджених в травні

З почуттям відповідальності, здібні виконувати найскладніші праці. Небезпечні у суперечці, в якій завжди їхній опонент терпить.

Уміють плянувати, мають надзвичайні здібності до математики.

Найвищим даром їхнім — це рішучість, їхня слаба сторона — часті негодування.

★

Вдача уроджених в червні

Уродженим в червні брак децизій, завжди стрічають велике число ріжних

ЦЕ ЛІКАРСТВО

Помагає
на 3
Способи

1 Дра Петра Гомозо достарчує сейчасову, лагідну приносячу пільгу на затвердження і на такі обяви як біль голови, нестравність, нервовість, безсонність, брак appetitu, взуття спричинене повільним виділюванням.

2 Дра Петра Гомозо є побуджуючим ділання жолудка тоником.

3 Дра Петра Гомозо виганяюче гази ділання помагає на полекшу квасів, газів, жолудкових забурень.

Гомозо є виключною формулою — зпорядженою з (не одного або двох) але з 18 природних зел, корінців і рослин — які показалися успішними на протязі 80 літ. Спробуйте його сьогодні, чи не є воно ліком, якого потребуєте. Купіть Гомозо у вашому сусідстві або вишиліть по спеціальну "познакомлючу" оферту.

Вишиліть цей "Спеціальної Оферті" купон тепер

- Залучаю \$1.00. Вишиліть оплаченою Поштою звичайну 11 унц. філіпку ГОМОЗО.
- Вишиліть С.О.Д. (кошта додані).

Назвисько .....

Адреса .....

Почта .....

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.

Dept. DN-656

2501 Washington Blvd., Chicago 12, Ill.
256 Stanley Street, Winnipeg, Man., Canada

великих чинників, що й утруднює їм по-взяти певне рішення. Назагал жартівливі, проворні.

★

Вдача уроджених в липні

Неможливим є, щоб будькому не добався уродженець липня. Приязні, гостинні, ввічливі. Велике бажання домашніх вигод, можуть поділитися з іншими своїм щастям. Сила уяви в них надзвичайно велика, через що люблять відтворювати минуле, збирають старинні памятки, залюбки відвідують кіно.

★

Вдача уроджених в серпні

Часто усвідомлюють собі, що завжди правда по їхній стороні. У випадку, коли наглядно противник їхній виграє, вони все ще не дають себе впovні переконати. Гордість і амбіція їм притаманні. Добродушні, однак сподіються завжди гарного зреванжування. Відвага й оптимізм їхні особливі прикмети.

★

Вдача уроджених у вересні

Щиро сердечні, лояльні, слушні. Люблять критикувати других. Не завжди готові до протесту, чи обурень. Працюють наполегливо з певною ціллю.

★

Вдача уроджених в жовтні

Надзвичайно люблятьтишу й спокій. Щирі і вирозумілі. Успіх в житті ося-

гають за допомогою приятелів. Люблять забави й розвагу. Талант до мистецтва.

★

Вдача уроджених в листопаді

Їх важко пізнати з огляду на обмеженість в їхньому інтимному житті. Повні емоцій і гарних почувань.

★

Вдача уроджених в грудні

Любимці спорту й забави. Надто імпульсивні, часто нагальні, цінять свободу, без якої для них немає життя. Надзвичайно живі, підприємчі.

ГОЛОВНА РОЛЯ

— Урра! — кричить молодий актор. — Я дістав вкінці провідну роль.

— Чудесно — тішиться його наречена — будеш грати героя?

— Ні, буду вести коня, на якому він має їхати.

КЛОПІТ МУЖА

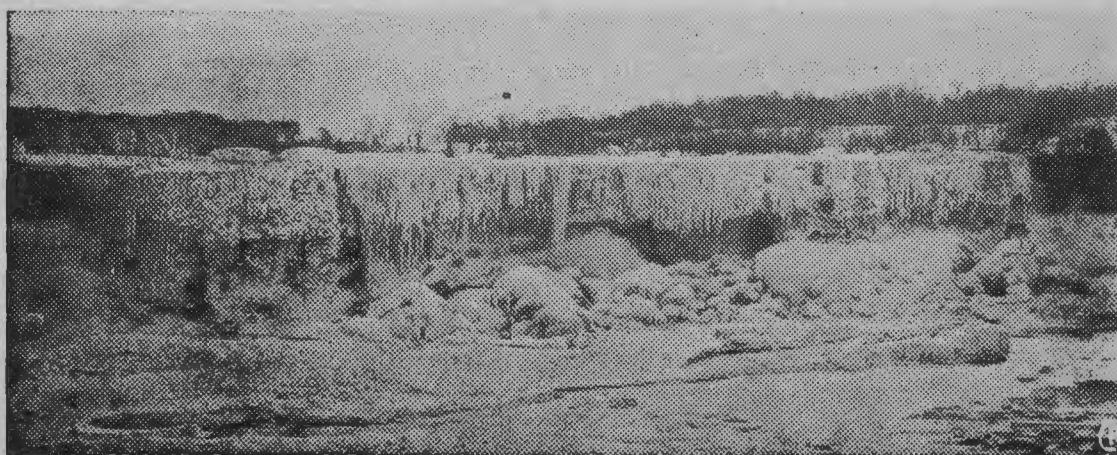
Капець мусить віддавати жінці всі трохи, з яких вона визначує йому якусь невеличку сумку на його дрібні видатки.

Капець дістав підвищку, сидить і думает:

Коли скажу жінці, що я знову не дістав підвищку, то подумає, що я такий туман.

— А як ти їй скажеш?

— Тоді справді ним буду.

НІЯГАРСЬКИЙ ВОДОСПАД

Кожного літа десятки тисяч туристів з різних частей американського континенту приїздять до цього місця, щоб налюбуватися красою славного Ніагарського Водоспаду.

Англійський Славіст Про Шевченка

(“*Taras Ševčenko: the Man and the Symbol*” by W. K. Matthews, London,
Published by the Association of Ukrainians in Great Britain. Стор. 1—16).

Після проф. В. І. Ровза (Rose) керівництво Школою Східно-Європейських і Слов'янських Студій Лондонського Університету перейняв відомий славіст проф. В. К. Метьюс, що в орбіту своїх широких славістичних зацікавлень втягнув теж і українознавство. Крім рецензій на різні українські мовознавчі видання в редактованому ним “Ревю”, крім перекладів із української літератури (останньо Федьковича) проф. Метьюс дав цікаву й цінну статтю про “Українську систему деклінації” в американському журналі “Ленгведж” (*Language*), і останньо наведено вгорі працю про Шевченка.

Це незвично цінна, потрібна й свіжа своїми думками праця. Автора цікавить Шевченко як “людина” й як “символ” українства. В першому аспекті він розглядає Шевченкову особовість на порівняльному тлі (Бернс, Шекспір, Мілтон), дає струнку аналізу Шевченкової поетичної й прозової творчості, характеризує Шевченка як маляря, зручно вплітаючи в моменти творчості головні моменти з поетового життепису. В другого боку автор розглядає Шевченка як символ української нації: *Shevchenko's story is that of his native land in microcosm* (стор. 15). Шевченкові слова — на думку Метьюса — “так само актуальні сьогодні, як понад сто літ тому, коли були написані, хоч умови в Україні є під деяким оглядом різні від тогочасних умов. Але здійснення ідеалу висловленого Шевченком стимулюється обставинами, за які не відповідають українці колективно. Тепер, як і за часів Шевченка, нетolerантна чужинецька сила вирішує долю їхньої країни й їй удалося навіть об'єднатися під своєю контролею всі українно-мовні терени... Існування такої ве-

ликої єміграції є певний знак ненормального стану речей у дома” (стор. 14).

Читаючи брошуру проф. Метьюса, не можна досить надивуватися його начитаності в Шевченкових творах і в творах про Шевченка, його бистроумним заввагам та свіжості думки. Зокрема цінні його рефлексії про сучасний стан України і ролю Шевченка в українській духовості. З цього погляду треба привітати й поручити студію проф. Метьюса не тільки англо-мовній інтелігенції, але теж і українській громаді. Добре було б, щоб її видати теж і в українському перекладі. Бо вона справді заслуговує на якнайбільше поширення.

На маргінесі цієї книжки насувається й одна формальна заввага. Автор подає на стор. 16 пояснення до транслітерації української абетки, обстоюючи т. зв. інтернаціональну (славістичну) транслітерацію, яку вводить не тільки в титул своєї праці, але теж і в тексті. На становищі цієї транслітерації стали вже деякі англомовні українські видання, як напр. “Аннали УВАН” у Нью Йорку. Думаємо, що це єдина розв’язка справи, коли йде про наукові видання.

Ярослав Рудницький

Як високо стояло лікарське знання в Єгипті фараонів, свідчить т. зв. папірус Еберса. На ньому є багато лікарських рецепт; вони зовсім пригадують нинішні рецепти; бо на них подано докладно розмір ліку, кілько, як часто треба заживати.

Впорскування морфії, щоб утишити біль та перебороти безсонність, впровадив перший англійський лікар Вут у 1857 р. Таким чином морфіна святкує цього року 95-ліття своєї появи в лічництві.

Вікторія--Острів Ванкувер

Місто Вікторія є столицею Бритіш Колюмбії. Воно лежить в південній частині острова Ванкувер. Цей острів на Тихому океані тягнеться від міста Вікторії в північно-західну сторону й є около 282 миль довгий. Його ширина в декотрих місцях доходить до 60 миль і має близько 12,000 квадратових миль простору.

На західній стороні острова є головні містечка, як: Сук, Джордан Ривер, Порт Ренфру; на східній частині берега: Сідней, Донкан, Нанаймо, Комокс і Кемпбел Ривер. Порт Алберні, де працює важливое число українців, є в осередку цього острова, близько 120 миль від міста Вікторії.

Майже всі міста знаходяться в долинах, між високими горами, серед великих лісів, та між природними багатствами, які: дерево, вугілля, мідь, срібло, золото, риба та інші. Острів має найбільше комерційного дерева в світі.

Найбільша ловля риби лосося (семон) в Канаді знаходиться при берегах цього острова. Є тут також багато родів риби, як в морю так в озерах і ріжках.

Південна частина острова надається під управу ріллі, де близько 3,000 родин займається рільництвом, годівлею дробу, молочарством, випасом рогатої худоби, управою рослин, квітів та овочів.

Внутрішня частина острова надається для випасу худоби, коней, овець і свиней; зате північна частина, це великі ліси, високі гори, де є копальні, дерево та риба. На цьому острові знаходиться один з найбільших водоспадів у Канаді, а це "Делта Фалс".

Перша назва оселі, де тепер стоїть місто Вікторія, була — Форт Вікторія, життя то назуву було дано в 1837 році в честь Королеви Вікторії, а шість років спісля близько 40 людей збудували фортецю. В 1862 році Форт Вікторія був заінкорпорований як місто Вікторія, а в 1871 році це місто стало столицею Бритіш Колюмбії.

Після найновіших обчислень населен-

ня міста Вікторії має близько 115,000 осіб, разом з передмістями, як: Овк Бей, Есквайлмент і Санич. Ці містечка мають свої муніципальні уряди. Санич є з них найбільше, бо має поверх 52 квадратові мили, і має урожайні землі, котрі надаються під управу всякої ярини й овочів та плекання дробу. Це відноситься до канадської Каліфорнії. Дрібні овочі, такі як сунціци, логанберрі, малини й інші того рода, є зачислені до найліпшого сорту в Західній Америці.

Місто Вікторія має велику будучість для розвою своїх індустрій, а знаходячись у стратегічному місці, на морю, з доступами до Японії, Китаю, Філіппінів, Індії, Полудневої Африки, Нової Зеландії та Полудневої Америки, воно буде могло стати найбільшим портовим містом у Канаді. Вікторія має глибоку морську пристань, де можна помістити найбільші кораблі, як також будівельні варстти для будівлі та naprawи кораблів.

Це місто відноситься до містом туристів, до якого кожного року прибуває поверх 500,000 людей, з чого є великі доходи.

В році 1949 було 1,400 малих торговельних склепів, котрих загальна сума випродажі сягала поверх 90,000,000 доларів. З між державних будинків найбільшою окрасою є парламентарні будинки. На площі знаходиться статуя Королеви Вікторії. Недалеко є сіпіарська залізнична стація і сіпіарський готель — Емпрес. Цей готель є найбільшим готелем у Бритіш Колюмбії. Він є порівнаній з найбільшими та найкращими готелями в Британській Імперії.

Перші парламентарні будинки були викінчені в 1859 році. В тих будинках є саля засідань, урядові канцелярії, бібліотека, котра має 250,000 томів книжок, музей, мінеральні вистави, архів. Міські будинки, "Сіті Гал", котрий є в осередку міста, міська бібліотека, котра має 84,500 томів книжок і котру місто розширює та в короткому часі буде викінчена, як також великий будинок Арена, котра була побудована минувшого року. Ця Арена коштувала міліон доларів. Там

відбуваються концерти та всякі спортивні змагання.

Цього року домініяльний уряд зачав будувати новий поштовий будинок, котрий має коштувати два міліони доларів. Вікторія має два щоденники — "Дейлі Колоніст", котрий був заснований у 1858 році, і "Вікторія Дейлі Таймс", заснований у 1884 році. Оба ці щоденники викінчили свої будинки разом, цього року, і перенеслись з осередку міста до нового місця, милю в північну сторону. В тих будинках містяться їхні друкарні та всі канцелярійні кімнати обох часописів. Один часопис виходить ранком, а другий пополудні.

До великих торговельних будинків належать: Годсон Бей, Ітон, Мак і Мак, Вудсворт, Кресгі, Митрополітан, Сейфвей та поважне число других.

Мешканальні domi дійсно дають красу для міста. Вони є порозкидані по горах, горбках, долинах та рівнинах. Майже коло кожної хати є город з овочами, деревами, яриною та всякими квітами, котрі зачинають цвисти в місяці лютому і цвить до кінця року.

Недалеко міста Вікторія є найбільший астрофізичний телескоп у Канаді, котрого сочка має 73 цалі в промірі, та є одним з найбільших у світі. Ця обсерваторія була збудована в 1915 році, на горі, котра має 720 стп височини і належить до домініяльного уряду.

Місто має 17 парків та місьць для відпочинку. Головний парк міста це Бікон Гіл Парк. Кілька миль від міста знаходиться "Бутчарт Санкен Гарденс." Ці заливші огороди уважаються найкращими цього рода огородами. Вони були сформовані в 1905 році на тому місці де була копальня камінного вапна. Коли все запалося, заложено було панством Бутчартами огороди ріжнородних квітів, привезених з ріжніх частей світа. Сюди приїжджають сотки людей денно, щоб оглянути чудові западні місця з красними квітами.

Недалеко парляментарних будинків є хата першого лікаря, Гелмжана, котрий прибув з Англії і привіз зі собою меблі, образи, годинник, пяно, багато знарядів лікарських і медицини. Він був першим спікером у парляменті Оствора Ванкувер. В його хаті на столі перед полуднем відбувалися операції хорих, пополудні парляментарні наради, а вечерами заба-

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ УТРУДНЮВАЛИ ПРАЦЮ

"Від кількох літ я терпів на дошкульні напади ревматичного болю в грудях і плечах, — пише п. Вілліам Одайскі з Росбурн, Ман. — Ці напади тривали звичайно кілька днів. Біль був такий гострий, що я нічого не міг робити. Тому щастливий був для мене той день, коли я довідався про Templeton's T-R-C's. Перша пачка принесла мені велику пільгу в болях. І тепер я почиваюся здоровим... завдяки T-R-C's".

I ви можете мати таку саму полекшу. Ані одного дня більше не терпіть від ревматичних, артритичних, невротичних або сциатичних болів. Дістаньте Templeton's T-R-C's — найбільш поширеній у Канаді лік що дає скору пільгу на такі болі. Всього 65ц., \$1.35.

ви. Поверх одне століття минуло від коли він прибув до Вікторії. Він помер у 1920 році. На його похорон прибуло багато індіянів і то з дуже далеких околиць. Популярність цього першого лікаря осталася в памяті індіянів на завжди.

Ця хата належить тепер до уряду Бритіш Колумбії і є відчинена для людей як історична вистава; де можна зайти кожного дня та оглянути все, що цей лікар привіз.

Метеорологічна обсерваторія є також у Вікторії. Знатоки погоди стараються сказати нам яка буде погода завтра, однак не можна сто-процентово на цій предсказування полягати.

У місті є 34 публічні школи, дев'ять приватних, одна нормальна; 3 бизнесові; Вікторія Каледж, де береться два роки університету. Є школи для армії, морярки та воздушної флоти. Є тут дві радіостації. Місто має 15 шпиталів та закладів для хорих; 77 церков ріжніх віроісповідань; 30 готелів і 11 кінотеатрів.

Місто Вікторія є найкращим містом у Канаді. Так говорять через радіо кожного дня. Це місто, або пополуднева частина цього острова, є найздоровішим для

білої раси. Про це говорять медичні знанки. Правдоподібно тому багато людей приїзджає сюди зі всіх сторін Канади та Америки. Це найкраще місто Канади має найтеплішу зиму. Місяць січень та початки лютого — це зимові місяці. Іхня пересічна температура є 33 ступені в ночі а 43 ступені в день повище зера. Цього року було чотири дні "дуже" зимних, так що термометр мусів сунутися вдolinу, а то: 29 січня було в ночі 22 ступені а в день 28 ступені; 30 січня в день було 32 ступені а в ночі 20 ступені; 31 січня було в ночі 24 ступені а в день 34 ступені; 1-го лютого було в ночі 25 ступені а в день 33 ступені. Випало такожколо два цалі снігу, котрий згинув у короткому часі. Найгорячіші місяці це місяць липень і серпень, в котрих пересічна температура переходить 63 ступені, однак цьогорічного літа то справді ці місяці були дуже горячі, бо було по-

верх 80 ступенів тепла. В зимі було кілька вітрів а мрячних днів було дуже мало. Кілька ночей було дуже мрячних.

Минулого року не було дощу через ціле літо і фармери мусіли понести великі втрати. В дійсності дощ починає подати при кінці осінніх днів і паде через цілу зиму. Цей дощ є дуже дрібний і з перервами падає майже кожного дня. Його зовуть "драй", однак часом падає і мокрий дощ. Загально кажучи — Вікторія дістає 25 цалів дощу за цілий рік, а Ванкувер 58 цалів. Однак чи дощ падає в літі чи в зимі, то без громів та блискавиць.

Щодо сонішного світла, то на кожний день через цілий рік Вікторія дістає 5.9 годин; Ванкувер 5.0 годин.

Кілько тут є українців — не можна сказати, однак припускають, що їх буде поверх 600 осіб. З українських організацій це одна греко-католицька церков.

МІСТО ВІКТОРІЯ З ЛІТАКА

ВАСИЛЬ ГАВРИЛЯК

В історії українців у Канаді В. Гавриляк буде записаний як перший мейор великого міста — Едмонтону, українського походження. Вибраний був 7 листопада 1951.

Українці купили недавно церкву від англійців, а священиком є о. Прийма, котрий відправляє богослуження в будинку збудованім для китайської місії. О. Прийма є молодий священик і недавно прибув до Канади. Він старається зорганізувати парохію і є надія, що все піде гаразд. Українці бажають мати свою церкву.

Населення українське економічно стоїть досить добре. Хоча життя є досить коштовне, то робітник побирає добру платню. Вікторії є кілька заможних родин, котрі приїхали сюди чи то задля здоров'я чи на стале замешкання або й для бізнесу.

В році 1941 було тут 108 українців, 176 поляків, 217 німців, 110 жидів. Правдоподібно жидів мусіло бути далеко більше. Вони мають свою синагогу, а цвинтар існує тут около 100 років.

Свого часу місто Вікторія було англійським містом, однак з часом все змінилося. Багато людей прибуло сюди з Манітоби, Саскачевану та Алберти і тому місто мусіло прибрати характеристику нового життя.

Іван Гавірко

ВАШІ ПОЇЗДКИ ДО ЕВРОПИ

або Ваші платні згори білети для Ваших приятелів з Європи можна легко полагодити через нашу агенцію.

Ми видаемо білети Вашої подорожі якимнебудь кораблем, або літаком до або із якоїнебудь країни. Всіх вичерпуючих інформацій удаляємо безплатно.

Інформації в справі канадійського горожанства, іміграції, поміч в одержанні паспортів та віз. Грошеві посилки, переклади. Пишіть по українськи або по англійськи до:

TRANSMUNDIAL TRAVEL AGENCY

173 Queen St. East, Toronto
Tel. EM 4-6084

КІЛЬКО КОШТУВАЛО ВІДКРИТТЯ АМЕРИКИ

На підставі нововідкритих документів можна приблизно обрахувати витрати на виправу до Америки, почату Колюмбом. Еспанський король Фердинанд V виплачував Колюмбові місячно 230 мареведів, за час його дороги до Індії. Мареведі це були гроші, що за часів Колюмба відповідали нинішній вартості 5 центів. Правда, що гроші мали тоді велику вартість і що так звана "забава" не коштувала ні корабельних капітанів ні моряків нічого. Оба Колюмбові капітани діставали по 150 мареведів і 120 людей залоги кожний від 15 до 20 мареведів. Фльота Колюмба складалася з трьох кораблів, які коштували 50,000 мареведів.

Виходить, що ціла виправа, яка принесла Еспанії величезні багатства від нововідкритої Америки, коштувала Еспанію страшенно мало.

Так виглядає будинок рафінерії соняшникового олію та приміщення адміністрації кооперативної спілки "Co-op Vegetable Oil Ltd." в Алтоні, Ман. Будинок коштував чверть міліона дол. В ньому приміщаються також модерні лабораторії, де дбається про чистоту й якість олію. Олійня затруднює 60 осіб, їхня місячна плата \$10,500.

Олій, що росте на полі

Хто з наших людей, що прибули з України, не пам'ятає смачної приправи до страв, товщу до печив і щоденного товщі у піст—рослинного олію? По наших селах в Краю "товкли" олій з сім'я, а в першу міру з соняшників. Ані одна господина без олію не обходилася.

В Канаді донедавна було такого олію обмаль; особливо недоставало його на заході. Аж не так давно декількох фармерів з Алтона, Ман., під проводом агронома Др. Еріка Путта взялась за добре діло продукції рослинного олію в Західній Канаді. Ініціатори цього діла це німці, менноніти, що вони самі або їхні батьки приїхали з України, які ще тямили соняшниковий олій, продукт із соняшників, що ними красувалися українські городи.

Після довшої застанови та численних нарад, вони заснували ко-оперативу продуцентів соняшників, а згодом й соняшникового олію. З початку вони висила-

ли соняшникові насіння до олійнів на сході, але це була коштовна річ і не приносila багато зиску, з огляду на великі кошти транспорту.

Тоді члени цеї кооперативи, яку вони назвали Co-op Vegetable Oil Ltd, постановили збудувати олійню-рафінерію у себе. Після нових нарад, дискусій, обчислень та калькуляцій приступлено до будови рафінерії, яка коштувала їх \$250,000.

Тепер Кооператива продукує 170,000 фунтів олію денно. Від 1946 р. випродуковано олію із 99,331,939 фунтів соняшникового насіння, за який платять вирощувачам соняшника по $5\frac{1}{2}$ ц. за фунт, так що в загальному їм виплачено \$5,500,000. За шість літ існування Кооперативи "збито" 28,791,000 фунтів олію, та випродуковано 44,975,000 фунтів макухів. В загальному продано виробництва на суму \$7,000,000.

Обезпечення На Життя Це Добре Майно Для Власності

Обезпечення на життя має завсіди гарантовану вартість. Не так як худоба, поле, будинки та друге майно, яке деколи може впасти на вартості у невигідних часах, життєве обезпечення остає незмінне.

Great-West Life має гідний зависті рекорд 400,000 власників поліс, і тепер входить у 60-ий рік служби життєвих обезпечень канадійців.

Немає ризика або спекуляції, коли ви вложите гроші "дорогою життєвого уbezпечення". Great-West Life пляни є готові для за-безпеки рідні, для доходу на старість та на багато других потреб. Скорі довідайтеся про цей рід майна.

The
GREAT-WEST LIFE
ASSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE - WINNIPEG

C. OBERTH

185 Lombard Avenue

511 Lansdowne Avenue

Тел. Бюра: 926 144

Тел. резиденції: 594 601

Пан Оберт був з компанією Great-West Life через 12 років. За той час він вложив багато праці й зу-силь, щоб розяснити значіння обезпечення людям його та вашого походження.

Напишіть або потелефонуйте до нього та догово-ріться з ним, щоб він вам вияснів як обезпечення на життя може Вам допомогти.

Фармерський Відділ

Тайни Природи

Інж. Ст. Симко

Душа людини має у собі гін збагнути усі тайни природи, які Творець закрив перед первісним чоловіком. Проганяючи нашого прадорича з раю, за його проступок-непослух, дав йому ту іскру цікавості, щоб через постепенне відкривання цих тайн, міг улегшувати свою мозольну працю, та пізнавати велич розуму його Творця. Усі здобутки донинішньої техніки, це плід невпинної праці людського інтелекту. Хоч як багато відкрито вже цих тайн, хоч як багато людських голов засліплених у смішній гордості, що вже все вони пізнали та здобули, однак це лише хіба порошина у порівненні до усієї величі природи.

Хоч як дуже ускладнені ріжні мотори збудовані людьми, то не дорівнюють воної майстерності будови рослини з її повними законами, та тайнами. Навіть при помочі найбільш ускладнених технічних апаратів, годі побачити та пізнати усе природне приладдя рослини, та виявити усі існуючі там тайни.

Вже в минулому столітті учени Гільдебрандт і Дарвін припускали, що в рослині находитися якась невидима субстанція, котра має у собі якусь чудотворну та життєву силу. Довгі роки ботаніки (зnavці рослин) досліджували усі явища рослинних соків, та шукали за цими матеріялами. Понад двадцять років минуло у дослідах невпинної праці, у лябораторіях і досвідничих огородах. Тоді вже деякі з них помітили, що деякі соки рослин мають у собі незнані матерії, котрими можна приспішувати, або припиняти ріст рослинних клітин. Ці незнані матерії вони назвали назвою: "auxines" або "hormones". Щоб відділити їх від понять гормонів організмів людини і тварини, названо їх: фіто-гормонами (phyto-hormones). Та ця тайна, чим більш вона є вартісною, чи суттєвою, тим глубше вона закрита. Вкінці в 1933 р. учени данці Бой-

сен-Енсен і Пааль, та в 1934 р. голландці Ф. І. Вент, проф. Коегель і А. І. Фергаєген збагнули ту тайну докладно. Ти-сячі ріжні досвідів, дали ясний образ тайни рослинних гормонів. Відкриття гормонів прийшли на допомогу хліборобові якраз у пору.

Якщо скропити соком рослинних гормонів відтяті галузки-прути, тоді у тому місці виростають коріння.

Рослина черпає енергію для будови своєго тіла подвійною дорогою: корінням, побирає мінеральні соки зі землі, та листям, в котрім є безліч хльорофільніх апаратів (зелених тілець) — збирає розсіяну сонячну енергію, інакше кажучи, при помочі фотосінтези, виробляє для себе мучку, під назвою вуглеводнів. Чим більша система корінева у рослині, тим більше вона має змоги черпати для себе поживи.

Вже в 1934 р. німецький ботанік Ф. Лейбах дійшов до практичного примінення гормонів, при помочі котрих витворив систему коріневу, на свіжо відтятіх галузках-прутях, т. зв. "бутюрах". До того часу не всі рослини можна було розмножувати - при помочі бутюрів. Це фіто-гормони дали нове багатство, та усунули на все перешкоди. Гормони стали якби новим чародійним заряддям у праці, чи новою зброєю хлібороба в боротьбі за добробут.

Пізнавши добре будову ядра цеї субстанції, царина хемії зуміла в доволі скромному часі випродукувати дорогою синтетичною такі самі субстанції, чисто хемічні, які мають ті самі прикмети, що гормони природні.

В практиці їх уживається в плинному, спорошкованому і газовому стані.

Фіто-гормони приспішують або спиняють ріст рослин, якщо їх уживається у відповідній скількості. В малих дозах вони ріст приспішують, а у великих припи-

Вироби Fairview є безумовно гарантовані! — І їх попирає 33 роки служби в постачанні хемічних запотребувань Заходної Канади

Скроплювання D.D.T.

D.D.T. це прямо чудодійний винищувач всіх галапасів, випробуваний і признаний фармерами, огородниками, садівниками та домовласниками. Fairview Chemical Co. виробляє цілий ряд гарантованих D.D.T. продуктів. Запитайте про Fairview продукти D.D.T. по називу ГАРАНТОВАНА ЯКІСТЬ. На продаж в місцевих крамарів, або впроста Fairview Chemical Co.

Fairview 5% D.D.T. Household Surface Spray

D.D.T. скроплювач для вікон, сіток, дверей, тоалет, також для вовнищих убраних, меблів, матраців, килимів. Fairview 5% D.D.T. хотий скроплювач можна легко застосувати, він не має запаху та довго вдержується, не плямить нічого, не оставляє і сліду по собі — але ВІВІВАС мухи, комарі, молі, блочниці, блохи та другі насікоті. Продається у начинках по 16 унц., 40 унц. та 160 унцій.

Fairview D.D.T. Garden Spray

Не проклиняйте більше барабольних хробів, комах, гусіньниць і т. п. Скропіть городовину Fairview D.D.T. городовим скроплювачем і будете мати літо вільне від шкідників. Добауття в начинках по 8 унц., 16 унц., 40 унц. та 160 унц.

Fairview FLY-COP With D.D.T.

"Вівіваючий" скроплювач для дому. Вбиває мухи, молі, комашину ВІДРАЗУ! У фляшках по 8 унц., 16 унц., та в бляшках по 40 унц., і 160 унцій.

Fairview 50% D.D.T. Concentrated LIVESTOCK SPRAY

Охороняйте свою худобу перед насікотіми. Скроплюйте її Fairview 50% D.D.T. скроплювачем худоби. Кожне скроплювання триває кілька тижнів. Легко його застосувати, худоба не супротивляється. Гальмові скількості. На продаж у виді концентрованого порошку — лише додати води.

Переконано економічний порошок для загального вжитку на фермі для дробу, худоби, коней, овець, свиней, собак в також футрових авірятах.

Fairview D.D.T. Barn Spray

Скроплюйте стайні і фармерські забудови 5% D.D.T. Fairview. Таке скроплювання зберігть розношуочі повсті та докучливі худоби мухи. Кожне розпливлення довго триває (2 або 3 скроплення на кожну пору року). В бляшанках по 40 і 160 унцій.

Нова!

Готова - до - вжитку Отруя на щурі

Вона відразу готова до вжитку. Машиново вимішана із спеціальною пріздакою, яка не псується. Пітайте за новою готовкою до вжитку отрую щурів Fairview-Warfarin, і поїдуться щури легким способом. Якщо Ви воїтіте мішати Вашу власну принаду, запитайте за Fairview Warfarin концентратом.

Kayo Waterless Soap

Скоре — Чисте — Вигідне! Чистить руки від смарів, фарби, тіку, саджі, друкарської фарби і т. п. Охороняє руки перед поропанням, бо має в собі лянопін. Також ідеальний середник для чищення мальованих стін, порцеляни, мармуру, лінолію і т. п.

WARBLE-COP

Т. зв. "варбл флай" приносить канадцям 10 міліонів доларів щодня річно ушкоджуючи худобичу шкоду. Коштує всього кілька центів, щоб знищити цього шкідника при помочі Fairview Warble-Cop. Одна $\frac{1}{4}$ фунтова бляшанка вистрічає на 15 до 30 штук худоби.

Пишіть за безоплатною літературою до:

FAIRVIEW CHEMICAL CO.LTD.

1355 St. John Street, Regina.
Tel. 91 709.

няють. Для приміру, 1) щоби скропити 3,000 прутів (бутюрів), вистарчить одна сто-тисячна грама кvasу оцтового-альфа-нафтіль; 2) щоби скропити п'ять середніх яблунь проти "пізного опадання" овочів, вистарчить один грам чистих гормонів (кvas оцтовий—альфа-нафтіль), та щоби відповідно опорскати, треба цю так малу скількість розпустити в 100 літрах води.

Які практичні користі дають гормони?

Кільчення насіння находить по кількох днях. Та користь проявляється у тому, що засіяне насіння виходить на верх скоріше від бурянів, котрі в противному випадкові заглушують бажані рослини. Ріст рослин є сильніший і скоріший, бо сильно розвинена система корінева добуває більше поживи. Час дозрівання наступає скоріше, а до цого збір плодів є кращий і видатніший. Гормони ті є в сполучі з дезінфекційним середником дуже сильним, котрий хоронить рослини перед усякими грибковими недугами.

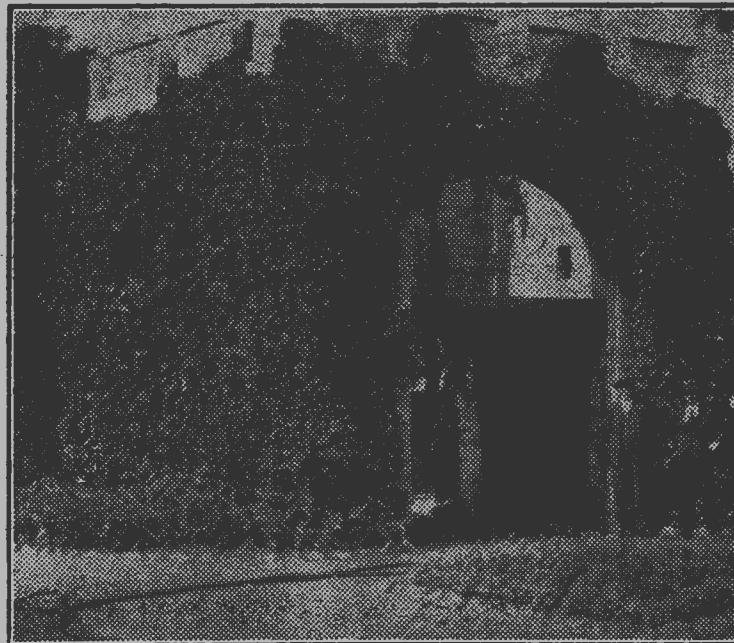
Помідори, щоб одержати гарні, грубі, здорові і без зернят, треба опорскати цвіт і опісля завязані овочі, розчином гормонів. Навіть незапилені цвіти можуть дати овочі.

Проти пізних весняних приморозків деякі гормони дають повну запоруку. Деякі ботаніки твердять, що деякі овочі як: яблука, грушки і ін. можна одержати навіть тоді, коли здорові органи цвіту частинно і змерзнутуть. Тоді треба опорскати цвіти розчином гормонів, і в той спосіб спричинити штучно завязання овочів. Овочі тоді будуть без зернят. Цей рід гормонів находиться у зернятках овочів.

Другий спосіб охорони перед морозом, це вчасне опорскання овочевих дерев, ще перед розцвітом, щоби припинити на кілька тижнів розвій цвітових пучок (очок); заки хвиля приморозків промине.

Пересаджувані рослини і деревця, принимаються скоріше та краще ростуть, якщо їхні коріння опорскати розчином певних гормонів.

Винищування бурянів. Буряни, це одні

БРАМА ФОРТ ГЕРРІ

Стара, зруйнована, але тепер уже дещо відновлена брама Форт Геррі, вхід до колишньої фортеці й торговицька при збігу рік Асінібайн і Ред, є одним з найбільше історичних місць у Канаді. Тут відбувались ріжні історичні події, які мали вплив на дальший розвиток західної степової території.

з найбільших ворогів на полі і в огороді. Боротьба з ними не легка. Рільнича хемія працює дуже завзято, щоб найти такі матерії, котрих можна б економічно ужити до нищення бурянів. Саме відкриття гормонів тут чи не найбільш сталося до помочі. Треба знати, що кожна рослина має своєрідні гормони. При нищенні бурянів треба так ті субстанції комбінувати, щоб опорсуючи забурянену культуру збіжжя, вбивати лише буряни. Нині вже удалось на підставі багатьох досвідів ствердити ріжні ділання даних синтетичних гормонів. В торговлі є їх уже безліч, котрі мають приписане своє примінення. Нищівна сила гормонів проявляється в той спосіб, що найменша частина розчи-

ну, котра паде на рослину, спричиняє біольогічну реакцію і саме у тому місці повстають морфологічні забурення. Рослина зачинає нагло скоро рости, деформується і вкінці гине. Вбиваюча сила цієї субстанції є найбільша тоді, коли є активна фотосинтеза, та коли клітини є ще молоді. Найкраще опорсувати, коли буряни є ще молоді, та перед цвітом.

Відкриваючи тайну гормонів, насувається питання: чи це вже все? — Навпевно ні. Відкрити тайну життя клітини і пізнати його причини, це питання без відповідей. У тому напрямі йдуть найбільші розшукування по усіх лябораторіях світа, та мучать мозки найбільш учених голов.

Я. П.

Доісторичне Збіжжя на Україні

Подрібні археологічні досліди причиняються нераз до відкриття таких речей, які, здавалося, залишаються на віки закутані густою заслоною забуття. До них належить і питання, які саме роди збіжжя управляли на Україні в доісторичних часах. Відповісти на нього дуже важко, бо збіжжя само від себе дуже скоро псуються і нищиться, та тут стають нам у допомогу лише ті рідкі випадки, коли зерно збіжжя спалилося на вуголь і в тому стані збереглося до наших часів. При дуже пильному пошукуванні можна таке спалене зерно найти у збіжжевих ямах, у попелі доісторичних огнищ, але ще найпевніше подибується воно у випаленій на цеглу глиняний мазанці доісторичних ліплянок, яку для більшої тривкості часто з половою та соломою, як воно водиться ще й досі. Розлупуючи тепер грудки такої перепаленої глини, подибуємо в них цілі зерна у звугліому стані і, просліджуючи їх палеоботанічними методами, довідуємося, яке саме збіжжя управляли колись на Україні.

Розмірно найчастіше подибується зернечка доісторичного збіжжя в магазині ліплянок із часу так зв. трипільської культури (або культури мальованої кераміки) в нас, тобто, з часу коло 2500—2000 до Хр., і висліди докладного розгляду 40 зразків мазанки з того часу публікує О. Л. Липа в останньому (10) тому "Журналу Інституту Ботаніки Ака-

demії Наук У.С.С.Р." за 1936 рік. Виявилось, що найбільше було зерен мягкої пшениці і далеко менше зерен твердої пшениці.

Рідше трапляється ячмінь та просо, і лише дуже зрідка жито, тим то можливо, що жито не культивували окремо, а росло воно разом із пшеницею, засмічуєши її. Майже повна відсутність соломи в дослідженіх зразках мазанки наводить на думку, що існував якийсь особливий спосіб збирати врожай, коли зрізували або зривали, мабуть лише колосся, а повна відсутність остюків може свідчити про сорти культивованого тоді збіжжя, або про способи молотьби, при якому остюки зовсім перетирались та відваливались.

Подані нові висліди всі годяться з давнішими щодо хронології. А саме найстаршим збіжжям на Україні є ячмінь, пшениця і просо, при чому ячмінь є мабуть найстарший. Жито виступає самостійно щойно під кінець бронзової доби (100—800 до Хр.), жито у трипільській культурі є лише засмічує пшеницю, а овес є, мабуть, одночасний із ним.

На Покутті подибалося в останнє зерно пшениці й ячменю при розкопуванні великого селища трипільської культури в Корничі біля Коломиї, а дуже багато спаленого непрослідженого ще збіжжя нашлося перед кількома роками під час розкопів княжого городища в Городні.

ПЕРЕД КАНАДІЙСКИМИ ГОРАМИ В АЛБЕРТИ

Для міліонів родин
РЕГУЛЯРНІСТЬ
має лише 3 букви!

Так! З найкращих і найпростіших причин, міліони родин полягають на ENO, щоб помогти природі вдергати їх здоровими і щасливими.

ENO'S "овочева сіль" витворює легке, наскрізь безпечне розвільнення, побажане для дорослих і дітей... лагідне, розвільнююче, а також наскрізь ніжне проти квасів средство.

Ваша родина може також полягати на ENO... добра річ мати завсіди дома, для щоденного вжитку в разі потреби. Купіть ще сьогодні велику родинну фляшку—у своєму скlepі.

ENO'S "FRUIT SALT"

родинне слово
регулярності
понад 80 років.

ЛАГІДНИЙ РОЗВІЛЬНЮВАЧ — НІЖНИЙ ПРОТИ КВАСІВ

WINNIPEG MUSICAL SUPPLY

має честь представити

Westinghouse

Електричні Споруди

Так! Це правдивий ВЕЛИТЕНЬ... має досить місця для переховання харчів для великої родини. Ось погляньте на цю екстра-велику ЗАМОРОЖУЮЧУ СКРИНКУ... вдер'яє біля 60 фунтів харчів у температурі замороження. Погляньте на цю велику СКРИНКУ НА МЯСО... ДВІ зі скляною покривкою ШУФЛЯДИ на пів бущля овочів та ярини... завважте нові "легкі для зміни" влаштовання, що дають вам більше місця для специфічних родинних запотребувань. А за тою новою холодільнею є 20-літній осяг "Westinghouse", щодо холоділень, на які можна полягати, які не псуються та які є дешеві.

Гордість бути його власником! Приємність вживати! Повна сталева конструкція. Вічнотривка біла, порцелянова емалія. Велітен "Miracle Oven" — 16" шир., 15 $\frac{1}{2}$ " висоти, 19 $\frac{1}{2}$ " глубини. Чотирьох швидкостей COROX верхня одиниця, дві 8" одиниці, по 2100 ватів кожна, дві 6" одиниці по 1250 ватів кожна. Удогіднена контроля, здалека від пари. Вбудований електричний годинник. Проста контроля печі. Світло на поверхні. Три шуфляди для переховування харчів.

Огляньте ці споруди, як і багато інших гарних виробів Westinghouse на виставі у вашому власному склепі, або пишіть за інформаціями до:

WINNIPEG MUSICAL SUPPLY

656 MAIN ST.

Phone 28 008

WINNIPEG, MAN.

Безплатний дарунок

Після власного вибору з електричних виробів Westinghouse до суми \$20 одержить кожний, хто купить холодильну або піч на цій сторінці оголошену та викажеться цим оголошенням.

FATHER KOENIGS

ТОНИК на НЕРВИ

Вказаний як средство на
слідуючі

НЕРВОВІ НЕДОМАГАННЯ:

Звичайна Нервовість

Нервовий Біль Голови

Нервова Нестравність

Безсонність

Нервове

Поіритовання

Вироблено відповідно до оригінальної формулі.

The Wingate Chemical Co., Ltd.

Montreal, P. Que., Canada

Ціна \$1.50

РІЛЬНИЦТВО В ЕКОНОМІЇ Канади

Хотя рільництвом у Канаді займається лише близько половина всього населення, то рільництво є важливою справою для кожного канадського. Ця індустрія є фундаментальною і на ній полягає також багато всяких інших індустрій.

В Канаді рільництво є найважливішою індустрією. В ній працює одна-четверта частини населення. Рільничі продукти є дуже великою частиною нашої експортової торгівлі.

Багато людей, мешкаючих у містах, завидують фармерові. Вони мають те поняття, що фармер тепер мало працює, є вільним чоловіком, своїм власним паном, ніхто йому не розказує, ніхто його не контролює. Так воно й справді є, але це не значить, що фармер є аж так вільним чоловіком. Хотя він не має над собою наглядача, то все таки він мусить свого господарства пильнувати й доглядати, а до того ще й робити добре обчислення своїх приходів і розходів. Він мусить доглянути родючість своєї землі, годування худоби, якість насіння збіжжя, машинерію й ведення цілого господарства взагалі. В додатку до того йому конечно треба знати коли що купити й коли та кому продати.

В давніших часах фармерування було ведене на малу скалю й не тяжко було його провадити. Треба було тільки сильних рук і декотрих головних знарядів. Сьогодні воно таке скомпліковане, що сама сила рук не вистарчає. Фармер мусить бути й добрым бізнесовцем.

Фармерства не можливо навчитися лише з підручників книжок. Треба його провадити й вчитися з практики, живого досвіду.

Сьогодні фармер мусить клопотатися або бодай памятати також і про ринки його продуктів, не тільки про саму продукцію. Для того він мусить бути зорганізований і пильно слідити світові події й їхній вплив на ринок рільничих продуктів.

Канадські фармери залежні в дуже великій мірі від експорту своєї збіжжя до інших країв. Без експортового ринку фармер у Канаді бувби змушений

звузити господарство до малої скалі. А маючи такий широкий світовий ринок, фармерство в Канаді глядить у свою будуччину сміло й відважно.

Торгування збіжжям з іншими країнами не є завжди дуже простою й легкою справою. Не одна держава купила нашу пшеницю, але не має на те десить грошей. Ми, з своєї сторони, любили б купувати певні продукти від інших країн, та ми хотіли б дати їм у виміну своє збіжжя, не гроши, коли цим країнам має бути збіжжя не потрібне.

Рільництво в Канаді розвинулось в розмірно недавному часі. Сьогодні воно є у високо розвиненому стані. Пересічний фармер сьогодні є незалежний фінансово, звичайно досить добре забезпечений своїми ощадностями в банку або асекурацією, і має до того всього багато ріжних вигод, яких давніше він не міг мати. Майже кожний фармер має добре авто, один або й два трактори, та всяку іншу потрібну машинерію для управи поля.

Статистика про фармерські доходи в Канаді виказує цікаві речі. З неї бачимо, що в недавніх роках ці доходи стали багато більші як були давніше. Ось цифри, показуючі доходи з продажі фармерських продуктів за роки 1930, 1940 і 1949, у міліонах доларів:

Рік	Збіжжя	Скот	Мол. прод.: яйця, дріб	Інші	Разом
1930	274	158	165	35	632
1940	291	245	183	47	766
1949	1,056	762	500	139	2,457

Цікавими також є цифри про засіб фармерської машинерії на канадських фармах. Статистика виказує, що в році 1901 вартість всієї фармерської машинерії в цілій Канаді була \$108,665,502, або близько \$213 на кожну фарму, або \$1.71 на один акер землі. За двадцять років від тоді вартість машинерії зросла до суми \$665,180,416, або \$935 на кожну фарму, або \$4.72 на один акер землі. В році 1948 фармери в Канаді видали на фармерську машинерію величезну суму грошей — близько \$237 від кожної фарми.

Ці цифри означають, що спосіб фармерування в Канаді значно змінився за минулих двадцять років. Коли давніше вживано мало машинерії, а головною рушійною силою були коні, то сьогодні пересічний фармер послуговується тільки машинерією, тягненою тракторами. Цей ужиток машинерії прискорює працю на фармі, і коли вона вживана економічно, заощаджує фармерові немало грошей, а це збільшує його зиски.

На цьому місці не зашкодить пригадати, що фармер заощаджує гроші коли схоронює свою машинерію від дощу, снігу й сонця.

Вертаючися до цифр і статистики, цікавими й поучаочими є цифри про власність і винайм фарм у різних провінціях у Канаді:

	Чис. фарм	Власні	Винай.	Час. вл. і винай.
Канада	732,715	75%	13%	11%
П. Е. Острів	12,234	92	2	5
Нова Скоція	32,963	92	3	4
Нью Брансвік	31,881	92	3	4
Квебек	154,629	93	4	3
Онтеріо	178,169	12	12	9
Манітоба	58,022	66	19	14
Саскачеван	138,703	53	24	22
Альберта	99,716	62	20	17
Бр. Колюмбія	26,372	80	11	8

В теперішньому часі успіх фармера залежить не лише від його фізичної або механічної праці, але також до великої міри й від його бізнесової здібності. Теперішній фармер мусить слідити за цінами, читати про найновіші методи вживані іншими фармерами, знати пожиточність різних знарядів, знати про ріжні поліпшення в якості насіння і т. д. Добрий фармер передбачає рільничі часописи й журнали, та має в своїй бібліотеці книжки на рільничі теми.

Дуже корисними для кожного фармера є рільничі школи й т. зв. експериментальні фарми. Люди в цих інституціях постійно працюють над ріжними дослідами й випробовують всякі нові роди насіння, експериментують з ріжними родами скоту, курей і т. д. Хто з фармерів пильно за такими розслідами слідить у журналах і часописах, той є практичнішим фармером. В Канаді таких інституцій є близько 75.

Добрий фармер тримає точний рахунок усіх своїх розходів, приходів, продукції, насіння, а також і всякі інші важні записи. При кінці року він може на цих записах поглянути й на їхній підставі

ЛАМБЕГО Майже не до стерпіння!

“Від давшого часу я терпіла на ломбего й дошкульний біль у плачах і грудях, — пише пані Софія Антошко, Фішінг Ривер, Ман. — Але я можу сказати з вдячністю, що я знайшла лік собі на поміч, що є справою немалої ваги для мене, тому, що я маю родину, якою опікуюся. Я заживала Templeton's T-R-C's з добрими наслідками. І я щиро поручаю T-R-C's кожному, хто терпить, як я терпіла”.

Не терпіть без потреби, коли ви можете дістати лік, що поможет вам на ломбего, ревматичні, невротичні та артритичні болі. Дістаньте Templeton's T-R-C's — найбільш поширений у Канаді лік на ці хвороби. Всього 65ц., \$1.35.

вложувати пляни на слідуючий рік. Вони покажуть йому де треба поправок, а де був добрий успіх. Книжок до таких записів можна дістати безплатно в банках, які дуже радо їх роздають.

Життя на фармі може бути для деякої старших або молодших людей монотонним або надто спокійним, однак вони повинні памятати, що земля завжди дасть матеріальне забезпечення, а в місті людина є завжди залежна від свого працевдаця. На фармі можна сьогодні мати майже всі ті самі вигоди, які є в містах, а до того ще й те, чого в місті нема — спокійне, незалежне життя. Нема найменшої причини фармерові думати, що його праця є менше вартна як праця міщанина. Нема більше пожиточної й шляхотної праці як праця на землі, до якої чоловік може привязати себе цілою душою.

Загально знаний і популярний “Червоний Хрест” у деяких краях не має за свою відзнаку хреста. В Туреччині замість червоного хреста відзнакою цієї інституції є червоний півмісяць на білому полі, у персів — червоний лев, а в китайців — червоний дракон.

Міри й Ваги

Міри довжини

- 1 стопа (фунт) — 12 цалів
- 1 ярд — 3 стопи
- 1 род — $5\frac{1}{2}$ ярдів — $16\frac{1}{2}$ стіп
- 1 миля — 320 родів — 1760 ярдів — 5280 стіп.
- 1 форлонг — $\frac{1}{8}$ милі — 660 стіп — 220 ярдів
- 1 фетом — 2 ярди — 6 стіп
- 1 чайн — 100 лінксів — 22 ярди
- 1 лінк — 7.92 цалів

Міри квадрату

- 1 квадратова стопа (фут) — 144 квадратових цалів
- 1 кв. ярд — 9 кв. стіп
- 1 акер — 160 кр. родів — 43,560 кв. стіп
- 1 кв. миля — 640 кв. акрів — 102400 квадратових родів
- 1 кв. чайн — 16 кв. родів
- 1 акер — 10 кв. чайнів

Міри кубічні

- 1 кубічна стопа — 1728 кубічних цалів
- 1 куб. ярд — 27 куб. стіп
- 1 корд — 128 куб. фітів

Метричні міри

- 1 цаль — 2.54 центиметри
- 39.37 цалів — 1 метр
- 1 миля — 1609 метрів
- 2.47 акрів — 1 гектар

Міри обему

- 1 кварта — 2 пайнти
- 1 гальон — 4 кварти — 8 пайнтів
- 1 пек — 2 гальони
- 1 бушель — 4 пеки — 8 гальонів
- 1 чаїлбрен — 36 бушлів
- 1 бочка — 36 гальонів

Міри тягару

- 1 унція — 16 дремсів
- 1 фунт — 16 унцій
- 1 гандредвейт — 100 фунтів (112 англійських фунтів)
- 1 тон — 20 гандредвейт — 200 фунтів (2240 англ. фунтів).

Аптикарські міри

- 1 скрупель — 20 грейнів
- 1 дрем — 3 скрупли
- 1 унція — 8 драхмів
- 1 фунт — 12 унцій

Порівнююча таблиця

1 метер — 39.37 цалів
1 метер — 3.28 стіп (футів)
1 метер — 1.09 ярда
1 кільометр — 0.62 мілі
1 гектар — 2.47 акрів
1 літра — 33.81 плинних унцій
1 літра — 1.06 кварт
1 літра — 0.264 гальона
1 гектолітер — 2.84 бушлів
1 гектолітер — 26.42 гальонів
1 гектолітер — 61.02 куб. цалів
1 гектолітер — 3.53 куб. стіп
1 кільограм — 35.3 унцій
1 кільограм — 2.2 фунти
1 ярд — 0.91 метра
1 миля — 1609 метрів
1 квarta — 0.95 літри
1 гальон — 3.79 літрів
1 суха унція — 0.28 кільограма
1 фунт — 0.45 кільограма
1 десятина — 2.7 акрів
1 горнець — 0.88 гальона
1 морг — 1.42 акра
1 корець — 3.1 бушля
1 пуд — 36.11 фунтів
1 сяжень — 7 стіп.

Міри температури

Зміну температури міrimо термометром. Є три роди термометрів: Фаренгайта, Цельзія і Реоміра.

В термометрі Фаренгайта віддалення від точки мерзнення води до точки кипіння 212 ст.

В термометрі Цельзія точка мерзнення води назначена 0 ст., а точка кипіння 100 ст.

Термометер Реоміра подає на точку мерзнення води 0 ст., а на кипіння 80 ст.

“Відпочиваєте, Іване?”

“А вже... завдяки доходові, збудованому на “енюїті” канадійського уряду!”

Пенсія може бути дійсно чимось, на що нетерпеливо чекається, якщо Ви купували "енюніті" канадійського уряду для вашого пенсійного доходу. Відкладові або плачені відразу, це найкращі — і найлегші — купна для забезпеки. Не треба медичної проповірки... низькі платні... Ваш контракт не стратить на важності, якщо опустите одну вплату і... ВІДКЛАДОВІ ПЕНСІЇ

ПОЧНІТЬ ВАШЕ "ЕННЮЙІ" КАНАДІЙСЬКОГО УРЯДУ ЩЕ СЬОГОДНІ!

РОЗВІДАЙТЕ, ЯК МАЛО ЦЕ ВАС КОШТУЄ

ANNUITIES BRANCH, Department of Labour

вишліть цей купон сьогодні

**The Director, Canadian Government Annuities,
Department of Labour, Ottawa. (Почта бесплатна)**

Прошу вислати мені інформації про те, як "енюйті" канадійського уряду може мені принести за низьку ціну забезпеку на старість.

Мое прізвище
(Mr. / Mrs. / Miss) _____

Я живу в .....

.....Дата уродин.....

Дата початку "еннюіті" ..... Телефон .....

Всі подані мною інформації будуть довірочно зберігувані

Історія Масла

Ніхто не знає в який спосіб, коли і ким масло було вперше винайдене, однак добре знато, що люди вживали його як поживу ще около 2,000 років перед народженням Христа: Про те згадується і в Старому Завіті.

В тих старинних часах масло вживалося для ріжних ужитків. Вживали його для косметики, як зовнішній медикамент, для гіндуських релігійних церемоній, помада для шкіри, для купелів, смаровило для овець, олій для ламп, шмір для возів, і — розуміється, як пожива.

Щодо його торговельної вартості — ніхто багато про це не знає з старинних часів. Один історик каже, що масло було висилане з Індії до портів здовж Червоного Моря. Відомо також, що в 12 століттю німецьке вино замінювали за скандинавське масло, а пізніше, в 13 і 14 століттю, масло експортували з Норвегії й Швеції. Оскілько з найдавніших історичних записок, масло почали в Європі вперше виробляти в скандинавських країнах. Звідти поширило виріб і вжиток його в інших європейських країнах, а ось та чотири й привезено його до американського континенту.

В багатьох краях люди привикли бути до квасності в маслі. В Ірландії й Скотляндії, перед 16 століттям, масло вложували в мох, щоб дозріло. Кажуть, що римляни тримали своє масло так довго, що воно сквасніло. Від 12 століття, коли почалася торговля маслом, чимраз більше людей вживали його для поживи, і смак його поступенно змінювався, для вдоволення ріжних людей.

На початку 19 століття ніде ніхто не виробляв масла на більшу скалю, в молочарнях. Його виробляли тільки в домах, домашнimiми знаряддями, хотій молочарство було вже досить важною індустрією. Та з бігом часу, зі збільшенням домагання масла всюди, в Європі й Америці, виринула потреба способів виробляти його масово. Знайшлися винахідні люди, які попридумували відповідні знаряддя й машини для великої продукції

масла. В скоріму часі маслянна індустрія стала одною з найбільших індустрій, як в Європі так і тут, на цьому американському континенті.

В другій половині минулого століття Канада експортувала велики скількості масла до Британії. Кілька разів від тоді цей ринок на масло майже був цілковито втрачений для канадійців через те, що канадійське масло не було відповідно для британських вимог опаковане й не мало відповідного для британців смаку. Британці навіть нарікали одного разу, що канадійська сіль не подобається їм у маслі. Комісія розслідила всі ці недомагання й потім ринок був відновлений та збільшений.

В роках 1920-21-22 в західних провінціях Канади ввійшли в силу закони щодо грейдування сметани. Інші провінції пішли тим самим слідом. Це причинилося до значного поліпшення якості канадійського масла, і сьогодні воно легко продається в ріжних частях світу.

ПОДРУЖНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ

Молоде подружжя відвідує звіринець. Вже по кількох кроках настає між ними суперечка. Вона хоче йти оглядати медведів, він хоче починати від малп.

Він: Мені приємніше оглядати малпи.

Вона: Ах, ти все тільки про себе думаєш!

НЕДОТЕПНИЙ

Господар: Гей, що ви там робите на моїй яблуні?!

Злодій: Невже ви справді не догадуєтесь?

ПРО ШКОТІВ

МекКормік говорить до МекДжефрі: Слухай, я знаю новий знаменитий дотеп про нас, шкотів.

— Що ти кажеш? Оповідж!

— Дай одного пенні, то оповім тобі. МекДжерфі кладеться зі сміху на кріслі і валить пястуком до столу:

— Знаменитий!.. Знаменитий лотеп!

ЖІНОЧИЙ ВІДДІЛ

Практичні Поради

Ягоди, овочі! — як чекаємо ми на них цілу зimu і з яким апетитом до них беремось. Та нераз роблять нам велику приkrість — десь притиснеш міцніше в устах, а воно дивись і виприснуло тобі на ясну суконку, чи ще гірше, на обрус пані, в якої гостюємо. З того переполох, метушня, ріжні поради, як вивести нещасливу пляму та попсований гумор. А вже з дітьми, то просто нещастя! Нераз і дві-три суконки чи гарно вишиті фартушки денno стають жертвою ягодових чи овочевих соків, або зрадливої травички, на яку так люблять дітська "гепати".

Щоб бодай трохи допомогти лихові, подаємо тут кілька порад, як рятувати суконки та інші речі від нещастя.

ПЛЯМИ З ОВОЧІВ. — Ще перед тим, як приступимо до виведення плям, треба взяти під увагу, з чого ті плями походять — чи з овочів свіжих, чи з компоту або конфітур. Коли це плями компотові чи з конфітур, то перед тим, як приступимо до вибавлювання плями, сполосчимо тканину теплою водою, щоб розпустити цукор, який був в компоті чи конфітурах, а вже тоді вживаемо відповідних до тканини середників.

ПЛЯМИ НА ШОВКОВИХ МАТЕРІЯЛАХ. — Намочити вату або шматочку в чистому спірті, або цитриновому соці та витирати сплямлене місце. Можна також вживати окиснену воду.

ПЛЯМИ НА ВОВНЯНИХ РІЧАХ. — До розвареного мила додати трохи оцту й етеру та сильно терти.

ПЛЯМИ НА ШКІРЯНИХ РУКАВИЧКАХ пустять від спірту.

ПЛЯМИ З МАЛИН змочити в хльорку, а потім добре відіпрати в гарячім розваренім мілі.

ПЛЯМИ З ЧЕРНИЦЬ змочити соком цитриновим та окисненою водою або тримати над сірчаними випарами.

ПЛЯМИ З ЧЕРЕЩЕНЬ І ВІШЕНЬ добре відперуться такою мішаниною: 1

частина сальміяку, 2 частини етеру, трохи води — все добре вимішане.

ПЛЯМИ З ТРАВИ

ПЛЯМИ НА БАВОВНЯНИХ МАТЕРІЯХ. — Випрати в добре соленій воді, якщо пляма на матерії білій. Якщо пляма на коліровім бавовнянім матеріалі, то скропити розрідженим сальміяком і перепрати в літній воді. Можна також намочити в чистім спірті.

ПЛЯМИ НА ПОЛОТНІ. — Поплямлені місця напнути над баняком і переливати кипячою водою.

ПЛЯМИ НА ШОВКОВИХ МАТЕРІЯХ. Терти шматкою намоченою в спірті, етері або винному спірті.

ПЛЯМИ НА ВОВНЯНИХ РІЧАХ. — Натирати розрідженим сальміяком. Також можна вичистити амоняком. Амоняк добре чистить живі плями від квасів.

ЗБІГАННЯ ВОВНЯНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Вовняні матеріали, які даються прати без труду, треба замочити вечером у літній воді (не горячій), до якої на 1 кварту додати пів грама бораксу. На другий день прати в літній воді з бораксом (не мілом) і полокати у теплій воді. В цей спосіб випрані вовняні матеріали ніколи не збігаються.

ВІДСВІЖУВАННЯ ЗІМЯТОГО ОКСАМИТУ

Вовняною шматинкою, змоченою в 90-процентовому спірті, натирати зімяте місце по лівій стороні, потім праву сторону оксамиту тримати 3—5 хвилин над посудою, де вариться чиста вода. Спірт скоро втягає воду й причинюється до випростування зімятих ниточек оксамиту. Потому розкладається його на флянелі й легонько витирається мягенькою щіточкою, пізніше лишається, доки зовсім не висохне. Накінець чиститься правдивим мігдаловим флійком.

ЯК МИТИ ГОЛОВУ

Не досить піти до фризієра, щоб ваша голова виглядала гарно. Щоб гарно укладось волосся в зачіску, щоб воно мало гарний природний полиск і було мягкое та шовкове — треба про нього постійно дбати, а передовсім треба вміти вимити голову.

Найліпше мити голову в розроблених миляніх платках. Не вільно до води додавати соди, бо волосся стає від того крихке, ломиться та осипається. Добре є тим, що мають сухе волосся, вимивши спочатку голову в розпущеному мілі на жінець помити ще жовтком; бльондинки можуть брати і ціле яйце. Треба добре волосся виполоскати й до останньої води можна додати трохи оцту (ложку, дві). Якщо волосся ще сухе, добре є дати на гребінь трохи горіхового олію і так процесати кілька разів волосся. Волосся від того дістане гарний полиск. Якщо волосся хвилясте від природи, то треба зачіску укладати ще поки воно вогке, при простому волоссю ліпше розчісувати, аж підсохне.

ШКІРА НА ЛІКТЯХ

Дуже часто шкіра на ліктях грубне і червоніє. Це особливо часто трапляється у тих, що люблять спиратись ліктями на стіл або читати підперши голову. В часі карнавалу ця груба шкіра особливо прикра, бо носимо або зовсім короткі, або три-чвертеві рукави і лікоть часто видно.

Усунемо трубу шкіру так: на ніч настремо лікті мішаниною з 100 грамів чистої гліцерини, столової ложки бораксу і 25 грамів окисленої на 12 відс. води. Рано умиємо лікті теплою водою з додатком кілька крапель кольонської води. Повторюємо так кілька разів, а скоро нам шкіра збліє і змякне.

Коли вже говоримо про руки то виявимо нашим паням, що червоні або яскраво рожеві ляковані нігті вже не модні. Навіть ті "наймодніші" пані лякують нігті лише слабо рожевим ляком.

ДОБРИЙ КРЕМ НА РУКИ

При теперішньому способі господарювання, коли більшість домашніх праць господиня виконує сама, кожна жінка, що звертає увагу на свій зверхній вигляд мусить памятати і про свої руки, та

не кожна має змогу купувати собі спеціальні креми.

Подаємо тут припис дешевого, дома приготовленого крему, який теж помагав добре нашим бабцям то й нам послужить: вишваримо шматок доброго баранячого лою і втримо його в мишині на піну. На кожну ложку лою дамо ложку гліцерини та на кінець круглого ножа меду. Добре все разом втримо, а щоб масьт була рідшою додамо кілька крапель кольонської води. Переховувати найліпше в порцеляновому слійчу, а вживати треба відразу по умиттю рук, поки ще вони вогкі.

БУДЬМО ОБЕРЕЖНІ В КУХНІ

1—Коли плита стоїть біля вікна, прив'язіть фіранки, щоб вітер їх не задув у полумя.

2—Вилучіть з контакту всі електричні прилади, коли виходите з кухні або з пральні.

3—Одразу витріть все розлите на підлозі.

4—Оберніть ручки начиння, що стоять на печі, так, щоб діти їх не могли досягти.

5—Тримайте сірники в зачиненій бляшанці, далеко від дітей.

6—Розбітте скло загорніть добре в папір, перш ніж викидати його до смітника.

7—Користайтесь драбинкою, а не стільцем, коли маєте щось дістати з горішніх полиць.

ПОРАДИ ДО ШИТТЯ

Щоб не вколотися, приліпіть на пальці шматочек пластиря.

Коли шиєте довгі шви, закріпіть кінці матерії паперовою скріпкою, щоб не треба було метати.

Магнет у кошику з шиттям визбірає всі розсипані голки та шпильки.

Маленька подушечка на колінах дасть рукам змогу відпочивати під час довгого шиття.

Коли потребуємо нитки спеціальної відтіні, висмикуємо її з даної матерії і шиємо нею.

ЯК ПОВОДИТИСЯ З ВОГНЕТРИВАЛИМ ПОСУДОМ

Ніколи не вживаємо такого посуду для варення на безпосередньому полумі, а тільки в духовці (рурі).

Так легко і гладко уживати — і видає таку гарну роботу

CLARK'S "Anchor"
STRANDED COTTON

Волічки до Вишивання

ВСІ ТРИВАЛІ КОЛЬОРИ

Дивіть на зручну до витягання пачку.

Склепи всюди мають ці гарні нитки в зручних до витягання мотках.

Багато чудових кольорів.

Гарний блискучий полиск.

Кольор не линяє від мила ані від сонця.

Сильні гладкі нитки.

Не будуть зсуватись — рватись ані вязатись.

Купуйте "Anchor Brand", вони є найліпші.

Вироблені в Канаді фірмою

THE CANADIAN SPOOL COTTON COMPANY

MONTREAL, QUEBEC

Беріть гарячий посуд сухою шматкою, бо з вогкої повстане пара.

Не лийте холодної води у гарячий посуд, бо нагла зміна температури може йому пошкодити.

Не зішкрябуйте рештків їжі з вогнетривалого посуду; наповніть його теплою водою і залишіть поки рештки не повідстають.

Вогнетривалий посуд надається дуже добре до запікання страв у духовці (рурі). Готуємо у ньому м'ясо, рибу, дріб, солодкі бабки та суфле. Духовку ніколи не нагріваємо сильніше, як на середню температуру, 350 степенів.

ДЛЯ ПОСПІШНОГО ПРАСУВАННЯ

Коли треба швидко випрасувати суху матерію — скроплюємо її добре та

закручуємо в сухий ручник. На той час, поки залізко гріється, кладемо закручену матерію в тепле (не гаряче) місце.

ДРІБНІ ПОРАДИ В ГОСПОДАРСТВІ

1—Коли фарбуємо сходи, що ними мусимо постійно ходити, то фарбуємо спершу що-другий ступінь. Ходимо по нефарбованих, поки решта висохне.

2—Вогкі дитячі черевики сушимо помалу (не над вогнем), виповнивши їх передтим газетним папером.

3—Щоб склянки не тріснули, коли наповнюємо їх окропом, кладемо в кожну, перед наливанням окропу, — срібну ложечку.

4—На страви, що перекипають і збігають на плиту, сиплемо трошки солі, щоб не диміло.

Заразливі Недуги

Дифтерія: Період розвитку триває від двох до сімох днів. В тому часі недуга тільки розвивається і запримітити її неможливо хіба по горлі. Воно вкривається маленькими білими прищиками. Показується також горячка. Висипки на шкірі нема. Ця недуга звичайно триває від трох до п'ятьох тижнів. Можна її уникнути переднім щепленням. Щеплення на самому початку може злагіднити захорування. Комплікації дифтерії можуть спричинити параліж горла, ніг і рамен, а також недугу серця.

Шкарлятина: Ця недуга розвивається через п'ять до сім днів. Хорій проявляє горячку, має болюче горло, і часом вонітує. Висипка на шкірі показується по кількох днях зараження. Прищі висипаються на череві й грудях. Недуга триває звичайно від чотирох до шістьох днів. Комплікації можуть спричинити недугу нирок, серця, легенів та ух.

Коклюш: Заки ця недуга вповні розвинеться забирає від одного до двох тижнів часу. Симптом її є кашель, зразу легкий а потім тяжкий і затяжний та задушливий. Висипки на тілі нема жадної. Кашель триває від вісім до десять тижнів, а часом коротше — залежно від того як далеко недуга розвинулась і від стану здоровля хорошого. Комплікації з коклюшом

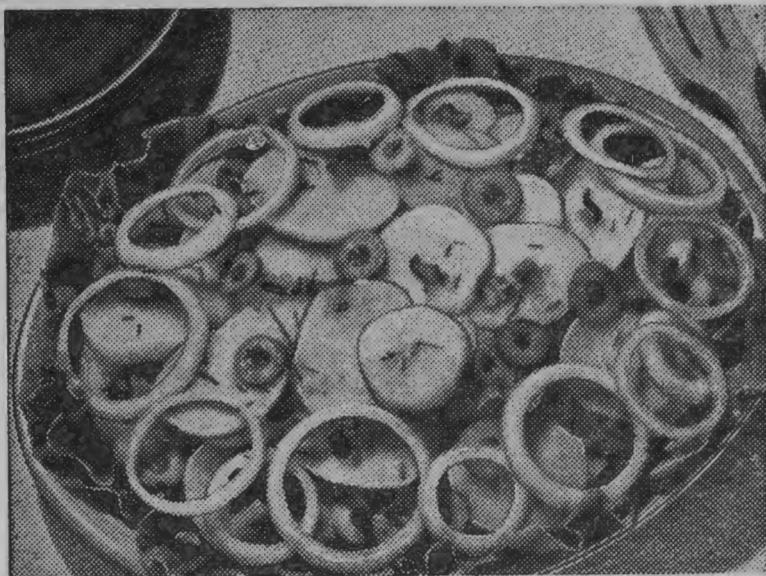
можуть спричинити запалення легенів або недуги кишок.

Kip: Ця недуга розвивається через девять до дванадцять днів. Висипка прищів на лиці й грудях появляється по двох до чотирох днях зараження. Недуга триває від два до три тижні. Комплікації можуть довести до запалення легенів.

Віспа (Чикен Пакс): Недуга розвивається від двох до трох тижнів. Горячка звичайно є лагідною. Висипка прищіків появляється сейчас, в ріжких місцях тіла. Недуга триває три або чотири тижні. Комплікації можуть спричинити шкірні недуги, яких тяжко позбутися.

Свинка (Мампс): Період розвитку цеї недуги триває від десять до двадцять днів. Проявляється лагідна горячка і горло трошки запухле. Висипки нема жадної. Замітне спухнення шїї біля горла, по обох боках. Недуга триває від десять до чотирнадцять днів. Комплікації ослаблюють полові органи.

У 1885—86 роках було в індійській армії 3,978 абстинентів від алкоголью та 8,829 неабстинентів; у полевому шпиталі стало було мен-більш 1.81% хорих воїків-абстинентів, за те аж 8.8% неабстинентів.

Страви Із Сира

Господина, що хоче дійсно похвалитися добрими стравами перед гістьми, повинна взяти під увагу страви з сира, бо з нього можна виробляти багато дуже смачних і ріжнородних страв. Тут ми подаємо кілька приписів, як скоро і легко такі страви приладжувати.

ПОМИДОРНИЙ СИРНИЙ "РЕБЕТ" ІЗ РИЖОМ

$\frac{1}{2}$ фунта процесового пастеризованого сира
 $\frac{1}{3}$ горнятка помідорового соусу
 $\frac{1}{2}$ чайної ложки сухої муштарди
 $\frac{1}{2}$ чайної ложки "востерширського" соусу "каен"
 $\frac{3}{4}$ горнятка сирого рижу
3 столові ложки масла
6 пасків бекону

Розтопіть сир, додавайте до нього поступенно помідоровий соус, мішаючи безпереривно. Додайте приправу та добре мішайте. Зваріть риж у гарячій посоленій воді, аж змякне. Відцідіть. Додайте масла та покладіть риж у три добре налаштенні посуди як до кастріль. Для кожного подання страви, випорожність цей риж до плиткої, гарячої ринки (кассеролі); полийте його гарячим сиром ("ребет") та приложіть двома пасками варенного або смаженого бекону.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ "КОЛЕСЛАВ"

$\frac{1}{2}$ горнятка приправи до салаті (дрессінг)
2 столові ложки "таррагон" оцту
1 чайна ложочка муштарди для салату
 $\frac{1}{4}$ горнятка сметани
 $\frac{1}{2}$ чайної ложочки солі
Пушки солі з перцем
2 горнятка посіченої капусти
дещо салати

Змішайте приправу до салаті (дресінг), оцет, муштарду, сметану й приправу. Це все додайте до посіченої капусти та добре перемішайте. Прохолодіть і подайте на крихкій салаті, в індивідуальних мисочках.

СМАЧНИЙ "КОЛЕСЛАВ" З КАПУСТИ

Добра та повна головка капусти сугерує нам смачний полумисок солодковинного "колеслава", що є одним із способів зужитковання свіжості рослини та дає нам великий відсоток повного творчих і корисних для нашого здоровля вітамінів "С".

Та коли вже робимо "колеслав", зробімо його додаючи найкраще приладжених і смачних приправ та подайте його в індивідуальних начинях (тарілках), щоб надати йому пріманчової краси.

Головні Ради Про Виховання Дітей

Любіть своїх дітей, але розумно: до доброго наклонюйте, а на зло ніколи не позволяйте. Це для їх і вашого добра.

Давайте дітям добрий приклад. Самі не робіть того, що дітям закаюєте, а робіть тільки так, як ви хотіли, щоб і діти так поступали. Приклад має більшу силу від науки, просьби і грозьби.

Не думайте, що школа навчить дитину всього. Треба її ще й дома вчити, виховувати, передовсім добрим приміром.

Читайте добре книжки й газети і нехай діти вам читають.

Не говоріть ні не робіть при дітях нічого поганого.

Стережіть дітей перед злим товариством.

За добрий вчинок похваліть, це заохотить дитину.

Позволяйте дітям бавитися, але й заставляйте зчаста до праці, тільки до легкої і в міру.

Не привичаюйте дітей, що вони не сміють нічого робити без вашого приказу. Добре можуть робити й самі і за це похваліть. Головно старші діти повинні мати волю в добром. Так виробляється самостійність у дітей, а це важне на ціле життя.

Нехай ваш гнів на дитину не триває задовго, бо це відчужує вас від дитини.

Не майте дітей за дурних і не понижайте їх лайкою та прізвищами, бо це вбиває їх почуття гідності і через те тратять до вас пошану.

На всяке питання старайтесь спокійно й приязно відповісти. Ніякої просьби не відкидайте одним словом: ні!, а широ поясніть, чому просьби не можете сповнити, щоб дитина знала, що не можете, а не думала, що не хочете.

Не лінуйтесь і не соромітесь побавитися з дитиною в хаті й надворі. Беріть дитину часто в поле, і між людей, до церкви, до міста, на всікі обходи й ідіть з нею на дитячі забави. Не відганяйте дитини, коли хоче попеститися.

Виховуйте дитину на віруючого і свідомого українця.

Оповідайте дітям ріжні гарні байки, казки й пригоди, але такі, щоб їх чогось навчили і до чогось доброго заохотили.

Нехай дитина крім звичайної молит-

ви, скаже завжди: "Зішли, Боже добро моїй мамі, татові, братам і сестрам, рідному народові й рідній землі".

Не вихвалюйте занадто дитини перед знайомими при тій дитині, яку хвалите. При дитині може тільки сказати: "То чесний син (або доночка)". Але й не сваріть, ані не карайте ніколи дитини при чужих людях, бо втратять сором. При чужих людях уже ліпше похвалити на віть нечесним дитину, ніж ганити.

Вчіть дитину ощадності. Придбайте їй яку "касу", і дайте часом який гріш, щоб собі туди сковалася. Часом — але дуже рідко, дайте дитині кілька центів, щоб собі щось купила. За те зчаста посиляйте, щоб щось купила в склепі до хати.

Не лякайте дитини вовком, циганом, чортом, громом, і таким іншим. Тільки розумно остерігайте перед правдивою небезпекою, напр. щоб не йшла на глибоку ріку, на тонкий лід і т. ін.

Не сперечайтесь за дитину при дитині. Нехай ніколи так не буде, що мати покарала, а батько жаліє; або навпаки.

Будьте справедливі. Не позволяйте одній дитині те, що іншій забороняєте, хіба на те є розумна причина, напр. старші можуть поїхати в зимі до міста, а малі ні.

Не дуріть і не обманюйте дитини, на віть жартом.

Не грозіть ніколи напусто. Коли мате за що покарати, то карайте (але не бійкою, тільки інакше). Так само не прирікайте напусто. Що обіцяли, дотримуйте.

Як приходите звідки, то хочби яку журбу мали, всміхніться до дітей і заговоріть приязно.

РІВНЕ ПРАВО ДЛЯ ВСІХ

— Вчора бачив я в парку твого сина. Уяви собі, той драбуга курив із хлопчиками. Ти мусиш справити йому добру лазню!

— Чому? Хіба ти в тому віці не ходив до парку й не курив?

— Так, це правда, але я теж брав за те порядно в шкіру.

Скарби в Яйці

До найліпших складників людської поживи належить яйце. Воно містить майже в ідеальній формі відживні складники, подібно як іх має молоко. Останніми часами в усіх краях ведуть завзяту пропаганду, щоб істи більше яєць, головно серед молоді. Найважнішими складниками свіжого яйця є білок і товщ, що виступають в яйці в легкостравній формі. Крім того в яйці багато потрібних організму мінеральних солей та вітамінів, головно А, Д, Е, Г, які мають значіння головно для росту молодого організму і віднови тканок. Своїми складними (нпр. лецитина) впливають яйця добре на працю м'язів, мізку й нервів. З тих причин яйця є доброю і високовартною поживою для тих, що важко працюють умово та фізично, для спортивців і т. п. Врешті поручають їх для виздоровленців та осіб із вражливим кормовим проводом.

Важне в яйці є те, що воно дуже чисте, якби стерилізоване природно. Шкарапулка хоронить яйце від зверхнього зачепищення і бактерій, тимто свіже яйце є абсолютно чисте. З часом і крізь поровату шкарапулку яйця приникає всяка нечистиль до тому воно псується.

Найвищу відживну вартість мають яйця з чистою шкарапулкою, небрудні й непокриті навозом. Ясно, що чим вони свіжіші, тим ліпші. Зате брудні, старі й ушкоджені частинно в середині яйця — безумовно шкідливі й тому треба їх оминати.

З огляду на свої вартості яйце повинно входити якнайбільше в склад нашої поживи, а головно в склад поживи дітей, що ростуть і розвиваються. Відживна вартість одного яйця відповідає одній літрі жіночого молока.

ВАШЕ ПЕЧИВО БУДЕ
КРАЩЕ З

FIVE ROSES
НА ВСЕ ПРИДАТНОЇ
МУКИ

ВИПРОБУВАНА В ПЕЧІ ДЛЯ
КОЖНОГО ПЕЧИВА

FIVE ROSES
ALL PURPOSE FLOUR

Замовте у Вашого про-
давця відповідну скіль-
кість сьогодні!

Вартість Вітамін Для Здоровля

Вітамінами називають деякі кормові речовини, яких хемічного складу не повелося ще досі прослідити і вилучити їх чистими. Назву цих речовин "вітамін" увів вчений Функ, а зложена вона з двох латинських слів (*vita* = життя й *amin* = речовина, що має в собі азот). Ця назва має означувати, що ця речовина є для життя конче потрібна.

У всіх харчах, які ми споживаемо, знаходяться певні вітаміни. Вчені поділили їх після вартостей та роль, яку вони відграють у людському організмі та позначили їх буквами. Нижче ми подаємо короткий перегляд найважніших вітамінів зазначенням їхніх вартостей та властивостей.

ВІТАМІН "А"

Мають такі харчі: молоко, масло, сир, жовток яйця, рибний олій (тран), зелені листя рослини як спінак, салата, бурачиння, дині, морква, сунці, априкоти, печінка й нирки.

Властивості: збільшують відпорність організму перед заразливими недугами, вдержують зуби в добром стані, збільшують ріст людини, пособляють зорові, вможливлюють краще бачення.

Їх недостача спричинює: т. зв. курячу сліпоту, зменшення росту, занепад енергії, слабу відпорність організму на захворіння.

ВІТАМІН "В1", АБО "ТІЯМІН"

Мають такі харчі: разовий пшеничний хліб та каши, мучні страви, фасоля і горох, горіхи, свинина (худа), листкова городовина, дріжджі.

Властивості: Пособляють ростові, збільшують апетит, помагають травленню, є конечними для нормального діяння нервової системи.

Їх недостача спричинює: Хворобу "бері-бері", брак апетиту, нервовість, почуття страху, часті змучення, нервові недомагання.

ВІТАМІНИ "В2" і "G" АБО "РІБОФЛЯВІН"

Мають такі харчі: Молоко, воловина,

яйця, листкова городовина, горох і фасоль, каши (сіріялс), страви з вівса (овт міл), дріжджі, сушенні сливи.

Властивості: Пособляють ростові, надають енергію, роблять людину більш життєздатною.

Їх брак спричинює: Шкірні запалення в куточках уст, носа та ух, забурення в травленні.

"НАЯСИН"

Мають такі харчі: Молоко, воловина, зелена городовина, фасоля і горох, пшеничні страви, дріжджі, маслянка.

Властивості: Пособляють ростові, вдержують організм здоровим, сприяють нормальності праці кормових проводів, вдержують шкіру здоровою.

Їх недостача спричинює: хворобу "пелагру", деякі шкірні недуги, болі уст, недомагання нервової системи, нестравність, затвердження.

ВІТАМІНИ "С", "Е" І "К"

Мають такі харчі: помаранчі, цитрени та грейпфрути, помідори, бараболі, редькви, буряки, капуста, листкова городовина, молоко, каши, рослинний олій, яйця.

Властивості: Вдержують здоровими клітини тіла, зуби й кости, пособляють гоєнню ран, посилюють відпорність організму, зміцнюють м'язи, розбудовують кров.

Їх недостача спричинює: анемію, брак відпорності на захворіння, слабосильність, блідість, часті поірітовання, ослаблення м'язів, малокровність.

ВІТАМІН "D"

Мають такі харчі: Рибні товщі, річні і морські риби, жовток яєць, свіжі овочі зі шкіркою, спорошковане молоко, каши.

Властивості: Конечні для будови костей і зубів, пособляють правильності вжитку фосфору та вапня (кальція) в людському організмі.

Їх недостача спричинює: ракітичні недуги, здеформування костей, спухнення суставів, змякшення костей, неспокій, брак енергії, слабосилля.

Жінка Досконаліша Від Мужчини

Одна з ріжниць, які заходять між організмом мужчини й жінки, лежить і в будові уха, саме тої його частини, що вистає назверх, т. зв. ушної мушлі. Анатомічні порівнюючі досліди виказали, що ушна мушля має ріжну форму в усіх живих творів. Коли віддалятися від людини до щораз то нижче зорганізованих тварин, то побачимо, що чим нижче у своїм розвою стоїть тварина, тим у неї ушна мушля простіша, непофалдована, а більш рухома. З того видно, що значіння ушної мушлі є інше ніж у звіряті; в людини вона є радше непотрібна, бо її брак не упосліджує слуху. Коли звір'я хоче переконатися, звідкіля походить голос, воно наставляє в тому напрямку свої уха. Людина того не потребує, бо орієнтується в просторі більше при помочі зору й асоціаційних здібностей.

Ушна мушля має ріжну форму, часто в деяких людей відстає під кутом ("клапаті вуха"). Це явище може бути вроджене, однак частіше повстає в перших роках життя наслідком неосторожності матерей у часі, коли дитина лежить сповита в пеленках.

Ухо малпи, мужчини й жінки

Ушна мушля має в людини форму лійки, а в тварин, щораз то більше від людини віддалених, вона приирає форму більш рурковату. Отже поладування й поморщення ушної мушлі є доказом вищої організації тварини, бо коли найнижчі, просто збудовані тварини мають ушну мушлю гладку, то чим ближче людини стоїть у своїм розвою звір'я, тим більше пофалдована його ушна мушля. Пофалдування і втрата рухомості ушної мушлі повстає тому, що людина може послуговуватися й іншими зміслями до орієнтації, тому в неї мушля не має того значіння, що в звірят.

Характеристичне, що в жінок є звичайно більше пофалдування ушної мушлі, ніж у мужчин, що свідчилоб про те, що жінка є пізнішим твором, ніж мужчина (у тому випадку це згadжується з Біблією), і стоїть з цього погляду на вищо-

"Скажіть Вашій Дочці Вживати Paradol"

Кажуть, що "перші роки є найгірші". Ось для чого багато розсудних матерей кажуть заранній своїм дочкиам, що Paradol помогає терплячим забезпечитися від непотрібних періодичних болів. Нема пригреблення або прикрих наслідків. Науково вироблений з 4 складників, Paradol є знаменитий також на болі голови. Дістаньте Paradol сьогодні — ім'я "Dr. Chase" є вашою даскурацією.

**Скора полекша від болю
DR. CHASE'S PARADOL**

му ступні в онтогенетичному (цебто постupневому розвою живих творів від найпростіших до людини) розвою вище ніж мужчина, отже вона є справжньою "короною соторіння".

Б. Г—й

ЖІНКИ БІЛЬШЕ ХВИЛЮЮТЬСЯ ЯК МУЖЧИНІ

Незвичайно цікаву розвідку опублікував один американець на прізвище Карлсон. У цій розвідці піддає він основній аналізі ріжні причини людської злости. На підставі власних дослідів і обсервацій у ріжних краях над причинами злости, приходить до висновку, що однаково серед усіх рас, усіх народів найбільший нахил до злости мають завжди жінки. Вони все найскорше попадають у лихий гумор. Жіночий пол, особливо від 40—60 літ легко хвильюється і скоро злоститься.

Щодо білої раси запримітив Карлсон, що особи з темним волоссям виказують багато більше боязливості, як люди з блонд або каштановим волоссям. Також синьо і сіроокі скорше хвильюються, як люди з темними очима.

Кімнатні Рослини

Хто має достаточно місця в хаті, її можна прикрасити хатніми рослинами, які надають її чимало свіжості та своєрідного чаru, особливо зимию, коли наші очі так спрагнені зелені та рослинної живучості.

Дуже вдячною кімнатною рослиною є аспарагус. Розлогий, завсіди дає багато зелені й не дуже трудний у пілекані. Аспарагус найкраще розвивається у півтіні, або при східному вікні. Ніколи не повинен стояти літом на гострому пілудневому сонці: зате зимию, коли сонце світить дуже слабо, добре вмістити аспарагус на соняшному місці. Літом треба його обильно підливати та часто скроплювати літною водою. Зимувати треба рослинку в огоріваній кімнаті, поємріковано підливати та рідко скроплювати. Молоді рослинки пересаджуємо що року, старші рідше, а все весною. Пересаджування конечне, коли бульви виповнюють вазончик і дотикають стін та dna. Коріння, що вистає понад землю, слід при пересаджуванні пиркнути землею, при чому кілька бульб можна усунути без шкоди для ростини. Вазоники треба брати не дуже то обширні. Найкращий склад землі для аспарагуса та-кий: 3 частини інспектової, одна частина листової, одна частина глини та одна ча-

стина піску з додатком роговини. На дно вазоника треба дати добрий дренаж. Старші ростили можна при пересаджуванні поділити.

Кімнатні папороти теж гарно прикрашують помешкання. Папороти це ростили, які вимагають багато водної пари в повітрі, тож засухе повітря все дуже некорисно впливає на їх здоров'я. Засухе кімнатне повітря теж некорисне і для людей. Тому в надто сухих помешканнях ставлять на печі або на кальориферах посудину з водою, щоб вона стало парувала. Крім того дуже вказаним скроплювати часто папороти.

Папороти треба перш за все охороняти перед гострим сонцем, якого вони не люблять, бо в природі все живуть у великий тіні. Безпосередньо на сонці можуть бути літом тільки вранці або вечором. Зате зимию дуже добре почувався, коли їх поставити на соняшному місці.

Крім того добрий вигляд папоростей залежить від відповідного роду землі та від обильного підливання. Для папоростей уживати землі в такому складі: 1 частина листової, 1 частина вересової, 1 частина торфової, 1 частина піску, а для старших ростили теж 1 частина глини.

Микола Ворожний

КРАЮ МІЙ РІДНИЙ...

Краю мій рідний, занедбаний краю,
Деж те сподіване щастя твоє?

Крається серце од болю, одчаю,
Як тільки долю твою нагадаю —

Горе мое!...

Люду мій бідний, окрадений люду!
Що у твоїх я бачив очах,

То вже й до віку свого не забуду;

Деб я не був, всюди бачить буду —

Голод і жах.

Леся Українка

НАДІЯ

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:

Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну крайну,

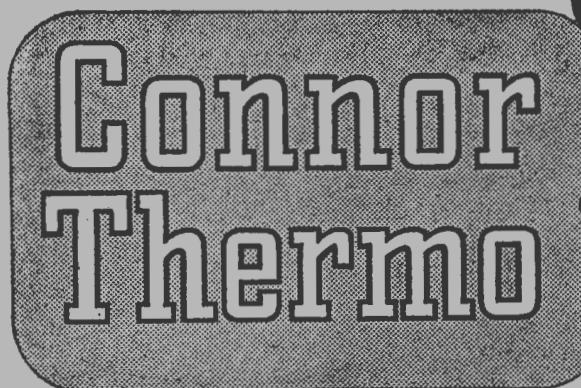
Поглянути ще раз на синій Дніпро, —
Там жити, чи вмерти, мені все одно,

Поглянути ще раз на степ, могилки,
В останнє згадати палкії гадки ...

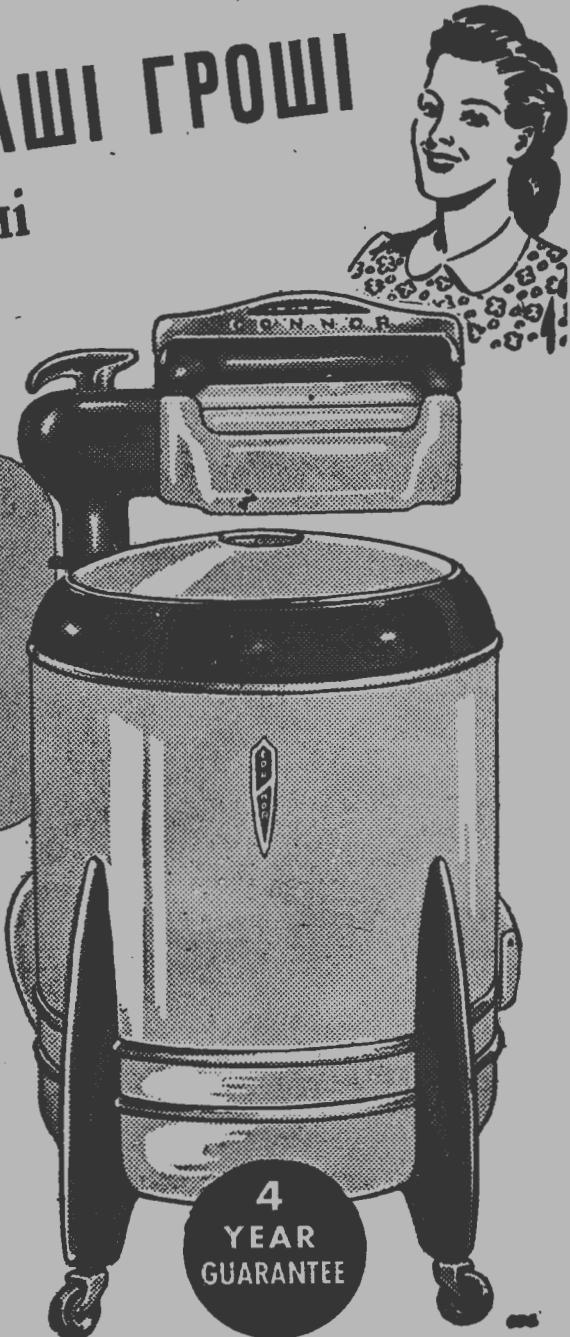
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

ЗАТРИМАЙТЕ ВАШІ ГРОШІ
при Родині

Машиною до Прання

Малий завдаток доставить Connor машинку до вашого дому і в кількох місяцях ваша Connor машинка буде цілковито виплаченою заощадженням на рахунку з пральні. Від той пори на протязі 10, 15 так, навіть 20 років ваша Connor машинка буде щадити для вас кожного тижня суму грошей, яка рівняється видаткам звичайного прання. Ви однаково платите за Connor машинку, так чому не мати власної?

Продається на місячні сплати.

CITY HYDRO

Portage & Kennedy

Phone 968 201

Winnipeg

Копальня в Флин Флон

Дуже часто наші добрі сусіди критикують нас у Канаді за те, що ми не розвиваємо наших природних багатств. Коли вони таке говорять, то вони очевидно не знають досить про Канаду.

Це є опис одної з більших канадійських копалень — у маленькому північному містечку Манітоби. В історії цеї копальні й цього містечка є зразок власне того феноменального розвитку наших природних багатств, про який замало людей знає. Є це також добрим доказом відваги й підприємчості пересічного канадійця. Цим відважним і підприємчим канадійцям ми завдячуємо багато. Їхні зусилля спричинилися до розвитку Канади, головно її природних багатств.

Відкриття природних багатств у Флін Флон було першим кроком до розвитку північної Манітоби, і хотій це сталося в році 1915, отже не дуже давно, то взяло около десять років заки зроблено там початок.

Нічого дивного в тому, що мінеральні багатства, відкриті в році 1915, лежали там нерушенні аж до року 1925, бо ніхто в тому часі не був певний чи видобуття тих мінералів буде поплачуватися. До того була проблема ще й з транспортацією. Залізниці ще тоді не було там.

Все таки вислано туди інженірів і проспекторів, щоб глибше розглянути цілу справу. В році 1927 у Флін Флон створено Годсон Бей Майнінг енд Смелтінг Компанію. Слідуючого року — 1928, докінчено будову залізниці до містечка і почато довіз ріжних потрібних знарядів і машин. Збудування електровіні в Айленд Фалс показалося конечно потрібним.

Праця в видобуванню мінералів у копальні в Флін Флон почалась аж березня 1-го, 1929, коли то при відповідній церемонії зроблено перший коп шуфлею.

Будова електровіні в Айленд Фалс коштувала около 27 міліонів доларів.

Більшість цеї суми видана була як платня робітникам і канадійським індустріям.

Тепер продукція мінералів у Флін Флон іде повним ходом і добром успіхом. Компанія почала на початку продавати мідь і цинк, золото й срібло, а пізніше інші мінерали — кадмій, селеній і телюрій. В році 1930 резерви руди обчислені були на 18 міліонів тонн. До кінця року 1949 компанія перепустила через процес майже 34 міліони тонн руди, і одержала около \$360 міліонів з продажі металів. Виплачено робітникам понад 78 міліонів доларів.

Через минулих двадцять років Годсон Бей Майнінг енд Смелтінг Ко. затруднивала постійне число робітників, і тим самим помогла в задержанню сталого затруднення в інших індустріях у північній Канаді — рільництві, дереворубстві й транспортациі.

Ось така є історія розвитку копальні в Флін Флон за минулих тридцять років. В цій історії ми маємо прекрасний зразок нашого поступу в канадійському копальненному розвитку, а це є один з найбільших розвитків.

Вкінці треба забувати також і того, що такі розвитки є можливі лише тому, що в цій вільній країні ми маємо вільну систему підприємтва, яка дає спромогу й нагоду приватним людям ризикувати своїми грішми й працею.

Не можна поминути також і того факту, що до розвитку й розбудови копальні в Флін Флон багато причинилися українці. Так скоро як поширилась вістка, що в цьому місці розвивається копальня і отже буде праця для більшого числа людей, почали прибувати туди наші робітники. З часом вони там замешкали на стало, завели domи й родини, і сьогодні велика частина населення Флін Флон є українського походження. Там є вже наші бізнесовці, Рідна Школа, церковна парохія, свої учителі й т. п. Між копальненими робітниками є люди на відповідальних становищах українського походження.

Де Буйволи Ще Ходять

Колись по американському континенті буйволи ходили міліонами. Так кажуть ті піонери, які поселились на Західі. Сьогодні турист мусить подорожувати далеко, щоб побачити буйвола, хіба в парку. Але люди, які люблять пригоди, можуть бачити ще й тепер як виглядають тисячі буйволів — на степах північної Канади. Вони можуть також і

чути дуднення їхніх тисячних ніг, бо Канада давно ще рішила спасті цих звірів від цілковитого винищенння. Їх задержано на великих резервах, де заборонено стріляти їх. До декотрих таких резервів е добре дороги для авт.

Було це в році 1907, коли один плекатель худоби в стейті Монтана хотів проплати останню череду буйволів. Міліони

їх винищено під час заселення Заходу. В тому часі полювання на буйволі і буйволіні стемпіди належали вже до минувшини. Канадійський уряд закупив череду зоколо 700 буйволів, і через протяг

п'ятьох років вислав їх на резерв з 200 квадратових миль у південній Алберти. Там вони зажили в спокою, розплодилися до тисяч, а навіть до завеликого числа. Під час минулій війни ця територія була потрібна для практикування артилерійного стрілу, і всіх буйволів вислано було на північ.

НА ПРОХОДІ

Вона: Не говори, Микольцю, ввесь час на вітрі, бо буде тебе відтак горло боліти.

Він: В такім разі то мені й дома не вільно говорити, бо ти все "робиш вітер" з кожної дрібниці.

ШВИДКА ЗМІНА

Учитель: Ти вже другий раз цього тижня хочеш звільнитися на заручини сестри. Чи це друга сестра?

Учень: Ні, це він уже другий...

ЛІК

Лікар: Випийте цей лік і уявіть собі, що це вино.

Пациєнт: А чи не міг би я, пане докторе, випити вино й уявити собі, що це лік?

Сторожі звірят на службі канадійського уряду віднайшли другу групу буйволів у північній частині Алберти, біля Північно-Західних Територій. Є це територія покрита густими корчами, недалеко на південь від Арктичного Цирка, окото 300 миль на північ від Едмонтону.

Тут Канада рішила відложить на бік резерву такого великого простору, що буде досить місця для будучих поколінь буйволів. Ця резерва, з ім'ям Вуд Боффало Парк, має 17,300 квадратових миль простору з озерами й корчами, два рази більша як стейт Массачусетс. Сюди вислано було тисячі буйволів з південної Алберти кожного року. Тепер у цій резерві є понад 10,000 буйволів.

В Елк Айленд Державному Парку, недалеко Едмонтону, до котрого можна легко зайхати автом доброю дорогою, є резерв на 75 квадратових миль, деходить около тисячу буйволів, разом з сернами, елками й лосями. Року 1913 на тому місці була їх тільки мала череда, і заложено було там огороду довколо малої резерви. Від тоді вона стала багато більшою, і в скорому часі.

Коли буйволів розплодиться забагато, їх виганяється і знову чути дуднення, так як у давніх часах. Найстарших з них вибивається.

У СУДІ

— Підсудний, чи ви вже були давніше карані?

— Так, перед десяти роками, пане судде!

— За що?

— За купіль у недозволеному місці.

— А від тоді?

— Від цієї пори я вже більше не купався.

Коли при кімнатні теплоті 15 степенів Цельзія людина з натим тілом тратить якусь кількість тепла, означену 100, то убрана у вовняну сорочку лише 73 одиниці тепла; коли має одну сорочку вовняну та одну льняну 60; людина вбрана у дві сорочки, штани, камізельку та плащ лише 33.

С. Ковбель

Історія Шахів

Володарі старинної Персії звалися "Шахами."

Один з тих володарів був дуже жорстоким, щось у роді теперішнього володаря з Кремлю. Досить було звичайному смертельникові чи навіть і найвищому урядовцеві перед його постаттю не впасти чолом до землі та назвати його ясним сонечком, щоб зазнати смертельних тортур. Нарід проклинув його в душі та мусів коритися, бо наємні опричники тілько за тим слідили.

Аж одного разу зайшов до нього убогий мудрець (мабуть з Греції), що виндумав відому гру на шахівниці. Шаха заінтересували ті фігури, що представляють ріжких осіб аж до самого Шаха та його подруги включно. От і той мудрець запитав чи не хотівби він побачити саму гру? Як вона буде тобі подобатись то можеш назвати її іменем своєї найяснішої величості. Вона буде поширенна по всьому світу і тим прославить твоє ім'я на віки вічні.

"Добре," каже Шах. "Я все цікавлюсь новими здобутками людського розуму, які увійдуть у світ, що безпримінно мусить перейти під мою могучу владу. Отже починаємо. Але перше всего знай, мудрий чоловіче, що я можу нагородити тебе гойно коли ця гра мені зайде." Коли ні, то я зможу скрушити тебе як червака, що попаде під мій чобіт."

Тоді почалася гра і в ній побачив себе сам володар окруженим силою армії пішої і кінної, могучими твердинями-вежами, та непереможною опікою своєї улюбленої подруги, цариці. Сам він під так сильною охороною міг спокійно спочивати, коли всім охоронним постаттям призначені законом місця і рухи були в його обороні. Він міг лише в разі великої загрози посунутись одним кроком, щоб оминути небезпеку. За те його подруга мала право уганятись на всі сторони та наражуватись на найбільшу небезпеку в його обороні.

Шахові так та гра зайденувала, що він рішив нагородити мудрца такою на-

городою, якої він сам зажадає. Та мудрець (він був дійсний мудрець) не зажадав багато. Він сказав: "Оци таблиця має лише 64 позиції. Твоя могутня держава має подостатком хліба, а моя убога батьківщина терпить голод. Дай їй свого хліба. Тай не багато. Вистарчить коли ти скажеш заставити оци шахівницю зернами пшениці. На перше поле одне зерно, на друге два, на третє чотири, і так заставити всі поля все подвійно від передного. Тоді я буду вдоволений і тобі вдячний."

Шах, здивований, що мудрець не жадає половину царства, або почестей, покликав свого довіреного, який заряджував державним майном, і каже: "Іди до магазину і дай тому мудрому дуракові жменю пшениці, не жалуй, не рахуй, а дай йому стілько, щоб було досить заставити всі оци квадратики так як він жадає. Дай хочби і повний міх. Хай знає мою щедрість."

Скарбник пішов по пшеницю. Та по якому часі вернувся і каже:

"Чи ти, милостивий Володарю, знаєш що він зажадав?... Ми не можемо сповнити його жадання бо він зажадав стільки, що не лише наша могутня держава а на віть цілий знаний світ не випродукує такої скількості пшениці за тисячу років."

Цей переказ (може і правдивий) увійшов враз з тою містерною грою в широкий світ та зберігся і до наших часів, не змінюючи усталених законів гри. На цьому скористав поневолений диктаторулою перський нарід, бо той мудрець свою грою переконав Володаря (Шаха) який то він у своїй величині безсильний, коли той нарід врешті зрозуміє причину свого поневолення і прокинеться. Тоді не поможуть узброєні полки, могутні твердині, хмари куплених ласкою шпіонів, не заступить його навіть своїми хитрощами цариця. Це так подітало на володарську зарозумілість і жорстокість, що володар скорився і дав своєму народові повну свободу.

Читачі певно і не повірять, що здогад царського скарбника може бути правдивий. Одне зернятко пшениці, подвоюване 64 рази, може дійти до такої скількості.

Я й сам не вірив і постановив переконатися простими рахунками. Отже рахуймо.

Зважмо на ვაзі одну унцію вибраних зерен пшениці і нарахуємо 800 зерен. Помножена сума 800×16 буде один фунт або 12,800 зерен. Цю суму помножимо $12,800 \times 60$, буде один бушель або 768,000 зерен. Цей рахунок на канадійську міру будемо вживати дальше коли будемо ділити слідуючу суму усіх зерен на 64 полях шахівниці на бушлі. Щоб довідатись скілько років потрібно на випродуктування такої скількості пшениці в Канаді, візьмемо в рахунок рекордовий рік (круглу суму) пів біліону бушлів 500,000,000 бушлів.

Тепер заставлюмо 64 поля шахівниці подвійним числом попереднього. На перше поле 1 зернятко.

Лише саме останнє поле взяло: 8,381,309,655,828,337,088 зерен.

Сума вложена на усі 64 поля разом: 17,762,614,268,747,406,985.

Словами: 17 квінтіліонів, 762 квадріліони, 614 тріліони, 268 біліонів, 747 міліонів, 406 тисяч, 985.

Я не пробував ділити цю "астрономічну суму" зерен пшениці. Здавалось, що то лише здогад і певно, що ніхто ще не пробував цього рахунка. Математики я не вчився а та сума вийшла лише звичайним додаванням. Здавалось, що вистане один бушель а хочби і кілька, щоб заставити всі поля на шахівниці. З одної унції вже легко знайти скілько треба на один бушель. І от вже на двадцятому полі вмістилося дві-третині бушля. Колибіхто хотів знати скілько Канаді треба часу випродуктувати ту скількість зерен пшениці, нехай поділить ту суму. через 768,000, то вийде число бушлів. Те число нехай поділить через 500,000,000 то буде знати скілько років треба, щоб випродуктувати те число, беручи круглу суму пів біліона бушлів на рік.

Думаю лише на здогад, що Канада ще не видала стілько пшениці за весь час своєї історії.

Д. Г. Г. СКЕГАР

Один з найвидатніших українських журналістів. Живе й працює в Лос Ангелес, при фільмовій індустрії. Має правдиву, здібність до журналістики і пише бо любить писати. Його наукові розвідки й біографічні описи є дуже популярні. З "Наукових Записок" у К.Ф. користає також і велике число студентів університетів.

Наше ухо чує найнижчі тони, що мають 16, а найвищі 16,384 тремтінь у повітрі на секунду.

★

Перші заведення для божевільних в Німеччині повстали в 1811 р. в Зонненштайні, а в 1815 р. в Зігбургу.

★

У людські крові маємо червоні тільце крові й білі. Відношення червоних до білих є як 1:500-600.

★

Тіло людини є збудоване з яких 400 біліонів клітин. Кожна клітина це мала брилка білковини.

★

Медицина стала соціальною науковою; найважнішою її галуззю стала гігієна, що має дбати про здоров'я народу, а вслід за тим і про його розвиток.

★

В жінок є звичайно вищий тиск крові, ніж у мужчин, головно в віці перевітання й пізніше.

Короткий Опис Українських Земель

Українською землею називаємо ті простори, які від яких півтори тисяч або й більше літ густо заселює наш український народ. Цю землю наш народ нікому не вирвав з рук, тільки осів на цих прекрасних просторах, де тепер живе, як вони були вільні і незалюднені, побудував тут свої села і свої міста, мав тут колись і не давно свою вільну державу, і пролив багато крові в обороні своєї землі і своєї волі. Тут він раз панував, а раз упадав, як і тепер є, але все любив свою землю і тримався її і тужив за нею і прагнув на ній умерти. От тому повним правом кажемо, що це земля наша, українська. Всюди почуєте на ній українську мову, побачите білі українські села.

Українці заселяють простір від ріки Сян на Заході по Кубань на сході, від Чорного моря на південі до ріки Прип'яті і міста Стародуба на півночі. Всі ті землі, заселені українським народом, займають простір понад 500,000 кв. миль. Це є величезний простір, багато більший як була передвоєнна Австрія або й Німеччина, більший, як Франція, Польща і інші держави; тільки одна Росія більша в Європі, як українська земля.

Щоби краще уявити собі величину того українського простору, скажемо з грубаша, що від його східного до західного рубця є коло 2,250 миль.

Щоби пішки перейти чоловікові з Перемишля на Кубань, треба би — ідути по 25 миль денно — ти понад три місяці.

Колись були ті всі простори землі під одною рідною владою і судилися одним судом, потім поділилися ними ріжні суді і кожна частина української землі переживала ріжну долю, так як і тепер, що одна, більша частина, є під владою російських більшовиків, другі частини під владою інших держав. Але все це землі нам близькі й рідні. І тому скажемо бодай кілька слів про те, як вони діляться та як виглядають, бо чим ліпше ти нашу рідну землю пізнаємо, тим ширіше її полюбимо.

Ціла українська земля нахиlena з півночі до півдня, а пізнати це по тім, що майже всі ріки спливають з півночі на південь, або з північного заходу на південний-схід. Цілий простір є низинно-височинний, а з тих височин і низин найважніші такі:

Височина Поділля від Дністра до ріки Бог,

Покутсько-бесарабська височина між Дніstrom і Прutом (західна її частина: Снятинщина, Коломийщина і околиці: Покуття),

Розточе; то височина між Сяном і Бугом.

Волинь, найвища між ріками Стир і Горинь (Кремянець-Косткряне).

Правобічна наддніпрянська височина між ріками Тетеревом, Дніпром і Богом.

Лівобічна височина від Дніпра до Донця і

Донецький Кряж, здовж південного берега ріки Донця.

З низин найважніші такі:

Підляші від вододіла Буга до Розточа,

Полісся над Прип'ятю (колись було тут велике озеро);

Лівобічна низина по лівому березі Дніпра;

Чорноморська низина (степи з гранітним підложем) від Чорного Моря до Поділля і Донецької височини і

Западина над Каспійським Морем нижча від зеркала моря.

Гори на українській землі такі:

Карпати, що тягнуться з заходу луком на південний-схід: Українські Карпати починаються над Попрадом і кінчаться на Буковині, довгі на 400 кільом., широкі місцями на 100 км. Вони діляться на **Низький** (лемківський) **Бескид**, **Високий** (бойківський) **Бескид**, від Ослави по Стрий і Опір, **Горгани** від Опору по Прut і **Чорногора** від Прута і Чорної Тиси до Вишови. Найвищий верх **Говерля** в Чорногорі, висока 2068 м. понад рівень моря. Побічні пасма Карпат творять Підгір'я, що тягнуться від Перемишля до Коломії.

Треба знати, що гори Карпати від Попраду аж по Вишову є українські з обох боків, північного і південного. Полудневий бік Карпат і південне Підгір'я (Закарпаття) заселяють споконвіку також українці і цю частину нашої землі називаємо: Закарпатська Україна, яка має 6,000 кв. миль, (то є четвертина Галичини). До українських гір зачисляємо також Кримські Гори, 110 миль довгі, і північні стоки велітенських Кавказьких гір, які відграничують Європу від Малої Азії.

Українські ріки впадають головно до Чорного Моря, тільки кілька впадає до Азовського, а кілька до західних рік і з ними до Балтійського Моря. Отже Чорне Море і Азівське Море — це є українські моря.

Найбільші і найважніші українські ріки:

До Чорного Моря впадають:

Дніпро, найбільша ріка на Україні і одна з найбільших в Європі, бо лише Волга і Дунай більші від неї. Дніпро довгий на 1600 миль. Дніпро звязаний з історією нашого народу і оспіваний в піснях зі своїми порогами. Тепер ті пороги штучно заливають водою, при помочи гаті, аби мож без перешкоди плисти кораблями аж у Чорне Море. Важні притоки Дніпра, правобічні: Березина, Прип'ять зі Стиром і Случем, Тетерев, Стугна, Рось, Тясмин, Інгулець з Жовтими Водами, а лівобічні: Десна, Сула, Псло, Ворскла, Орел, Самара.

Дністер друга по Дніпрі українська ріка, а перша на західноукраїнських землях. Віпливає у Високім Бескиді і впадає до Чорного Моря. Його допливи право-бічні: Самбірська Бистриця, Стрий з Опором, Свіча, Лімниця, дві Бистриці (Солотвинська і Надвірнянська), а лівобічні: Стрийігор, Верещиця, Гнила і Золота Липа, Стрипа, Серет, Збруч, Смотрич, Мурахва і Ягорлик.

Третя ріка, що впадає до Чорного Моря, це Бог.

Деякі наші ріки, як от Прут з Черemoshem, Біла і Чорна Тиса і ще кілька менші, впадають до Дунаю, а з ним також до Чорного Моря. Для того і Дунай є частинно українська ріка, тимбільше, що колись за князів, наша держава сягала аж до долішнього Дунаю і нинішнє румунське місто Галац, це було за Османомісла українське місто Новий Галич.

До Азовського Моря впадає Дон з Донцем і Бахмутом, ріки Східної Слобідської України.

Ріка Кубань впадає до Азовського і до Чорного Моря.

До Балтійського моря дістаються води наших рік через ріку Вислу. Це води Попраду, Вислока, Сяну з Вислоком, Вишні, Скла, Любачівки, Танви, Вепра і Вугу з Полтвою, Солокією, Мухавцем, Ліскою і Нарвою.

Підсоння української землі дуже приемне і здорове, найлагідніше над Чорним Морем, а найостріше на Бескидах. Тільки в останніх часах через вируб лісів і інші причини клімат трохи погрішився.

Земля українська дуже врожайна, бо це головно чорнозем. Найкращий ґрунт на Великій Україні, де удається гарна пшениця і інші збіжжя так, що Україна вже перед війною була шпицліром Європи.

Ці величезні простори української землі діляться на такі дві головні частини: 1) Східно-українські землі, або Велика Україна над Дніпром і 2) Північно-західні українські землі.

Східно-українські то є Велика Україна, ділиться на дві головні частини: Правобічну і Лівобічну. Лівобічну ще ділять на Гетьманщину, Слобожанщину і Донеччину. Нарешті Кубань також українська земля найдалі на схід, уже граничує з Азією.

Північно-західні українські землі ділимо на: Східну Галичину, на північ від неї Волинь, Холмщина, Полісся і Підляшіе, а на півднє Буковина і Карпатська Україна.

Також Бесарабія, заселена в більшості українським населенням, є українська земля.

Найважніші міста на цих частинах української землі є такі:

Споконвічною столицею України є Київ, мати українських міст, свідок давної нашої слави. Київ має коло міліона населення (4 рази більше як Львів). Лежить в прекрасній околиці над Дніпром, через який перекинені величаві мости. Місто прикрашують сотні церков і пишних палаців.

Друге по Київі є місто Харків (в Слобожанщині), має коло 300,000 населення.

З інших міст Лівобічної України важніші такі:

На Гетьманщині (Чернігівська і Полтавська області): Чернігів над Двоною, давна столиця князів Чернігівських і гетьманів, Гомель, що вже на граници Московщини і старовинні міста: Стародуб, Новгород Сіверський, Глухів, Конотоп, Батурин (столиця гетьмана Мазепи); Борзна, Городня, Ніжин, Переяслав, Золотоноша, Прилука, Пирятин, Лубні, Миргород, Гадяч, Сорочинці. Над Пелом торговельне місто Кремінчуць, над Хореклою Полтава і інші.

В Слобожанщині є (крім Харкова) такі важніші міста: Старинний Путивль, Білопіль, Миропіль, Суми, Богодухів, Білгород, Чугуїв, Вовчанськ, Острогоськ, Старобільськ, Богучар, велике село Бутурлинівка і інші.

В Донеччині міста: Ізюм, Славянськ (сіль), Лугань (гуті заліза), Бахмут (сіль і ртуть), Юзівка і Грушівка (копальні вугля, заліза і антрациту).

На підкавказькій землі, Кубані, найбільші міста: Катеринодар, Новоросійськ, Ставрополь, Пятигорськ (цілющі купелі), Прасковея (виноград), Грозне (копальні нафти) і інші.

На правобічній Україні міста: Ва-

сильків, Вишгород, Білгород, Хвастів, Трипілля славні своєю старістю, бо сягають ще княжих часів, але тепер підупали і є убогі містечка. Старі є також Біла Церква, Тараща, Корсунь (де 1648 побив Хмельницький поляків), села Кирилівка і Моринці, рідні села Тараса Шевченка, Канів, де є могила Тараса Шевченка, Трехтемирів, Черкаси (де гуртувалися козаки), Чигирин, давна столиця гетьмана Хмельницького і його рідне село Суботів, козацьке місто Умань, де гуляли гайдамаки, Липовець, Гайсин, Єлизавет, торговельне жidівське місто Бердичів, Сквира і другі.

Недалеко Київа є Житомир. Колишня столиця волинської губернії.

Деякі з тих міст большевицька влада переіменувала і надала їм імена ріжних комуністичних діячів, бо там тепер такий звичай.

З українських правобічніх міст варт іще згадати найближчі до Галичини гарні міста: Камянець над Смотричем, Винницю над Богом та Проскурів, Бар, Брацлав, Балту.

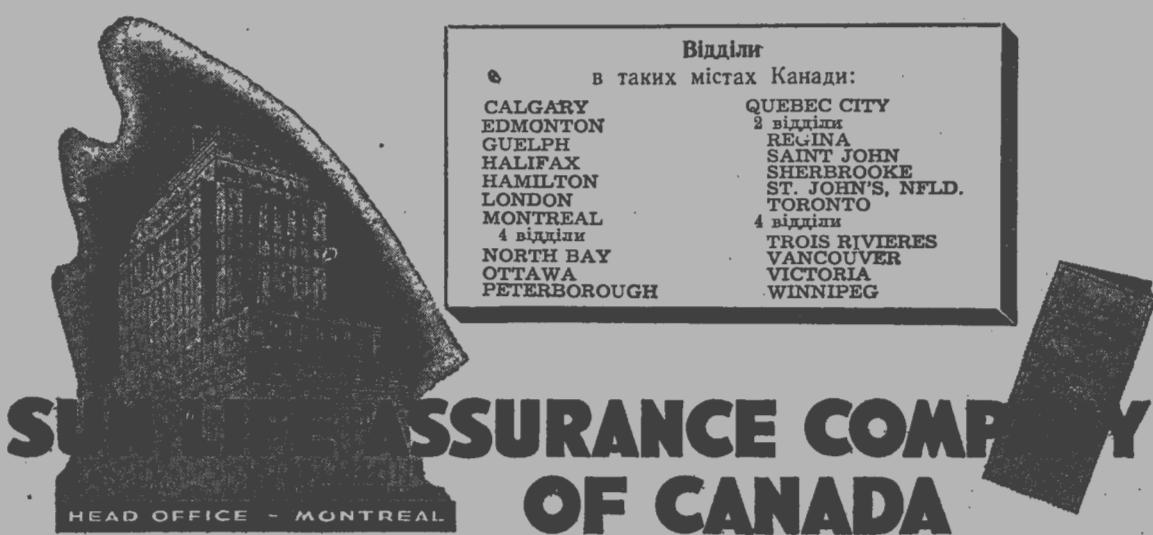
На захід від цих земель ідуть північ-

На передових позиціях уbezпеченъ на життя на північно-американському континенті, Sun Life Assurance Company of Canada вдержує цілковиту службу відділів та агенцій від одного побережжя до другого, втішаючись неперевищеною ніким славою з огляду на його ввічливість, скорість та дловитість.

**Відділи
в таких містах Канади:**

CALGARY
EDMONTON
GUELPH
HALIFAX
HAMILTON
LONDON
MONTREAL
NORTH BAY
OTTAWA
PETERBOROUGH

QUEBEC CITY
REGINA
SAINT JOHN
SHERBROOKE
ST. JOHN'S, NFLD.
TORONTO
TROIS RIVIERES
VANCOUVER
VICTORIA
WINNIPEG

но-західні українські землі. Вичислимо ті землі по порядку:

Н північний захід від Київщини, а на північ від Східної Галичини простягається широка Волинь, перетята річками Стир, Іква, Горинь, Случ. Найважніші волинські міста: Володимир Волинський, колишня столиця волинських і галицько-волинських князів, тепер невелике місто з перевагою жідів. З давних княжих міст ще є: Турійськ, Луцьк, Dubno, Рівне, Кремянець, Заслав, Корець, Остріг і кілька інших.

На Волині багато лісів і річок повних риби, але браття-волиняки взялися вже до рілі. Свідомість волинських українців за царської влади була мала, але тепер пробудилися волиняки до нового життя й працюють в щораз тіснішій злуці з галицькими українцями.

На північний захід від Волині є українське Полісся, а ще далі на Північ Підляші. Полісся це низина з підмоклим дном, вкрите болотами, лісами, з безліччю рік, потоків і озерець. Весною Прип'ять заливає все, лише видно села на піскових горбах, а люди подорожують тоді лише човнами. Возами мало коли можна добре проїхати, дороги страшні,

повні калюж. Поліщуки бідні, бо рілі мало, то мусять жити з випасу худоби, з риболовства і з ловів та сплавів дерева. Свідомість слабша як на Волині, але й тут люди прозрівають, хто вони. З міст важніші: Пинськ і Давигород. Давні княжі міста: Турів і Мозир.

Зовсім подібне є Підляші над Бугом Нарвою. В північнім куті Підляща є останки Біловежського праліса, ще повного звірів. Міста: Бересте, старе княже місто. Тут був заключений 1918 р. мир між Україною і центральними державами. Крім того Кобринь, Володава, Дорогичин, Біла, Більськ, Камянець Литовський.

Холмщина на полудні від Підляшша, на захід від Волині і на північ від Сх. Галичини, горбкова, пісковата з широкими долинами, на півночі низинна. Земля смугами то родюча то пісок. Холмщаки тримаються кріпко та не зраджують своєї народності і є свідомими українцями, мимо того, що це найдалі на захід висунена земля. Міста: Холм, колишня столиця князя Данила (тому 700 літ) з руїнами замку. Щебрешин, Красністав, Тарногород, Білгорай, Томашів, Грубешів, Замосте. Недалеко Холму є село Червно, від якої пішла назва "Червенські Городи" і "Червона Русь."

Галичина лежить на полудні від Холмщини й Волині, а сягає від Сяну до бруча на сході, за полудневу границю має Карпати. Важніші міста на Розточчу й Поділлю: столиця Львів, заснований тому 700 літ князем Данилом, столиця князя Льва, має тепер чверть міліона населення, в тім коло 40,000 українців. Недалеко Львова село Звенигород, давнє місто, столиця князів. Місточко Розточча: Буськ, Белз, Яворів, Жовква, Камінка струмилова, Рава руська, Сокаль. Подільські: Городок, Бережани, Рогатин, Бучач, Підгайці, Чортків, Збараж, Зборів (де Хмельницький побив поляків 1649 р.), Тернопіль, Теребовля (давна княжа столиця), Золочів, Броди, а на полуднє Заліщики, на Покуттю: Городенка, Снятин. Підкарпатські міста: Перемишль (давна столиця князів над Сяном'), Самбір, Борислав, Дрогобич (нафта і віск), Стрий, Калуш (сіль) Долина (сіль), Галич (одно з найстарших українських міст, княжа столиця Галицької держави,

Його бронхіт такий поганий, що йому важко віддихати

"Я дістаю напад бронхіту, коли я вдихаю хатний порох, пилок з цвітів або деякі запахи — чи у мокру, холодну погоду", — пише п. Майк Зурак з Голден, Алберта. — "І під час тих нападів я кашляю, пчихаю, захлискуюсь, прямо борюся за відхінок, так важко мені віддихати. Тому то це було для мене підвищим благословенством, коли я довідався про Templeton's RAZMAN. Уже за пів години від часу як я його зажив, я почув велику пільгу. Тепер я не хотівби бути без ліку RAZMAN у хаті, і я поручаю RAZ-MAN усім, що хворіють на астму, катар та бронхітові недомагання."

Скорі позбудетьесь астми, катару й бронхіту при помочі Templeton's RAZ-MAN. 65ц., \$1.35 у всіх аптеках.

над Дністром); Станиславів, Коломия (недалеко нафта, сіль, вуголь).

Гірські верховинські міста: Сянік на Лемківщині, Турка і Сколе на Бойківщині, Делятин (сіль) і Надвірна, Косів, Куті, Жабе (велике село) на Гуцульщині.

З півднево-західних українських земель Закарпатська Україна належить до Чехословаччини а Буковина і Бессарабія до Румунії. На Закарпатській Україні українське населення зовсім подібне до населення на північ від Карпат, отже і там є лемки, бойки, й гуцули — верховинці, пів міліона душ. Міста: Ужгород і Мукачево, давні княжі міста з руїнами замку. Сюди ще тому 600 літ сягала влада українських галицьких князів. В Закарпатській Гуцульщині міста: Сигіт, в Бойківщині Густе і кілька менших.

На Буковині: Чернівці, Вижниця, Садагора і інші. 3,000,000 українців.

В Бессарабії: Хотин, Кишинев, Бендери, Акерман і інші. Бессарабія дорівнює

величиною Східній Галичині, має всого населення і пів міліона, з того півтора міліона українців, а міліон припадає на молдаван, німців, болгар, греків і ін.

Отак ми згадали коротко про всі українські землі, що їх спокоївку зрушує потом і кровю український селянин. Великі і просторі ті землі, такі, що з них можна бути 15 таких держав, як Литва, 20 таких, як теперішня Мадярщина, дві такі, як Польща, а 6 таких, як Чехословаччина. Та мимо того доля не судила, щоби бодай одна частина української землі була зовсім вільна і незалежна. Не тут місце вичисляти причини, чому український народ не має своєї держави. Тут лише скажемо: Усвідомім собі, який наш народ чисельний (40 міліонів!), яка наша земля красна, багата і велика і працюймо з охотою і з вірою та в згоді і в єдності для добра того народу і землі. Тоді певно дійде народ до своеї найвищої цілі.

Важні Світові Події Року 1951

Січень

2 — СССР годиться на конференцію Великої Чвірки в Лондоні.

4 — Аліянтські війська вицофнулися з Сеулу до прибережжя.

Канада рішила вишколити 2,000 лётунів для Атлантического Союзу.

9 — О.Д. рішили зробити ще одну пропозицію замирення китайським комуністам.

12 — През. Трумен жадає 140 міліонів доларів на державну оборону.

13 — През. Трумен жадає 140 міліонів доларів на державну оборону.

13 — 458 людей в Британії померло від інфлюензи.

17 — Китай відкинув пропозиції О.Д. про замирення в Кореї.

23 — Авалянш в Альпах спричинив смерть 234 людям.

—26 — Канада прилучується до признання Китаю агресором у Кореї.

31 — Всі більші західні держави признають, що комуністичний Китай є агресором у Кореї.

Лютій

6 — Канада рішила подвоїти свою летничу силу в протязі трох років. На державну оборону призначено на цих три роки 5 біліонів доларів.

7 — В зударі двох потягів у Вудридж, Н. Дж., згинуло 82 особи.

22 — Канадійське військо в Кореї здобуло своє перше містечко.

23 — Канадійці в Кореї поступили 7 миль уперед.

28 — Канадійські вояки в Кореї здобули два горби близько ворожих ліній достач.

Березень

3 — Перші канадійські жертви в Кореї. Три манітобці ранені.

7 — Алі Размар, прем'єр Ірану, замордований в Тегерані.

14 — Аліянти знову ввійшли в знищческий Сеул.

15 — Домініяльний уряд Канади застосує кредитову контролю.

17 — Голова канадійської делегації

до Обєднаних Держав, Р. Г. Риддел, по-
мер у Злучених Державах.

19 — Члени Атлянтійського Союзу
говорять про приняття Греції й Туреч-
чини.

20 — Заворушення в Ірані. Уряд нало-
жує строгі контролі.

22 — С. Д. Гав назначений міністром
оборонної продукції.

23 — Американські парашутисти зро-
били несподіваний наскок поза ворожи-
ми лініями в Кореї.

24 — Ген. Доглас МекАртур пропонує
комуністам у Кореї замирення.

27 — Ген. МекАртур остро скритиков-
аний в Вашингтоні за свою пропозицію
замирення.

29 — В З.Д.А. засуджено трьох осіб
за шпіонажу в атомічних тайнах.

31 — Аліянтська війська перейшли 38
паралелю в Кореї, на північ від Віджонг-
бу.

Квітень

2 — Відомості про неспокої в сате-
літніх країнах СССР.

4 — Американський сенат ухвалив по-
силання не більше як чотирох дивізій до
Європи для спільніх військ Атлянтійсь-
кого Союзу.

5 — Два шпіони в атомічних тайнах у
З.Д.А., Джуліюс Розенберг і його жінка,
Етел, засуджені в Нью Йорку на кару
смерті.

6 — Ген. Д. МекАртур ставиться до
Вашингтону визовно через його політи-
ку супроти Китаю, і домагається услуг
націоналістичних китайських військ про-
ти комуністів у Кореї.

7 — Вашингтон осуджує ген. Мек-
Артура, і підкреслює конечність нев-
тральності Формоси.

9 — Канадійські війська перейшли 38
паралелю в Кореї.

11 — Ген. Доглас МекАртур звільне-
ний з головної команди аліянтських
військ у Далекому Сході. На його місце
назначено ген. Метю Риджвея.

13 — В заворушеннях в Ірані вбито
кількох британських. Британія думає ви-
слати туди кораблі.

23 — Аліянтські війська в Кореї від-
перті новою комуністичною офензивою.

25 — Комуністи дальше відперають
Аліянтів у Кореї.

28 — Роберт Г. Мензійс повернений
як прем'єр Австралії.

30 — Британський регімент Глустер-
шайр цілковито знищений в боях у Ко-
реї.

Травень

1 — Брук Клекстон, канадійський мі-
ністер державної оборони, оповістив, що
канадійська 25-та бригада з 7,000 вояків
буде вислана до Кореї.

2 — Прем'єр Сен Лоран оповістив, що
між Канадою й Злученими Державами
заключено угоду про спільні бази. Рів-
ночасно обі держави будуть кооперувати
щодо шпіонажі.

8 — През. Трумен критикує безпо-
щафно пропозицію ген. МекАртура по-
ширити війну до Китаю.

15 — Ген. Омар Бредлей каже, що
Злучені Держави не є готові починати
війну з Сovieтською Росією.

21 — Комуністи в Кореї роблять ма-
совий відворот у напрямі півночі, втра-
тивши близько 60,000 людей.

28 — Іран не признає рішення Міжна-
родного Суду про його спір з Британією
над нафтовою індустрією.

Червень

1 — Король Юрій має запалення леге-
ння. През. Трумен інтервенює в англо-
іранському спорі.

7 — Два британські дипломати, До-
налд МакЛін і Гай Ф. де М. Борджес, зник-
ли на континенті Європи.

10 — Аліянти розгромили комуніс-
тичний Залізний Трикутник у північній
Кореї.

20 — Іран перебрав британську наф-
тову компанію і приказав британським
делегатам вибратися.

30 — Ген. Риджвей запрошує комуні-
стів на перемирні переговори.

Липень

10 — Стан війни між Канадою і Німеч-
чиною закінчився.

12 — Перемирні переговори в Кореї
перервані на неозначений час.

16 — В Ірані проголошено мілітарний
стан.

20 — Замордовано короля Йордану,
Абдулу Ібн Гусейна.

24 — Британія годиться купити в Канаді 95 міліонів бушлів збіжжя.

31 — Рафінерія нафти в Ірані зачинена.

Серпень

1 — Дін Ачесон, американський секретар державних справ, не годиться на те, щоб 38 паралеля була межівною лінією між північною й південною Кореєю.

3 — Іран годиться починати переговори про нафтovу індустрію.

7 — Злучені Держави відкинули соцітську пропозицію п'ять-державного мирового пакту, на підставі, що це є тільки пропаганда.

9 — Комуністи в Кореї зажадали відновлення мирових переговорів у Каесонгу.

14 — Перемирні переговори застригли через аліантську повітряну й морську перевагу.

23 — Комуністи зірвали переговори в Каесонгу.

27 — Бритійці покинули іранські нафтovі поля.

Вересень

4 — За кілька днів святкування в Канаді Дня Праці згинуло в ріжних випадках 50 людей.

5 — Іран видав бритійцям ультимат на 15 днів відновити переговори або відратися зовсім з краю.

8 — Підписано мирову угоду з Японією. СССР ставив спротив.

12 — Джордж Маршал зрезигнував з секретарства державних справ.

15 — В Оттаві почалась сема сесія Ради Організації Північно-Атлянтійського Союзу.

18 — В Ірані арештовано провідних урядових людей; щоб усунути опозицію.

19 — З Ірану вибралися головні урядовці Англо-Іранської Нафтової Ко.

20 — Комуністи в Кореї хотять відновлення перемирних нарад.

21 — Король Юрій має піддатися серіозній операції на легеню. Рішено на конференції Атлянтійського Союзу в Оттаві приняти Грецію й Туреччину.

24 — Король Юрій відбув операцію й знаходиться в безпечному стані.

25 — Комуністи в Кореї вийшли з салі нарад у Каесонгу.

Зубковання БЕЗ БОЛЮ

Після перших познак горячкового неспокою дайте дитині "Бейбіс Оvn Таблетс". Це прямо подивугідне, як скоро вони злагіднюють гарячку та допомагають дитині спокійно заснути. Це не "щось на спання", не має пригутуючих наслідків. Добре також на жолудкові забурення, затвердження та другі прості недомагання. Легко їх стерти на порох, коли потрібно. В ужиттю понад 50 років. Ціна всього 29 центів.

**BABY'S OWN
TABLETS**

28 — Відбулась невдачна революта проти Перона, диктатора Аргентини.

Жовтень

1 — Король Юрій постепенно виздоровлюється.

Бритійці вибралися з нафтової рафінерії в Абадані, Іран.

3 — Шість пекарень у західних провінціях признані винними й засуджені на заплачення грошевих кар за творення комбінатів.

4 — В СССР спричинено другий атомічний вибух.

8 — Княжа Пара прибула на Дорвал летовище, в місті Квебеку.

9 — В Каїро відбулись сильні анти-britтійські демонстрації.

16 — Ліякват Алі Хан, прем'єр Пакістану, замордований.

Бритійське військо здушило єгипетське повстання в Ісмайлії.

19 — В Кореї нарешті прийшло до згоди над межівною лінією.

20 — Король Юрій почав ходити, почуваючися здоровшим по операції.

23 — В ССР був третій вибух атомічної бомби.

24 — Княжа Пара спочиває в Бритіш Колюмбії, відвідавши головні міста по цілій Канаді.

26 — В Британії відбулися загальні вибори. Переможно вийшла партія консервативна, на чолі з Вінстон Чорчілом.

30 — Аліянські війська пішли знову вперед, після заломання перемирних переговорів.

Листопад

10 — Уряд Сирії зрезигнував.

12 — Княжа Пара відплила з Канади до Британії.

14 — Переговори в Ірані заломилися.

19 — В єгипетських боях згинуло чотири британські офіцери.

22 — В Онтеріо відбулися провінційні вибори. Консервати повернені до

уряду. Перший раз в історії провінції й Канади в Онтеріо вибрано посла українського походження, Івана Яремка, з округа Торонто-Бедвудс. Другим кандидатом був М. Старчевський (Старр), в Ошаві.

26 — В Кореї прийшло до згоди щодо спинення стрілянини.

Грудень

4 — З.Д.А. домагаються звільнення чотирох їхніх летунів, арештовані в Мадярщині. Їх змушене було совітськими летунами осісти. Закинено їм шпіонажу.

6 — В Тегерані велике заворушення.

15 — Канадійський уряд усунув міжнародні грошеві контролі.

Комунисти в Кореї видали лісту полонених з 14,559 іменами.

27 — Мадярські органи влади зажадали заплатити \$120,000 за арештованих летунів.

29 — Домініяльний уряд ухвалив законопроект про заборону фабрикантам диктувати ціни склепарям.

Українці Та Англійці в Давнину

Є правдоподібності, що українці не раз перепливали Атлантику з норманами, ще перед Колюмбом. Брали вони участь у змаганнях Едварда Сповідника за престіл, брали участь в наїзді Вільгельма Завойовника на Англію. В знаному бою під Гейстінгсом згинув теща українського великого князя Володимира Мономаха, король Гарольд Другий.

Тижнів три перед Гейстінгсом, у бою під Стиклстедом згинув зять Ярослава Мудрого, норвезький король Гарольд Сміливий.

Українці прибули до Америки з відомим капітаном Джаном Смитом. Напевно відомо, що лікар українець Лаврин, чи Лоренц Богун прибув в 1610 році разом з лордом Делаваром. В другій половині 17-го віку прибув до Америки якийсь Зaborівський. Що вони українці, свідчить те, що їх якась рідня певно в ті приблизні часи змагалася за Україну з сусідами, наприклад співробітник Хмельницького, полковник Іван Богун, чи київський митрополит Рафаїл Зaborовський.

З певністю можна сказати, що немало українців воювало під командою Вашінгтона, помінувши те, що самий Костюшко, це син козацького сотника з Серників, пинського повіту, внук козацького полковника Танського і правнук українського народного героя, козацького полковника Семена Гурко-Палія. Правда, всі вони звалися поляками по державній принадлежності.

Що ж можна сказати про англійців в Україні в давні часи?

Зустрічається такі прізвища українців як Гудвіл, Форгетбриджі, Денів. Англійського походження український генерал Володимир Синклер. Ірландського — український шляхетський рід О'Конорів. Одна з О'Конорів визначна українська письменниця. В козацьких військах українських гетьманів люди англійського походження займали становища полковників та дипломатичних представників. Скотляндець Кривоніс був найближчим співробітником Хмельницького. Близче не знані Ференц, Бут, граф

Болдірт — могли бути також англійцями.

Що в давнину англійці забилися аж на Україну, можна пояснити тим, що то були часи всяких переслідувань в Англії.

Кривоніс прибув в Україну за рік перед повстанням Кромвела. Генерал Кейн прибув з причини непорозумінь (чогось не полагодив) з урядом короля Юрія Другого.

Багато прізвищ та імен зустрічається і українських між англійцями. Відмінні англійські імена Грінич, Мередич, ірляндське О'Соліван. На Україні є прізвище Селиван, а прізвищ з закінченням на

"ич" десятки тисяч. І не знати, чи то прізвища зукраїнізовані, чи в Англії всі "ічи" занглійщені.

Відомо, що в середньовіччю бодай 3 українці вчилася в Оксфордському Університеті, а це два брати Немиричі і пізніший київський митрополит, Петро Могила. Третій Немирич, Степан, вчився в Кембріджі й Сорбоні. В Оксфордському Університеті має десь бути перший український буквар, друкований ще в 1550 рр. Звуться він: "Начало, яко дітям учитися."

В середньовіччя, як і в давнину українці держали з Англією і з Америкою тісні дружні взаємини.

Б—ний.

Юра Шкрумеляк

УКРАЇНА

А на Україні, на її простори,
Сяє ясне сонце у погідну днину,
В ніч по синім небі ходять ясні зорі,
Що живуть від віку, ще з первоочину.

А на тій Вкраїні є лани безмежні,
Повні золотого жита тай пшеници,
Є високі гори, з хмарами сумежні,
В горах повно звірія, повно звірія й птиці.

А з тих гір високих сині води грають,
Крають височини, зрошують долини,
В тих бистренських ріках—там рибки гуляють,
Понад верховину сизий сокіл лине.

А на тих долинах плуг землицю оре,
А за плугом рідний хлібороб наш ходить,
— Ой, дай, Доле, каже, хай пропаде горе,
Хай оця пшениця стократъ зерна вродить!

А на ту пшеничку дощик накrapає,
І філіре колос, ніби морські філі,
А в зеленім гаю там дівча співає:
— Україно рідна, ниви мої милі!..

Геніяльні діти родяться найчастіше з матерей у віці між 23—24 роками.

Наполеон мав нормально в стані здоров'я лише 48 ударів живчиків на міну, та самість пересічних 72.

Грицько Чупринка

РІДНИЙ КРАЙ

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в своїх надіях
З тобою, краю мій, живу,
Бо вірю я — не тільки в мріях —
Ти будеш вільним наяву!...

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли:
Давно чумацькі круторогі
Вони попродали волі.

Давно степи мої широкі
Вони задармо oddали,
Гайк розкішні і високі
Другій власники звели.

Нащадки прадідів дебелих
В ярмі ідуть твої сини!..
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

А всеж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О, краю! Може незабаром
Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Українська Книгарня з приємністю запрошує своїх покупців і приятелів купувати найкращі канадійські годинники — **BULOVA** — докладного і

гварантованого швейцарського ходу.

Ці годинники це ідеальні дарунки з якихбудь нагод

ACADEMY AWARD "H"
21 Jewels \$62.50

ACADEMY AWARD "S"
21 Jewels \$59.50

ДАЙТЕ
BULOVA
канадійський найпопулярніший годинник

Замовлення з провінції виконуємо негайно.

UKRAINSKA
KNYHARNIA
656 Main Street
WINNIPEG MAN.

Прошу вислати мені .....

Прізвище .....

Адреса .....

Місто ..... Пров. ....

Готівка C.O.D.

Купуйте Ваші годинники та дарунки у:

Ukrainska Knyharnia

660 MAIN STREET

WINNIPEG, MAN.

Канадійський найбільший та найбільш довірений український бізнесовий дім.

HUDSON BAY EXPLORATION AND
DEVELOPMENT COMPANY LIMITED
500 Royal Bank Building, Winnipeg, Manitoba

ПРОСПЕКТИ І РОЗВИТОК

Компанія соліцигує прийняття Власностей
для Розшуків і Розвитку.

Field Office: FLIN FLON, MANITOBA

**Hudson Bay
Mining and Smelting
Co., Limited**

Продуценти
Міді — Цинку — Золота
Срібла — Кадміюм
Селеніюм й Телюріюм

•
Копальня й металургічні
зведення

FLIN FLON
MANITOBA

•
Гидро-електричні заведення
ISLAND FALLS
SASKATCHEWAN

**HUDSON BAY MINING AND
SMELTING CO., LIMITED**

Incorporated Under The Dominion Companies Act,
December 27, 1927.

Більш, чим Історія сталі і каміння

Новий Будинок Bank of Nova Scotia в Торонто, Канада, відкритий 25 вересня 1951.

The *Bank* of NOVA SCOTIA

ДОБРЕ є ЗНАТИ ВАШОГО BNS УПРАВИТЕЛЯ

Історія нового будинку банку Bank of Nova Scotia в Торонто, це більш чим історія сталі й каміння.

Це ще один розділ історії росту нації. Нації, яка розрослась через Конфедерацію, будову трансконтинентальної залізниці і, вкінці, через дві війни — в Канаду, яку ми знаємо тепер... сильну, багату й провідну у світових справах.

Від часу його засновання 119 літ тому, B.N.S. відзеркалював цей ріст поширенням банкових операцій. Сьогодні банк дає повну банкову обслугу через більш чим 380 відділів у Канаді та закордоном. Центральним нервом цього підприємства є новий будинок банку Bank of Nova Scotia в Торонто. Під 25 його поверхами є 2 підлоги нижче вулиці та скарбниці, що є дійсно показовою частиною цілого будинку. Вартісні папери, дорогі камені, гроші та цінності всякого роду з усіх частин світу спочивають там у повній безпеці поза грубими бетоновими стінами та 55-тоновими сталевими дверими.

Будинок Bank of Nova Scotia представляє собою більше чим історію сталі й каміння. Це великий символ канадського поступу.

ГОЛОВНЕ БІОРО БАНКУ —
Функційна
справність, архі-
ектурна вибагливість уможли-
влюють швидку
і вдовільну бан-
кову обслугу.

СКАРБНИЦІ — 55-тоно-
ві двері, як оці, при-
чиняються до безпеки
скарбниць банку або
збудованих дві підло-
ги нижче поверх. вул.

ВІДДІЛ ГОЛОВНО-
ГО БІОРА БАНКУ —
Тут, як і у всіх від-
ділах головн.,
модерн машини та
приладди прискорю-
ють численні служ-
би Банку.

Один Катальог EATON на КОЖНУ пору року

На кожну пору року — весну, літо, осінь чи зиму—
EATON'S має каталог, заповнений від обкладинки до
обкладинки широким вибором сuggестій, якраз в пору,
щоб задоволити сезонові потреби цілої рідні.

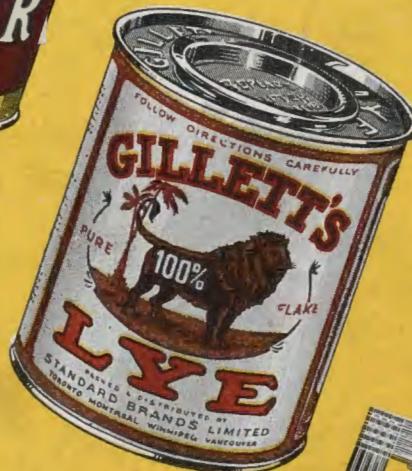
ЩОБ БУТИ ВДОВОЛЕНИМ ІЗ ЗАКУПІВ НА ПРОТЯЗІ ЦІЛОГО
РОКУ, ЗАМОВЛЯЙТЕ ІЗ КОЖНОЧАСНОГО EATON КАТАЛЬОГУ.

THE T. EATON CO.
WINNIPEG LIMITED
CANADA

ПОВЕРХ ПЯТІ

B36344

ВЗІРЦЕВІСТЬ ЯКОСТИ

ПРОДУКТИ НА ЯКІ
МОЖЕТЕ БУТИ ПЕВНІ

Воно коштує менше як 1 цент за MAGIC BAKING POWDER, щоб спечи Кейк... цей один цент є варта сорок разів більше від своєї власної вартості, коли заощадите кошт кейка — Меджик Бейкінг Повдер НІКОЛИ не заводить.

Уживайте GILLETT'S LYE до чищення і роблення мила. Буде коштувати менше як один цент за кусник мила, коли будете його робити з Джилетс Лайом.

FLEISCHMANN'S FAST RISING DRY YEAST — Це нове скоро ділаюче сухе дріжджя позістає свіжим і з повною силою тижнями без охолоджування. Одна пачка рівняється одному кускові свіжого дріжджя в кожнім приписі.

Можна дістати у вашого найближчого гросерника або в загальному шторі. Глядіть на сторону 61.

STANDARD BRANDS LIMITED
MONTREAL TORONTO WINNIPEG VANCOUVER